כ"ו בשבט תשמ"ז 25.2.1987 מיספר 2582 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

חקירה מיוחדת

העולם הזה

הצד הישראלי של עיסקת

איראן-ישראל-קונטראס:

לאן נעלמו המיליונים?

בלרינה תנובה

קלילה ומתוקה
מעדן גבינה מוקצפת
רק 5% שומן
בטעמים נפלאים
של תות או וניל.

לגוף שלך מגיע תנובה

כתבת השער הקידמי:

לאן נעלם הכסף?

אורי אבנרי חקר את הזווית הישראלית של הפרשה האיראנית: הייתכן שהעזרה לקונטראס לא היתה אלא תירוץ להעלמת מיליוני דולארים? כיצד הצליח צעיר תל־אביבי לנהל מדיניות בינלאומית עצמאית? מדוע שוכן המתווך האיראני בבית הלבן בסביון? האם פרס ידע מה עושה עמירם ניר בשמו ומתי נודע לכולם שניר התחיל פיתאום לדווח לרבין?

6

כתבת השער האחורי:

אהבות אסורות בכלא הנשים

הסוהרות בכלא נווה תירצה החליטו להפריד בין אסירות אוהבות. האסירה גלית מיזרחי (בתצלום), בת ה־22, שאת רוב שנותיה בילתה מאחורי הסורגים, מספרת לראשונה את כל האמת על המתרחש בכלא הנשים.

40

המישטרה חוקרת את צה"ל

המישטרה שכרה בלשים פרטיים, שתפקידם לברר פרטים על שכרם של אנשי הקבע בצה"ל — כדי לדעת מה לדרוש, במיסגרת השוואת־השכר בין עובדי שתי המערכות.

14

הלוויה בקיבוץ

הלוויה שכולה שיאים: המנוח היה חבר־מפ"ם הזקן ביותר, האוטובוסים יצאו בדיוק הנמרץ ביותר, למלווים הוגשו משקאות חמים וקרים בנדיבות הרבה ביותר והמכובדים הרבים נימנמו באופן הגלוי ביותר.

9

דף חרש

שקספיר שהתרוקן

הבעיה שעמדה לפני בימאי ההצגה: איך מקרבים מחזה שקספירי שהזמן רוקן אותו מכל תוכן לקהל מודרני? עדנה אלוני מתארת את הפיתרון. עתל ברוידא על מוסיאון גרמני עם טראסות ישראליות, וצפורן לוטם משיבה ל־תוקפת שחרור: גם את לא נת־מנית כדוברת מטעם התנועה לשיחרור המשוררת העבריה.

28

עליזים בחורף

כרמלה מרנר (בתצלום), בתו של הבימאי יוגין מרנר, היא נסיכה קולונעית ● **ג'יסון**, בנו של **שון קונרי**, משחק עם החתול במגפים ● **אילנה אביטל** קיבלה ברבור מחרסינה, מלא בשוקולדים ● הכל על המסיבות העליזות בערב חורפי.

22

מיכתבים

הזבוב המתקתק

על השעון של שמעון פרס (.האדון איננו ג'נטלמן", העולם הזה 4.2.87).
התאכזבתי מכך שאחדי אכנרי עסק בהתפלס־פות־תר (בהנדון וביומן אישי) בנושא מתנת השעון שקיבל שימעון פרס מדויד בלס.
במקום לעסוק בנושאים רציניים יותר, העומדים בחשיבות רבה יותר, הצטרף אכנרי לעדת המשמיצים העושים מזבוב פיל.
תומר זרחין, קיראון

● ● ●

החיסרון של הכידון

על המצב בשטחים הכבושים.
לנוכח מה שמתרחש עכשיו בשטחים הכבושים, מן הראוי לזכור מה שאמר פעם דויד לויד־ג'ורג', מי שהיה ראש־ממשלת בריטניה במיל־חמת־העולם הראשונה, עת גאה אצל ההדים המאבק לשיחרור מן הכיבוש הבריטי:
"אפשר לכבוש ארץ עם כידונים, אבל אי־אפשר לשבת על כידונים".
יעקב דבניצקי, ירושלים

● ● ●

האשה מן הכפר הקטן

על אסתר לויט, האשה ממטולה (.הדודה של החיילים", העולם הזה 18.2.87).
את סיפור חייה של אסתר לויט פתח העולם הזה במילים של דויד שמעוני (הכפר הוא קטן / בתים שורותיים). מן הראוי היה לסיים אותו בשורה איפה הן הנשים הקרן?
ובמיקרה שלה, נהגה מדינת־ישראל בסדר. היא העניקה לה, בשנת 1975, את פרס ישראל על אורח חייה ותרומתה לחברה.
שלמה בהנא, תל־אביב

● ● ●

קצת רצון טוב

עוד על היחס לכלבים (.גם כלבים רוצים לחיות!", העולם הזה 11.2.87 ואילך).
אני אישית לחמת למען זכויות האדם, זכותו לחיות אותם כבבוד. ואם כי אינני חובבת חיות מטיבעי (אבל אין לי דבר נגדן), רותקתי לסיפורה של פוגי, שנגע לליבי לא פחות מסיפורם של ילדים בעולם השלישי או במדינות טוטליטא־ריות.
מרזי אוירלי־שטראוס, חיפה

בעיית הכלבים, והחיות העזובות בכלל, היא בעיה רצינית, ואם לאיזור תל־אביב יש השרון לעזרה, הרי יש מקומות בהם אין מלבד צער בעלי־חיים דבר, ובאלה המצב חמור ביותר.
עם קצת רצון טוב, יוכלו החיות האלה לנשום לרווחה. אם רופאים וטרינאריים היו מתנדבים, בתום לימודיהם, לשרות ציבורי, לטפל בחיות אלה במשך חצי־שנה־שנה. החיות היו מטופלות.
ואם תנועות־הנוער היו נערכות, היה גם אפשר למצוא בית הם לחיות.
מיכל אולר, רחובות

סיפור מרגש ואנושי. בטוחני, שרוב חובבי החיות, כמוני, אינם מודעים לעובדה שבצער בעלי־חיים, במקומות שונים בארץ, משמידים חיות ללא רחם.
וזה מרגיז במיוחד נוכח התרומות שתרמנו, ידידיי ואני, כשמטרת התרומות היתה לאפשר לכלבים אומללים אלה חיים יחד טובים ומציאת בתים מאמצים, ולא השמדה.
דליה המאירי, תל־אביב

● ● ●

יום הבלי־שי־ן

על ציפיה שבועית של קורא העולם הזה.
אני, כאן, מארץ הנגב, מצפה וממתין ליום רביעי, יום הופעת העולם הזה, ויש סמליות בכך שמכל ימי השבוע העולם הזה מופיע דווקא ביום רביעי, היחיד מימות השבוע שאין בו האות שין.
שרשן תורי, באר־שבע

● *האות שין היתה האות המזהה של רשימת העולם הזה טוח חדש במירוצה לכנסת, במיסגרתה נבחר אורי אבנרי לרא־שונה לכנסת.*

● ● ●

השכלה ניאונרפית

על הקרבות הימיים הגדולים (.בי־טחון", העולם הזה 11.2.87 ואילך).
יפה מאוד שהעולם הזה טרח ופרט לקורא

(המשך בעמוד 4)

דמיאניוק

הבן ב"ד ושם"

ג'ון, בנו בן ה־21 של ג'ון דמיאניוק, הלך ל־"יד ושם", לראות במו עיניו את הזוועות שעליהן מדברים במישפט: טרבלינקה, אושוויץ, מישרפות. הוא מכריז: "אבא לא אשם. כמה חבל שהוא לא יכול לבוא לסיור כאן!"

39

ומה אם יזוכה?

אין זה מישפט רגיל. ההליכים בו אינם זהים לכל מישפט פלילי וגם צורת החקירה היתה יוצאת דופן. אם יצליחו הסניגורים לזכות את דמיאניוק, מחמת הספק שיטילו בלב השופטים בכשרות מיסדרי זיהוי התמונות — מה יעשו או עם האישי?

38

הקרב על השגרירות

אחד היה חלש אופי, שני הפר לראש־ממשלה, שלישי היה חנפן ורביעי מונה כשר־הביטחון — כולם היו שגרירים בוושינגטון. כעת רוצה גד יעקובי להצטרף לחבורה — למה זה כדאי לו?

10

חתונה בבית המוזר

בעל הבית המוזר ביותר בתל־אביב עומד להתחתן עם הצעירה שציירה את חזיתו. בדירתו בזנוות, בחדר הנוחיות, הריצפה מכוסה נוצות.

36

רחל המרחלת מדווחת:

27 הנעליים המיוחמות של המארגנת אילנה מרגלית ● סנינה רזניבלום (בתצלום) שכחה את נהג האוטובוס ● מדוע כועסת שרינה על אבא אייבי נתן? ● סוחר־הבשר מחפש אצל נשים רק סקס — אנבל טמיר שלחה אותו לחפש אצל אחרות ● מתי עופרה שוב תתחתן?

32

בלעדי

השיבוח נפלו בפח!

יותר מ־500 ישיבות הסקידו את סודותיהן הכספיים הכמוסים ביותר בידי מישפחה אחת של מיליארדרים תמורת הבטחת־שווא לתרומות. מי אז הן לא ראו סרוטה. האם יגיעו הסודות למס־ההכנסה?

14

אוטומטים בכנסת

מיסמך מדהים, המוכיח כי חברי־הכנסת הם העובדים המיותרים ביותר בישראל: יו"ר הקואליציה קובע ל־100 ח"כים כיצד להצביע. אולי היה חסכוני יותר שהוא ירשום את הוראתו בפרוטוקול. מבלי להטריח את כל הנבחרים?

24

„הלוואי שחטבע!"

אייבי נתן היה שמח אילו טבעה ספינתו — כך לפחות היה מקבל דמי־ביטוח. בינתיים הוא מנסה לעגן בחוף תל־אביב. העובדים מתלוננים עליו כי הוא שתלטן, בעמן וצעקן.

16

בלי פפריקה

הקולנוע ההונגרי עדיין מעניין, אך הרבה פחות מסעיר משהיה בשנים קודמות. לאן נעלמה הגאוניות, הפפריקה ואומץ־הלב הפוליטי?

25

המדורים הקבועים:

מיכתבים – איפה זה קרונג־תפ?	3	**זה וגם זה** – פטנט מפלסטיק	21
איגרת העורך – שני מיכתבים	4	**לילות ישראל** – הפיאה והגזר	22
תשקיף – בגין מארח ילדות	5	**תשבץ**	27
במדינה – קווים אדומים	9	**דף חדש** – ראשנפץ חוזר	28
יומן אישי – הלב של מאיר יערי	11	**רחל מרחלת** – על כל העולם	32
אנשים – רחל וכוכבי	12	**הורוסקופ** – דגים מדברים	34
מה הם אומרים – על עבירות צווארון לבן	18	**שידור** – ריתוק לבסיס	35
		חור ברשת – הוותיקים לבית־מישפט	42

„העולם הזה" נוהג לפרסם את תגובתו של כל אדם או מוסד. הסבור כי נפגע מפירסום כלשהו שלנו. במידת היכולת. אין אנו מקצרים את התגובות, ומובן שאיננו מצנזרים אותן.

בדרך כלל אין אנחנו מתווכחים עם בעלי־התגובות. אנחנו סומכים על הקוראים שיסיקו בעצמם את המסקנות. אחרי קריאת הפירסום

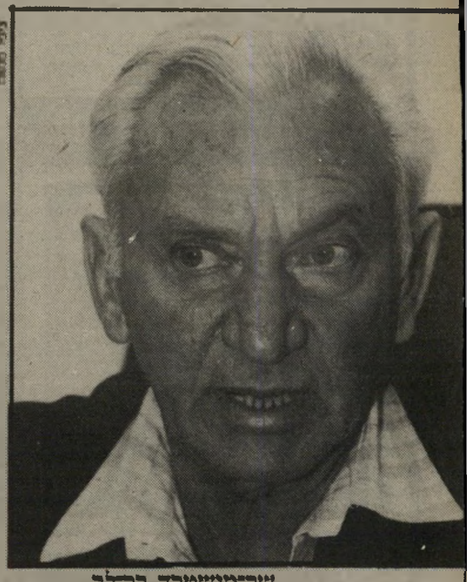

שר־משטרה ברלב

„המיכתבים משלימים זה את זה!"

המקורי והתגובה. רק לעיתים רחוקות אנחנו מגיבים על התגובה, כאשר הדבר דרוש להבנת הדברים או להשלמת התמונה.

„פרשנות מוטעית"

בהתאם לעיקרון זה, אנחנו מביאים כאן את תגובתו של שר־המישטרה על הפרק „פרשת ברלב", שהיה כלול בדיוח הגדול על פרשת־כלס לפני שבועיים (העולם הזה 11.2.87).

כזכור, פירסמנו שם את שני מיכתביו של חיים ברלב — האחד מיכתב פרטי שלו לדויד כלס, על נייר־המיכתבים של הכנסת, שנכתב כאשר ברלב היה עדיין מזכ"ל מיפלגת־העבודה, ואחד שנכתב לתובעת במישפט כלס, אחרי שהזכידה את שמו, בשעה שברלב כבר כיהן כשר־המישטרה.

התגובה באה בצורת מיכתב מטעם נחום מנדל, דובר מישרד־המישטרה, על נייר־המיכתבים של מישרד־המישטרה, והוא נכתב ב־16 בפברואר 1987.

וזו לשונו:

בתאריך 11.2.87 פורסם בשבועון העולם הזה מאמר, פרי־עטו של מר אורי אבנרי, ובה התייחסות למה שמכונה על־ידו „פרשת ברלב".

כפי שכבר הובהר לא־פעם על־ידי השר ברלב, מהווה מיכתבו לדויד כלס מיום 16.9.84, מיכתב־תודה על זר־פרחים ששלח רויד כלס לברלב, עם מינויו כשר־המישטרה.

לשר לא היתה כל היכרות אישית עם דויד כלס, ומעולם לא נפגש עימו ביחידות. כל „היכרותם" היתה בפגישה או שתיים, שבה נטלו חלק מיספר משתתפים, בעת המשא־ומתן לקראת כינון ממשלת־האחדות־הלאומית.

דיברי ההערכה שכתב השר באותו מיכתב לבלס לא נבעו מהנימוקים שאותם ניסה מר אבנרי לייחס לשר־המישטרה. הם נכתבו על רקע הערכתו של בלס (בפגישות שהוזכרו) על התפקידים שיש להציע לתנועת „יחד" כדי שיצטרפו למערך. בפגישות אלה לא עלה אפילו במילה אחת נושא כספי כלשהו.

נושא הקשרים, בביכול, בין כלס לשר ברלב מפורט גם במיכתבו של השר לפרקליטה הגב' רבורין, מיום 22.7.86, שבו מצא השר לנכון להבהיר לפרקליטה ולשופט, כי לא היו כל „קשרים" בינו לבין דויד כלס, כפי שניתן היה להבין מטיעניה של התובעת בבית־המישפט.

כל בר־דעת מבין שהמיכתבים משלימים האחד את השני, ובוודאי אין בהם סתירה, והפרשנות שניתנה להם על־ידי כותב־המאמר מוטעית, כמו גם נסיונו למצוא סתירה בין מילה זו או אחרת שהוצאה מהקשרה.

תמוהה גם המוזרות אותה מייחס כותב־המאמר לפעולות שר־המישטרה בפרשת הבריקה בגלאי־השקר והתלונות למישטרה, כי הרי השר נתן בתחילה את הסכמתו לפניית חבר־הכנסת מיכאל איתן, שנומקה ברצונו להיווכח באמיתות טענות כלס, לפני שיחליט אם להגיש תלונה. כאשר התברר לשר כי חבר־הכנסת איתן יצא עם התלונות פומבית בהצעה־לסדר בכנסת, ושצ' עירי־חרות הגישו את התלונות למישטרה, חזר השר מהסכמתו. משום שפנייתו של חבר־הכנסת איתן לא היתה כנה.

התלונות למישטרה לא נדחו, כנטען בכתבה, אלא הועברו למבקר־המדינה, שהוא הגוף המוסמך לטפל בנושא תרומות למיפלגות.

עד כאן מיכתבו של הדובר.

„כל הקרדיט"

מבלי להתווכח עם השר, אולי כדאי להזכיר את נוסח המיכתב המדובר, שכתב ברלב לבלס, ערב היבחרו כשר־המישטרה בממשלה החדשה.

והרידו בלשונו:

הכנסת, 16.9.84.

דויד היקר,

אני מודה לך מאוד על הפרחים ועל מילותיך החמות.

המהלך שקבע יותר מכל דבר אחר לבינתן הממשלה היה ההסכם עם „יחד".

הסכם זה הושג, במידה מכרעת, הודות לך — ועל כך מגיע לך כל הקרדיט.

אני אישית, שמחתי מאוד להכיר אדם כמוך, הפועל למען העניין וישר לעניין.

בתודה ובידידות,

חיים ברלב.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

רבין את טיבם של הקרבות הימיים הגדולים, והכתיר את ההסבר „השכלה ימית".

אבל מה יהיה על ההשכלה הגיאוגרפית של הקורא רבין?

אני מוכן למלא את החסר:

● המקום בו הוטבעו הפרסים על־ידי היוונים, סאלאמיס, הוא אי קטן, דרום־מערבית לאתונה.

● המקום שבו גבר נלסון על הצרפתים והספרדים (ובו גם נפל בקרב), טראפאלגאר, הוא כ־60 קילומטר מערבה לגיברלטר.

● קרב יוטלנד (1916) זכה בשמו בגין קירבתו לחצי האי יוטלנד (דנמרק וחלק של צפון גרמניה).

● והאמריקאים בלמו את היפאנים ליד איי מידוויי, שבצפון מרכז האוקיינוס השקט, כאל־פיים קילומטר מערבה מהוואי.

דויד דויטש, הרצליה

● ● ●

בחברה טובה

על בכירי המפד"ל שאינם יכולים להתאפק מלעשן („אנשים", העולם הזה 18.2.87).

עד עכשיו סברתי לתומי ששלושת

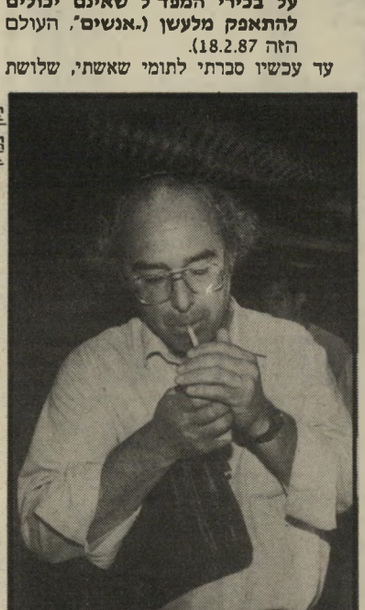

מעשן מסד־לי בסעולה*

וגם השכנה היפה ממול

בניי, השכנה היפה ממול ואני, הם היחידים המעשנים.

למיקרא הקטע במדור אנשים האחרון, שבו סופר על פינת־העישון שנקבעה לחברי לישכת המיפלגה הדתית הלאומית, מתברר שאנחנו לא היחידים המעשנים, ואנחנו אפילו בחברה טובה מאוד: זאת של מנכ"ל מישרד ממשלתי לשעבר, חבר הנהלת הסוכנות, חבר כנסת ואפילו ראש־עיריה...

ההבדל היחיד בינינו הוא, כמובן, שאנחנו מעשנים גם בשבת. **סיני שורק**, תל־אביב

● ● ●

אין ועדה ואין ראש

על פעילות־כביכול של ישראל קיסר וגדעון שגיא („תשקיף", העולם הזה 11.2.87).

אין בידיעה „קיסר ושגיא נגד העובדים" שמץ של אמת:

● אני משמש כיו"ר האגף למינהל וכח־אדם בהסתדרות, ואינני ראש אגף־האירגון.

● מזכ"ל ההסתדרות לא העמיד אותי בראש ועדה שנועדה לקבוע את סולם הקידום של עובדי הווועד הפועל. ועדה כזו כלל לא הוקמה ואינה קיימת.

● ולכן גם הקביעה, שלישראל קיסר לא הפריעה העובדה שאני מסוכסך עם ועד העובדים, מצוצה מן האצבע.

● וכמובן, גם הקביעה כאילו מינוי זה עורר בקרב העובדים חשש למעשי נקמה, חסרת־שחר.

גידעון שגיא, יו"ר האגף למינהל וכוח אדם, הסתדרות העובדים, תל־אביב

---

* חבר הנהלת־הסוכנות יצחק מאיר

הגימל החסרה

על שמה הנכון של בירת תאילנד („תשקיף", העולם הזה 18.2.87).

בהקשר לחלקת חצי הדונם של ישראל בתערוכת־הנשק בבירת תאילנד, התחלק העט (או הקליד של מכונת־הכתיבה) לכתב העולם הזה, וכמו טובים ורבים, הוא קרא לבירה הזאת בנקוק.

בירתה של תאילנד גדושה היכלות־התפילה הבודהיסטיים ומרובת האוכלוסין (יותר משני מיליון) היא בנגקוק. **אלכס צימרמן**, חדרה

לקרוא לבירת תאילנד בנקוק (במקום בנגקוק או קרונג תפ, שהוא שמה המקורי), זה כמו לקרוא למושבת־הכתר הבריטית הונקונג במקום הונג־קונג. **דויד מיזרחי**, תל־אביב

● ● ●

פינת בן־יהודה

על סומך ונסמך („תשקיף", העולם הזה 18.2.87).

אי־אפשר לכתוב בעברית כי היורדים זקוקים לפסיכותראפיה בגלל חוסר־יציבות אישית. יש לכתוב: חוסר־יציבות אישי, כי מה שאישי זה לא היציבות אלא חוסר־היציבות.

זאת שגיאה נפוצה לייחס את תואר־השם לסומך, במקום לנסמך. וכך אפשר לשמוע איפה בית־המירקחת הקרובה? מתי תהיה הבר־מיצווה שלך?

כשאני מעיר למישהו על שגיאה מעין זאת והוא מנסה להתווכח איתי, אני סותם את טענותיו בהצעה פשוטה: „האם שמעת אי־פעם על מאזן־אימים אטומיים?" **יוסף סופר**, תל־אביב

● ● ●

על חשבון הרמון

על החזר־ההוצאות לח"כ רמון, מט־עם הסוכנות היהודית, בעת ביקורו בארגנטינה („טיול לדרום אמריקה", העולם הזה 4.2.87).

ההתקפה היא, כידוע, ההגנה הטובה ביותר. ולכן אינני מתפעלת מהערתו של ח"כ רמון, בקשר להופעתו בפני בני־נוער יהודיים בבואנוס־איירס שבגינה קיבל החזר דמי־אש"ל בסדר־גודל של כ־400 דולר: „זה מחצית מחיר הסוויטה של מר אריה דולצין במלון־פאר ללילה אחד!"

בגלל זה שרולצ'ין עושה הוצאות כאלה, חיים רמון ללכת בעיקבותיו?

הלא רמון היה בטיול פרטי בארגנטינה ואיזה נזק גדול היה נגרם לו, אם היה משלם מכיסו את ההוצאות הנוספות שנגרמו לו עקב הופעותיו בבואנוס־איירס, שבה שהה בוודאי בין כה וכה.

האם חבר־כנסת אינו יכול לעשות שליחות זאת — של הופעה בפני נוער יהודי — והיא שליחות חיובית וחשובה, על חשבונו הואז

חיה ישורון, תל־אביב

רבותיי ההיסטוריה חוזרת

אם נבואותיהם של רואי־השתורות, לאחר פיחות יגואר, יתממשו, ייתכן מאוד שתוך שנה שוב יוכנס למחזור מטבע חדש, שקל חדש־חדש (ש־ח"). מה שמזכיר את המעשה בחבר־הכנסת למחרת פיחות־הענק של הלירה בפברואר 1962 (עת היא פוחתה ב־66%), כפי שדווח עליו בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● **מתיחה קטנה חיכתה לאחד מחב־רי־הכנסת הירושלמיים. שעה שאחד מילדי השכנים נכנס לביתו ושאל אותו: „ראית את החצי לירה החדשה?"**

חבר־הכנסת, שלא ידע על שום החלפה של שטרות הכסף, התפלא ושאל את הילד: „איזה חצי לירה חדשה?"

„תסתכל בלירה הישנה," ענה לו הילד, „ותראה חצי לירה חדשה!"

דף תשקיף

נבון לסוכנות?

אחד הרעיונות המתבשלים כעת בצמרת המדינה: **יצחק נבון יפרוש מן הממשלה ויקבל את תפקידו של אריה דולצין, בנשיא ההסתדרות הציונית ויו"ר הסוכנות היהודית.**

לנבון נמאס התפקיד כפוי־טובה של שר־החינוך במערכת פושטת־רגל, ולדעת רבים הוא מתאים במיוחד לתפקיד הייצוגי בראש התנועה הציונית.

קול־מוסקווה בסיגנון פרס

פרשן קול השלום והקידמה. רדיו מוסקווה בעברית, נקט השבוע בכיטויים האופייניים לשימעון פרס: „ברית־המועצות תומכת בשיחות ישירות במיזרח התיכון... הוועידה הבינלאומית תהיה רק מיטריה, ולא תבוא במקום השיחות הישירות."

הפרשן הזכיר את „זכויות הפלסטינים", אך לא נקב בשמו של אש"ף.

גרינפיס לצד וענונו

הסניף הבריטי של „גרינפיס", התנועה הבינלאומית למען שימור הסביבה ונגד זיהום גרעיני, החליט לתמוך במרדכי וענונו, ב„מאבקו האמיץ במיסלצת האטומית".

שוב אין ועידה

המתיחות הנוכחית בין הליכוד למערך שיתקה את ההכנות לחידוש ועידת־חרות, ושוב היא הולכת ומתרחקת.

בעוד שבועיים תמלא שנה לכינוסה ולפיצוצה של הוועידה — תאריך סימלי, שלקראתו ניסו ראשי המחנות השונים לכנסה מחדש.

ליבני נוזף בארנס

במיכתב אריך ששלח מנחם ליבני מן הכלא למשה ארנס, הוא נוזף בו על ש„המדינה הפקירה את אזרחיה לטרדר ולרצח".

מנהיג מחתרת־טרור, שהורשע ברצח במיכללה האיסלאמית, נער בשר־בל־תיק: „עד היום אתה וחבריך לממשלה מתכחשים לעצם המציאות שהיתה באותה תקופה (1983, כאשר ארנס שימש כשר־הביטחון) ולאחריותכם הפוליטית למציאות זו."

עמר יופרד מהעו"דים

יוסף חריש מתכוון להפריד בין תיק פרשת־השוחד של הח"כ שלמה עמר, לבין תיק „הפגישה הלילית" של פרקליטיו עם עד מרכזי בפרשה.

ההסרדה מנוגדת לאינטרס של הפרקליטים, יגאל ארנון זרם כספי, אשר קיוו כי עניין הפגישה יהיה רק סעיף צדדי בחקירת־השוחד.

דרוש מישנה מייד

לאור פרישתו הצפויה של יורם בר־סלע, המישנה ליועץ המישפטי לממשלה, מנסה יוסף חריש למנות לתפקיד זה את זאב שר, שהוא היום היועץ המישפטי של בל"ל. המינוי נתקל בהתנגדות בתוך המישרד, בשל אחריותו של שר בפרשת־יפת.

חריש רוצה להעביר את המינוי בדחיפות, כי הוא חושש שגם יהודית קרם, המישנה השני שלו, עומדת לפרוש — והוא עלול להישאר ללא מישנים.

שמיר מהתל ביורדים

יחיאל לקט, יו"ר תנועת העבודה הציונית, גילה השבוע כיצד מהתלים הליכוד, ויצחק שמיר בראשו, בישראלים החיים בחו"ל, ואיך הם גודמים — משיקולים מיפלגתיים — לתהו־ובוהו במערכת האמורה לעודד את היורדים לחזור ארצה:

לפני שנה וחצי, כאשר שימש שמיר בשר־החוץ, הוא הורה לכל הקונסוליות בארצות־הברית להגיש את מלוא העזרה לישראלים הרוצים לשוב; היום, ביוזמתו של שמיר, ניתנה הוראה לשליחי־העליה לנתק מגע עם הקונסוליות, ולהעביר את הטיפול בחוזרים לנציגות של מישרד־העבודה באמריקה, הנתונה לפיקוחו של משה קצב.

בגין מארח ילדות

מנחם בגין, המסרב להיפגש עם פוליטיקאים ועיתונאים, מארח בביתו בחפץ־לב את חברותיה של נכדתו, תלמידת כיתה ב'. אחת האורחות, שבילתה אצלו באחרונה, סיפרה בשימחה שהסבא של חברתה הקרין לפני שתיהן סירטוני־וידיאו.

מחרימים את טייטלמן

ועד־העובדים של מישרד־התיירות הודיע למנכ"ל המישרד, כי הוא מחרים את אהרון טייטלמן, הסמנכ"ל־בפועל לענייני־אמרכלות.

הוועד ימשיך להחרים אותו כל עוד לא יתברדו התלונות הרבות שהוגשו נגדו על־ידי עובדים — ובעיקר עובדות.

דובי יורה בהתנחלויות

דובי יונג, לשעבר קצין הקליעה והצלפים של היחידה ללוחמה בטרור, מנהל קורסים לירי לאנשי־עסקים. מודעה על כך, המפרטת את עברו המיקצועי, הוא פירסם בגיליון האחרון של הדו־שבועון הימני־קיצוני הירדן. המופע בעיקר בהתנחלויות.

הפגנת־קבע למען מרכז־המידע

ועד ציבורי להגנת המרכז למידע אלטרנטיבי, אשר נסגר בצו המפכ"ל, יקיים החל מהשבוע מישמרות־מחאה קבועות, בכל יום־חול, בין השעות 5 ל־6, מול בית סוקולוב בתל־אביב.

הוועד, שבו חברים קבוצות ובודדים ממפ"ם שמאלה, והזוכה בתמיכת האגודה לזכויות האזרח, כבר מקיים מזה שבוע מישמרות יומיות כאלה מול מיגרש־הרוסים בירושלים.

עמדתה של אגודת־העיתונאים בירושלים, שמחתה אף היא על הסגירה, נוסבת אומין בקבוצות עיתונאים נוספות, שיצטרפו השבוע למוחים.

העבודה פוחדת מרז

מיפלגת העבודה לא הציגה כנראה מועמד מטעמה לתפקיד מזכיר הסתדרות המהנדסים, בגלל החשש שכל מועמד שהוא יובס עלידי המזכיר הנוכחי, יצחק רז.

רז הוא אומנם חבר המיפלגה, אך אין הוא סר למרותה, הוא מנהל מדיניות עצמאית ומקיים קואליציה פרטית עם פעילים של הליכוד.

במיפלגות הקטנות — מפ"ם, ל"ע, ר"ץ ושינוי — שוקלים להקים רשימה משותפת.

שוב פדו חמור

מאות אברכים מבני־ברק ושלושה ראשי ישיבות גדולות השתתפו בשבוע שעבר בטקס „פידיון פטר חמור", שנערך בידי הרב אהרון דויד. את החמור קישטו בתכשיטים, והוא צעד לאורך רחוב החפץ חיים, עד למקום הטקס, לקול צלילי תיזמורת.

במחנה החרדי הולך וגובר העניין בטקס הארכאי, שנשכח בדורות האחרונים. חסידיו מסתמכים על האיום, המופיע בספר־הזוהר, כי מי שאינו מקיים מיצווה זו „עתיד לירד לעולם הזה בגילגול נוסף, לחפש את החמור."

שניים אוחזין בשו"פ

השבוע, כמו בכל שבוע, עלו בלישכתו של דויד לוי שמות של מועמדים חדשים לתפקיד מנכ"ל „שיכון ופיתוח". הפעם: רוני שטייניץ וליאור דושניצקי.

לוי נתון בעניין זה בלחצים סותרים. אנשי מחנהו בירושלים דורשים ממנו למנות את שטייניץ, הסמנכ"ל המנוסה המכיר את המערכת מבפנים, ואילו אנשיו בתל־אביב רוצים את דושניצקי, מנכ"ל החברה העירונית עזרה וביצרון.

צימוקי ראש סניף

טובה צימוקי, הכתבת הפרלמנטרית של דבר, מונתה כראש סניף־דבר בירושלים. ניתנים המינוי הוא בפועל בלבד, שכן טרם נסתיים הסיכסוך סביב מינויו של טוביה מנדלסון כעורך דבר־השבוע. מנדלסון היה עד באחרונה ראש־הסניף.

הורי ראשון לעיריה

כמה חברים בולטים בוועד־ההורים המרכזי בראשון־לציון מגלגלים את הרעיון להקים רשימת־הורים לבחירות העירוניות הבאות.

מיימון נציב אלקטרוני

נציב שב"ס, דויד מיימון, מזרז את השלמת המיתקן האלקטרוני בבלא איילון. הציוד החדש כולל מצלמות־וידיאו וגדרות רגישות וממוחשבות.

המיתקן נועד להתגבר על בעיית המחסור בסוהרים.

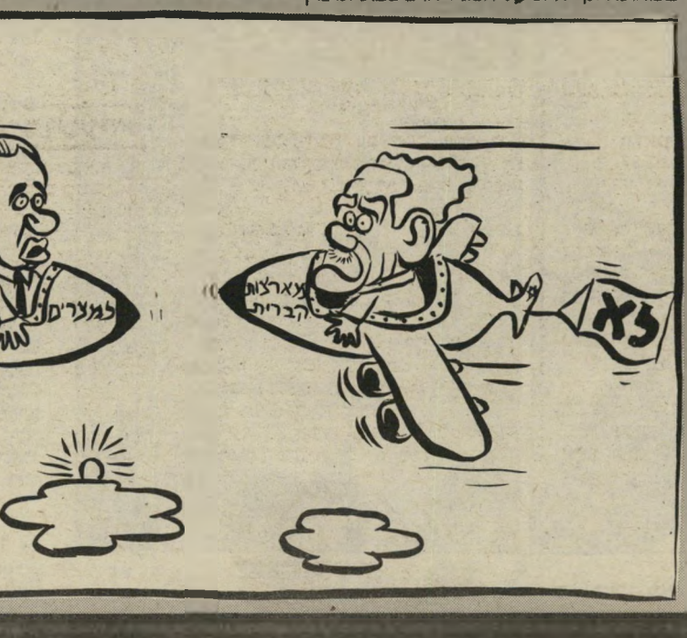

חיק אירן

אורי אבנרי חקר את הפרשה

זוהי פרשה ישראלית!

ה טיסול הישראלי בפרשת אירן־קונטראס הוא מוזר ביותר.

כל־התיקשורת רשים בו מדי יום. ועדת־מישנה של הכנסת גבתה עדויות. אך איש אינו מתייחס אל הפרשה כאל פרשה ישראלית.

עוקבים אחרי החקירה האמריקאית. שואלים שאלות מוזרות: האם ישפיע העניין על תדמית ישראל בעולם? האם יקלקל את היחסים בין ישראל והקונגרס האמריקאי? האם רוצה ממשלת ארצות־הברית להפוך את ישראל לשעיר־לעזאזל? האם הדבר על יחסה של דעת־הקהל האמריקאית לישראל? האם צריכים לאפשר לאמריקאים לחקור עדים ישראליים?

בקיצור: מתייחסים לזה כאל פרשה אמריקאית, ולא כאל פרשה ישראלית.

אולם לישראל היה בפרשה זו מעמד עצמאי. זוהי פרשה ישראלית, לא סחות מאשר פרשה אמריקאית. אולי אף יותר.

אם בכלל מטפלים אצלנו בצד הישראלי, עוסקים ברכילות ובסיכסוכים אישיים. האם עמירם ניר דפק את יעקב נימרודי, או להיפך? האם שימעון פרס בגד בידידו אל שווימר, או לא?

כאשר פירסם הסנאט האמריקאי דוח בן 65 עמודים, הוציאו העיתונאים כמה צימוקים רכילותיים מתוכו. אך איש לא התעמק בדוח, איש לא ברק את הפרטים החבויים בו, איש לא ניתח אותו ברצינות.

אולם בפרשה זו טמונה אחת השערוריות הגדולות בתולדות ישראל, ואולי הגדולה בכולן. שערוריה שאינה רק פוליטית, אלא גם כספית. היא נוגעת למיליוני דולארים.

בעמודים אלה ייעשה נסיון ראשון לשאול את השאלות הישראליות, תוך ניתוח החומר שפורסם בארצות־הברית ומקורות־מידע נוספים.

אין כוונת הניתוח הזה לעמוד על עצם התפיסה הפוליטית, שהיתה מונחת ביסוד הפרשה. על כך כבר נמתחה ביקורת נוקבת בשבועון זה. הניתוח הפעם יעסוק רק בביצוע.

לא שעיר לעזאזל!

ב ניגוד למה שנאמר לא־פעם בישראל, אין האמריקאים מעוניינים כלל בצד הישראלי.

הדיבורים על הפיכת ישראל לשעיר לעזאזל הם שטות. נהפוך הוא. האמריקאים ניסו להמעיט ככל האפשר בחלק הישראלי בפרשה. איש בקונגרס האמריקאי או בבית הלבן אינו מעוניין לריב עם ישראל.

בדוח של ועדת־הסנאט, על 65 עמודיו, מוזכרת ישראל רק במקומות שלא היתה כל אפשרות להתעלם ממנה, מבלי לשבש את התמונה. בשאר המקומות, פשוט הועלם חלקה.

למשל: בתיאור הטיסה הסודית המפורסמת לטהראן, במאי 1986, מופיעים בדוח הסנאט רק שמות הנוסעים האמריקאים.

אין בדוח אף רמז לעובדה שעמירם ניר היה במיטום ושהה בטהראן, ושאף העוגה שהובאה לאיראנים נאפתה בישראל.

כל זה לא עניין את החוקרים האמריקאיים, כי הם שאלו שאלות המעניינות את הציבור האמריקאי, כגון:

- האם שיקרו הנשיא ואנשיו לציבור האמריקאי ולקונגרס?
- האם הפרו הנשיא ואנשיו את חוקי ארצות־הברית?
- האם היו הנשיא ואנשיו מוכנים לשלם לאיראנים כופר־נפש תמורת שיחרור בני־ערובה?
- האם הועברו כספים מהעיסקה האיראנית לקונטראס בני־קראגואה, בניגוד להחלטות הקונגרס?

כל השאלות האלה אינן מעניינות את הישראלים. גם לא כשהן מוצגות בהקשר ישראלי.

למשל:

- **האם שיקרו שרים ופקידים ישראליים לציבור הישראלי ו/או האמריקאי?**

בישראל מניחים הכל מראש שהשרים והפקידים משקרים בעניינים כאלה. איש אינו מתרגש מזה. ישראל אינה אמריקה.

- **האם הפרו שרים ופקידים את חוקי ישראל?**

בארץ, שלא כמו בארצות־הברית, אין שום חוק המגביל פעולות כאלה. הממשלה אינה כפופה, למעשה, לכנסת, כי אם להיפך.

- **האם היה מיקוח לשיחרור בני־ערובה?**

בישראל יש קונסנזוס רחב למדי האומר שבמיקרה הצורך יש להתמקח על בני־ערובה ושבויים. מקובל הכלל של „ישראל ערבים זה לזה", ויש רגישות מסורתית לגורלם של שבויים יהודיים. מבחינה זו יש הבדל עצום בין הגישה הישראלית לבין הגישה האמריקאית.

- **האם הועברו כספים מהעיסקה האיראנית לקונטראס?**

חוץ ממיעוט קטן, הדוגל במדיניות מוסרית, אין הציבור הישראלי מעניין כלל בעסקים מסוג זה. מעטים מאוד מתגרים למכירת נשק לשכירי־חרב ולמישטרים פושעניים, אם הדבר מכניס כסף ומספק עבודה.

לכן כל השאלות האלה, המסעירות את ארצות־הברית, אינן רלוואנטיות בישראל.

ועדת חקירה ממלכתית

ל עומת זאת יש שאלות, שהן רלוואנטיות מאוד לישראל. שאלות אלה לא נשאלו עד כה כלל, ויש להעלותן בכל החריפות.

הנה אחדות מהן:

- **איך זה קרה שפקיד ישראלי הפך למעשה לממשלה־של־איש־אחד, וניהל מטעם המדינה ובשמה עסקים גלובאליים, שקבעו את מדיניות ישראל בשתי יבשות?**
- **איך עלה בידי פקיד זה להיסגש לבדו עם נשיא ארצות־הברית ועם פקידים אמריקאיים מרכזיים, מבלי שיהיה כפוף לביקורת מעשית כלשהי, מבלי שהממשלה תדע על פעולותיו, ומבלי שהשרים המוסמכים ידעו את כל הפרטים?**
- **איך הוצאו מן המישחק לא רק הסוחרים הפרטיים, שיזמו את המהלך, אלא גם המוסד, אמ"ן וכל שאר הגופים המטפלים בדרך כלל בעניינים מסוג זה?**
- **איך ניתן לאיש אחד לגלגל מיליונים, מבלי שיהיה עליו פיקוח כלשהו?**

ובעיקר:

- **מה קרה למיליונים אלה, שנעלמו מן האופק ושאיש בארצות־הברית ו/או בישראל אינו יודע כרגע היכן הם?**

השאלות האלה תובעות תשובה מוסמכת. לשם כך צריכה להתנהל חקירה בלתי־תלויה.

אם אי־פעם היתה הצדקה למינוי ועדת־חקירה ממלכתית לפרשה כלשהי, הרי היא דרושה בפרשה זו.

הממשלה אינה יכולה לחקור את עצמה. ועדת־החוץ־והביטחון (וגם ועדת־המישנה שלה לענייני מודיעין) הן בדיחות עגומות.

דרושה ועדת־חקירה מישפטית, שתוכל לנהל את חקירותיה (במידת הצורך) בסודיות, להזמין עדים, לגבות מהם עדות בשבועה, לחקור אותם שתי־וערב, ולהגיש לממשלה ולציבור את מסקנותיה.

כך פועלת כרגע ארצות־הברית, לגבי השאלות המעניינות את האמריקאים.

כך צריכה לפעול ישראל, לגבי השאלות המעניינות את ישראל.

בעמודים אלה ייעשה נסיון להעלות רק כמה מן השאלות והתמיהות, החבויות בחומר הפרשה, ובעיקר בדוח של הסנאט האמריקאי.

הרעיון של ניר

ב מרכזה של הפרשה כולה עומד עמירם ניר, יועץ ראש־הממשלה (הקודם והנוכחי) לענייני־טרור.

הציבור מכיר את ניר רק ככתב צבאי מוכשר של הטלוויזיה, ואחר־כך כפעיל במטה־הבחירות של שימעון פרס במיפלגת־העבודה.

מכריו (ואינני ביניהם) מעריכים אותו כאיש אחראי, רציני ובעל־עקרונות.

בפרשה זו מתגלים מימדים לגמרי חדשים של האיש.

מסתבר כי עמירם ניר השתלט בשלב מסויים על העיסקה האיראנית, טיפל בה לבדו לגמרי, נפגש לבדו עם נשיא ארצות־הברית, קיים לבדו עשרות פגישות סודיות עם האישים המרכזיים המעורבים בפרשה.

הוא פעל בתיאום הדוק מאוד עם אוליבר נורת', פקיד המועצה האמריקאית הלאומית לביטחון בבית הלבן

ריצ'ארד סיקורד

אלברט חכים

מדוע הוכנסו מסייעי הקונטראס לעיסקה האיראנית?

ואיש־אמונו של רונלד רגן („המארין שלי!")

מן הדוח עולה כי היחסים בין השניים — נורת' את ניר — היו כה הדוקים, עד כי לא ברור אם נורת' הפעיל את ניר, או להיפך — שמא ניר הפעיל את נורת'.

לפי הדוח, היה זה ניר שנתן לנורת' את הרעיון לגבות מן האיראנים מחיר מנופח עבור הנשק המסופק להם באמצעות ישראל, ולהעביר את הכספים לקונטראס במרכז־אמריקה.

בגלל הרעיון הזה עלול נשיא ארצות־הברית להיהרס. יתכן שצעיר בשם ניר הפיל את נשיאותו של רגן.

בקיצור: נוצר מצב שבמעט ולא־ייאמן: עמירם ניר, פקיד לא־בכיר במישרד־ראש־הממשלה, הפך מאחורי הקלעים דמות בינלאומית ממדרגה ראשונה, שניהל את המדיניות של ארצות־הברית וישראל בשתיים מן הנקודות הרגישות ביותר בעולם. כשהוא פועל למעשה על דעת עצמו.

תוך גיבוי מינימאלי מצד שר אחד או שניים.
איך זה קרה?

● ניר אצל רגן

בראה כי נקודת־המיפנה היתה בסתיו 1985, כאשר עסק העולם כולו בחטיפת המטוס האמריקאי בלבנון ובחטיפת האוניה האיטלקית אכילה לאורו בידי קבוצה פלס־טינית.

פעולות אלה נכנסו לתחום פעילותו של עמירם ניר, כיועץ לענייני־טרור.

עמירם ניר
אוליבר נורת, שוכנע

איכשהו נדחקו הצידה שאר המוסדות — ועמי־רם ניר הפך איש־הקשר הקובע עם האמריקאים.

בעזרת החומר המזדיעני שהיה עימו, הצליח ניר לעשות רושם עז על נורת' וחבריו. הוא הפך לאיש שלהם, או להיסך.

באותה שעה כבר פעל "הקשר האיראני", שנוצר ביוזמת שלושה יש־ראלים — דויד קימחי מטעם מישרד־החוץ, יעקב נימרודי ואל שוויימר כסוחרים פרטיים, בעלי קשרים מיו־חדים מאוד. יחד עימם פעל ערנאן חשוגי. המטרה היתה לקשור קשרים עם המישטר האיראני על־ידי מכירת נשק, ו/או לחדש את עיסקי־הנשק העצומים שהיו לישראל עם מישטר השאה, ו/או לעזור לאמריקאים לשח־רר בני־ערובה.

לסידור הזה היה יתרון אחד: עסקו בו אנשים פרטיים. הממ־שלה יכלה להתכחש לעיסקה בשעת־הצורך. לחשוגי ולנימ־רודי היה נסיון רב בעסקים מסוג זה, הנעשים בחשאיות גמורה. נימרודי היה מומחה מאין־כמוהו לענייני־איראן.

כאשר יצר ניר את קשריו עם נורת' ושות' בבית הלבן, הוא החליט להש־תמש בהם כדי להוציא את השלישיה קימחי־נימרודי־שוויימר מכל העניין. זה לא היה קל, כי ניר פעל בשם פרס, ופרס הוא ידידו־מנוער של שוויימר. אולם ניר הצליח.

פרס טען לאחר־מכן באוזני מקו־רביו כי לא היה לו מושג מה קורה, ושלא ידע כלל על פגישה שקיים ניר בלונדון — בעת ביקורו של פרס שם — עם אנשי־הקשר האיראניים.

על כל פנים, ניר הצליח באופן מזהיר. יתכן שאמר לאמריקאים כי פרס אינו רוצה עוד באנשי־הקשר הישראליים, וכי אמר לפרס כי האמ־ריקאים אינם רוצים בהם. על כל פנים, בינואר 1986 כבר הופיע ניר לבדו בוושינגטון, נפגש עם אנשי המועצה לביטחון לאומי, ולאחר מכן עם הנשיא רגן עצמו.

אגב, עובדה מדהימה זו לא זכתה בתשומת־לב בישראל. היא חבויה ברוח הסנאט.

מדוע החליט ניר להשתלט באופן בלעדי על העיסקה?

למען הבהירות, נקרא האיש הפעם כך. האיות הנכון של שמו הוא כשוכני (ראה יומן אישי).

יכולים להיות לכך כמה הסברים — והבחירה תלויה בהערכת מניעיו ואי־שיותו של ניר.

בין השאר:

● ניר האמין בכנות בי מעורבותם של סוחרים פרטיים בענייני בינלאומי כה רגיש אינה רצויה, ואולי חשב כי נימרודי ושוויימר מרוויחים מן העיסקה (דבר שהם מבחישים בתוקף).

● ניר רצה לרכז את כל העניין בידיו באופן בלעדי, כדי למלא לבדו תפקיד מרכזי בעל חשיבות עצומה, כדי לקדם את הקריירה הפוליטית ו/או ה־מיבצעית שלו.

ידוע כי לניר יש אמביציות חזקות, הן בשטח המיפלגתי, הן בשטח המיב־צעי. בשעתו הוצגה מועמדותו לתפ־קיד ביטחוני בכיר.

● יתכן גם כי ניר פעל על־פי הוראתו של שר (שימעון פרס או יצחק רבין), ומילא רק הוראות.

● איום ב"כדור בראש"

על כל פנים, עניין הקונטראס קשור באופן הדוק עם עלייתו של ניר.

לפני שהעניין התפוצץ, ולפני שאר־ליבר נורת' הבין שהוא נתון בצרה, הוא מסר הודעה לשר־המישפטים האמרי־קאי, אד מיז, ידידו האישי של רגן. הודעה זו אמינה, מפני שנורת' לא ידע אז עדיין כי הוא עלול להיתבע לדין פלילי על הפרת החוק האוסר עזרה לקונטראס. (לאחר מכן סירב להעיד, בטענה שהוא עלול להפליל את עצמו.)

בקטע הנדון של דוח הסנאט (עמוד 43) נאמר כך: „קשר ישיר בין מכירות הנשק לאיראן ובין הסיוע לכוחות ההתנגדות בניקראגואה נוצר בינואר 1986 בדיון בין נורת' ועמירם ניר, היועץ לענייני טרור של ראש־הממ־שלה הישראלי פרס...

נורת' אמר (למיז) שהוא דן על הסיוע להתנגדות בניקרא־גואה עם ניר בינואר 1986, וכי ניר הציע להשתמש בכספים ממכירות הנשק לאיראן למטרה זו.

„לפי כמה רישומים, האמין נורת' כי ניר הציע את הדבר על דעת עצמו...

„נורת' גם נזכר כי דחה כמה הצעות אחרות של ניר להש־תמש בכספים של המענק האמריקאי לישראל, או בקרנות של ישראל עצמה, לשם מימון הסיוע להתנגדות בניקרא־גואה."

בשלב זה לא היה לנורת' כל עניין להסיר את האחריות מעצמו ולגלגל אותה על מישהו אחר. הדברים אמינים. מדוע הציע ניר הצעות מפתות אלה לנורת'?

נורת' עסק מאחורי הקלעים במימון „פרטי" לקונטראס, מאחר שהקונגרס האמריקאי אסר מימון ממלכתי. ניר ידע שזהו ה„בייבי" של הנשיא רגן.

הרעיון הזה של העברת הכסף מן העיסקה האיראנית לקונטראס היה עילה מצויינת לסילוק קימחי־שוויימר־נימרודי מהעיסקה, כדי לרכזה כולה בידי שני אנשים — ניר ונורת'. כאשר עוסקים בעניין כה סודי ובלתי־חוקי, יש סיבה טובה לסלק ממנו כל אדם נוסף.

ואכן, לאיש־הקשר האיראני, מאנר־פר גורבניפאר, נאמר על־ידי האמרי־קאים שעליו לנתק מייד כל קשר עם שלישיית הישראלים, ולקיים קשר עם ניר בלבד.

לדברי גורבניפאר, הודיע לו נורת' שאם לא יצייית, יקבל „כדור בראש". הוא שיקשק כולו מפחד.

עניין הקונטראס שימש על כן לניר באמצעי להרחקת כל הישראלים האחרים מן העניין, ולניהול העניין כולו לבדו. הוא הסך לספוטניק.

לא ברור באיזו מידה היה שימעון פרס בתוך העניינים. אחרי ההתפוצצות בינו ובין ידידו שוויימר, והשיחה שבה קרא ניר „אינני עומד למישפט" ונימ־רודי כינה אותו „בוגד", ניתק פרס כמעט כל מגע איתו למשך זמן רב.

נראה כי באותה התקופה כבר זכה ניר לגיבוי של רבין. יש ספק רב לגבי השאלה אם למישהו מהם היה מושג על היקף פעילותו של ניר ופרטיה.

● כיסוי להעלמת כספים

מאחורי הקלעים בארצות־הברית מתהלכת היום השערה עוד הרבה יותר חמורה.

היא יונקת מן העובדה שאיש אינו יודע אם בכלל הגיעו כספים לקונטראס, ואם כן — כמה.

אחרי שיחותיו עם ניר, הכניס נורת' לעיסקי הנשק עם איראן שני אנשים, שניהלו עד אז את הסיוע „הפרטי" לקונטראס: הגנרל־בדימוס האמריקאי ריצ'ארד סיקורד והיהודי־האיראני אל־בט חכים. שניים אלה מופיעים בכל המשך העסקים בשני המיגזרים גם יחד — הן במיגזר העסקים עם איראן, הם במיגזר הסיוע לקונטראס.

באמריקה יש חשד כי הסי־פור על הסיוע לקונטראס הוא כולו או חלקו בבחינת „עוקץ" — סיפור כיסוי להעלמת הכס־פים בהמשך הדרך. מכיוון שה־קונטראס הבחישו שיבלו בכלל כספים מן העסקים האי־ראניים, ומכיוון שאיש אינו יודע מה קרה בחשבונות השוו־ייציים, אין איש יודע אם כל הכספים (או רובם או אף חלק מהם) אכן הגיעו לקונטראס.

כלומר: לפי חשד זה השתמשו גורמים אמריקאיים מסויימים בסיפור הסיוע לקונטראס כדי להעלים כספים, ואולי סכומי־עתק, שנכנסו לכיסים אחרים לגמרי.

במילים אחרות: הרעיון ה־מבריק של עמירם ניר, שעזר לו להשתלט על הקשר האיראני, שימש בידי אחרים בהמשך הדרך למעשי־מירמה גדולים.

יתכן מאוד שהחלק הזה של הפרשה ייחשף בעתיד על־ידי החקירה האמרי־קאית, שתהיה בוודאי יסודית וממצה. אך אין זה בטוח שהצד הישראלי בהע־לאת הרעיון של „הסיוע לקונטראס" ייחשף אף הוא.

מי החליט על כך? מי העלה אותו? האם פרס או רבין ידעו על כך? האם סעל ניר על דעת עצמו, כפי שסבור נורת'? מה היו המניעים?

בהעדר ועדת־חקירה מוסמכת, לא נדע על כך לעולם.

● שקרים, נוכלות, בגידות

דבר אחד ברור: יש בפרשה כולה כמה סממנים המזכירים יותר סיפור־מתח זול מאשר פרשה מדינית בינלאומית.

נראה כי במהלך פרשה זו הכל שיקרו, הכל רימו את הכל, והכל בגדו בכל.

כל ההודעות של ממשלת ישראל עד כה כוזבות — אם בבחינת שקר גס, אם בבחינת חצאי־אמיתות. כך גם כל ההודעות של ממשלת ארצות־הברית ואנשיה.

ניר השתמש בטכסיסי־עורמה כדי להוציא מן הפרשה את דויד קמחי (שהוא עצמו אישיסמוסר לשעבר) ואת נימרודי ושוויימר, וכנראה לא מסר בעניין זה את כל האמת לפרס (ש־אם־כן, פרס הם המשק־ריס). באותה השעה רימה נורת' את השרים האמריקאיים ואת מוסדות־הביון.

אחרי שסולקו הסוחרים הישרא־ליים, ניסה נורת' לסלק גם את אנשי־הקשר האיראניים ואת חשוגי, תוך פתיחת „ערוץ שני". מעשה־בגידה זה הוא שעלה לו כל־כך ביוקר. גורבא־ניפאר, שהתרגז על הבגידה וגם על אי־תשלום הכספים המגיעים לו, לדעתו, פוצץ את הפרשה בשבועון הלבנוני, ומשם התגלגלו הדברים.

יתכן מאוד שהחקירה האמ־ריקאית תתמקד יותר ויותר בסכומי הכסף שנעלמו.

אוליבר נורת'
עמירם ניר הציע

„יצחק, יצחק!"

איך נודע לשלישיה נימרודי־שוויימר־קימחי, שהיתה מעורבת בפרשה מתחילתה, שהטיפול עבר מידי ראש הממשלה שימעון פרס לידיו של שר־הביטחון יצחק רבין? מכיוון שהאיראני מנושאר גורב־ניפאר סיפר ששמע את עמירם ניר מטלפן בהולות ארצה במהלך פגישותיהם, ואומר לשפופרת הט־לפון: „יצחק, יצחק..."

איראני בבית הלבן

אחרי שהמליץ המיליונר הס־עודי עדנאן חשוגי במרס 1985 לאל שוויימר וליעקב נימרודי על האיראני מנושאר גורבניפאר, הו־בא זה ברוב כבוד ארצה.

והיכן שוכן? בבית הלבן. לא בבית השוכן בוושינגטון, אלא בחיקוי שלו. שבנה איראני אחר – המיליונר אברהם ראד – בסביון. כיום מתגורר שם, זמנית, יעקב נימרודי.

היה כתוב בעיתון

האיראני מנושאר גורבניפאר סיפר לאל שוויימר ויעקב נימרודי, בשלב המאוחר של הפרשה, כש־כבר היו מחוץ לענייניים, כי סודרה לו פגישה עם בלונדון". גורבניפאר סיפר זאת בחשיבות עצמית וברצינות גמורה, והדליק את הנוריות האדומות במוחותיהם של השניים, לדיברי מקורביהם.

מדוע? כי כשביקר גורבניפאר בישראל, ביקש להיפגש עם אישים בכירים בממשלה, ובקשתו נד־חתה.

שוויימר טס במיוחד מניו־יורק ללונדון, שם אכן שהה אז ראש־הממשלה שימעון פרס עם פמל־ייתו.

שוויימר, ידיד־נעוריו של פרס, ישב עימו שעות אחדות, והוציא מפיו הבטחה שאין הוא יודע דבר על פגישה כזאת – לא היה ולא נברא!

בכל זאת, דיווח גורבניפאר שהוא נפגש עם שני נציגים בכירים של ראש־הממשלה: עמירם ניר ונציג רישמי נוסף, שאותו זיהה על פי תמונה בעיתון שהחזיק ניר בידיו. בעיתון הופיעה תמונה של ראש־ממשלת ישראל עם מזכירו הצבאי, עזריאל נבו. זה היה האיש שנילווה לניר. כך הבינו הנוכחים שזהו נציגו הרישמי של פרס. עוב־דה: כך היה כתוב בעיתון!

עמירם ניר ועזריאל נבו (בהלוויה)

לאן נעלמו המיליונים?

ב דוח של הסנאט דובר רק בר־רך אגב על הצד הכספי של הפ־רשה. פה ושם מוזכרים סכומים.

ניתוח הסכומים האלה מגלה תמונה מעניינת מאוד — ומע־לה שאלות חמורות ביותר, ש־חלקן נוגעות במישרין לישר־אל.

הגה כמה מן השאלות והתמיהות.

הן נוגעות לכל רצף העסקות — שתי העסקות הראשונות שבוצעו על־ידי המשולש נימרודי־שוויימר־חשוגי, ושאר העסקות, שבוצעו כבר בתקופת שילטונו הבלעדי של ניר בעניין.

● עיסקה א': חשלום כפול

ז והי העיסקה הראשונה של נימ־רודי־שוויימר־חשוגי עם גורבאני־פאר, שלא יצרה שום בעיות.

הישראלים מכרו לאיראנים 500 טילי טאו במחיר 5 מיליון דולר. בהת־אם להתחייבותו של הנשיא רגן, היו האמריקאים אמורים לספק לישראל 500 טילי־טאו אחרים, טובים יותר.

הכסף חולק כך:

המחירים שילמו למישרד־ה־ביטחון 6000 דולר עבור כל טיל, ובסך־הכל 3 מיליון דולר, וכן 0.7 מיליון עבור הוצאות מישרד־ה־ביטחון.

נותרה יתרה של 1.3 מיליון דולר.

מישרד־הביטחון? האם זה נכלל בתקציב? האם יש על כך בכלל סיקוח של המדינה? או שמא משתמש המישרד בכספים כא־לה כאוות נפשו, בלי שום פי־קוח?

● עיסקה ב': הרמאות

ב עיסקה זו היתה ישראל, באמצ־עות נימרודי־שוויימר, אמורה לס־פק לאיראנים 80 טילי הוק. כל המחיר שולם על־ידי האיראנים מראש לנימ־רודי, בלי שום ערובות, על בסיס של אמון.

בגלל סיבות טכניות, נשלחו תחילה רק 18 טילים. אז התברר לאיראנים כי במקום הטילים המשופרים שהזמינו, שלחה להם ישראל טילים מיושנים וי־רודים. היתה זאת רמאות פשוטה.

מירמה מדהימה זו גרמה במעט לא־סון. האיראנים עמדו לעצור את המטוס והצוות. הם פרייסו כאשר הזדרז נימ־רודי להחזיר להם את כל הכסף עבור 62 הטילים (פחות 18 הטילים, שנשארו לפי שעה באיראן), לאחר מכן הוחזרו 17 טילים מאיראן לישראל (ולא 18, כפי שנאמר בטעות ברוח הסנאט).

את ההתחשבנות על טילים אלה עשה בסופו של דבר עמירם ניר עם גורבאניפאר או האמריקאים.

מי היה אחראי למעשה־ה־מירמה הרה־האסון? היזם היה חיים ברמן, האחראי על הר־כשה במישרד־הביטחון. זהו אותו ברמן שהיה אחראי לע־ייני הביטחון של מיתקני ה־מישרד.

הוא עשה מה שעשה למרות שהוזהר מראש שלא יעשה זאת, אחרי שמישהו שמע במיקרה מפיו את רעיון התרמית.

למרות זאת לא סולק ברמון מתפקידו, והוא ממשיך למלא אותו.

רק בישראל.

● עיסקה ג': 2 מיליונים הלכו

מ כאן והלאה כבר התנהלו העס־קות על־ידי עמירם ניר.

ב־17.2.86 מכרה ישראל לאיראן עוד אלף טילי טאו. מבחינה כספית, היתה זאת עיסקה מוזרה שבמוזרה.

לפי דוח הסנאט, שילמו האיראנים לעדנאן חשוגי 12 מיליון דולר, בא־בעה צ'קים של 3 מיליון כל אחד.

עבור הטילים שילמה ישראל לאר־צות־הברית 3,515 דולר לחתיכה, וב־סך־הכל 3,515.000 דולר. חשוגי שילם מיליון דולר עבור ריבית, ועד מיליון דולר עבור הוצאות ועמלה.

משמע: הכנסה של 12 מיליון דולר, הוצאה של 5.515 מיליון דולר. היתרה: 6.485 מיליון דו־לר. לאן הלך כסף זה?

ברור כי ישראל עצמה הרוויחה ב־עיסקה זו לפחות 2 מיליון דולר — ההפרש בין המחיר שגבתה מחשוגי ו־בין המחיר ששילמה לאמריקאים.

לא ברור הקשר בין סכום זה ובין שני מיליון הדולארים המיסתוריים, שעליהם אמר עוזרו של חשוגי, אחד בשם פורמארק, לפי דוח הסנאט (עמוד 55).

„פורמארק הניח כי 2 מיליון דולר, ששולמו על־ידי האי־ראנים לגורבאניפאר, הלכו ל־ניר...“

ניר עצמו הכחיש כל ידיעה על כך.

אגב, תמורת העיסקה הזאת היו צריכים להשתחרר שני בני־ערובה אמ־ריקאים.

ניר קיבל על עצמו — לשחרר 50 אנשי חיזב־אללה שהיו בלואים בידי צד'ל.

כל העניין התפוצץ.

● עיסקה ד' והלאה: עמלה של 300%

ב 15.5.86" הפקיד חשוגי 15 מיליון דולר בחשבון השווייצי המיסתורי של חברה בשם לייק רי־זורסרס („משאבי האגם"), אחרי ש־קיבל 18 מיליון דולר בהמחאות דחו־יות.

לא ברור מה קרה להפרש של 3 מיליון דולר.

חשוגי טען שזו ריבית. גורבאניפאר טען כי החשבון נופח, וכי הכסף הלך לקונטראס.

יש בדוח רמזים לעסקות נוספות באותה תקופה.

באוגוסט 1986 הוסכם על מישלוח של 1000 טילי טאו, שתי מערכות־ראדאר לטילי הוק ונשק ישראלי נוסף. לאחר מכן ביקש גורבאניפאר לוותר על הנשק הישראלי, ולקבל עוד 1000 טילי טאו.

סמוך לאותה תקופה הביעו ראשי הסי־איי־אי דאגה לגבי המחירים. גורבאניפאר טען ש־הוא מקבל עמלה של 60%, אך הסי־איי־אי חישב ומצא שהוא גובה עמלה של 300% „לפחות“.

לאן הלך הכסף?

באותה השעה לחץ ניר על עמיתיו האמריקאים להמשיך בקשרים עם גורבאניפאר, למ־רות שהאמריקאים חדלו להא־מין לאיש. בעוד שנורת' פתח „ערוץ שני“, המשיך הנציג הישראלי, לפי הדוח, לטעון כי גורבאניפאר הוכיח את עצמו ושיש להמשיך ולעבוד איתו.

בסוף אוקטובר נשלח שוב מישלוח של טילי־טאו לאיראן. לא נאמר בדוח מה קרה לכסף.

יש לזכור כי כל הנשק הזה עבר את ישראל, נחת בארץ ונשלח מן הארץ לאיראן. גם הסכומים נקבעו על־ידי ישראל. קרי: על־ידי ניר.

הדוח קובע זאת בפירוש. בעמוד 45 נאמר:

„נורת אמר שהסכום של 12 מיליון הרשום במיזכר, מבוסס על מה שנאמר לו על־ידי ה־ישראלים, ושלא ידע כמה הוא עברו (לקונטראס). הישראלי, ניר, הוא שהחליט על הסכום שניתן (לקונטראס), בלי מעו־רבות מצד הסי־איי־אי או ה־מועצה לביטחון לאומי.“

„...נורת' תיאר את הכסף שעל היש־ראלים היה להעביר (לקונטראס) ככסף אירני, מרווחי מכירות־הנשק.“

במילים פשוטות: אישי־המפ־תח האמריקאי, נורת', טוען שלא היה לו מושג כמה שולם בסופו לקונטראס. הכל היה תלוי באופן בלעדי בידי ניר.

הכסף שולם (אם שולם) מתוך חש־בונות שווייציים סודיים, שלאיש לא היה פיקוח עליהם. מדברי נורת' ניתן להבין כי ניר שלט בחשבונות אלה.

„נורת' אמר שאינו זוכר את מיספרי־החשבונות שניתנו לישראלים, וכי ה־ישראלים הם שעשו את הסידורים לגבי הכסף שהופקד בהם. מיז (שר־המיש־פטים) העיר כי נורת' קבע באופן נחרץ שהכסף הלך להתנגדות בניקראגואה, אך לא יכול היה לזכור, או שלא ידע כלל, את הסכום, חוץ מאומדנה של 3־4 מיליון דולר בהזדמנות אחת.“

בסך־הכל קיבלו האמריקאים 12 מיליון דולר עבור כל הנשק שהעבירו דרך ישראל לאיראן. חשוגי קיבל מהאיראנים, ושם בחשבון בשווייץ, 30 מיליון דולר. ההפרש: 18 מיליון דולר.

את הכסף מחפשים עכשיו האמ־ריקאים.

אם יתברר, חלילה, שמשהו מזה נשאר בידיים ישראליות, עלולה לקום שערוריה נוראה.

אולי יתברר שחלק מן הכסף נשאר בישראל כדי לשלם עבור נשק לקונ־טראס, שלא הגיע לקונטראס.

● הפיצוץ: מעשה נקמה

כ אשר החליט נורת' להדיח את גורבאניפאר וחשוגי מכל הענ־יינים, כפי שניר הדיח שנה לפני כן את נימרודי ושוויימר, היה זה מישגה קט־לני.

גורבאניפאר טען כי מגיעים לו עוד 4 מיליון דולר. חשוגי נשאר חייב ל־משקיעים שלו 15 מיליון דולר, ש־נשארו מוקפאים בשווייץ. המשקיעים איימו לפנות לערכאות, וכך לפוצץ את כל העניין.

האיש שפוצץ את העניין ב־3 בנובמבר 1986 היה גורבאניפאר, כנ־קמה על הבגידה בו. לפני כן הציע ראש הסי־איי־אי לשלם לו את ארבעת מיל־יון הדולארים, והזהיר מפני התוצאות, אם לא ייעשה כך.

אך אם גורבאניפאר לא קיבל 4 מיליון דולר המגיעים לו מ־עיסקה שיצאה לפועל, מישהו אחר קיבל אותם. מי? איך?

כל השאלות האלה עלולות להת־עורר בחקירה האמריקאית, גם אם לא תהיה חקירה ישראלית.

עמירם ניר בין רבין ופרס
האם עבר מהאחד לשני?

חשוגי חוגג
מי שלט בחשבון השווייצי?

אולם אין זה צריך לעניין רק את האמריקאים. זה נוגע בראש וראשונה לישראל, כי הנשק עבר כולו דרך יש־ראל, והכסף היה כפוף כולו לסידורים ישראליים.

אם נעלמו מיליונים, על ישראל לחקור לאן הלכו. אם נשארו בידיים ישראליות, יש לב־רר אם היו אלה ידיים ממלכ־תיות או אחרות. אם היו אלה ידיים ממלכתיות, יש לברר אי־זה שימוש נעשה בהם, אם זה עבר בתקציב המדינה ואם זה היה נתון לביקורת דמוקרטית כלשהי, ביקורת הכנסת וביקו־רת מבקר־המדינה.

עצם העובדה שרירשה כזאת לח־קירה לא הועלתה בישראל כלל עד רגע זה, למרות שעברו כבר שלושה חודשים ויותר מאז הפיצוץ, מלמדת הרבה על המצב בישראל.

חקירה זו נערכה בעזרת דפנה ברק

העם

סורים באים

דם רב נשפך כדי לגרשם. היום שמחו ראשי ישראל על כי חזרו

אחת המטרות המוצהרות של אריאל שרון, כאשר דחף את ישראל למילחמה ב־1982, היתה לגרש את הסורים מלבנון, כדי להפוך את ארץ־הארזים לבת־חסות ישראלית.

השבוע חזרו הסורים לביירות, השׂ־סועה והקרועה, ורוב הישראלים בצמ־רת השמיעו אנחה של הקלה.

יחסים מרחביים

קווים אדומים

זה נראה כמו תסריט ישן. אך בינתיים השתנה הרבה

הצבא הסורי פלש ללבנון ב־1976, שנה אחרי פרוץ מילחמת־האזרחים שם. הם הוזמנו אז על־ידי המארונים, אשר פתחו במילחמה אך שהובסו בשׂדה־הקרב על־ידי הכוחות המשו־לבים של אש"ף, הדרוזים, וכוחות „השמאל".

בישראל נערך אז מאחורי הקלעים ויכוח נוקב. היו שני מחנות:

● ראש־הממשלה יצחק רבין קידם את הצעד הסורי בברכה. הנימוק: כמ־קום שנמצאים בו הסורים, שם יש שקט. לדוגמה: רמת־הגולן. יתר על כן, הסורים באו לדכא את כוחות אש"ף, וזה טוב. ושלישית, ככל שהצבא הסורי יהיה פרוש על שטח יותר גדול, כן יהיה דליל יותר, ומצבו מול צה"ל יורע.

● שר־הביטחון שימעון פרס התנגד לתפיסה זו, וראה בהתקדמות הסורים בלבנון סכנה. אנשי־רבין טענו כי אין לפרס גישה עניינית, אלא שבא לחתור תחת מעמדו של רבין.

הוויכוח פרץ החוצה כאשר התקרבו הסורים לרומה. אנשי פרס, ובראשם גד יעקובי, פתחו בזעקה רבתי. הם קבעו שהופעת הסורים על הגבול הישראלי תהווה סכנה לביטחון המדינה, ותבעו לקבוע „קו אדום".

רבין לא רצה בשום קו אדום. הוא רצה שהסורים יגיעו עד לקווי צה"ל, כדי שלא יישאר שום חלל ריק בין שני הצבאות. אולם מול ההיסטריה הצי־בורית, נכנע. הוא הסכים להתוויית „קו אדום" ליד הליטאני, והסורים צייתו.

התוצאה: נוצר חלל ריק, שהתמלא במהרה על־ידי כוחות אש"ף. קמה מיני־מדינה של אש"ף בדרום־לבנון.

חלל ריק. מאז זרמו הרבה מים בנהרות הלבנון, וגם הרבה דם. היתה מילחמת־הלבנון, ישראל שיחקה במישחק הלבנוני, הפסידה והסתלקה כל עוד נפשה בה.

השבוע התלקח הוויכוח הישן מחדש. הסורים התקדמו בלבנון ותפסו את מערב־ביירות. הם „הוזמנו" על־ידי השיעים והדרוזים — השונאים אלה את אלה — כאמצעי אחרון למניעת מילחמת־אחים עקובה־מדם ביניהם.

חאפט' אל־אסד הערמומי לא רצה להיכנס לבוץ הזה, אך לא היתה לו ברירה. האלטרנטיבה היתה אנדרל־מוסיה גמורה, שהיתה מסכנת גם את האינטרסים הסוריים.

הסורים באים כבעלי־ברית לשיעים, וכאויבים לאש"ף. אש"ף קשור כיום בברית מעשית עם המארונים, ואלה מתנגדים להתקדמות הסורית. מצד שני, אין לאסד שום עניין בהברחת הפלסטינים מלבנון — כי הגל הזה עלול להציף את סוריה. אין לפלס־טינים כיוון אחר לברוח, גם אילו רצו בכך.

לפני שהסורים יכלו לזוז דרומה, קמה שוב זעקה בישראל. שוב רובר על קווים אדומים. שוב התחייבו הסורים כי לא ידרימו עד לגבול הישראלי. שוב יישאר חלל ריק בין צה"ל ובין הסורים.

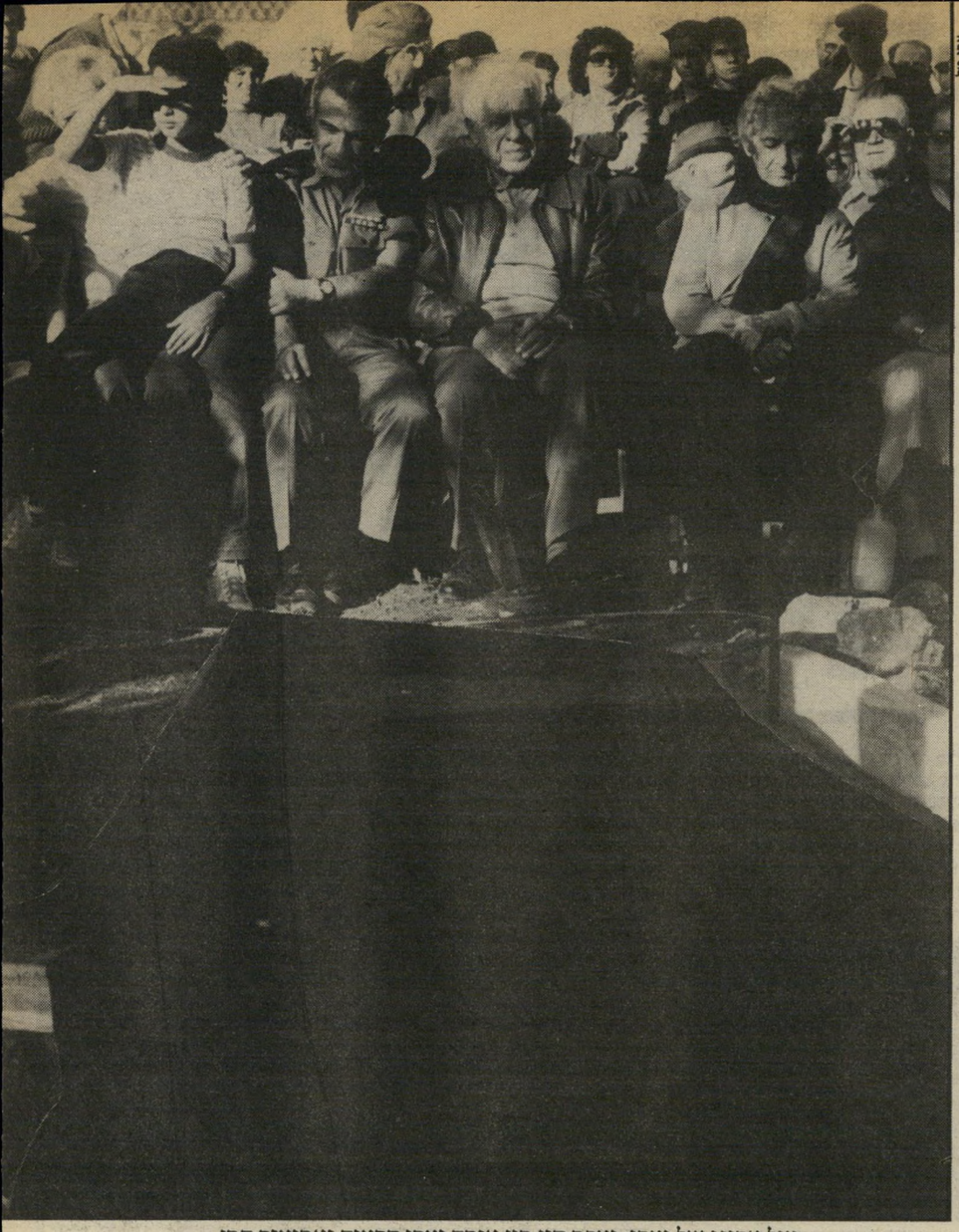

מול ארונו של יערי: יעקב חזן בין אנדה יערי הרעיה ואביעזר הבן
הנינה על הבירכיים

האשה והבת: אנדה ורחל יערי
המכובדים נימנמו

הוותיקים: אמה ומאיר תלמי (מצוץ מתאונה)
נותרו רק שישה

על החלל הזה יתמודדו אמל, אש"ף וחיזב־אללה.

ותיקים

מות הקצין האוסטרי

משקאות חמים וקרים, וגם מיניבוס, בהלוויית איש־מס"ם הזקן ביותר

גם חיים גרשונוביץ היה בהלוויה של מאיר יערי. לפני חודשיים נרשם בספר־השיאים של גינס כאדם השמן ביותר בישראל. 179 קילוגרם, וזה כולל בגדים ומישקפיים וחגורה המח־זיקה את המיכנסיים, כדי שלא ינשרו.

בבית־הקברות של מרחביה, הנושק לגיבעת־המורה, התיישב גרשונוביץ על אחד הקברים. הוא שמן מאוד. גופו נוזל מצד לצד, מכסה כמעט את כל הקבר.

מבלי לדעת, העניק גרשונוביץ להלוויה את אופיה האמיתי. הגינסי.

מדווחת שרה ליבוביץ:

גרשונוביץ הוא הכי שמן, ויערי היה הכי ותיק, הכי מייסד, הכי מנהיג, הכי אידיאולוג, והלווייתו היתה ההלוויה הכי מאורגנת ומסודרת שידעה הארץ בשנים האחרונות, אולי אי־פעם.

בבוקר הונח הארון, על־פי בקשתו המפורשת של יערי, באולם הכניסה של הוועד־הפועל של ההסתדרות. בדצמבר 1920 נמנה יערי עם מייסדי ההסתדרות. ויקטור שם־טוב מזכיר את זה לכולם בנאום הפרידה. איך ישב שם, בחצר הטכניון בחיפה, כנציג השומר הצעיר בוועידת־הייסוד של ההסתד־רות, ובלוריתו השחורה מתנפנפת לכל עבר.

גם ישראל קיסר נאם. כמו תמיד, במיקרים כאלה. אחר־כך נלקח הארון אל קיבוץ מרחביה.

הקיבוץ שוכן לרגלי גיבעת־המורה. 660 נפש, מקום רוויי היסטוריה ואנשים קשים שידעו להיאחז בכל כוחם באדמת העמק. ב־1911 התיישבה שם „הקואופרציה של אופנהיימר." ב־1918 התפרקה ונטשה. אחר־כך ניסו קבוצות־פועלים שונות לחבוק את האדמה ונכשלו.

ב־1929 הגיעו יערי וחבריו, חברי השומר הצעיר מגליציה. הם הקימו את מרחביה שקיימת עד היום.

איש לא נותר מהקבוצה המייסדת. יערי היה האחרון. וכבר בשערו של הקיבוץ, שעה לפני פתיחתה הרישמית של ההלוויה, ברור מה רב כבודו של הנפטר.

בני־נוער בסנדלים ובמיכנסיים קצ־רים תוחבים אל תוך המכוניות דף מודפס, הפותח במילים האלה: „חברים יקרים, תודה שבאתם להשתתף איתנו באבלנו הכבד." ומייד אחר־כך הסבר קצר, שפירט איך תתנהל ההלוויה, מה מותר ומה אסור.

חברים עטורי־שפמים, חולצות כחו־לות ומשרוקיות, כיוונו את כלי־הרכב למיגרש־החניה. בקצה המיגרש המתין מיניבוס קטן, כך שאיש מהבאים לא נאלץ לכתת את רגליו אל חדר־האוכל. בשום אופן אי־אפשר לתעות בדרך.

מגיעים. מייד נתקלים בשתיה קרה ובכבו הבכור של מאיר יערי, האלוף אביעזר יערי. עד לאחרונה היה מפקד המיכללה לביטחון לאומי. כשהוא לבוש במדים, הוא קיבל את פני הבאים — לוחץ את היד, טופח על הגב או סתם מחייך.

על קלנוע. במועדון החברים הקטן שמעל חדר־האוכל שפע של עוגות, כריכים ומיני משקאות חמים וקרים. עשרות קשישים מקיבוצי הסביבה אוכלים ולוגמים בתיאבון רב. כזה שרק מוות ולידה מעוררים אותו.

למטה, ברחבה הענקית, המון אדם. מאיר ואמה תלמי, חברי הכנסת הרא־שונה, נתן פלד, פעם שר־התקליטה, יונה גולן ממישמר־העמק, חברה בכנסת השניה, טוביה יערי, אחיו הצעיר של מאיר יערי, אשתו אנדה, שבאה רכובה על קלנוע, בתו רחל, חמשת נכדיו ונכדותיו.

לפני חודש נולדה הנינה השמינית של מאיר יערי, בתה של נעמי, נכדתו. גם היא נמצאת כאן, רכוסה בתוך מינשא, ישנה שנת־תינוקות כבדה.

90 שנים מפרידות בין מאיר יערי לנינתו האחרונה. היא נולדה בשלהי המאה ה־20. הוא: בסופה של המאה ה־19, בשנת 1897, ברישא שבגליציה. לחם במילחמת העולם הראשונה כקצין בצבא האוסטרי, בחזית האיטלקית. בגמר המילחמה יסד את השומר הצעיר. ב־1924 יסד את תנועת השומר הצעיר העולמית, ב־1927 יסד את תנועת הקיבוץ הארצי, ב־1936 את החזית הסוציאליסטית וב־1947 את מפ"ם. היה חבר־כנסת מהראשונה עד השמינית, כולל השמינית.

נתון סטטיסטי: עם מותו של יערי נותרו רק עוד 6 חברי־כנסת שנולדו אף הם במאה ה־19: יחיאל רובדבני, דבורה נצר, יעקב חזן, שולמית כצנלסון, נחום חת, הרב ראובן פלדמן.

בריוק בשעה 14.30, כפי שנמסר.

(המשך בעמוד 10)

הוא החמנה. כמעט. שמיר אינו ממהר

יעקובי תלוי באוויר

ה הודעה בטלוויזיה ביום שני בשבוע שעבר נשמעה חד־משמעית: גד יעקובי יהיה שגריר־ה־חדש של ישראל בארצות־הברית. את ההודעה לא מסרה הממשלה. ראש־הממשלה היה באותו ערב בתחילת מסעו באמריקה. מלישכתו לא נמסר דבר, לא אימות לידיעה וגם לא הכ־חשה. ההודעה הועברה לכתב־הטל־וויזיה על־ידי מה שנקרא „מקורבי שר־הכלכלה־והתיכנון". שם־צופן לדר־בר/ת או עוזר/ת מטעם השר.

באופן רישמי יש לתפקיד ארבעה מועמדים. ועוד כמה שאינם רישמיים. עם גד יעקובי נמצאים במירוץ־ המיכשולים בדרך לוושינגטון נמרוד נוביק, שימשון ארד ואשר („ארתור") בן־נתן. מועמדים אלה הופיעו במיכתב שהעביר שימעון פרס לראש־הממ־שלה.

יש גם מועמדים שאינם רישמיים. מי שדיברו עליהם בשיחות „שרינו". או בין מקורבי פרס. למשל: פרופסור שלמה אבינרי. לשעבר מנכ"ל מישרד־החוץ. הרואה עצמו כמועמד ומקווה לזכות ב־„הן" של שמיר. ויש גם אהרון יריב ושלמה גזית.

פרס גם העלה בזמנו את שמו של הדוקטור יוסי ביילין. עוד לפני שזה הפך למעין מישנה לשר־החוץ. כשרבין שמע את שם המועמד. מספרים. הוא התפוצץ מצחוק. והמועמדות ירדה. רבין עוד זוכר לביילין את פרשת המיכתבים המפוברקים שהופצו נגדו לפני 10 שנים.

שרשרת תפקידים

נ מרוד נוביק, דוקטור, יועצו המ־דיני של פרס ואיש מישרד־החוץ. לא יזכה ככל הנראה בתפקיד. נוביק מכיר אומנם את המימשל האמריקאי. הוא שירת כמה שנים בוושינגטון, הוא גם דובר אנגלית רהוטה — אך כל אלה לא יספיקו.

שימשון ארד הוא איש מישרד־החוץ וידיד אישי של פרס. אך נתונים אלה לא יביאו אותו לוושינגטון.

לארתור בן־נתן יכלו להיות סיכויים טובים יותר. הוא היה שגריר ישראל בגרמניה ובצרפת. מכיר את יחסי־ העבודה שגרירות־ממשלה. הוא ניצי ברעותיו יותר מיעקובי, אך אינו איש־מיפלגה פעיל. המינוי שלו לא יפגה מישרות במיפלגת־העבודה.

גד יעקובי, שר בממשלה, הוא איש־מיפלגה פעיל ומובהק. סיכוייו במיפ־לגת־העבודה רבים. הליכתו לאמריקה תיצור שרשרת של תפקידים פנויים. אם יפנה את מקומו בכנסת, ייכנס אחריו יעקב גיל. הוא יפנה את מקומו ליד שולחן־הממשלה וכבר מתמודדים על הכיסא עוזי ברעם ורפי אדרי, ועל תפקיד שר־התיכנון. עזר וייצמן. אם יילך ארדי לממשלה, יתפנו תפקידים בכנסת — יושב־ראש הקואליציה ויושב־ראש הסיעה. לכל תפקיד שית־פנה יש כבר עכשיו קופצים ומתמו־דדים.

במערך, לפיכך, מסכימים הכל שי־עקובי הוא המועמד. גם יריביו הגדו־לים אינם יוצאים נגד המינוי.

בליכוד, לעומת זאת, רבים הקולות הטוענים „למה לנו להקל על מיפלגת־העבודה? שימשיך להיות שם צפוף ולחוץ; אנחנו לא מוכרחים לעזור להם בפינוי שרשרת מישרות. וחוץ מזה, יש לנו שר מארוקאי. ולא כדאי שגם למע־רך יהיה שר כזה."

אבל יש בליכוד שדווקא מצדדים במינוי של יעקובי. הם מקווים שה־מינוי ייצור חיץ בין יעקובי לשימעון פרס. שגריר באמריקה צריך לעבוד עם ראש־הממשלה יותר מאשר עם שר־החוץ.

חזקים וחלשים

ש גריר ישראל באמריקה הוא בעל אחד התפקידים החשובים והיוקרתיים במדינת־ישראל.

השגריר באמריקה הוא היוצא ובא בין אנשי הממשלה האמריקאית. הוא האיש הרואג למערכת־הקשרים הה־דוקה עם יהודי אמריקה. הוא השולח שדרים לממשלה ולראשה על שינויים „באווירה" אצל הקובעים בוושינגטון, והוא יכול גם לגרום לשינוי החלטות הממשלה.

לשגרירות ישראל בוושינגטון היו עליות וירידות.

תפקידו של השגריר תלוי באופיו של שר־החוץ האמריקאי, באישיותו של השגריר האמריקאי בישראל, בגב הפוליטי שיש לו בישראל, באופיו החזק, ביחסיו עם התיקשורת האמרי־קאית (רצוי מאוד שיהיה „נחמד"), ביחסיו עם שגריר ישראל באו"ם, היו־שב בניו־יורק, וכמובן — במערכת הקשרים העניפה שהוא יוצר לעצמו בקרב אנשי־המימשל האמריקאיים ו־אצל היהודים של ניו־יורק.

כשהחמנה יצחק רבין כשגריר־ישראל בוושינגטון, היו יחסיו עם ראש־הממשלה לוי אשכול ואחר־כך עם גולדה מאיר, טובים מאוד. השניים סמכו עליו. רבין זכה באהדה באמריקה. הוא בא כרמטכ"ל ששת־הימים. בד־כותה של לאה, אשתו, גם ידע ליצור קשרים טובים עם היהודים האמרי־קאים. שר־החוץ האמריקאי לא היה דומינטי. גולדה, שלא אהבה את שר־החוץ אבא אבן, עבדה עם רבין במישרין ואיפשרה בכך לרבין להגביר את כוחו והשפעתו על הממשלה האמ־ריקאית.

רבין היה שגריר חזק עד כדי כך שהצליח לשנות החלטות בממשלת־ישראל. הוא שישידר לממשלה כי הממ־שלה האמריקאית לא תתנגד להפצ־צות־בעומק במצריים, שהביאו להס־למה חריפה במילחמת ההתשה. הוא גם עיכב שדר של ממשלת־ישראל לממ־שלה האמריקאית באמצע 1970.

הממשלה האמריקאית העבירה לישראל באמצעות רבין שדר, שבו נאמר כי המצרים יהיו מוכנים להפ־סקת־אש, תמורת ויתורים מילוליים מצד ישראל. ממשלת־גולדה אמרה „לא" להצעה. גולדה העבירה בשדר עוד שיחסיה עם שר־החוץ אבא אבן היו אז יחסי־איבה.

בארץ ישב שגריר אמריקאי חלש, מלקולם טון. באמריקה נכנס הנרי קיסינג'ר לתפקידו כשר־החוץ. תפקי־דו של השגריר עלה פלאים. קיסינג'ר, שאהב פירסום וכוח, קיבל אשראי מהנשיא וניסה לשנות מהלכים במרחב. הוא יצר קשר חזק וטוב עם השגריר הישראלי. השניים הפכו לחברים, ומע־מדו של רבין התחזק. רבין, שהיה ידוע כמי שעובד 24 שעות ביממה, לא נתן שיתעלמו מכוחו. הוא היה נאמן לגולדה עד כדי חנופה, מה שעזר לו להיות דומיננטי ביותר. מובן שהיה משרת מסור לאמריקאים.

ב־1976 תפס סיירוס ואנס השקט את מקומו של קיסינג'ר. לישראל הגיע שגריר אמריקאי חזק, סמואל לואיס, ומעמדו של רבין נפגע.

ב־1977 חל המהפך בישראל. בגין עלה לשילטון ולקח לו שר־חוץ דומי־נאנטי לא־פחות, משה דיין. מישקל־הכובד עבר לתל־אביב. בגין ודיין העדיפו לנהל את העניינים עם לואיס. הם רצו להחזיק בקלפים קרוב לחזה. ומעמדו של השגריר באמריקה, עדיין שימחה רבין, נפגע עוד יותר. המ־שולש בגין־דיין־לואיס לא איפשר לרבין מה שאיפשרו לו גולדה וקי־סינג'ר.

ממשלת־בגין מינתה את אפרים („אפי") עברון כשגריר. עברון, חלש־האופי, לא היה כוח מול שר־החוץ הישראלי וסמואל לואיס האמריקאי.

השגריר הבא היה משה ארנס. היה לו גיבוי מלא של ראש־הממשלה. האמריקאים אהבו את המיבטא האמ־ריקאי שלו. היהודים התייחסו אליו כאל אחד משלהם, אך בישראל ישב לואיס.

ב־1982, בספטמבר, הגיע ארנס לישראל לחופשה. מילחמת־הלבנון היתה בעיצומה. הוא מסר שאין שום חשש לשינוי במדיניות האמריקאית. השגריר האמריקאי בישראל נסע עד נהריה כדי לספר לבגין על תוכנית־רגן. בגין הבין כי השגריר שלו באמ־ריקה אינו בדיוק יודע מה קורה, ומאותו הרגע לא סמך עוד על השדרים.

אחרי ארנס התמנה מאיר רוזן, גם הוא איש חלש. בישראל ישב לואיס, וכשהוא עזב, בא תומס פיקרינג, שאומנם אינו זוכה ביחסי־ציבור כמו קודמו, אבל נחשב כאיש חזק בממשלה האמריקאית.

קרש קפיצה

ד אם גד יעקובי יכול להיות שגריר טוב באמריקה? העובדה שהיה שר בממשלה יכולה להוסיף לו. השאלה היא באיזו מידה יסמוך ראש־הממשלה, יצחק שמיר, על שגרירו גד יעקובי. אם לא, יעבוד שמיר „בצינור האחורי". כלומר עם שגריר־ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, איש תנועת־החרות, הזוכה בהערכה רבה מצד שמיר ולפינוק בתיקשורת האמריקאית.

ב„צינור האחורי" השתמש גם שימעון פרס כשהיה שר־הביטחון. פרס לא סמך אז על רבינין, והעדיף לעבוד עם יוסי צ'חנובר, ראש מישלחת מיש־רד־הביטחון באמריקה.

מערכת־היחסים בין השגרירים בור־שינגטון ובין ראשי מישלחת־ישראל באו"ם היתה מאו ומתמיד מקולקלת. השגריר בוושינגטון צריך לשלוט על ועידת־הנשיאים היהודים, הישבת בניו־יורק, משימה שהיא קשה לכל הדיעות. קשה להאמין שיחסיו של יעקובי עם נתניהו יהיו טובים.

תפקיד השגריר הישראלי באמריקה מקרם את בעליו.

רבין יצא לאמריקה כרמטכ"ל ששת־הימים, חזר כשר־העבודה בממ־שלת גולדה, ולימים התמנה כראש ממשלת־ישראל.

רבינין יצא כתפקיד המקורב לגולדה, וחזר כחבר־כנסת.

ארנס יצא כיושב־ראש וערת־החוץ

(המשך מעמוד 41)

יעקב סער

שגריר־לשעבר רבין
הפצצה במצריים

ציפי משה

שגריר־לשעבר דיניץ
חנופה לגולדה

ציפי משה

שגריר־לשעבר ארנס
מחדל מודיעיני

לרבין את החלטת הממשלה. דן מר־גלית גילה בזמנו כי רבין עיכב את השדר אצלו במגירה, וניסה להשפיע על הממשלה לשנות את ההחלטה. הוא הפעיל לחץ לקבל את היזומה האמ־ריקאית („יוזמת רוג'רס"), שכללה הצהרה על הצורך בנסיגה בסיני תמורת הפסקת אש. הממשלה שינתה את דעתה. מנחם בגין פרש מממשלת־האחדות־הלאומית, שהסכימה להש־תמש במילה „נסיגה" (הנסיגה לא בוצעה), ורבין הוכיח כי שגריר חזק יכול לשנות החלטות ממשלה או לעכב הודעות של ממשלה שאותה הוא משרת.

אחריו הגיע לוושינגטון שימחה דיניץ. כרבין, גם הוא זכה ביחס מיוחד מגולדה. אך גולדה סמכה על דיניץ עוד יותר, כי הוא היה „ילד־טיפוחיה", מה

במדינה

(המשך מעמוד 9)

התחיל טקס ההלוויה. החבר ינקו שוצברג, מהדור הצעיר של מייסדי הקיבוץ, נקרא אל המיקרופון. בידיים רועדות הוא אחז בשלושה דפים צפופי־מילים. „עשית מאמצים לשמור על כושר כלשהו של הגוף," הוא לחש אל המיקרופון. „זאת מולדת מולדתי. אני לא יכול ככה," הוא רטן. אחד הדפים נפל מידיו. הקהל הרב התלחשש וגלי הקולות גברו על קולו של החבר ינקו. „למה נתנו דווקא לו לקרוא?" רטנו חברי מרחביה. המזכיר הסיט את המיקרופון לצד השני, אולי שם יק־שיבו לו. לחבר ינקו.

במרכז הרחבה ישבו 14 החשובים: חיים בר־לב, שלמה הלל, חיים הרצוג, שימעון פרס, דוד לוי, יעקב צור, יצחק בן־אהרון, יעקב חזן, ישראל קיסר, דני רוזוליו, אריק נחמקין, ויקטור שם־טוב, יצחק רבין, אהרון ידלין.

הם בהו באוויר, התבוננו בחבר ינקו במבטים אטומים, ויעקב חזן נימנם בינתיים.

מה שעשה יצחק בן־אהרון בהל־וייתו של ישראל גלילי, עשה יעקב חזן בהלוויתו של מאיר יערי. חזן, חבר קרוב, עלה אל הבימה הקטנה ובקול צלול וחד ביכה את רעהו. „בהספדי־את מאיר כאילו הספדתי את עצמי. 64

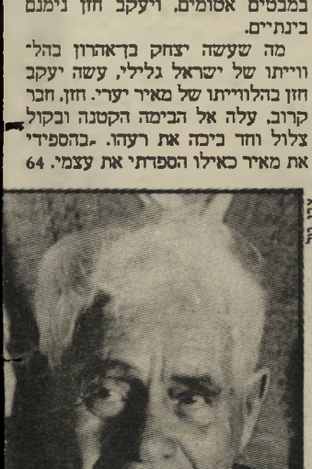

ציפי טל

חזן בהלוויה
20 אוטובוסים

שנים היינו שותפים בכל. באילו אדם אחד." צעק אל המיקרופון.

אחריו נאם שימעון פרס. רבין וידלין נימנמו. נחמקין ביקש מאחד הצלמים שלא ישכח אותו, הצמיד את ראשו אל ויקטור שם־טוב וחייך בחגיגיות.

שמש חמה של חורף חם כיסתה את מרחביה. שיירת אוטובוסים טיפסה אל בית־הקברות. אל קיברו הטרי של „ישראל גלילי צעדו המשתתפים ברגל. בהפוגה הקצרה שבין טיפות הגשם, במרחביה לא השאירו דבר לגורל או למזל. כעשרים אוטובוסים הסיעו את המשתתפים אל בית־הקברות.

בצוואתו תבע יערי טקס קבורה חילוני. בתו, רחל, הספידה אותו בחילוניות גמורה: „בשבילנו היה אבא תמיד עסוק, עד יום מותו האמין שיש טוב ורע וצריך ללכת בדרך הטוב. המשבר הגדול ביותר שלו היה נצחון הליכוד בבחירות. היה לו משבר קשה בזמן הפרישה."

קרני שמש חמות וכבדות נוחתות על פניה של אגרה יערי. אחרי התיי־עצות משפחתית קצרה נשלח אחד הנינים לשבת על ברכיה. פניו הטילו צל על פניה של סבתו. „הבעיה נפ־תרה," אמרו הנכדות.

הקבר התמלא בזרים. חקן חביב־מכט שוטט בין הקרואים והציג תמונה ישנה של יערי, בקן קיבוצי בפולניה, צולמה ב־1927. „ועל־ידו יושב אחי," הוא אמר בגאווה.

ובאוטובוס שנסע בחזרה לקיבוץ. אמרה קשישה מרחבאית בפליאה: „תארו לכם. התחילו לקחת פועלים שכירים לפלסים!"

נפש בריאה בגוף שבריר

פעם ישבתי עם מאיר יערי בבית־קפה בפינת בן־יהודה־בוגרשוב בתל־אביב וריאיינתי אותו. כמו תמיד, דיבר ארוכות על סכנת הדה־פרודוקטיביזציה של החברה הישראלית.

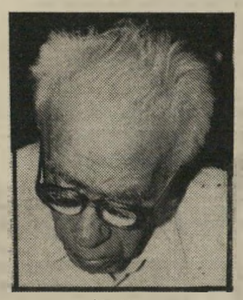

יערי

בעודו מדבר, ניגש אלינו קבצן זקן. מבלי להפסיק את שטף־דיבורו הכניס יערי את ידו לכיסו, הוציא כמה מטבעות ונתן אותן לקבצן.

הופתעתי. „הרי כרגע התרעת על הדה־פרודוקטיביזציה של המדינה," אמרתי, אז איך אתה מעודד עיסוק כל־כך טפילי כמו קיבוץ נדבות?"

„אחרי המהפכה הסוציאליס־טית לא אתן נדבות לקבצן," השיב. „אבל עד אז, אני מכיר בעובדה שיש עוני." נדמה לי שציטט גם פסוק מקארל מארכס.

תקרית קטנה זו מטילה, לדעתי, אור על אופיו של האיש. הוא היה דוקטרינר נוקשה, אך היה לו גם מה שנקרא „לב יהודי". חיבור זה של הגיון־ברזל ורגש בריא הוא שיצר את האיש וקבע את רמות יצירתו.

בכלל, יערי היה בעיניי תמיד איש של סתירות. ואיני מתכוון רק לסתירות האידיאולוגיות, שהיו תמיד סימן־ההיכר העיקרי של השומר הצעיר בכל גילגוליו. על אלה אפשר לכתוב הרבה.

ליערי היה גוף לקוי ושבריר. הוא לא היה רק נמוך־קומה, אלא גם בעל ראייה לקויה מאוד וכל מיני מחלות אחרות. אך מתוך הגוף השבריר הזה בקע קול עמוק וחזק, בוטח ונחרץ. ומאחורי הקול הזה עמדה מחשבה בהירה ונוקבת.

מעולם לא הייתי איש־מפ"ם, אף כי הצבעתי בעד המיפלגה בבחירות 1949 (כשהיתה עדיין מאוחדת, וכללה את רוב המפקדים המצטיינים של תש"ח) ובבחירות 1955 („הפעם מפ"ם"). אולם מאז שהכרתי את יערי מקרוב, בעיקבות גילוי מכשיר־ההאונה של מנגנון־החושך בשולחן־הכתיבה שלו, הערכתי אותו אישית מאוד.

הוא היה אחד מאחרוני דור המייסדים, דור הנפילים. דור שאיתרע מזלו והוא היה מסוגל ליצור יש מאין, להקים חברה חדשה ולברוא חיים חרשים. לעיתים רחוקות בהיסטוריה ניתן לקבוצת־אנשים לא רק לחלום על גאולה לאומית ושיחרור חברתי, אלא גם להוציא את רעיונותיה אל הפועל, ליצור מיסגרת חברתית חדשנית כמו הקיבוץ, לתרום ליצירת תרבות חדשה, לחנך אנשים ונשים מסוג חדש.

יערי וחבריו יצרו יצירה כבירה, וכגודל ההישג היו גם האכזבות. תמהני מה עבר בראשו של האיש בשנותיו האחרונות. האם פיקפק בבריאותו של הקיבוץ, לאור המצב? איך נראתה בעיניו המציאות במדינה הזאת, שהוא תרם כה רבות להקמתה? מה חשב על מיפלגתו? האם חי בהרגשה של כישלון, או שסבר כי התופעות השליליות הן רק שוליות ובנות־חלוף, בעוד שהיצירה תעמוד לדורי־דורות?

עם מותו, קשה להימנע מהשוואת דור הנכדים עם דור המייסדים. היכן יש בדור הצעיר מישהו המתקרב לשיעור־קומתו של האיש נמוך־הקומה הזה?

כשהאמריקאים מדברים על האבות־המייסדים, הענקים שיצרו את החוקה האמריקאית, הם חושבים על אנשים שחיו לפני 200 שנה. מוזר להיווכח כי אצלנו חי עדיין איש כמו מאיר יערי עד לפני כמה ימים. אם הוא קנה־המידה, מי ירצה להתמודד? היכן יש כיום אדם החי בצניעות חומרית כואת, המוכן להקדיש את כולו ליצירה, מבלי לחפש לעצמו תועלת אישית?

העט שלנו כותב

כבר סיפרתי פעם על חנות הכלבו בגרמניה, אשר הקדישה את כל חלונות־הראוה שלה לקידום־המכירות של עט נובע חדש.

בחלון הראשון הראו עט נובע, המונח בקערה מלאת מים, ונאמר: „עטים א ח ר י ם יכולים לשכב מתחת לפני המים מבלי להינזק."

בחלון השני הראו פטישים ההולמים בעט נובע, ונאמר: „עטים א ח ר י ם אינם נשברים כאשר הולמים בהם."

בחלון השלישי הראו עטים בכל ציבעי הקשת, ונאמר: „עטים א ח ר י ם הם בעלי צבעים יפים."

וכן הלאה וכן הלאה.

ורק בחלון האחרון הראו את העט המסויים של חנות הכלבו. נאמר שם: „אבל בעט ש ל נ ו אפשר לכתוב!"

נזכרתי בסיפור זה שוב כאשר הסתכלתי השבוע במעשיהם של חברי־הכנסת.

סיעה טובה יכלה להציג את חבריה לפי אותו העיקרון: „חברי הסיעות האחרות מיטיבים לשחק כדורגל..." „חברי הסיעות האחרות יודעים להגיש יפה חדשות בגלי־צה"ל..." „חברי סיעות אחרות מופיעים מדי יום במהדורות החדשות בטלוויזיה..." וכן הלאה.

ולבסוף: „אבל חברי הסיעה ש ל נ ו ממלאים את תפקידם בכנסת."

מובטח"כ

הכנסת הנוכחית מורכבת משלושה סוגי ח"כים.

הסוג הראשון כולל את הח"כים היודעים כבר עתה שאין להם שום סיכוי להיבחר לכנסת הבאה, אלא אם כן יקרה נס. מסיבה זו או אחרת איבדו את הבסיס הפוליטי שלהם.

הסוג השני כולל את רוב חברי־הכנסת, היודעים שיצטרכו להיאבק על מקומם ברשימת־המועמדים. יש מהם הבטוחים יותר, יש הבטוחים פחות, אך איש לא חתם להם על ערבות שמקומם בכנסת מובטח לגמרי.

ויש עכשיו סוג שלישי, סוג חדש. הוא כולל את הח"כים המאושרים, היודעים כי חוץ מהתקף־לב קטלני אין כוח בעולם היכול למנוע מהם את הכניסה לכנסת הבאה. וזאת בגלל סיבה פשוטה: אין הם תלויים כלל ברצונו של הבוחר. לכל אחד מאלה אפשר להעניק את התואר מובטח"כ.

תחילה זה קרה בתנועת־התחיה. התחולל שם ריב בין המנהיגים והמנהיגות. היה צורך בפשרה. ומהי הפשרה? הוחלט פה אחד כי כל הח"כים הנוכחיים של התחיה יהיו גם הח"כים שלה בכנסת הבאה.

משמע: אין צורך בדמוקרטיה פנימית, בבחירות, בהחלטות של מוסדות. חברי־הכנסת פשוט בחרו בעצמם.

עכשיו בא ההסכם בין מיפלגת־העבודה ותנועת־יחד, וקבע תקדים מעניין עוד יותר.

תמורת התפרקותה והצטרפותה למערך, הובטחו לתנועת־יחד שלושה מקומות ריאליים ברשימת המערך לכנסת הבאה. אך מכיוון שתנועת־יחד כבר לא תהיה אז קיימת, מתעוררת השאלה: מי יבחר בשלושת המועמדים מטעם התנועה ז"ל?

בעיה הגיונית מרתקת זו נפתרה בצורה מקורית. פשוט נקבע בהסכם ששלושת חברי־הכנסת הנוכחיים של תנועת־יחד יקבלו את המקומות הריאליים המובטחים. גם שלמה עמר, האיש השונא כל־כך את העיירה נבטיה, הבטיח לעצמו את מקומו בכנסת הבאה.

אחרים יצטרכו להיאבק במרכז־המיפלגה, להתחנף לחברים, לעשות נפשות, לעמוד במיבחן מיפלגתי כלשהו. לא כן שלושת המופלאים האלה.

אם יימשך תהליך זה בשנה הקרובה, אולי אפשר יהיה בכלל לוותר על הבחירות? זה יחסוך לנו הון־עתק, וגם פרשות כמו פרשת־בלס ופרשת־קרקעות־הגדה.

מדוע הותקפה „ליברטי"?

הסרט הבריטי על הטבעת האוניה ליברטי, המוצג השבוע בתוכנית מבט שני, ישכנע כל אדם הגיוני שצה"ל הטביע את האוניה בכוונה תחילה.

אוניית־הריגול האמריקאית שטה מול החוף במילחמת ששת־הימים. היא הותקפה וניווקה קשה על־ידי הכוחות הישראליים. עורכי הסרט לא התקשו להוכיח שאין שום הסבר הגיוני למעשה אלא נסיון מכוון להטביע.

וזו בריוק הצרה. כאשר מנתחים פעולה מילחמתית, ההסבר ההגיוני הוא לא־פעם דווקא ההסבר הבלתי־הגיוני ביותר.

יש הגיון של ימי־שלום, כאשר מצרפים פרט לפרט, יוצרים תמונה שלמה, מנתחים אותה בנחת ומגיעים למסקנות סבירות.

הגיון זה אינו פועל בימי־קרב, כפי שיודע כל אדם שהיה אי־פעם בפעולה קרבית כלשהי, גדולה או קטנה.

המילחמה היא ממלכת אי־הוודאות. החלטות גורליות — הנוגעות לחייהם של בני־אדם — מתקבלות בחיפזון, תחת לחץ, תוך אי־ידיעת העובדות. האיש המחליט אינו רואה את המציאות כפי שהיא, אלא אך מציאות המצטיירת בדמיונו. החל במ־כף קטן (כמוני) וכלה ברמטכ"ל, הכל מגששים באפילה, מנסים לנחש, סומכים על אינטואציה, נזונים ממידע שחלקו נכון וחלקו כוזב.

פרשת ליברטי היא דוגמה לכך, והיא כבר הפכה דוגמה קלאסית. אף אחד לא עשה בה פאשלה גדולה, אבל הרבה אנשים עשו פאשלות קטנות. פאשלה הצטרפה לפאשלה, טעות נערמה על גבי טעות, ולבסוף נוצרה טעות נוראה. אבל לא יותר נוראה מאשר הרבה מיקרים אחרים שקרו במילחמות־ישראל, כאשר טנקים של צה"ל השמידו טנקים אחרים של צה"ל, כאשר מטוסינו הפציצו כוחות־קרקע שלנו, ועוד ועוד. אלא שהפעם נהרגו בטעות ימאים אמריקאיים, וכך נוצרה תקרית שלא נשכחה גם כעבור 20 שנה.

מישהו לא קרא נכון את הרדאר. מישהו לא זיהה נכונה את מיבנה האוניה. מישהו לא שעה לאזהרה. משהו לא דפק בקשר הישראלי. משהו לא דפק בקשר האמריקאי.

כל־כך הרבה אנשים עשו כל־כך הרבה טעויות? האם זה סבירי? לא, יגיד אדם נורמאלי, הרגיל לימי־שלום. כן, יגיד אדם שהיה במצב קרבי. ווהי סיבה טובה נוספת שבגללה כדאי למנוע מילחמות.

אגב, גם מבחינת ההגיון הפורמאלי אין סבירות לטענה שהאוניה הותקפה בכוונה. מה יכלו האמריקאים לרגל בשלב זה של המילחמה? מפני איזה גילוי היה צה"ל צריך לחשוש, עד כדי כך שהחליט להטביע אוניה אמריקאית?

תחקירני הסרט הציגו לעצמם שאלה מכרעת זו, והגיעו למסקנה: באותו שלב של המילחמה עוד לא החלה ההתקפה על רמת־הגולן. האוניה הוטבעה כדי שלא תתגלה כוונת ישראל לתקוף את סוריה.

בהסבר הגיוני זה יש פירכה קטנה אחת: באותו רגע עוד לא ידע איש שישראל עומדת לתקוף את סוריה. גם ממשלת־ישראל לא ידעה. גם לא המטכ"ל. כי באותו זמן כלל לא היתה החלטה כזאת.

היתה לי אז ההזדמנות לעקוב די מקרוב אחרי תהליך קבלת ההחלטות.

אני יודע שבתוך הממשלה התנהל מאבק קשה סביב ההצעה לכבוש את רמת־הגולן. שר־הביטחון, משה דיין, התנגד לכך בחריפות. הוא חשש שמא תחוש ברית־המועצות לעזרת סוריה, וייווצר משבר בינלאומי. זכר האולטימטום הגרעיני הסובייטי בימי מילחמת־סיני עוד היה טרי בראשו. לעומת זאת דחפו יגאל אלון ואחרים להתקפה על סוריה. לאוניית־הריגול האמריקאית לא היה מה לגלות.

היא לא הותקפה מפני שמישהו רצה בכך. זה פשוט קרה. כמו הרבה מאוד דברים אחרים במילחמה — בכל מילחמה.

אבל לך ותסביר זאת למישהו.

האיש בעל המיקטרת

ראיתי בשגרירות האמריקאית סרט על נושא הקרוב לליבי — חופש־העיתונות ובעיות הביטחון הלאומי.

הסרט היה בצורה של רב־שיח — אישים מרכזיים של מערכת הביטחון, החוק והתיקשורת התווכחו ביניהם, באמצעות מנחה שעבר ביניהם כשבידו מיקרופון.

אחד המתווכחים היה ארתור שלזינגר, שמילא בעבר תפקידים מרכזיים שונים במערכת־השילטון האמריקאית. הוא ישב ועישן מיקטרת. כשנשאל, הוציא את המיקטרת מפיו, אמר שני מיש־פטים והחזיר את המיקטרת למקומה בין שיניו.

כך עשו גם כל האחרים. נשאלו, ענו במישפט אחד או שניים והפסיקו.

„זה לא יכול לקרות אצלנו" חשבתי בליבי.

כי אצלנו, איש אינו עונה בטלוויזיה לשאלה, ובוודאי לא במישפט אחד או שניים.

כשנשאל אחד מגדולי־האומה, שר או חבר־כנסת, „מה השעה עכשיו?" הוא אומר: בראשית ברא אלוהים את השמיים ואת הארץ. אחר־כך בא תקציר (לא כל־כך קצר) של תולדות העולם והעם היהודי, ההיסטוריה של היישוב החדש ומקומו של הנשאל בה. אחרי שלושים מישפטים מנסה המנחה להחזיר אותו לעניין. „רגע, רגע, אני צריך קודם להסביר את הרקע." מודעך הנשאל, ומוסיף עוד עשרים־שלושים מישפטים. כשהמנחה מנסה להפסיק אותו, עדיין באריכות, קורא הנשאל בזעם: „אבל שאלת אותי שאלה: תן לי לענות!" ופותח בהרצאה נוספת.

אין תרבות־הדיבור. ובעיקר אין תרבות־השתיקה.

זה מרגיז אותי. זה מרגיז את כל הצופים. זה מציג את הנשאל עצמו באור שלילי ביותר, כברברן חסר־תקנה, כאדם שאינו מסוגל לרכז את מחשבותיו, כאדם המתחמק משאלות. כבדיוין מילולי, כאגומאן המבקש להשתלט על המיקרופון והמצלמה בכל מחיר. נראה לפוליטיקאים שכל שניה נוספת על המירקע היא הישג כביר — ולא חשוב אם הם נראים שם כשוטים גמורים.

אולי צריכים לחלק להם מיקטרות.

מה שמו

ידידי יוסי אמיתי מקיבוץ גבולות התקשר איתי בעיקבות הרשימה שכתבתי במדור זה, שהיתה מוקדשת לאיות שם־המישפחה התורכי של מיליונר־הנשק הסעודי, אשר שמו הפרטי הוא עדנאן.

כשוקג'י

הסתמכתי על ידיד במצרים, שלימד אותי כי צורתו הנכונה של השם היא חשוקג'י.

אמיתי, מיזרחן הבקי היטב ב־שפה הערבית, למד גם קצת תור־כית. הוא קרא את ההסבר שלי ואמר: זה לא יכול להיות. האיות הזה אינו תואם את כללי השפה התורכית.

לדיברי אמיתי יש מישקל רב בעיניי, ועל כן ערכתי מחקר נוסף.

הנה המסקנה הסופית והמוחלטת: שמו של האיש הוא כשוכג'י.

אנשים

שלמה הילל יודע מתי יפקח העם את עיניו והמכונית הבלתי־הגיונית של הפרקליט

■ הברקת־השבוע בכנסת היתה שייכת ליו"ר שלה, **שלמה הילל**. זה קרה במליאת־הכנסת, כאשר שאלה **גאולה כהן** את **שימעון פרס** באופן ריטורי: „מתי יפקח העם הזה את עיניו?" פרס ענה לה בבריחות־הדעת וחזר על השאלה: „מתי יפקח העם את עיניו..." כאשר הפסיק יו"ר הילל, שניהל את הישיבה: „בכל בוקר!"

■ בדבריו באותו היום, יום־ההולדת של הכנסת, הישווה הי־ל את הכנסת לצבא שבו יש גרעין קטן של אנשי־קבע, הערשים את כל העבודה, וחיל־מילואים גדול, המוזעק רק להצבעות.

■ **אדיבה גפן**, אשת יחסי־הציבור של התיאטרון הלאומי, היתה שרויה במתח נורא ביום הראשון. היא הזמינה לפרימיירה של בבתא את השרים פרס **ויצחק נבון** ומכובדים אחרים אך על הפרימיירה הזוהרת איי־מה שביתתם של שחקני־התי־אטרון. גפן התלבטה אם לעשות הכנות למסיבת־הקוקטייל שהי־תה מיועדת לאחר־מכן, או לבטל את ההזמנות להצגה, או להמתין ולעקוב אחר ההתפתחויות. שע־תיים לפני עליית המסך התבשרה גפן כי סוף טוב — הכל טוב. השחקנים שיחקו, הקהל הגיע, פרס הצטלם.

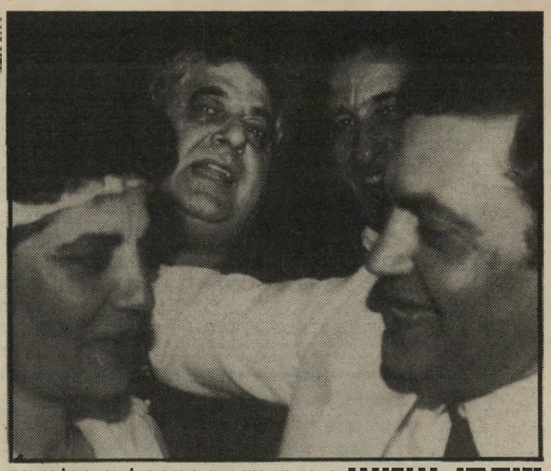

רחל אבורי

נוכבי שמש נשא השבוע את בחירת־ליבו, רחל אשור, לאשה. החופה התקיימה בבית הורי הכלה בשכונת בקעה בירושלים, אבל מסיבת־הנישואין העליזה נערכה ברוב־עם בבר האדום, שאותו מנהל נוכבי בתל־אביב. בין מאות האורחים, שחלק ניכר מהם ירדו לשפלה מירושלים, היו תישעה מתוך 11 האחים והאחיות במישפחת אשור (לפי סדר הולדתם): עליזה, ישראל, משה, שמעון, חנה, אהובה, יעקב, אברהם, ויוסי (בתצלום למטה: עם רחל, אחותם הכלה). בין מאות החוגגים העליזים נראו ישעיהו בן־פורת ואשתו, אלמה, רפאל קלצ'קין, יבי, יעקב אגמון, חיים („אלברט פירות") בנאי, הזמרים גבי שושן ושלמה ארצי, דויד („דודו ראש העיר") קופרמן, חיים גיל מהטלוויזיה, השחקן סוהיל חדד מהסרט אוונטי פופולו, מיקי בהגאן בימאי הסרט האינסטלטור ועוד ידידים ובני מישפחה רבים. האורחים הצעירים ביותר היו שני נערים, ישי ובועז מלכוב, מהמתנ"ס שאותו מרכזת רחל בירושלים. את העיר רמת־גן, ששמש עומד להיות דובר־העיריה שלה, יצג מוטי שם־טוב, המכונה „מוטי הגדול", שהוא מוכתר העיראקים בעיר (בתצלום למעלה: מציץ בין החתן והכלה).

רחל אבורי

■ התיקשורת פירגנה לזמרת **נורית גלרון**, לפני ואחרי הפרימיירה שלה בהיכל התרבות, אולם הזמרת היתה שרויה במתח לקראת האירוע. אחת הדרכים שלה להפגת המתח היתה להפקיד את רעמת התלתלים המפורסמת שלה בידי הספר שלה. הדראגה לתלתליה לא שכחה גם כשהחלה ההופעה, והספר עמד כ„היכון" מאחורי הקלעים.

■ „**ירון רן** מחפש אותך!" נמסר לחבר־הכנסת **שבח וייס**, שנכח בבניני־האומה במיש־פט דמיאניוק. „ומי זה ירון רן?" חכך בדעתו וייס. „שחל הקטן!" לא איחרה התשובה להגיע. רק אז הבינו כל הנוכחים שהמדובר בעוזרו המפורסם, בן־בבואתו של השר **משה שחל**.

■ חבר־הכנסת **בנימין בן־אליעזר**, המכונה „פואר", התפרקר בנוחיות ליד שולחן והציע פרובוקטיבית לעיתונאים: „הציעו לי כתבה שהכותרת היא — פואר מסתלבט! אני אגיד כל מה שאני חושב על הכל ועל כולם!" העיתונאים הציעו — פואר לא הסתלבט.

■ ואילו חברו לסיעת־יחד, **שלמה עמר**, ששמו מכסכס זה חודשים לאו־דוקא במדורים ה־פרלמנטריים, תהה בבריחות־הדעת כמה פרשות היו מתפוצצות בכלי־התיקשורת אילו היו התבטאויותיהם הפרטיות של נבחרי־האומה מצוטטות. ומתי הוא עצמו יתבטא בקשר לפרשה הקרויה על שמו? „כשהכל יגמר..."

■ והנה התבטאות אחת, שנאמרה השבוע בכנסת ושלא תת־

גבר אלגאנטי מאוד

● מי שיצפה בתוכנית־הטלוויזיה המיוחדת, שהפיקה **דליה גוטמן** לכבוד **חיים חפר**, בוודאי יזהה בין האורחים הרבה דמויות מוכרות. אבל למראה זוג נאה אחד יתפשו רבים את הראש ויגידו לעצמם „מי הם לעזאזל! הם נראים כל־כך מוכרים!" ועד סוף התוכנית ישברו לעצמם את הראש ולא יוכלו להיזכר מי הם האנשים האלה.

גם באי המסיבה של חיים חפר הסתכלו בהם דקות ארוכות, לפני שזיהו אותם והנתפלו עליהם בשאגות־התפעלות.

הגבר הגיע כשהוא לבוש בחליפה מחוייטת היטב וחולצה יפה בצבע תואם, ענוב עניבה מבריקה וקשורה היטב, נעול נעליים מצוחצחות למישעי ומסופר לתיפארת. על ידו השמאלית היתה תלויה גברת יפהפיה, לבושה בצורה אלגאנטית ומאופרת קלות. שניהם קרנו מאושר, ולא הפסיקו להתחבק ולהתגפף כל אותו הלילה, כמו שאומרים.

הזוג האלגאנטי, הלבוש, הרחוץ והמסורק, לא היו אלא **דן בן־אמוץ** ו**בתיה אפולו**, אשתו־לשעבר, שהיא עדיין ידיד־תו הטובה ביותר.

ילד תעה במידבר

● אחד ממסמרי התוכנית ממני השבוע היה סיפורו של האנטרופולוג **יעקב חבקוק**, שחי בקרב הבדווים ועם שוכני־המערות בהר־חברון.

אולם בגלל אורך הדברים, הושמט ממנו קטע מעניין, שבו תיאר חבקוק את פגישתו הראשונה עם הבדווים.

זה היה כשחבקוק, אז בן 14, יצא עם כיתתו לטיול בנגב. הוא איבד את הכיתה ונדד במידבר עד שראה מרחוק מאהל של בדווים.

כשהוא מלא יאוש ופחד, התקרב אל המאהל. עד אז ידע על הבדווים רק שהם מגישים לאדם ספל קפה ותוקעים לו סכין בגב.

בדווי קשיש קיבל את פניו וקרא לילד שהגיש לו קפה. חבקוק השתדל כל הזמן שלא להפנות למארחיו את גבו, מכיוון שהיה בטוח שיתקעו לו סכין. גם בלילה לא עצם את עיניו מרוב פחד.

בבוקר בא צעיר, ואמר לחבקוק לבוא עימו. הוא הוביל אותו על חמור עד לכביש, ושם העלה אותו לאוטובוס. רק כשזז האוטובוס והצעיר ניפנף לו לשלום, תפס חבקוק שכל מושגיו על הבדווים היו מסולפים. כעבור כמה שנים החליט להקדיש את זמנו לחקר חייהם ומינהגיהם.

■ פרס נראה מסתודד בקדחתנות עם מנכ"ל התיאטרון, **שמואל עומר**. מכיוון שמומחיותו של פרס בפיתרון משברים כלכליים ידועה, סברו הכל שעומר מתייעץ עימו, כיצד להתגבר על שביתת השחקנים ותלונותיהם על משכורותיהם הנמוכות. „האמינו לי שלא," איכזב עומר את השואלים, „פרס סירב לדבר על תקציב ומאבקי־עובדים. הוא אמר לי — בוא ונשוחח בנחת על תרבות ואמנות, וכך עשינו."

■ שר־החוץ **שימעון פרס** לא היה מאושר מהמתח שנוצר בין שני מנכ"ליו — **יוסי ביילין** ו**אברהם טמיר** — בעיקבות הראיונות שהעניק באחרונה ביילין לתיקשורת שבהם לא החמיא לטמיר. פרס ביקש מהשניים לגזור על עצמם שתיקה על חלוקת הסמכויות ביניהם, והם נענו לבקשתו.

טל גבע

יעל גולן היא בתו של מנחם גולן, והיא מתנהגת בהתאם. היא עוזרת־בימאי, תפקיד חשוב כשלעצמו, הכולל עבודה בשטח בכל המקומות הרחוקים מאולפני־הצילום. היא בת 24, רווקה, אוהבת ללבוש שחורים. במסיבה לכבוד סרט חדש ישבה ושוחחה עם כריסטופר ווקן ויוסי גרבר, כוכבי הסרט.

קבל באהדה על־ידי התיקשורת. החבר השלישי בסיעת יחד, השר **עזר וייצמן**: „העיתונאים הא־לה חושבים שכל טלפון מעי־תונאי — ואני צריך לקפוץ לדום: שיטלפנו אליי שוב ושוב, שירוצו אחריי, עד שישיגוני".

■ שר־הקליטה **יעקב צור** דווקא מחמיא יותר לנציגי־ה־תיקשורת. השבוע התפעל משי־דורי התחנה הצבאית. הוא ציין את השיפור שחל באחרונה ב־תוכניות התחנה, וגילה בקיאות מדהימה במגישיה ובתוכניותיה.

■ **מרים בן־שיטרית**, מי שהתפרסמה בפרשת **רמי סרי־סה** כאחת שרפי סויסה סייע לה להתקדם במיסגרת שרות בתי־הסוהר, פתחה בקריירה חדשה. היא הצטרפה למישרד יחסי־הציבור של **אתי סלע**.

שטות פרוסות לימון וממתיקן בסוכרזית. ודאי תהה מרוע אינו מוסיף למשקה המוזר לפחות שקית־תה. הסיבה — גדות נמ־צא במישטר חמור ביותר של דיאטה. היא אוסרת מכל וכל שתיית תה וקפה.

■ **יעל**, בתו בת ה־12 של חבר־הכנסת **מינחם גולד־שטיין**, סבבה כל היום השני ב־מיסדרונות הכנסת, בחברת **חד־ווה**, עוזרתו הפרלמנטרית. יעל הביישנית ויתרה על יום־לימודים, כדי לראות את אבא במישחק הקט־רגל בין הכנסת והטלוויזיה.

■ אחרי שהעולם הזה פיר־סם שעזר וייצמן סירב להופיע בבית־ברל ביחד עם **משה ארנס**, בדיון על בעיות בסקטור הערבי, הצליח **אבנר רגב**, יושב־ראש המרכז היהודי־ערבי בבית־ברל, לזמן את וייצמן — בלי ארנס — לדיון על נושא זה בחודש הבא.

■ המיליונר הסעודי **עדנאן בשוקצ'י** מסתתר בימים אלה נפחד, בגלל פירסום קשריו עם ישראלים ואיראנים בהקשר לפ־רשת איראן־גייט. מכריו מספ־רים כי לא ניתן לאתרו, חוץ מאשר בשעות שבהן הוא נמצא סמוך ובטוח במטוסו באוויר.

■ מה עושה בימים אלה **אלי ניסן**? איש־הטלוויזיה, שעבר תקופת־מה גם בעיתונות המקו־מית, מחזיק כיום עדיין בסטטוס של „עובד טלוויזיה" ומקבל משכורת מינימאלית. אך פניו מועדים לכבלים.

דפנה ברק

■ ואילו סויסה עצמו מצוי במצב־רוח משופר יותר, אם כי עדיין לא מצא תעסוקה חדשה. חבריו מספרים כי אין הוא מצפה לישועה ממיפלגתו, מיפלגת־העבודה.

■ **מרק אוקזנור**, פרקלי־טו האמריקאי של **ג'ון דמיאנ־יוק**, אינו מבין כיצד אומרים בישראל ש**יורם שפטל** קנה את מכונית הפורשה החדשה שלו מסכומי־הכסף שהוא מקבל עבור ההגנה על דמיאניוק. על פי המידע שברשותו של אוקו־נור, אין זה הגיוני.

■ מי שראה את חבר־הכנסת **גידעון גדות** מזמין בקבלנות כוסות של מים רותחים, בהם

דויד רובינגר

מי שהיה צלם מערכת העולם הזה **בשנות ה־50, הציג השבוע כמה מתצלומיו מהימים ההם בטרקלין הכנסת, לרגל יום־ההולדת ה־39 של בית־הנבחרים. רובינגר, העובד מזה שנים כצלם־מערכת של השבועון האמריקאי טיים, הנפוץ בכל רחבי העולם, נראה בתמונה (ליד שולמית יעקובסון, אשתו של מזכיר־הכנסת) לפני אחד מהתצלומים המפורסמים ביותר, שבו נראה ח"כ־חרות יוחנן באדר מאחור, כשהוא לופת את ידו של פינחס לבון, מראשי מפא"י.**

שלמה הילל

גילה בין התצלומים של דויד רובינגר תמונה שבה הוא נראה כאיש צעיר בין חיים הרצוג ורחל ינאית. הילל היה אז פקיד במישרד־החוץ, ובמשך זמן־מה גם כיהן כחבר־הכנסת. הרצוג היה מפקד־חטיבה בירושלים. רחל ינאית היתה רעיית הנשיא השני, יצחק בן־צבי. הילל התלונן שאז היה יותר יפה, אך התנחם כאשר נאמר לו שהוא מרשים כיום הרבה יותר.

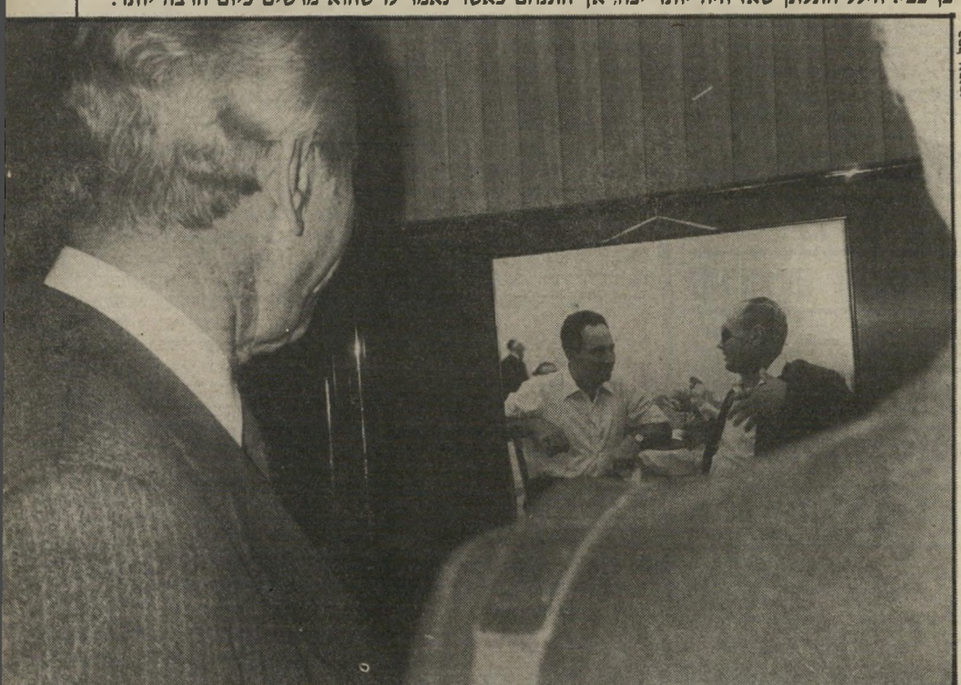

שימעון פרס

התעכב לפני תצלום שבו הוא נראה כשהוא שקוע בשיחה עם משה דיין. נראה שמאז השתנו פניו של פרס מאוד, כי ילד בן 14 שהסתובב בתערוכה, ונשאל מי הם שני האנשים בתמונה, זיהה מייד את משה דיין, בעל הרטייה המפורסמת, אך לא הצליח בשום פנים לזהות מי האיש השני. כאשר צולמה התמונה, היו שניהם עסקנים צעירים ושאפתניים במפא"י.

אורה נמיר

לא ששה להצטלם ליד תצלום שלה מלפני 30 שנה, כאשר היתה אשתו הצעירה של חבר־הכנסת מרדכי נמיר, מי שכיהן גם כראש עיריית תל־אביב. „זה אכזרי," אמרה. אך נמיר, הממעטת בדרך־כלל לחייך, התרככה בכל זאת כאשר נאמר לה שפניה כיום נראים הרבה יותר מעניינים.

מוסינזון לא נעלם

● **לפני שנה עזב אביטל מוסינזון בטריקת־דלת את פסטיבל־ירושלים. מאז הוא נעלם.**

מעטים ידעו שלפני תישעה חודשים אושפז מוסינזון בבית־חולים, אחרי שלקה בהתקף־לב. מאז הוא חזר לפעילות שקטה.

אביטל, המתנשא לגובה שני מטר, הופיע בשבוע שעבר כשהוא מלווה בבנו, אורי, בן ה־17 וחצי שגובהו רק 1.97 מטר, במסיבת בני מזל דלי. אורי, בעל רעמת שיער בלונדי, ענד עגיל העשוי מפותחן־קופסות.

ביום השישי, השבוע, חגג אביטל את יום־הולדתו של בנו הצעיר, מיכאל בן ה־14, הנמוך במישפחה – 1.80 מטר בלבד. לחגיגה בא גם הסבא, ייגאל מוסינזון, והמישפחה הרימה כוסית למיפעל חדש שעומד להקים אביטל: מושבת אמנויות במיצפה־רמון. זה יהיה גרעין־נח"ל, שיהיה מורכב מבוגרי בתי־ספר לאומנויות. במקום יוקמו 300 יחידות־דיור.

שביתות
המישטרה חוקרת את צה"ל

כדי לברר מהו השכר הצבאי הסעילה המישטרה בלשים סרטיים

זוהי עובדה שלא תיאמן: מזה כמה שנים מעסיקה המישטרה חוקרים פרטיים, כדי להשיג מידע על גובה שכרם של אנשי־הקבע בצה"ל. המידע נחוץ להם כדי להתחשבן עם האוצר ולדרוש את המגיע לשוטרים, על־פי החלטות הממשלה — שקבעה לפני שנים כי שכר השוטרים יוצמד לשכר אנשי הקבע. למרות הסיכום שהושג אז, צה"ל מעולם לא נידב את המידע מרצונו.

מדוחות רות מידן:

נשות השוטרים סיימו, אומנם, את השביתה, בעיקבות ההסכמים שהושגו, אך מצב רוחן נותר ירוד.

קצין־חקירות במישטרת מרחב הש־פלה, אברהם אוליאל, הוחש באחת השבתות באמבולנס אל בית־החולים קפלן. במהלך מישחק כדורגל נזרקה אבן מיציע הצופים ופגעה קשה בעינו. השוטר אוליאל הסכים להקריב את השבת שלו ולעבוד במיגרש הכדורגל, כדי להוסיף למשכורתו, כקצין־חקי־רות, עוד 45 שקלים.

ועד אירגון נשות השוטרים החליט לשבות. הן התיישבו באוהל צבאי גדול את המשא־ומתן וללכת הביתה, ואז כל השוטרים במדינה היו הולכים ביחד איתו."

רפול והבוץ. לפני שהאוהל מתפרק, בתיה משמיעה עוד מונולוג. רגע לפני שהמסך יורד: "ישבנו חודש ימים באוהל. מידי יום חלפו כאן שרים וחברי־כנסת. מעטים כאו להזדהות עם המאבק שלנו. לפני כמה זמן ישבנו במיזנון־הכנסת, בנסיון להחתים ח"כים לתמיכה במאבקנו. ומי התיישב לי־דינוז? רק רפאל איתן."

במהלך הדו־שיח אמר איתן כי איש צבא־הקבע מגיע הביתה פעם בשלושה שבועות, ושוטר נמצא בבית כל לילה. בתיה העמידה אותו על טעותו, ואיתן המשיך להתעקש: "כמה שוטרים נהרגו לכם, לעומת חללי צה"ל?"

בתיה ענתה: "אתה הכנסת אותנו לבוץ בלבנון, אנחנו שילמנו מחיר כבד באסון צור."

רפול: "שתהיו לי בריאות, הדרך של המאבק שלכן לא נראית לי."

הן קמות מן השביתה, אך כועסות. כועסות על ההסתדרות שנעלמה. סיפקו להן, אומנם, חדר, מזכירה, טלפון וכיסוי הוצאות, וגם העמידו להן עורכת־דין על חשבונם. אך הכל נעשה במחתרת, והוועד גובה 3 שקלים לחודש מכל שוטר, לכיסוי הוצאותיה של עורכת־הדין.

שם הסיפור האמיתי הוא ועדת־המעקב. ב־1979 הוקמה, על־פי הח־לטת הממשלה, ועדת מעקב, שתפ־קידה לעקוב אחרי השינויים בשכר אנשי צבא־הקבע, ולהשוותם לשכר השוטרים.

בוועדה חברים שלושה: גד אבינרי, מנכ"ל מישרד־המישטרה, שהוא יו"ר הוועדה, ויורם שחל ואילן פלטו, נציגי־האוצר.

לדיברי בכירים במישטרה, הוועדה אינה מתפקדת, אנשי האוצר עושים כה כבתוך שלהם. ושכר השוטרים הולך ומידרדר.

בית־דין הטיל בעבר צל כבד על עבודת הוועדה, וההשוואה בין מה שנעשה בצה"ל למה שנעשה במישט־רה מוכיחה חוסר־שיוויון בולט.

בצה"ל חולק מענק חד־פעמי בסך 800 שקלים — השוטרים לא קיבלו. בצה"ל ניתן מענק בסך 150 שקלים עם תחילת שנת הלימודים — גם מענק זה לא ניתן לשוטרים. אנשי־הקבע קיבלו דמי חנוכה בסך 500 שקלים — השוטרים לא ראו אגורה.

לצה"ל יש אינטרס שלא להעביר למישטרה את טבלות־השכר, מחשש פן יקצצו להם. יש, לכן, הוראות פני־מיות בצבא, שלא להעביר את הטבלות, והמישטרה נאלצת להפעיל בלשים כדי להשיג פירורי מידע, ועם כל פירור רצים השוטרים לוועדה.

נשות השוטרים בטוחות שגם הפעם עבדו עליהם, שגם הפעם לא יקויימו ההסכמים, שגם הפעם לא יושווה שכר השוטרים לשכר אנשי־הקבע.

נשות־שוטרים שובתות רעב באוהל (שניה מימין: בתיה שלומי)
.שהמפכ"ל יפסיק לאיים בהתפטרות – שיתפטר!"

מול מישרד ראש־הממשלה בירושלים.

אמצעי־התיקשורת אהבו אותן, בעיקר כאשר שתיים מהשובתות רעב הובלו באלונקות לחדר־מיון. "באותו ערב," מספרת בתיה שלומי, יו"ר הוועד, "ראיינתי בתוכנית הטלוויזיה ערב חדש, ואז כל האומה שמעה על בריאותי. אבל לא כולם הקשיבו לדרישותינו הנחרצות, שמשכורותיהם של השוטרים והסוהרים יושוו למש־כורותיהם ותנאי שירותם של אנשי צבא־הקבע, כפי שנקבע בהחלטת ממשלה."

בתיה שלומי, 52, היא אם לארבעה ילדים. בעלה, יוסף, משרת זה 30 שנה במישטרה. היא מעשנת בשרשרת ומביטה בזוג עיניים כחולות וחודרות. "אשה מלאת כריזמה," אומרות עליה חברותיה.

אחרי חודש של שביתה, יושבת בתיה על החבילות ומחכה לטרנזיט המישטרתי שיביא לאסוף אותה הבי־תה. מעיתון־הערב מציצה כותרת: "מפכ"ל המישטרה קראוס איים להת־פטר. משכורות השוטרים הועלו."

"אוי לבושה" היא אומרת, עברו על כולנו חזק. אילו היו באות לכאן עשירית מנשות השוטרים, לא היינו עכשיו מתקפלות. אני עייפה ומותשת. נשארנו חמש נשים. אני מאוכזבת מחברותיי שנשארו בבית.

"מפכ"ל המישטרה עשה שגיאה. הוא היה צריך לקום ולהתפטר, לפוצץ

בלעדי

האם הטמין הרב שך מלכודת לכל שאר האדמו"רים והישיבות — או שמא הופל גם הוא בפח?

העוקץ החרדי

ד מילחמה החרדית בין מחנה הרב ש"ך לחסידיו של הלובאוויצ'ער גלשה בשבוע האחרון לכל העיתונים החילוניים. שני המחנות מטיחים זה כזה עלבונות, חרפות ודיבר־בלע, ותרבה השימחה אצל החופשיים.

אולם על השערוריה הגדולה ביותר בעולם־התורה אין מדברים אלא בלחש. פרטיה מתפרסמים כאן לראשונה:

יותר מ־500 ישיבות נפלו בפח מסובן ביותר, שטמנה להם מישפחה אחת, רודפת־

אדמיניסטרטיביים, אדמו"רים גדולים בתורה ותלמידי־חכמים מפורסמים, צרו על דלת חברי־הוועדה במלון וחיכו בסבלנות לתורם. כולם ישבו בדחילו ורחימו, עד שייקראו להופיע לפני הגבירים, בעלי המאה.

לא בכל יום מחלקים 100 מיליון דולר.

כל נציג של ישיבה בא מצוייד בטר־פס מפורט, שקיבל קודם לכן מהוועדה, ובו היה עליו לפרט בדקדקנות את צרכי הישיבה שלו ואת מצבה הכספי.

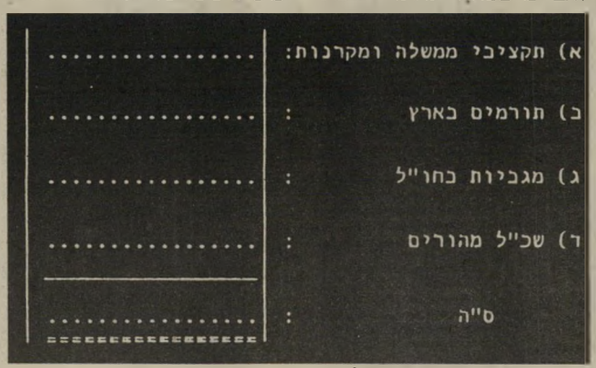

השאלון: הכנסות תשמ"ז
כמה אברכים בחצי יום?

"כל סטיה מהדיוק," הם הוזהרו, "תחבל במטרה ותגרור תוצאות חמורות ב־יותר."

המבקשים נדרשו להציג, על פני שישה עמודים, תמונה כספית חוש־פנית:

מיספר התלמידים, בתנאי־פנימיה ושלא בפנימיה, בשלוש השנים האח־רונות; היקף הצוות החינוכי, במישרה מלאה ובמישרה חלקית; הצוות המנ־הלי וצוות־התחזוקה; מיספר האברכים ליום שלם ולחצי יום; סך־כל ההוצאות השוטפות והמיוחדות בשנה שעברה; סך ההכנסות לסוגיהן — (א) מהממ־שלה ומקרנות, (ב) מתורמים בארץ, (ג) ממגביות בחו"ל (וד) משכר־לימוד של ההורים; עלות כל אברך בכוללים וגר־דל הגירעון.

את הסכומים היה צריך לתרגם למר־נחים דולאריים.

שאלון זה הוא מפורט ומיקצועי הרבה יותר מאשר החקירות המדוק־דקות ביותר שעורכים לישיבות פקידי האוצר וועדת־הכספים, לפני תשלום ה־תמיכות הממשלתיות.

למשל: אברכים לחצי יום יכולים להיות רשומים בשניים ואפילו ב־שלושה מוסדות. המדינה אינה מקפידה לברוק, וכך שלוש ישיבות יכולות ליהנות מהקצבה שבאה להן בזכות אברך אחד.

אצל האחים רייכמן זה לא יכול לקרות — על אנשי־עסקים חרדיים אי־אפשר לע־בוד.

ברור גם, שלא עלה על דעתו של איש להגיש להם נתונים כוזבים, כמו רשימה של נשמות מתות.

ועוד בשאלון, שמחבריו הבטיחו כי

בוח. את מלוא הנזקים טרם ניתן להעריך, ועוד ייתכנו הת־פתחויות חמורות בפרשה.

הכל במונחים דולאריים

ל פני שלושה שבועות הודיעו חמשת האחים רייכמן מטורונטו, קנדה, יהודים מולטי־מיליונרים, כי מצבן הקשה של הישיבות בארץ־הקו־דש נגע לליבם, וכי החליטו להתגייס להצלתן. הם מתכוונים להקים מכספם, כך אמרו, קרן של 100 מיליון דולר,

מסך ישיבות הסגירו בידי זרים את סודותיהן הכמוסים ביותר — עכשיו מחזיקים אותן בגרון, וגם מס־ההכנסה מתעניין במידע

שפירותיה כולם קודש לעזרת הישי־בות במצוקה.

ביוזמת האחים "ובעידודם של גדו־לי־תורה, הוקמה בס"ד, בחו"ל," וע־דת־שלושה, שנועדה לחלק את הכ־ספים. לוועדה מונו שני נציגים של האחים ונציג של הרב אליעזר מנחם ש"ך.

ביום הקובע התייצבו לפני הוועדה, במלון המרכז בירושלים (השייך לח"כ אגודת־ישראל מנחם פרוש), מאות ראי־שי־ישיבות. רבנים קשישים ומנהלים

בצער רב אנו מודיעים כי
אשתו של הפילנטרופ הגדול
מר יוסף גרוס
הגב' קרולין
ע"ה
נפטרה ביום רביעי, י"ג בטבת תשמ"ז (14.1.87)
ארצות־הברית ותובא למנוחת עולמים בהר הזיתים
בחלקתה, ליד מקום מנוחת הגב' עליזה בגין ע"ה.
הארון יגיע היום יום ראשון, י"ז בטבת תשמ"ז
(18.1.87), כמטוס אל־על 008, בשעה 16.00
ויגיע לירושלים, למרכז גרוס בבית וגן
(בית מדרש לתורה וללימודי היהדות – מכון גרוס
רחוב הועד הלאומי 1 – בקטע שמחבר את שכונת בית
וגן לגבעת מרדכי) בשעה 17.30
השבעה במלון "קינג דיויד" ירושלים. בגלל מצב
בריאותו, שעות הניחומים יהיו בין 10–12
לפנה"צ ו־3.30–6.00 אחה"צ.
הוועדה המסדרת

מודעת־אבל של הנדבנית
ליד עליזה בגין

הקרן לסיוע למוסדות תורה בארה"ק

בראשותם של אישי צבור מוזיקי תורה נודעים

ארה"ב - לונדון - סורונטו

בט"י, כי בטבח ושמ"ז

הכותרת לשאלונים

מהו האוברדראפט המאושר?

התשובות בו יהיו חסויות לחלוטין: רשימת החובות עד ליום הגשת השאלון; אילו מהחובות נושאים ריבית; מהי משיכת־היתר המאושרת בבנקים; מה הממוצע השנתי של משיכות־היתר; רשימת הנכסים — דלא־ניידי, נכסים נדים, עזבונות וקרנות.

אח סול רייכמן
18 מיליארד

אח אלברט רייכמן
שטח הקיריה בתל־אביב

אח רלף רייכמן
אכזבה ב־בנק טפחות

ובמיוחד התעכב השאלון על החובות: שמות המלווים, הסכומים, הריבית, תאריכי־פירעון.

סטריפטיז לכלה

כל המבקשים מילאו את השאלון, הגישו אותו לוועדה ותיכו. עברו שבועיים, ודבר לא קרה. הוועדה הסתלקה מהארץ. השבוע החלו פורחות השמועות.

מחוגי האחים רייכמן יצאו רמזים, כאילו לא כל הפרטים שנמסרו להם נכונים. אחר כך התברר, ש־500 הישיבות הגישו בקשות המסתכמות ב־130 מיליון דולר לפחות — הרבה יותר מהקרן המובטחת, ובוודאי יותר מ־ריווחי־הקרן.

אחר־כך נודעה עובדה מדאיגה עוד יותר: עצם קיומה של הקרן נתון בסימן־שאלה.

הרייכמנים, מסתבר, לא הכניסו לקרן אפילו אגורה אחת. הם התכוונו מלכתחילה שהיא תורכב מ־40 מיליון דולר של עיזבון הנדבנית המנוחה חיה־קרולין גרוס, עוד 20 מיליון מתורמים גדולים אחרים בחו"ל. באשר ליתרה — 40 מיליון — הבטיחו כי אולי יצליחו לאסוף אותה מתורמים נוספים, ואולי ממקורותיהם.

הרבנים הוכו בתדהמה. אין קרן, אין תרומות, אין תיקווה לכסף. נותר רק דבר אחד: ארגז

הרב שך
מ־100 מיליון הדולר לא הגיעה פרוטה

השאלון הרצ"ב מטרתו לקבל ידיעות ברורות על מצב מוסדות התורה בארץ - על תקציביהן, הכנסותיהן וגרעונותיהן, ע"מ לאפשר לוועדה לנסות ולחלץ את המוסדות מן המצבים אליהן נקלעו.

הוועדה אשר שמה לה למטרה את הוספקיד הנ"ל, רואה את הדרך והאפשרות להצלחה אך ורק ע"י דיוק מרבי בנושא.

כל סטיה מן הדיוק ומחסר במטרה וחגרור תוצאות חמורות ביותר.

שאלון ממוספר מס' 501
על אנשי־עסקים חרדים אי־אפשר לעבוד

עזרת הועדה על פי הנחיות הקרן תהיה מוגנית בהתחייבות כאי לקיחת הלוואות כריבית (פרט למשיכת יתר בבנק).

כמקרה של אלוצים חמורים, יהיה אפשר לפנות לבית דין שיקבע לכך, על מנת שידון ויחליט בנושא.

השאלון: מצב הגרעונות

בית־דין להלוואות

גדול ובו 3000 מיסמכים, המכילים את המודות הכמוסים ביותר של עולם־התורה. ארגז זה נמצא בידי האחים רייכמן ועושי־דברם.

מאוחר מדי תפסו ראשי־הישיבות כי הסגירו את סודותיהם תמורת לא־כלום — וכעת כולם מצפים בחרדה, לראות כיצד ישתמשו האחים במידע שבידיהם.

את הפרשה המוזרה הזו ניתן להשוות ל־"עוקץ" מתוכנן היטב. אך בחוגי־החרדים מעדיפים משל אחר, הלקוח מהפולקלור היהודי:

הלובאוויץ'ער חשד

משה בשדכן שהבטיח לנערה שידוך מצויין. רק תנאי אחד היה לו — הבחור, מה לעשות, מתעקש לכתחון את המועמדת ולראות אותה כפי שברא אותה השם, בדיוק איך שיצאה מבטן. בלית ברירה הסכימה הכלה המיועדת, התפשטה לחלוטין לפני האכזר. רק. בסיום הבחינה חזר השדכן להוריה והודיע להם בצער: "האף שלה אינו מוצא חן בעיני הבחור!"

לאיש לא ברור מה מתכוונים האחים רייכמן לעשות באוצר־המידע שנפל לידיהם.

ברור רק שהם מחזיקים בעת תצלומים של שלושה מהם, שצולמו במיקרה לפני שנים רבות.

לכן יכולים הרייכמנים לעבור בשקט ברחובות טורונטו, ניו־יורק או ירושלים, מבלי שאיש יזהה אותם — אף כי הם שייכים לקבוצת 100 העשירים ביותר בעולם.

השבועון האמריקאי "טיים" העריך לפני שלושה חודשים את רכושם האדיר ב־18 מיליארד דולר.

אבי המישפחה, סוחר־ביצים הונגרי שעקר לווינה, מילט את משפחתו מאוסטריה עם בוא הנאצים. הם נדדו לספרד ומשם לטאנג'ר שבצפון מארוקו. ברשותם היה הון קטן.

לפני 30 שנה היגרו האחים יחד עם הוריהם לקנדה. הם היו אז פליטים חסרי־נתינות.

בטורונטו הם התחילו להפגין את כישרונותיהם העיסקיים האמיתיים. בתוך כמה שנים השלטו על בניני־משרדים במרכז העיר, הקימו עיסקי־קבלנות־בניין, אחר־כך קנו את מיפעל־הנייר הגדול בקנדה ויערות־ענק במערב המדינה.

את כל הישיבות בגרונן. השמועה אומרת כי רבים מתעניינים במיסמכים: החל במחלקת ההכנסה ובלה בראשי המחנות הניצים ברחוב החרדי.

לא ברור גם מדוע הם עשו את התרגיל. ההנחה הרווחת היא שהמניע שלהם הוא רדיפת־כוח לשמה. אבל ייתכן כי פעלו בשליחותו של הרב ש"ך ולמענו. אין הם מזוהים עם מתנה חרדי זה או אחר, וקישריהם הטובים ביותר בישראל הם דווקא עם יוסף בורג.

חמשת האחים רייכמן הם דמויות כמעט אלמוניות. בציבור ידועים רק שמותיהם. מפני שהם מקפידים שלא להצטלם, מטעמי בטיחות. בשום מערכת־עיתון בעולם לא ניתן למצוא תצלומים מעודכנים שלהם. קיימים רק תצלומים ישנים ומטושטשים.

על אלפי השכירים בעיסקיהם הם אוסרים לעבוד בשבת.

בבעלות החברה שלהם, אולימפיה אנד יורק, שמונה גורדי־שחקים בניו־יורק והבניין החדיש ביותר בוול־סטריט. הם הבעלים של שטח־המישרדים הגדול ביותר בעולם.

לבכור האחים, אלברט (יששכר־דוב), יש גם נכסים בירושלים. אך ככלל נמנעים האחים מהשקעות בישראל, כי נכוו פעם ופעמיים בתעלולי הבירוקרטיה המקומית.

לפני 12 שנים הבטיחו להם פקידים בכירים ביותר שהמדינה תמכור להם, בתוך זמן קצר ביותר, את מיתחם־הקיריה בתל־אביב, כאשר יעבור למקום אחר. זו נועדה להיות עיסקת־המקרקעין היקרה ביותר בתולדות המדינה. נערכו דיונים והתייעצויות, וכבר גובשו תוכניות ראשונות לבניה: מישרדי־הממשלה שבקיריה נועדו ל־השתכן במיגדל־מישרדים אחד, ועל יתרת השטח עמדו לקום בנייני־דירות. במהרה התברר לרייכמנים שהכל מילים ריקות.

לפני תשע שנים ניסו שוב להיכנס לארץ. הם רצו לקנות את בנק טפחות. שרים בממשלה הבטיחו להם כי העיסקה סגורה. רק מקריאה בעיתונים נודע להם שהבנק נמכר לבנק המזרחי, והם שוב הרגישו מרומים.

מאז נזהרים החמישה מהשקעות כאן כמו מאש. הם אינם מוכנים שירמו אותם. רק להם מותר לעבוד על אחרים.

מהתרגיל המבריק שלהם, של הפשטת הישיבות, ניצלו לגמרי במיקרה מוסדות־חב"ד. אמרכלי מוסדות חב"ד קיבלו לידיהם את הטפסים, עמדו ליד מלא אותם ולהצטרף לתור המבקשים.

אולם ברגע האחרון הם סנו לרבם בניו־יורק, שהורה להם להתאסף, לראות קודם איך יסתדר דבר אצל הישיבות האחרות.

אולי נוכחותו בוועדה של נציג הרב ש"ך, יריבו התקיף של הלובאוויץ'ער, הרתיעה אותו.

בעת מפתיע שמוסדות־חב"ד הצליחו לחמוק ברגע האחרון מן העוקץ, שרוב עולם־התורה נפל לו קורבן.

אצל מי לוו הישיבות כספים בשוק האפור? באיזו ריבית? ולמי הן הילוו? הכל מרוכז בתיבה שבה 3000 מיסמכים — ואיש אינו יודע למי היא תנדוד

ספינת־השלום נקשרת באשדוד. היא מוזנחת ובלתי־רצויה. גם א״בי נתן ע״ך ממנה ומתפלל:

„הלוואי שתטבע!"

ך הושע פרין, הגברתן של נמל־אשדוד, מרכיב על קצה חטמו מישקפי־קריאה ומספר בדיחות על הלוואות בנקאיות ונשים. אייבי נתן גומל לו בצחוק מנומס, ואחר־כך אומר בקול חלש: „מה יש לי — מספיק. אני לא צריך נשים אחרות."

יום החמישי בבוקר. נמל אשדוד גדוש באוניות. פורקים עצים ומטעינים תפוזים. ממישרדו שבמחלקת־הים מנתב פרץ את תנועת האניות. אייבי נתן מתרוצץ בקרחתנות, מבקש, מנסה לדרר, שואל מה קורה. ספינת־הדרדיו שלו אמורה להיכנס לנמל בכל רגע.

כשמונה שעות עגנה הספינה בנמל־אשדוד. קריניה פישפשו בקרביה, מתחו חבלים ותיקנו את המעוות. לפני־כן אפשר היה לשייט בה קצת ולשוטט.

ספינה אחת ועליה ארבעה טיפוסים.

הספינה המזקינה

ך ום אחד, לפני 14 שנה, במאי 1973, היא צצה כאן, במרחק של שלושה מייל מחוף גורדון בתל־אביב, כשהיא משדרת ללא הרף שירים ו„שתו מים" — הכל למען השלום.

כבר אז לא היתה צעירה. היא הושקה בהולנד, ב־1940, נודעה בשם סיטו. שימשה כאוניית־משא של חברת־אוניות פרטית. אוניה קטנה: 60 מטר אורך ושיבעה מטר גובה. בעלת הישג היסטורי קטן: היא היתה האוניה ההולנדית האחרונה שנטשה את חופי־מולדתה, לפני שזו נכבשה על־ידי הנאצים במילחמת־העולם השניה.

היום, אחרי 14 שנות אייבי, הפכה סיטו ההולנדית האמיצה, לספינה קשישה שאינה מצליחה להסתיר את גילה.

הזיקנה בולטת בכל פינה. החלודה כוססת את רפנותיה, המיטבח קטן ומוזנח, חדר־האוכל קטנטן, מלא בדכובים מורעבים. בחדר־האורחים: כורסות־עור מהוהות, מקלט־טלוויזיה, מכשיר־וידיאו, כמה ספרים. באולפן: שני פטיפונים, מיקרופונים, מכשיר לקומ־

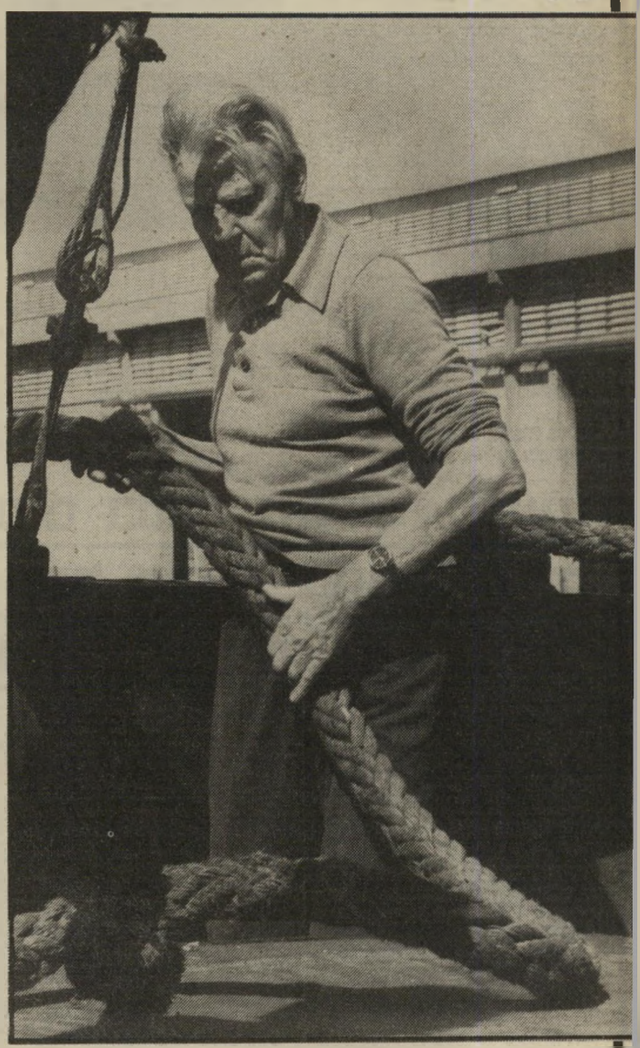

קברניט דיוק
„אשתי לא רוצה אותי בביתי"

טבח ברבר
אם לא קפטן, אז קיבוצניק

מגיש דרבי בתקליטיה
„להפסיק את הרעש!"

בשנת 1930 גילה את הים. ב־1948 התמנה כקברניט. כשהיה בן 60 פרשו כל בני־גילו אל האשה והיבשה.

לא אל דייק. „אני לא רציתי לחזור הביתה, וגם האשה לא רצתה. אומנם אנחנו נשואים 49 שנים ויש לנו שני ילדים ושלושה נכדים, אבל היא לא אוהבת שאני מסתובב לה בבית ובחיים כל יום.

„אנחנו נפגשים רק פעמיים בשנה. זה טוב לה וטוב גם לי.

„עכשיו, בפעם הראשונה בחיים שלי, אני מרגיש שאני רוצה לחזור הביתה ולראות את הים רק בתצלומים ישנים. אני מקווה שגם האשה מרגישה כך.

„יותר אין לי מה לספר. מה אני כבר יכול לומר על עצמי? אני בעצמי לא יודע הרבה על עצמי."

המגיש ב־250 ש"ח

פ עם היתה נביעות. מין מקום מה־חלומות, המתאים לכולם — ג־שים, גברים, בטלנים וחרוצים. מחפשי־דרך כרוניים ונודדים נצחיים מכל הער־לם חנו בה לרגע, טעמו את הים והחול ונדדו הלאה.

המיבנה הדמוגרפי של הספינה דו־מה: משוטטים תמידיים או זמניים. אלא שהספינה, בניגוד לנביעות, מת־אימה רק לקשוחים שבהם, אותם שיש בהם יותר הרפתקנות מאשר נהנתנות.

ועוד שני תנאי־העסקה: רק גברים, כדי לא ליצור מתחים. רק זרים, מכיוון שהישראלים משתוקקים לבלות בתל־אביב אחרי שעות העבודה, מיבצע ש־הוא בלתי־אפשרי לחלוטין, שכן הקשר עם החוף מתרחש רק אחת לעשרה ימים.

אחר כזה, העונה לכל התנאים, הוא מייק דרבי, 26, אנגלי, אחראי על המ־גישים, שמונה חודשים על ספינת־הש־לום: „עבדתי בתחנת־שידור מקומית בדרלי שליד ברמינגהם. ואז מצאתי מודעה בעיתון־מוסיקה, שמחפשים קריינים לקול־השלום. החלטתי להציע את עצמי. ממילא נמאס לי מתחנת־

(המשך בעמוד 24)

מיהרו לשלוח את פירסומותיהם על פני המים. אייבי נאלץ למכור חלק ממניות־הספינה למיקי אלבין — סוחר בכל דבר, גם בנשק — ולעמירם ניר.

גם היחסים עם אנשי הצוות לא התאימו לחלום. עובד־לשעבר: „אייבי אסר עלינו לדבר עם עיתונאים, כדי שלא נפרסם את תלונותינו. הוא מאוד חושש לתדמית שלו, ובצדק.

„הוא כל־כך טורח להציג את עצמו כאיש־של־שלום, שקט ונחמד. למעשה הוא אדם שתלטן ונצלן, מתפרץ בצ־עקות נוראיות אם מישהו מעז להפר את ההוראות שלו, מצפה שיעבדו למ־ענו כמעט בלי תמורה.

„הוא גם רוצה להיות הכוכב הראשי של השידורים. לכן הוא לא מרשה לקריינים לדבר הרבה זמן אל תוך המיקרופון. הוא רוצה שהם יעשו את העבודה השחורה ויישארו אלמונים, וכך התחנה תזוהה רק איתו.

„ועוד דבר: הוא אוהב לראות את עצ־מו כנון־קונפורמיסט מושבע. למעשה הוא הפך לחלק מהמימסד. היום קול־השלום זוהי תחנה משעממת, יותר שמרנית מקול־ישראל ומגלי־צה"ל.

„למשל, בעניין המוסיקה. אייבי או־הב בעיקר מוסיקה שקטה. הוא מסוגל להתקשר בכעס אל תקליטן שמשמיע מוסיקה רעשנית ולצעוק עליו: מספיק כבר עם הרעש הזה!"

אף נושאי השיחה של אייבי נתן השתנו. השלום ושאר האידיאלים הנש־גבים הפכו למשהו רחוק, מיושן. עכ־שיו אייבי נתן מדבר בגאווה על ה־דיאטה החדשה שלו.

„לא שמעתם? אני מתפלא מאוד. כולם יודעים שאני אוכל כל היום רק יוגורט ואורז, ובכל זאת אני לא רעב," הוא אומר בפליאה גדולה.

הקברניט שלא יודע

א ל דייק בן ה־75, הולנדי זעפן, הגיע לפני שבע שנים, רק לחודש. מאז הוא הקברניט.

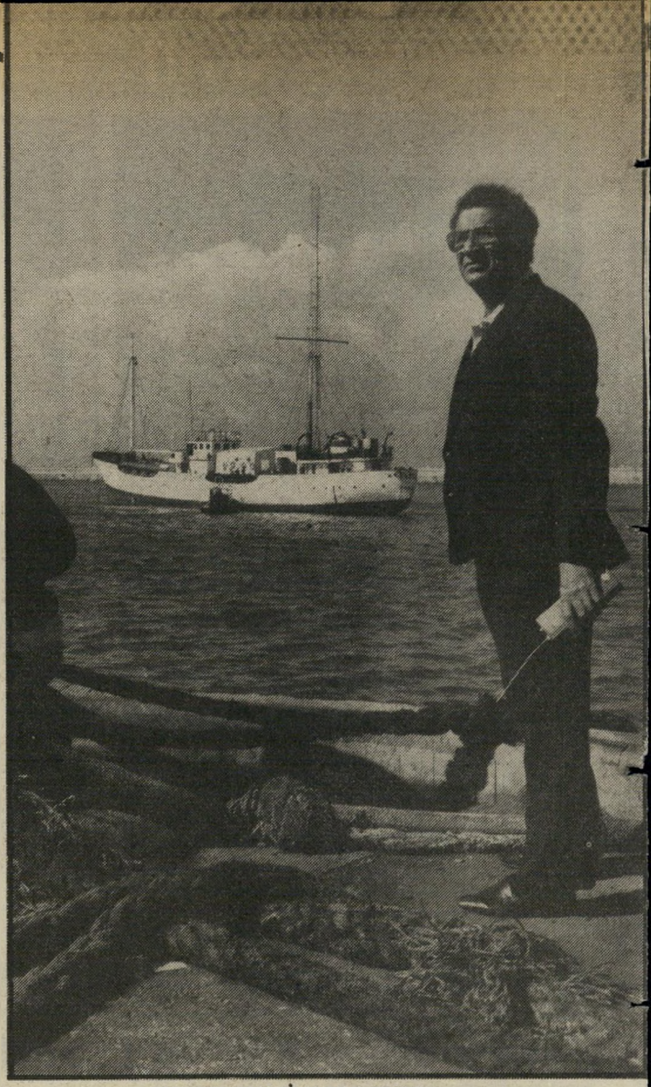

אייבי ממתין לאוניה באשדוד
„הוא שתלטן וצעקן!"

פקט־דיסק. בעת סערה מנגנים בקום־פקט־דיסקים, שאינם כה קופצניים כמו התקליטים. משדר האיי־אם נשרף, היום משדרים רק באף־אם. תקליטיה זעירה: שמונת אלפים תקליטים, עטי־פות מרופטות. תא־מגורים: עטיפות של תקליטים על הקירות, ארון שדל־תותיו נעולות בחוזקה, כדי שלא ייפת־חו בעת סערה, מיטה דו־קומתית, שי־רה קטנטנה.

אוניה פירטית, מזקינה, שנראית כמו דירה מוזנחת, בלתי־רצויה, כמעט שנואה. מספינת־שלום הפכה לסלע של מחלוקת ומאבק.

„אוניות אחרות בגילה כבר נחות על מישכבן," אומר אייבי נתן. החלום שלו: ספינת־השלום תהיה מונחת על קרק־עית חוף הרולפינריום, בקומתה העל־יונה אולפן ענק שישדר שידורים חיים, בתחתונה — בית־קפה. ואלפי תיירים, זרים וישראלים, יבקרו בספינה, ישמעו הרצאות על תולדותיה, ישתתפו בשי־דורים. ישלשלו את כספם אל קופת בית־הקפה.

החזון של אנשי עיריית תל־אביב קצת שונה. הם מתנגדים להנחתה על חוף הרולפינריום. במקום זאת הציעו את שפך־הירקון. אייבי נתן סירב.

„לא אכנע להם," הוא אומר. „אני נלחם. למרות שכבר אין לי כוח לס־פינה הזו. אם היא טובעת מחר, כל הצוות ניצל וחברת־הביטוח משלמת לי דמי־ביטוח — אני עושה מסיבה גדולה, מרוב שימחה."

הספן השמרן

כ שבאה הספינה לחופי הארץ, כינו עיתונאים נרגשים את אייבי נתן בשם הציורי: ספן־השלום. הוא דיבר על השלום היפה והמילחמה המכוערת, ערך כהנה וכהנה קלישאות. אולי חלם להיות אונאסיס מצד הס־פנות, או ג'וני קרסון מצד השידורים, או מהטמה גנדי מצד השלום.

המציאות היתה שונה. פרצה מיל־חמה מכוערת, ואחר־כך השידורים הח־לו לצבור הפסדים. פירסומאים שוב לא

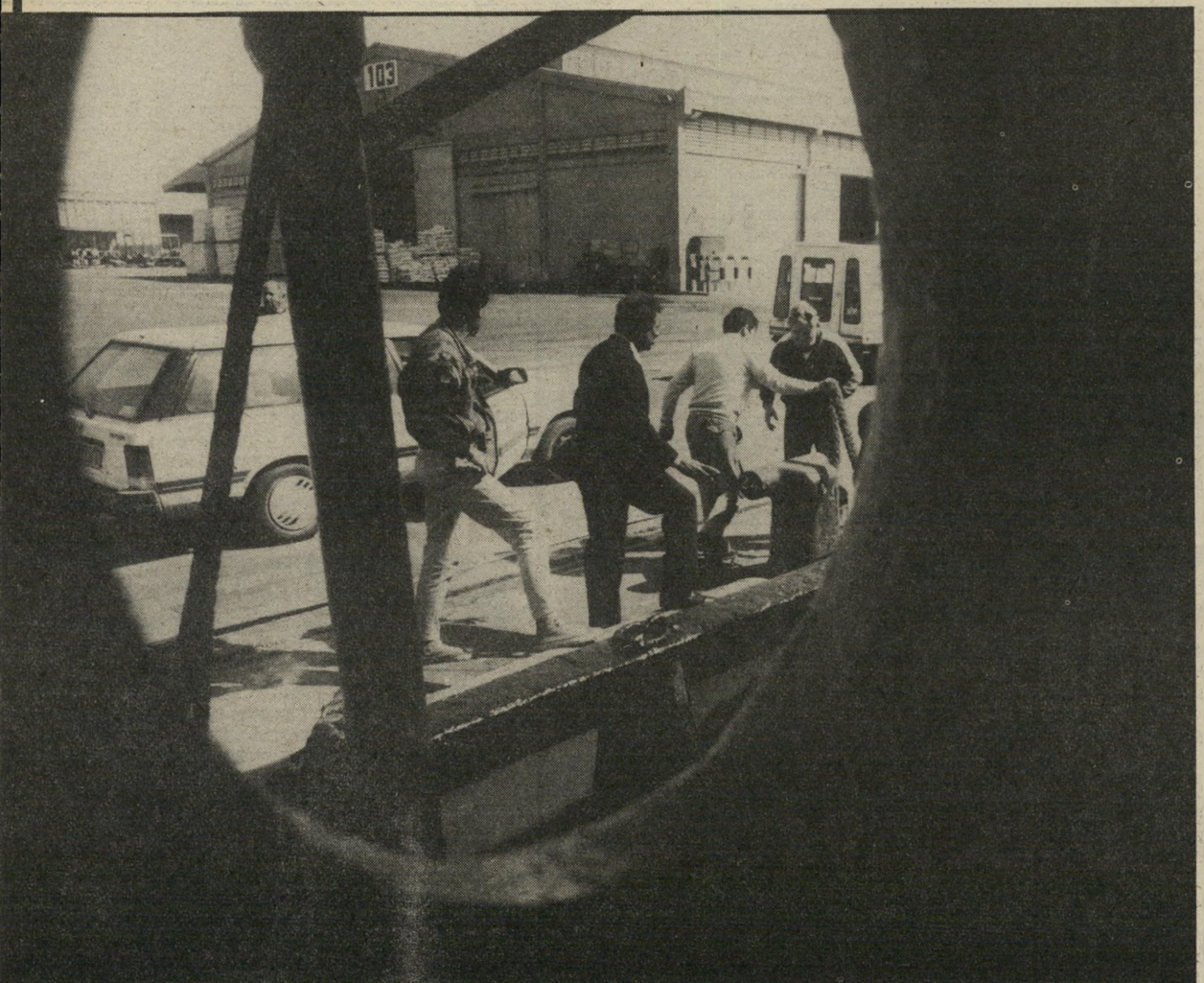

ליד המזח באשדוד
במקום ספינת־שלום, סלע של מאבק

יצחק ציגלר:

„כמה שיותר צעירים, הכל יותר גרוע!"

בשבוע האחרון חגגה הכנסת את יום־הולדתה ה־39. חברי־הכנסת לשעבר הוזמנו. חלקם אף הגיעו. בין החוגגים הסתובב קשיש, בעל שערות־שיבה, שהירבה לברך בשלום את המוזמנים ולזכות בהרבה טפיחות על השכם. זה היה יצחק ציגלר. זקן סדרני־הכנסת, שיצא לגימלאות כבר לפני כמה שנים.

● ממתי אתה מביר את הכנסת?

התחלתי לעבוד כשהכנסת עוד היתה בתל־אביב, בבית־האופרה על שפת־הים, במילחמת־העצמאות. אחר־כך עברתי עם הכנסת לבית פרומין במרכז ירושלים, ואחר־כך עברתי לבניין של היום.

● מה אתה יכול לספר על ההבדלים שבין הכנסות הראשונות לאחרונות?

על הכנסת הזו אני לא רוצה לדבר, כי אינני עובר כיום. אני רק מחליף לפעמים את סדרני־הכנסת, כשוועדת־הכספים יושבת בתל־אביב. אז קוראים לי.

בכנסות הראשונות היתה אווירה מישפחתית. התייחסו אלינו, עובדי־הכנסת והסדרנים, בצורה נפלאה. חבר־כנסת, כשהיה נכנס לבניין, היה רואה קודם כל את הסדרן, ולפי מצב־רוחו היה גם יודע להשתתף בשימחתו או בצערו.

הכנסת

● ואיך אתה מרגיש כאן היום?

זה מוזר לי. הרבה מחברי־הכנסת כבר אינם בחיים. אבל כשאני מגיע היום לכנסת אני פוגש את הבנים. למשל, פגשתי כאן את הבן של חיים לנדאו. אני זוכר את אבא שלו טוב. גם את משה נסים אני זוכר עוד כשהיה חבר־כנסת צעיר. פגשתי גם את חברי־הכנסת תופיק טובי ומאיר וילנר.

● ובכל זאת, יש הבדל בין הכנסות?

כמה שאנשים הם יותר צעירים, כך הכל יותר גרוע. כך זה גם מקובל בעולם. לחברי־הכנסת של היום יש יותר זמן, כי יש טכנולוגיה מתקדמת. אבל אין להם מה לעשות בזמן הזה.

באופן כללי — פעם עבדו יותר, הוועדות עבדו גם בשעות אחר־הצהריים והלילה, אם הדברים היו חשובים. היום נראה לי שעובדים פחות. יושבים יותר במיזנון.

● מה הברכה שאתה רוצה לברך את הכנסת?

יום־ההולדת של הכנסת זה בשבילי יותר מאשר יום־ההולדת שלי. כי החיים שלי ייגמרו פעם. ואילו החיים של הכנסת, אני מקווה, לא ייגמרו לעולם. (רונית אנטלר)

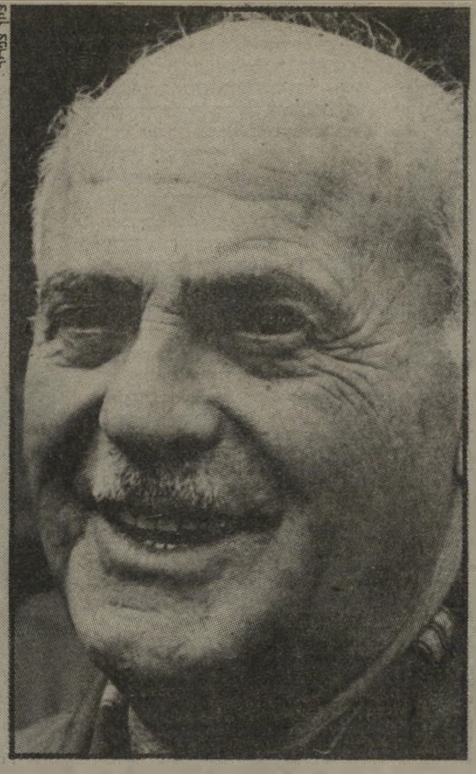

יצחק בן־אהרון:

„התנועה הקיבוצית תתגבר על הטעויות!"

בשבועות האחרונים לא יורדים הקיבוצים מסדר־היום הציבורי. כן יקבלו סיוע או לא יקבלו. על הסיוע לקיבוצי התק"ם מתחוללים כל המאבקים האחרונים בין הליכוד והמערך. וכמובן עולות הטענות כי הקיבוצים אינם צריכים לקבל את הסיוע, כי עסקו בעיסקי־בורסה תחת לעסוק בענפים שלשמם הוקמו, החקלאות והתעשייה.

שאלתי את יצחק בן־אהרון מה דעתו על התנועה הקיבוצית היום.

התנועה הקיבוצית היא במצב יותר טוב מאשר הסובב אותה, ובמצב פחות טוב מאשר הציפיות — הציפיות שלה מעצמה ושל הציבור ממנה. התנועה הקיבוצית איננה כת. בניגוד לתפיסות עממיות רבות, זו התנועה שחיה את חיי החברה הסובבת, וסובלת גם היא מחוליי הזמן.

● ובכל זאת, התנועה הסתבכה בעסקים עם דויד בלם.

הייתי מאחל לכל עם־ישראל והחטיבות האחרות בחברה הישראלית שיהיה להם אותו החוסן הפנימי כדי לגבור על טעויות וכישלונות. יש בכוחה של התנועה הקיבוצית להתגבר על עסקיה האחרונים, והיא גם תתגבר. אני לא רוצה להמעיט במשהו את עומקם של הכישלונות שעליהם נענשה התנועה הקיבוצית, עונש שהיא צריכה לשאת בכבוד ובכוח.

● ומה דעתך על ממשלת־האחדות הלאומית?

זה אסון גדול, ארוך־טווח. פה לא מדובר על שיבוש בן־יומו. העובדה שנוצר טישטוש בין שתי מערכות פוליטית מרכזיות

קיבוצים

בציבור, זהו נזק ארוך־טווח. שמי יודע אם אי־פעם יוכלו לתקן אותו.

● יש הרגשה שכל הצדדים דוקא נהנים ממשלה דו־ראשית זו.

אם שתי היריבות ההיסטוריות מסוגלות להגיע לתוכנית ממשלתית משותפת, שלא בעת מילחמה, הרי זה חינוך הנוער לציניזם, ולפיזחות כל ערך אידיאליסטי ופוליטי. ההשפעה של ממשלה כזו על העתיד, על הערכים, היא חמורה ביותר, וקשה היום לנחש לאן זה יוביל.

● אתה סותח במערכת־בחירות?

לכאורה, מערכת הבחירות כבר התחילה. אך שתי המיפלגות אינן מסוגלות לנסח את הניגודיות העמוקה שביניהן.

מערכת־הבחירות הבאה תהיה ממוקדת יותר ויותר בתחום ההשמצות וההכפשות. אף אחד לא יוכל להציג לפני הבוחר מערכת־טענות משלו. תישאר רק האפשרות לבחון את הפוטר־גניות: לעשות מיבחן־כד לעומרים בראש המיפלגות, והיפה יוכה.

(רונית אנטלר)

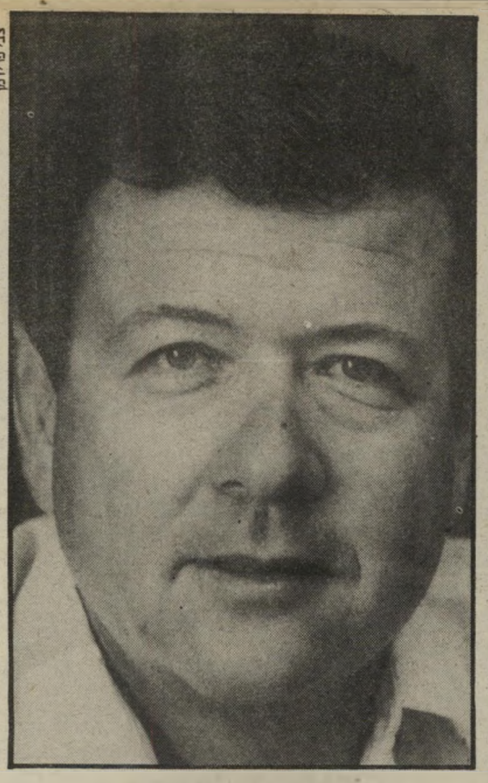

יחזקאל שופס:

„אני מאוכזב מהמודעות של הציבור וההנהגה!"

בתום השבוע הראשון למישפטו של גון איוואן דמיאניוק פניתי אל יחזקאל שופס, יושב־ראש אירגון בניהם של ניצולי־השואה. בזמנו מחה שופס נגד מי שהתנגדו לקיומו של המישפט, בטענה שאינו יכול להוות המשך למישפטו ההיסטורי של אדולף אייכמן.

● נבחת בדיוני המישפט?

לא. תיכננתי, כמובן, להיות שם, אבל עבודתי לא איפשרה לי לעשות זאת. אני מקווה להיות נוכח בשבוע הבא. על כל פנים, אני עוקב אחרי המישפט בעזרת שידורי־הרדיו, וגזרתי את כל קיטעי־העיתונות שעסקו בכך השבוע.

● בזמנו לחמת בעד קיום מישפט ראוותני.

נכון, גם היום אני סבור שהמישפט הזה חייב להיות מישפט־

דמיאניוק

ראווה. אני גם חושב שצריך לשדר אותו בטלוויזיה בשידור חי. פניתי אל שר־החינוך בעניין זה, והוסבר לי שמהלך המישפט מתועד. כרגע המישפט נמצא בשלבים מוקדמים, ובשלבים מאוחרים יותר — הוא יועבר לציבור בשידור ישיר. חוץ מזה, דרשתי להביא למישפט תלמידים של חטיבות־הביניים ובתי־ספר תיכוניים. זה חיוני.

● שבוע אחרי, איך אתה מרגיש ביחס למישפט?

המישפט אומנם רק החל, אבל אני לא מרגיש שהתודעה בקרב הציבור מספיקה. התודעה בקרב ההנהגה מראיגה אותי אפילו יותר. זהו המשך ישיר להתנהגות ההנהגה בארץ־ישראל בתקופת־השואה.

● בתוקף תוארך, מה אתה מתכוון לעשות בנידון?

אבקש שהמישפט, המתועד בימים אלה, יהפוך לחלק מתוכנית־הלימודים בבתי־הספר. אני מסכים עם מי שטוענים כי יש הבדל בין מישפטי אייכמן ודמיאניוק. אחד ההבדלים הוא, שאז חיו רבים מניצולי־השואה, והמודעות לנושא היתה גבוהה. כיום יש להגביר את המודעות, ולכן זה מה שאעשה.

(דפנה ברק)

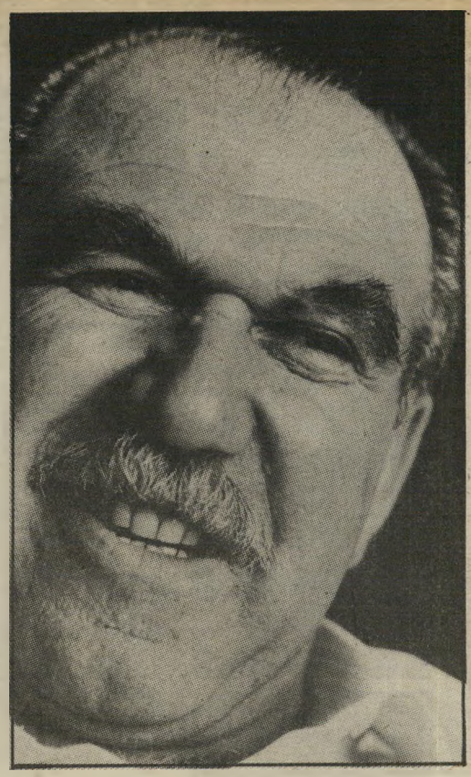

אריה אזולאי:

„שאני אפחד מהטלוויזיה אחרי שהייתי במעצר?"

תוכנית־הטלוויזיה כניסה חופשית ביום הראשון בלילה עוררה לחצים שונים, בגלל הנושא הרגיש שבו עסקה: עבריינות הצווארון הלבן. בניגוד לנטייתם הטיבעית של אנשי־ציבור להתראיין או להצטלם בטלוויזיה, סירבו הפעם כמה אישים להופיע בתוכנית. אחד מהם, כך פורסם בעיתונות, הוא ראש־עיריית אשדוד, אריה אזולאי, שנעצר בזמנו עקב חשדות שהועלו נגדו. אחרי פסטיבל תיקשורתי בן כמה ימים, הוחלט בקול־ענות־חלושה שלא להעמידו לדין.

שוחחתי עם אזולאי בשעה שבה שודרה התוכנית בטלוויזיה. אזולאי לא צפה בה, כי היה באמצע ישיבות קדחתניות בעיריית־אשדוד.

● הוזמנת להופיע בתוכנית?

כן, פנו אליי, אבל אמרתי שאין לי עניין להופיע שם מכמה סיבות: ראשית — אני עסוק מאוד בימים אלה בעיריה. בוחרים אצלנו מוסדות. הפנייה הגיעה אליי ברגע האחרון, ולכן לא יכולתי לבטל הכל למען הופעה בטלוויזיה. שנית — כשראיתי את התוכנית על הסוכנות, שישודרה במיסגרת הזאת לפני כמה שבועות, הבנתי שהיא לא נועדה להבהיר את הבעיות שבהן היא עוסקת. קודם, כך התרשמתי, מסמנים את המטרה, ואחר־כך משרטטים סביבה עיגול... חוץ מזה, כותרת התוכנית — „עבריינות הצווארון הלבן" * — היתה מקטלגת אותי בקטיגוריה לא צודקת. לא הוכח דבר בענייני.

● כלומר: פחדת להופיע בתוכנית?

פחדתי? מה יש לי לפחד מהטלוויזיה, אחרי שהייתי במעצר ונחקרתי על־ידי המישטרה?

● הרי אתה טוען שנעשה לך אי־צדק, ובינתיים לא הוכחה שום האשמה נגדך. דווקא יכולת להשתמש בטלוויזיה כבימה לטיעון דיעותיך.

אין? בתוכנית הזאת אתה אומר מישפט, המנחה קוטע אותך, מסכם וזהו! עובדה שהשתמשתי בבימות אחרות בתיקשורת. דיברתי לא מכבר בגלי־צה"ל בעניין החוק לאיסור פירסום שמותיהם של חשודים. אני מתראיין כעת אצלך.

(דפנה ברק)

* *נושא התוכנית שונה לפני השידור, ונקבע שהיא תוקדש לנורמות חברתיות.*

פרשות

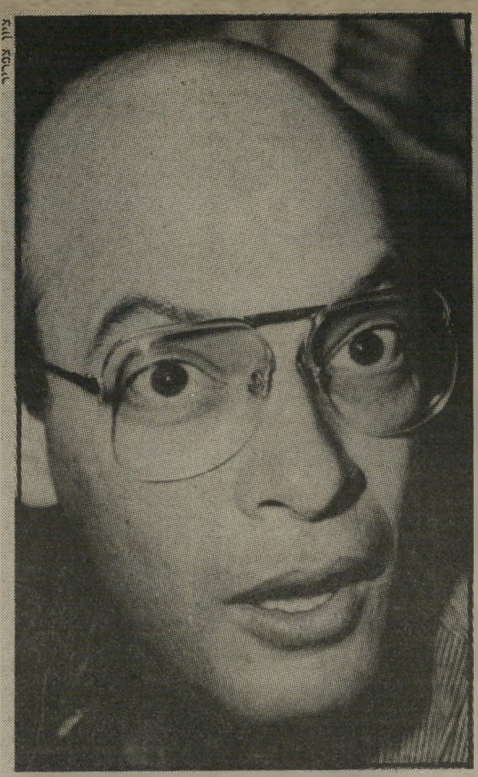

דורי בן־זאב:

„אני הולך להחליף את שמי לבן־יונה!"

השיר „רוצים שלום" בוצע בתוכניתו של מני פאר, אחרי עבודת הכנה של שנה. הזמרים שרו, הצופים ראו ושמעו ו... מה הלאה. שאלתי את דורי בן־זאב, המנכ"ל של השיר.

אני לא יודע. אני חושב שזה המקום בשבילכם, אנשי־התיקשורת, להיכנס לעניין ולהתחיל לעבוד.

● לעשות מה, למשל?

לאסוף לבבות לעניין השלום, למשל.

● זה יפה מאוד מה שאמרת, אבל אולי יש לך עבודה פחות קשה בשביל ההתחלה?

אנחנו עושים כל מה שאפשר. התקליטים נמצאים כבר בתחנות־הרדיו, ואני מקווה השיר ישודר הרבה. עוד מעט נשלח קלטות־וידיאו של השיר ל־70 תחנות־טלוויזיה בעולם. עושים סטיקרים למכוניות, נארגן אירועים ומופעים של יהודים וערבים, ותתפלאי — אני גם הולך להחליף את שמי, לפחות לתקופת מה, לדורי בן־יונה.

● אני מקווה שאתה יודע עם מה זה מתחרז.

אוי, נכון: או אולי דורי בן־יונים.

● אתה רציני בעניין?

כן. מאוד רציני. כל דבר הקשור בשלום נראה לי רציני כיום. לקח לי שנים לחשוב על השלום, להתחיל לדבר על השלום, שלא לדבר על לנסות לעשות משהו למענו.

● ואתה חושב שאם אתה מוכן עכשיו לשלום, כל העם מוכן?

אני מאמין אמונה שלמה שעכשיו, ממש עכשיו, יש איזו פתיחות גדולה מאוד לשלום. לאנשים ממש נמאס מהמילחמות ומחוסר־השלום. הלבבות רוצים שלום, אלא שהם עטופים בהרבה שומן מסביב, ואני כל־כך מקווה שהשיר הזה יצליח לפרוץ את מעטה השומן ולהזריח דם ללבבות ולעניין השלום.

● אתה תולה הרבה תיקוות בשיר אחד. אתה לא מפחד להתאכזב?

ממה?

● מזה שלא יקרה כלום.

גם עכשיו לא קורה כלום. אז מה נשאר, מלבד התיקווה שמשהו בכל זאת יקרה? אנחנו במצב שאסור לוותר, אסור להתייאש, אסור לשבת בשקט, כשפיתאום ברור שרוצים שלום.

(דניאלה שמי)

שירים

אורי עופר:

„לא חשוב באיזו שפה — לא מבינים!"

עוד לא נדמו הדי הקטילה של נפילתה של העיר מהגוני, וכבר עובדים באופרה הישראלית החדשה במלוא הקצב על לה טרוויאטה. שאלתי את אורי עופר, מנהל האופרה הישראלית החדשה, אם הביקורת הקטלנית על מהגוני לא ריפתה את ידיהם, לפחות לזמן מה.

זה לא נכון שמהגוני קיבלה רק ביקורות רעות. אבל נכון שהאווירה הכללית היתה של הסתייגות. זו אינה אופרה פופולארית, והיא לא מצליחה כמעט בשום מקום בעולם.

● אם כך, מדוע היה צורך להעלות אותה כבר בתחילת הדרך שלכם?

כי אני מאמין שתפקידנו אינו רק לתת לקהל את מה שהוא רוצה, אלא גם לנסות ולחנך אותו, ולתת לו דברים אחרים, וקצת יותר קשים לעיכול. לפני מהגוני העלינו את פיגארו, ושם הביקורת יצאה מדעתה מרוב התלהבות. ככה זה אצלנו, אין „בסדר". או נפלא ונהדר מאוד, או לא שווה כלום.

● ועכשיו „לה טרוויאטה". מה התקציב שלה?

360 אלף דולר, שמתוכם 50% יכוסו על־ידי הקהל קונה־הכרטיסים.

● ובשמוציאים 360 אלף דולר, עושים רק חמש הופעות לפני קהל. מדוע?

אנחנו בית־אופרה מיוחד במינו. בלי בניין משלנו, בלי תיזמורת, בלי מקהלה, בלי זמרים. לחבר את כל הגורמים הללו ביחד, להופעות משותפות, זה לא קל. מלבד זאת, שתיים מן ההופעות הן בקיסריה, וזה כמו כמה הופעות באולם.

● ובכל זאת, בשביל חמש הצגות משקיעים כל־כך הרבה בתפאורה ובתילבושת?

אלה הם דברים שלא הולכים לאיבוד. כבר פנו אלינו מבית־האופרה של בלפסט, שנשאיל להם את התפאורה והתילבושות.

● הדבר האחרון שמעניין אותי אישית, כאוהבת־אופרה, זה אם תמשיכו לתרגם ולשיר בעברית, כמו ב„מהגוני", ותגרמו לי הרגשת תיסכול שאני לא מבינה את שפתי?

בלה טרוויאטה ישירו באיטלקית, ותוכלי לקרוא תרגום בעברית. אגב, הסתבר בצורה ברורה שכאשר שרים באופרה, ולא חשוב באיזו שפה — לא מבינים.

(דניאלה שמי)

אופרה

קניית דירה זה ענין מורכב

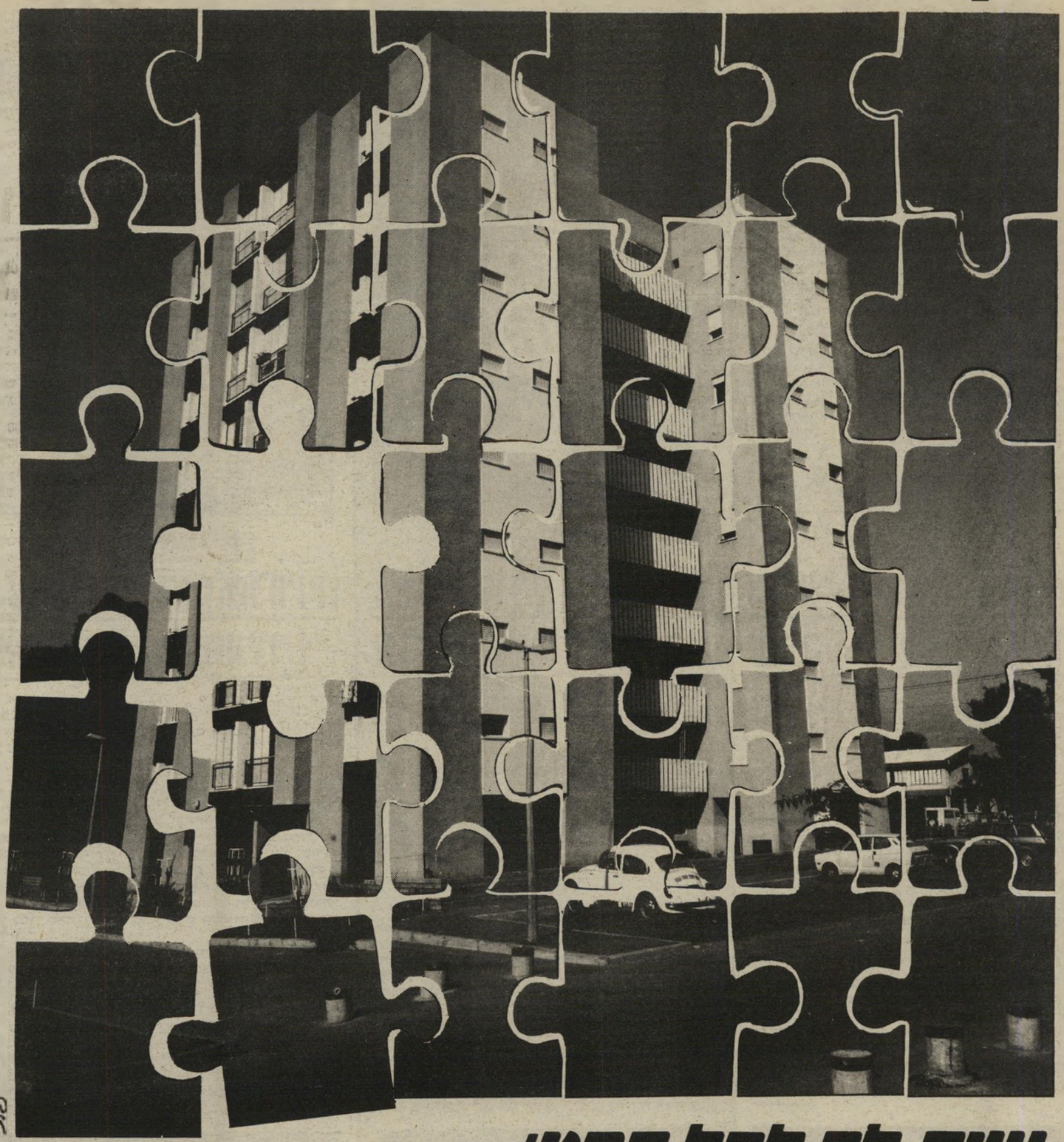

שים לב לכל פרט!

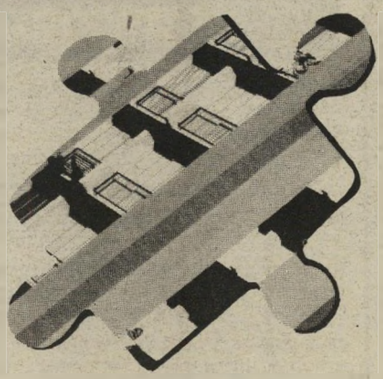

היום כשאתה קונה בית אתה צריך לשים לב לכל פרט ופרט.
לפני שאתה חותם על החוזה, עליך לקרוא את השורות הקטנות ואת מה שבינהן.
והחשוב מכל, עליך לשים לב עם איזו חברה אתה עורך את החוזה.
בשיכון עובדים אתה בטוח.
50 שנות בניה בכל מקום בארץ, הן ערובה מלאה לבטחונך.
150,000 דירות מדברות בעד עצמן
ו-500,000 דיירים הם ההוכחה הטובה ביותר.
בשיכון עובדים עושים הכל כדי שתקבל את הדירה במועד שנקבע מראש.
בשיכון עובדים אתה בטוח שאיכות הדירה היא מן המשובחות,
שסטנדרט הבניה גבוה והעיצוב מודרני וחדיש.
בשיכון עובדים אתה בטוח שתזכה לשרות ויחס אישי לאורך כל הדרך,
גם כשתעבור - אתה, או אחד מבני משפחתך לדירה הבאה.
כי בשיכון עובדים יש לך כתובת לכל החיים וזהו הפרט החשוב ביותר.

ת"א: לה גרדיה 58 טל. 03-390721 ■ ירושלים: רח' הלל 8 טל. 02-233396 ■
אשדוד: רח' דוגזין 25 טל. 055-57732-3 ■ ב"ש: מרכז הנגב, טל. 057-72540 ■
חיפה: רח' החלוץ 43 טל. 04-660915.

יש לך כתובת.
שיכון עובדים

יחסים

פעם, כשהם היו צעירים מאוד, הם נישאו. אחרי שלוש שנים, כשראו שזה כנראה לא יילך, הם נפרדו. נפרדו בצורה מאוד יפה, תוך כבוד הדדי. הוא לא ליכלך עליה. היא לא עליו. הם נפרדו כחברים טובים. המשיכו להיפגש כמה פע־

מים בשנה. ארוחת־צהריים ביום־ההולדת שלה, ארוחת־בוקר ביום־ההולדת שלו, לפעמים קפה ומתנה קטנה בחגים. כשקרה לה משהו נחמד, היא טילפנה אליו כדי לשמח אותו. כשהיתה לו צרה, הוא טילפן אליה כדי לקבל עצה ותמיכה.

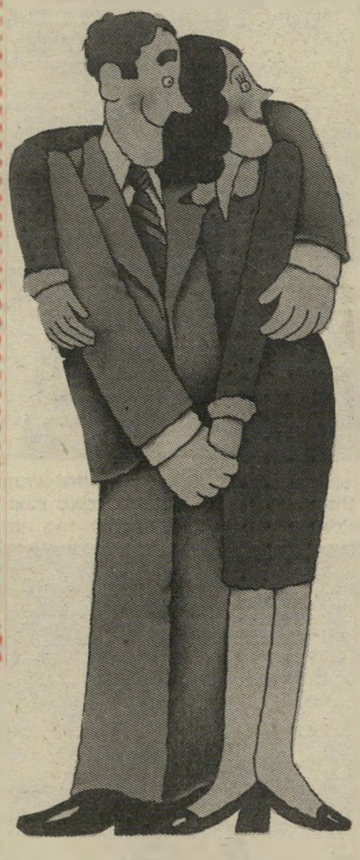

אחר־כך הם מצאו בני־זוג חדשים. כשנולד לו ולאשתו החדשה בן, היא קנתה מתנה גדולה והלכה להגיד מזל טוב, וכך התחברה עם אשתו. כשהיא נישאה לבעל החדש, הזמינה אותם לחתונה שלה. הוא לא יכול היה לבוא, אבל שלח את אשתו עם צ'ק מתנה שמן.

רעיון מפלסטיק

כשחדר הילדים כבר מלא עד אפס מקום בדר־בים ושפנים וכלבים ובובות מבד ופרווה, וכשכל גן־החיות הזה מתגלגל על הריצפה, או תופס לגמרי את מקומו של הילד בתוך מיטתו, זה סימן שהגיע הזמן לעשות משהו דראסטי.

המשהו יכול להיות קניית כוננית יפה ות־לייתה על הקיר. אבל במישפחות מסויימות שלא אנקוב בשמן, מיבצע כזה של הליכה לרחוב הרצל, כדי לחפש כוננית, בחירת אחת מהן, תש־לום עבורה ומציאת טנדר קטן שיוביל אותה לבית, שלא לדבר על השאלת מקדחה וכל השאר — מיבצע כזה, כמו שכבר אמרתי, במישפחות מסויימות, עשוי לקחת בין שלוש לשש שנים. ובזמן הזה בדרך־כלל הילד גדל והוא כבר לא רוצה רובוטים ושפנים ובובות מפרווה.

נו, אז מה בכל זאת אפשר לעשות בצ'יק־צ'ק? צריך לקחת מהארון סל קניות כזה שעשוי מרשת (בשוק־הכרמל חדש כזה עולה 2 ש"ח), ולפרום אותו בתפרים, או לגזור במיספריים במקום הקי־פול, כך שמהסל בעל שתי הידיות תתקבל חתי־כת רשת מאורכת, אשר בשני הקצוות שלה לר־לאה גדולה. מה שנשאר עכשיו זה למצוא שני מסמרים, פטיש ואת הפינה של החדר. דופקים מסמר בכל פינה (כמו בצילום) ומותחים את הרשת בין שני המסמרים.

שמים בפנים את כל הבובות והדובים והכ־לבים, כדי שיביטו כולם לכיוון הילד שלכם וי־גידו לו: „לילה טוב, מותק!"

מה בין הצבע שלכם ובין החניה שלי

עורו האשכנזים, חלושי הפיגמנטים, כחולי־העיניים, חיוורי־המבט, ליבני־העור. יומכם הגיע: חסל סדר עינויים בשפת־הים. לא עוד נסיעות ארוכות בשבתות ובילוי על חול מגעיל, שנכנס לאוזניים ולנחיריים, לא עוד מים פושרים ומ־זוהמים, שבהם אלפי גופות שמנוניות. הסוף לזיעה הניגרת, לשיער המתייבש בשמש, לסיכויי סרטן־העור, לביזבוז ימים שלמים רק כדי להי־ראות לפחות כמו התימני הכי לבן.

לא: אני לא הולכת להשאיר אתכם לבנים בק־יץ הזה. את זה הרי לא תקבלו ממני.

אז ככה. אחרי שהמציאו את האטום ואת מכו־נת־הכביסה, ואחרי שהגיעו בטיסה ישירה לירח, התפנו גם לדברים חשובים באמת, והמציאו את השיזוף ללא עינויים.

שלושה מכונים פוטותראפיים(!) נפתחו בש־לוש הערים הגדולות של מדינתנו, ובהם, בחדר קטן ואינטימי, עם מוסיקת־רקע, שם הלבנבן או הלבנבנה את גופו/ה על משהו שנראה כמו מכונת צילום, סוגר את העיניים והופ... את/ה שוזפ/ת. כל הגוף תמורת 30 שקלים, ורק הפנים ב־15 שקלים. באישור מישרד־הבריאות היש־ראלי.

כדי להיות כנה לגמרי, אומר שאני מאוד בעד השיטה הזאת. לא שאיכפת לי צבע עורו של הבן־אדם, אלא שאם כולכם תלכו להשתזף במכונים הפוטותראפיים, אולי יהיה לי הקיץ הזה מקום־חניה ליד הבית שלי, שבשפת־הים.

שני הזוגות החדשים קנו דירות בערך באותו זמן. לקחו משכנתאות. כל זוג חתם ערבות לזו־השני. לשני הזוגות נולדו ילדים בערך באותו זמן. הילדים מכירים ולפעמים נפגשים ומשחקים בי־חד והולכים לסרט ביחד.

לבעל החדש שלה היתה פעם אשה אחרת, וביחד נולדו להם ילדים. גם הילדים האלה מכי־רים ומכבדים את בעלה הראשון של אשתו של האבא שלהם. מסובך? לחיפך. פשוט. נוח מאוד לכולם, יפה ונעים. האשה הקודמת של הבעל החדש גרה במושב. כשהיא מגיעה העירה, היא וחברה־לחיים באים לבקר את הבעל לשעבר שלה ואת אשתו החדשה וילדיהם החדשים.

שלושה זוגות. כבר אין ביניהם קישרי־מיש־פחה, אבל יש ביניהם ידידות וחיבה וכבוד וחום ורצון לעזור אם צריך. ויש גם הרבה אומץ, ש־עומד כבר שנים בפני המבטים העקומים והכמעט מזלזלים של אנשים אחרים האומרים להם, אין ספור פעמים: „אלה הם יחסים ממש לא נור־מאליים!"

ככה זה. כשהנורמה היא כיסוחים ומכות ועל־בונות הדדיים וסחיטת כסף בגירושין, אז חברות היא „לא נורמאלית". כל־כך חבל.

נוזלים חדשים

הקטע הזה נכתב במיוחד עבור משמיציי, הטר־ענים שאני כותבת רק על מה שקרוב לליבי ועל מה שאני אישית אוהבת.

או א' — למה לא, בעצם? וב' — הנה תראו שזה פשוט לא נכון.

(1) ל־11 המונפורטים הקיימים נולדו עוד שלושה אחים. השלישיה הזאת של היינות עשויה מענבים שגדלו בשיפולים המערביים של רמת־הגולן, ובגלל זה קוראים להם קברנה סובניון גליל, אמרלד ריזלינג גליל ופרנץ' קולומבר גליל. כל אחד מהם 12.5 שקלים, ואומרים לי ששלושת היינות הם בטעם איטלקי. את היין האדום יש להגיש בטמפרטורה של 17־18 מעלות ואת הלבן ב־7־10 מעלות.

(2) ייקבי הברון בזיכרון־יעקב הוציאו לשוק, ממש השבוע, שלושה יינות חדשים משלהם. סוביניון בלאנק, ריזלינג ומוסקט יבש. ייקבי הברון הם יקבים בני שנתיים בלבד, אבל מביני־יין אחדים אמרו לי שיש להם עתיד גדול. היינן הראשי של יקבי הברון הוא בוגר אוניברסיטת קליפורניה במדעי... נו, ניחשתם? במדעי הת־סיסה. הכל יש באמריקה. את שלושת היינות

ממליצים להגיש בין 10 ל־15 מעלות. מחיר שלושת היינות החדשים — 12 שקלים הבקבוק.

(3) ועכשיו גבירותיי ורבותיי, ויסקי.

ויסקי מפורסם מאוד עלה ארצה הישר מס־קוטלנד. אומרים עליו, על הוויסקי גלנמורנג'י, שהוא עשוי מביכורי הקציר של שעורה האופ־יינית לסקוטלנד, הוא עובר זיקוק כפול, יישון שנמשך 8־12 שנים, ומאוחסן בחביות עץ אלון אמריקאי בלבד. את הגלנמורנג'י מומלץ לשתות נקי, בלי מים ובלי קרח (בניגוד לסוגי ויסקי אחרים). ולא רק זה, אלא שבגלל ייחודו, ואולי גם בגלל מחירו, כדאי לשתות אותו בגמיעות קטנות, וכדי שהארומה המיוחדת לא תתנדף באוויר, מומ־לץ לכסות את כוס המשקה במיכסה מהרגע שה־משקה נמזג לתוכה ועד לגמר השתיה.

מעכשיו גם בארצנו. והמחיר, רוצים לדעת? 135 ש"ח לבקבוק אחד. במילים זה יוצא: מאה שלושים וחמישה שקלים חדשים לבקבוק.

לחיים, רבותיי וגבירותיי, ושאף פעם לא יהיה יותר גרוע.

אוכל

אם חשבתם פעם איך זה שכל יום יוצא ספר־בישול חדש, וכל פעם נולדו עוד ועוד מתכונים, וכאילו זה לא יגמר לעולם ואם שאלתם את עצ־מכם מי ממציא מאכלים חדשים, למה, מתי, ול־איזה צורך — הנה יש לי תשובה.

סוג אחד של מאכלים מומצא על־ידי שפים וטבחים מיקצועיים, כדי להצדיק את שכרם הג־בוה ולפאר את שמם. אלה הם בדרך־כלל מתכו־נים מסובכי־הכנה ויקרי־מיצרכים, שיוצאים טוב רק במיטבחים שבהם עובדים 30 איש.

הסוג השני מומצא על־ידי גברות בגיל בינוני, שיש להן בעל עשיר ושאחד מעיסוקיהן העי־קריים הוא האירוח. כדי שלא לשעמם את עצמן ואת אורחיהן, הן חושבות ומנסות ומצליחות להרכיב מאכלים מעניינים בכל פעם מחדש. מתכונים באלה כבר אפשר לעשות במיטבחים פרטיים, אבל כדאי רק להזדמנויות חגיגיות.

הסוג השלישי של מתכוני הפלא מומצא על־ידי עקרות בית שכחניות, בלתי־מסודרות, לא אחראיות וקמצניות, כמוני. הרבה מאוד דברים טובים וקלי־הכנה נולדו במיטבחי רק בגלל ה־עובדה העגומה ששום לא היו לי בבית די מיצ־רכים להכנת ארוחה קונבנציונאלית, וגם מפני שאמא שלי לימדה אותי שאסור לזרוק שאריות.

ככה גם נולד הדבר הטעים הזה, שהורכב מ־חבילה של בצק עלים (אחרי ש־½ הלך למאפה קישואים), 3 בננות, 2 כפות סוכר חום, 1 כף קינמון.

וכך עושים:

מערבבים את הסוכר והקינמון ווורים על הב־ננות. בינתיים מרדדים את חתיכת הבצק ומחל־קים לשלוש רצועות ברוחב כפול מהבננה. שמים כל בננה על חתיכת בצק, עוטפים אותה ומהדקים בקצוות. אופים בטוסטר־אוון או בתנור, ב־180 מעלות כ־25 דקות.

מגישים חם בתוספת רוטב־פירות כלשהו, אבל אפשר גם בלי.

בנו של ג'יימס בונד
עם חתול ★ כולם אוחזים
בגזר ★ ברבור חרסינה מלא שוקולדים
יום־הולדת מעושן
עם סֶפֶר, זמר, בדרן

צריך לשנוא מישהו כדי לערוך לו מסיבת־יום־הולדת בהמיסבאה. העשן, ההמולה, הדחיסות וההמוניות במקום הם הפרה גסה של תקנות מלר"ז. אך כל הנתונים האלה לא הפריעו לידידיה של הזמרת **אילנה אביטל** לחגוג שם עימה את יום־הולדתה ה־27. אילנה, בתיקווה לשנה ברוכה יותר מהשנה הקודמת, החליטה להישאר בארץ לצמיתות, ולהמשיך בקריירה המקומית.

הבעל האוהב, **שלמה צח**, העניק לה במתנה מערכת־הגברה מיקצועית. כמה היא עלתה? צח: „אם אומר שעלתה לי הרבה, יגידו שאני פרייאר. אם אגיד שעלתה לי מעט, יגידו שאני קמצן. אז למה לי לדבר?"

הספר האישי **מואיש חן** הביא לאילנה, זו השנה השלישית ברציפות, ברבור־חרסינה ממלא שוקולדים, שכולם יידעו שאילנה צחה ורזה כברבור ומתוקה כשוקולד.

בין מברכים שהצטופפו במקום נראו **אילנית**, אשתו הקודמת של שלמה צח, ואחיה, המפיק מגל"צ **אליעזר דר**, **יזהר כהן**, **קובי אושרת** ווזגתו **עדה תומר**, הזמר **אדם**, **רמי גינת**, החקייך־בדרן **יוסי ברק** ואשתו **שרי** והזמר **בני ברמן**. ואת כולם פינק ברוחב־לב הבעלים של המקום.

יוסי ברק הבדרן־חקיין, המשתתף במופע בלי חשבון, **מרים אצבע מאשימה לעבר אשתו, שדרשה לחזור הביתה מוקדם מכפי שתיכנן. הוא הצחיק עד דמעות גם את אילנה אביטל.**

אילנה אביטל (באמצע) אשתו של האמרגן והמפיק שלמה צח, **שזכתה להצלחה באירופה בשירה קונקשיין בשנה שעברה, נראתה מרוצה ביותר, כשהזמר אדם (מימין),**

מבצע הלהיט אין מוצא הגיש לה כריך עסיסי, וחברתה הטובה עדה תומר (משמאל), שהיא בת זוגתו של המלחין קובי אושרת, הזהירה אותה לגבי הדיאטה. אילנה קיבלה מתנות רבות ונראתה זוהרת ומאושרת.

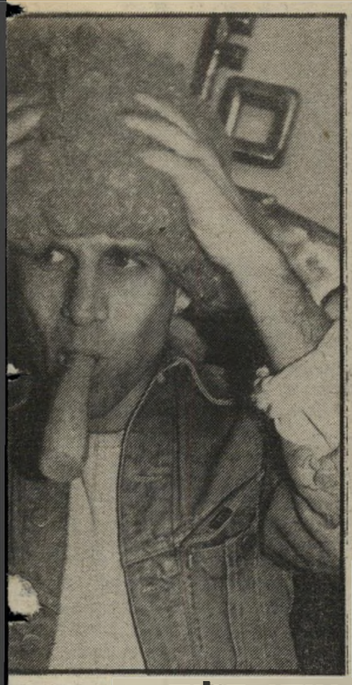

מסיבת

איתן בלום

בעל החזות הגבו
הוא בהצגה, לא י
קודם – בגזר או בפיאה הג'ינג'ית שה

חמישה קילו גזר כיכבו במסיבה לכבודו של ג'ינג'י, גיבור מקומי חדש. השחקן **דב נבון** המגלם את דמותו של ג'ינג'י, פרי יצירתה של הסופרת **גלילה רון־פדר**, במעט שנחנק כש־נאלץ לעמוד מול הצלמים במשך דקות ארוכות, שבפיו תקוע גזר ענקי. להצל־תו נחלצו שאר השחקנים, שמילאו את רחבת הרוק קפה כשבפיהם תקועים גזרים. הג'ינגי בצבע הגזר אמור להיות היורש העדכני של גיבורי חסמבה.

ציפי שביט, שנראתה מאוד משו־עשעת מהעניין, סיפרה ש**עוזי חיט־מן** בא לספר לה בדיחה, והוסיף ש„הציצי יפלו לך כשתשמעי אותה" ואז, במחשבה שניה, אמר שהיא בטח כבר מכירה אותה. דב נבון היה צמוד לחברתו הבלונדית **רעיה**. בגלל שעת־הצריים, שבה נערכה המסיבה, התרוצצו ילדי המפיקים והשחקנים בין החוגגים, והמפיקה הוותיקה **מרים עזיוני** הוסיפה שאנשים הגונים ישנים ברדך־כלל בשעה זו של צהרי יום שישי. החוגגים הבלתי־מהוגנים התנחמו על חוסר־מהוגנותם בכך של־עסו המבורגרים בכל פה. איש מהם לא נטל לידו מקל. די היה להם בגזר.

בני ברמן הזמר הוותיק נראה משועשע במסיבה לאביטל. הוא בא לבוש בטרנינג בסיגנון־מלחים, בעוד שאר החוגגים התלבשו במיטב ביגדיהם. הוא שלף גיטרה ופרט עליה.

דוב נבון השחקן שהופיע לאחרונה בהצגות קדיש והחילוני האחרון של ה־תיאטרון הקאמרי, אחז גם הוא בגזר. לצדו: הסופרת **גלילה רון־פדר**, מחברת הסידרה ג'ינג'י, **שהיתה תשושה לחלוטין מהמאמץ שבאכילת הירק הכתום. על כתפו עוד גזר – בתוך כף־ידה של ציפי שביט.**

המקל והגזר

ציפי שביט הופיעה למסיבה בחברת בעלה, אבישי דקל, ממפיקי ההצגה. היא נראתה מאוד משועשעת מהגזר ומטעמו, וביקשה עוד.

...ת. המופיע אך ...ו במה להחזיק ...מה על ראשו.

גארי ניקן בריטי בן 23, המדבר אנגלית בניב קוקני כבד ובעל ההופעה הפנקיסטית הבוטה, הנמצא בארץ חודשים ספורים, מצא עבודה בסרט בתפקידון קטן. הוא גמע בשימחה, בחברת ידידו קווין נוייס, בן ה־20, את האלכוהול – שניתן בחינם לכל אורחי המסיבה.

כרמלה מרנר בתו של בימאי הסרט, יוג'ין מרנר, המופיעה בסרט בתפקיד הנסיכה, שמחה לחבק את עמיתה לסרט השחקן הישראלי יוסי גרבר, שהיה אחד מכוכבי הערב.

מגפיים מסונדלים

החתול במגפיים, האגדה התשיעית בסדרת אגדות־הילדים מבית היוצר של קנון, יוצאת לדרך. ההפקה צולמה בארץ בתקופה שבה נושי החברה ניסו

קונרי ג'ייסון בן ה־24, בנו של השחקן שון (ג'יימס בונד – 007) **קונרי, היה כוכב הערב.**

לסנדלה לקרשים, אך זה כבר נחלת העבר. ההסרטה עברה בשלום.

את מסיבת־סיום־ההפקה חגגו אנשי צוות־ההפקה והשחקנים במלון ימית. **בריסטופר ווקן**, כוכב צייד הצב־אים ושערי החופש, המופיע בתפקיד החתול, ו**ג'יסון קונרי**, בנו של **שון** (ג'יימס בונד) **קונרי**, המגלם את בעל־החתול, הפגינו אדישות וקרירות, כיאה לכוכבים במעמדם. לעומתם, **כרמלה מרנר**, המופיעה בתפקיד הנסיכה, קיפצה במרץ על רחבת־הריקודים והפגינה מנות גדושות של סימפטיה לידידיה מצוות־ההסרטה. **איציק קול**, המפיק, היה גא לבשר על המשא־ומתן הנערך בימים אלה עם **לינדה אוונס** (קריסטל משושלת), לקבלת התפקיד הראשי בסידרה הטלוויזיונית חום קטלני, שתצולם בארץ. בקהל הרב שנכח במקום בלטו כמה פירחחים בריטיים דוברי קוקנית, שהופיעו בסרט בתפקידים קטנים.

יוסי גרבר ויענקלה בן־סירא היוו מטרה נוחה לצלמים, שהעמידו אותם לצד כוכבי־הסרט — משהו בנוסח שחקני השורה הראשונה של הוליווד ומקביליהם הישראלים. הסרט, שמחיר הפקתו כמיליון וחצי דולר, ייצא לאקרנים לאחר חופשת־הפסח.

חזימה אחת הצלעות בשלישיה תישעים שישים תישעים מופיעה א. לפי החיוכים החביבים שפיזרה סיגי לכל עבר – קשה היה להאמין בכך.

כתב: זהר אהליאב. צילם: צבי טל

זהו מיסמך מיוחד־במינו: הוראות של יו"ר הקואליציה לחברי־הכנסת מכל סיעות הקואליציה איך להצביע

אופן הצבעה בהצעות לסדר־היום והצעות חוק
ליום רביעי, יט בשבט התשמ"ז - 18.2.87

הצעת חוק נב

הצעת חוק הצנזורה על מחזות וסרטים, התשמ"ה-1984 — חופש הצבעה

(מאת חבר־הכנסת מרדכי וירשובסקי)
(תשובה והצבעה)

הצעה לסדר־היום 5314*

משכורות גבוהות למינהלנים באוניברסיטאות — עפ"י עמדת השר

(מאת חבר־הכנסת רפאל איתן)

הצעה לסדר־היום 5079

הצורך הדחוף לבטל החלטת ממשלה בענין רידינג ג' — עפ"י עמדת השר

(מאת חבר־הכנסת דב כן מאיר)

הצעה לסדר־היום*

שביתה בבתי חולים ובמרפאות קופת־חולים — ועדה

(5292 - מאת חבר־הכנסת מרדכי וירשובסקי)
(5296 - מאת חבר־הכנסת אברהם ורדיגר)
(5312 - מאת חבר־הכנסת גרשון שפט)
(5315 - מאת חבר־הכנסת דוד דניגו)

הצעה לסדר־היום 5286*

התייקרויות מוצרים רבים במשק — עפ"י עמדת השר

(מאת חבר־הכנסת צ'ארלי ביטון)

הצעת חוק רלב

הצעת חוק קביעת משכורתם של שוטרים וסוהרים, התשמ"ו-1985 — להסיר

(מאת חבר־הכנסת רן כהן)

בברכה,

רפי אדרי
יו"ר הנהלת הקואליציה

הוראות לרובוטים

כדאי לך להתבונן היטב במיסמך זה. לא תראה כמותו בכל יום.

ביסודו זהו נייר רגיל לגמרי: סדר־היום של יום רביעי בכנסת. היום שבו רגילה המליאה לדון בהצעות־חוק פרטיות (מטעם חברי־הכנסת) ובהצעות לסדר־היום. מזכירות הכנסת עורכת ומדפיסה סדר־יום זה, בהתאם להחלטות הנשיאות. מופיעות בו כל ההצעות שואשרו לדיון באותו היום – במיקרה זה, היום הרביעי האחרון, ה־18 בפברואר 1987.

אך אם תסתכל היטב במיסמך, תשים לב לתוספות. יושב־ראש הקואליציה, רפי אדרי (מיפלגת־העבודה), הוסיף בראש המיסמך את המילים „אופן הצבעה", וליד כל הצעה הוסיף משמאל את הוראותיו: „חופש־הצבעה" (דבר נדיר ביותר), „ועדה" (הכוונה: להעביר לוועדה), „על־פי עמדת השר" (כפי שהשר האחראי יציע), „להסיר".

ההוראה הזאת מחייבת את כל חברי הקואליציה – כלומר אנשי המערך, הליכוד, הסיעות הדתיות, שינוי ועוד.

כלומר: הוא הופך את הח"כים לרובוטים. מלבד המיקרה הנדיר־מאוד של חופש־הצבעה על בעיית הצנזורה למחזות, נאמר לחברי הקואליציה – כמעט 100 מתוך 120! – איך עליהם להצביע, בלי כל קשר לדיעותיהם. בכמה מיקרים אף נאמר להם להצביע על־פי הצעת השר – מבלי שגם יו"ר הקואליציה יודע מה יציע השר! ברור כי הח"כים אינם צריכים להקשיב לדיון, או להיות בכלל נוכחים במליאה. די להם להיכנס לאולם בעת הצילצול להצבעה, ולהצביע לפי לוח זה.

נשאלת השאלה: בשביל מה יש בכלל צורך בהצבעה? מדוע להטריח את הח"כים מן המיזנון או מעיסקיהם הפרטיים עתירי־ההכנסה אל אולם־המליאה, כדי שיצביעו? האם לא די היה להגיש פשוט את המיסמך הזה למזכיר־הכנסת, כדי שיידע איך הצביע הרוב העצום של חברי־הכנסת?

העולם הזה קיצר את המיסמך במיקצת, מפאת אורכו (באותו יום נדונו עוד כמה הצעות, שלגביהן קיבלו הח"כים הוראות דומות.) חוץ מזה נשאר המיסמך בלי כל שינוי.

„הלוואי שתטבעו"

(המשך מעמוד 17)

השידור ההיא, ורציתי לטייל קצת ב־עולם. הגה הזדמנות טובה לעבוד ולר־אות את ישראל, חשבתי לעצמי.

„אייבי החתים אותי על חוזה־עבודה לתקופה של שישה חודשים. כשנגמר הזמן, הארכתי את החוזה לחצי שנה נוספת.

„עכשיו יש על הספינה רק חמישה מגישים, ובסך־הכל תישעה אנשים. ככה זה בחורף. אנשים פוחדים מס־ערות. כשיש סערה, האוניה משתוללת ואנחנו מתעופפים לכל הכיוונים. הרג־ליים שלי מלאות חתכים ופצעים שנג־רמו מהיתקלות בחפצים בזמן סערה. בתחילת מרץ, אחרי הסערות, מגיעים ברוך־כלל אנשים חדשים.

„יש כאן תחלופה גבוהה של קר־יינים. מאז שאני התחלתי לעבוד, הת־חלפו כבר 15 קריינים.

„אולי זה בגלל התנאים הקשים. שלושה שבועות בכל חודש אנחנו על הספינה. אחר־כך יש שבוע של חופשה.

„בתחילת החופשה מקבלים 250 שקלים וחדר במלון אסתור. זו בעצם המשכורת שלנו. לי יש חברה. אני נוסע לטיולים בארץ ונהנה מאוד מהחופ־שות, כי כל מי ששומע שאני מהספינה

על הספינה יש רק גברים, כדי למנוע מתיחויות, ורק זרים – כדי שלא ירצו לבלות בתל־אביב

מתייחס אליי בכבוד ומבקש שאקדיש לו אישהו שיר.

„אחרי החופשה חוזרים לספינה, וזה לא קל. אנחנו מרגישים מנותקים ומ־בודדים לגמרי. כל עשרה ימים מגיעה סירה עם אוכל ומיכתבים. המיכתבים נורא חשובים לנו, בייחוד אלה של המ־אזינים, שנותנים לנו כוח להמשיך.

„חיי היום־יום על הספינה משע־ממים. בשש בערב מתאספים לארוחת־ערב משותפת: אורז, בשר, אוכל גרוע. מאז שאני כאן רזיתי בשלושה קילו. אחר־כך צופים בטלוויזיה ובסירטי־וידיאו ומתאמנים על אופני־הכושר.

„ב־1 בלילה אני הולך לישון. בבוקר אני קם בשעה 5, כדי לפקח על המ־גישים.

„ביוני אני מסיים לעבוד על־פי החוזה, ואמא שלי כבר כתבה לי שאני מוכרח לחזור אליה, לדרלי."

הטבח שרוצה לקיבוץ

רסו משתפלת, מושכת אחריה חולצה מזוהמת, סוחבת־מפשילה מעט גם זוג מיכנסיים כחולים, מלאים בכיתמי שמן.

מקס ברבר, 33, אירי, למד טבחות באירלנד ועברית באולפנים של עין־המיפרץ וחניתה. הוא נמצא על הספינה שבעה חודשים. הגיע בעיקבות הודעה רדיופונית.

ברבר אוהב את תבשיליו. הוא פורס עוגת־שוקולד לכבודם של הבאים, מ־רים מיכסי־סירים ומציג בהתרגשות ילדותית מרק עגבניות ותפוחי־אדמה מבושלים, קורץ לרווחה את דלת תנור־האפיה ומתיר הצצה חפוזה אל קרס־הקרמל והאומצה החגיגית.

בלילה, לפני השינה, הוא מדמיין לעצמו איך יהיה פעם חבר־קיבוץ.

„בקיבוץ אני אתחיל כחבר פשוט, אעבוד קשה ואולי אהיה מוכיר. כאן אף־פעם לא אוכל להיות קפטן. גם אם אעבוד 100 שנים ואהיה חרוץ מאוד, תמיד אשאר טבח."

בלי סקס, בלי פפריקה

ע ד לפני שנתיים התייחסו לקולנוע ההונגרי כלילד הפלא הקולנועי של העולם. ציידי־סרטים הלכו צמודים למתורגמנים הונגריים, וכל פסטיבל שכיבד את עצמו שלח נציגי־חרש להונגריה, ובעוד שארית קהילת הקולנוע המערבי נמה את שנתה, העלה בחכתו את יצירת־המופת הבאה של השנה.

שמות הונגריים חדשים נרשמו באותיות של זהב בפסטיבלים של הסרטים, וגרפו את כל הפרסים, ואחר כך קשה היה לבטא את שמם נכון ברדיו: מיקלוש יאנצ'ו, קארולי מאק, פאל גאבור, אישטוואן סאבו, פיטר גותאר. אומנם הקולנוע האמריקאי לא התרגש מאותם „פרסים אמנותיים", והמשיך להמר על מיספרים בטוחים. אבל באירופה הלכה וגברה קינאתן של התעשיות הקטנות בהונגריה, בנוסח — למה ההונגרים יכולים לעשות את זה ואנחנו לא?

היום הונגריה כבר אינה מפתיעה. לא שאין עושים בה עוד סרטים טובים — עדיין יוצאים ממנה מוצרים של טעם, יצירות בעלות איכות טכנית מופלאה, מראה חזותי מדהים ושליטה מלאה בשפה הקולנועית.

אבל המתח הגבוה של ההפתעה שכך. עוברה, אין סרטים גדולים.

כמדי שנה, שבוע לפני פסטיבל ברלין, הזמינה התעשיה ההונגרית קומץ אורחים מן העולם כולו: עיתונאים ומבקרי־קולנוע בעיקר (למבקרי־קולנוע ישראליים נעים להיווכח שיש תעשיות בעולם המעוניינות להתחשב בדעתם), כ־70 במיספר, ועוד כ־200 אורחים שונים, מפיצי־סרטים, סופרים, מנהלי רשתות קולנוע המתמחים בקולנוע לא־שיגרתי ואחרים. להם הראתה הונגרו פילם, החברה הממשלתית, את התנובה ההונגרית כולה לשנה הזו.

נערת־תיכון כמוצר־צריכה

א תחיל בסרט תיעודי דווקא, ש־מעלה את אחת הטרגדיות האנושיות העצובות שהתרחשו בשנה שעברה. לא טרגדיה של עם ואף לא טרגדיה של מדינה. טרגדיה אישית של נערה בת 17 בקושי, שהפכה מאלמונית למלכת־היופי — הראשונה מזה 50 שנה (בשנת 1985) של הונגריה.

ג'ילה אנדריאה מולנאר היתה תלמידת בית־ספר תיכון, שמצאה את עצמה בלי כל הכנה מוקדמת חלק ממסע מיסחרי ופירסומי אדיר, מוצר־צריכה שנמדר, כמו כל מוצר אחר, בכסף. הנערה, שלא הצליחה לעמוד בלחצים הנוראים של עולם ציני, מנוכר, אכזר וממוסחר, התאבדה בעיצומה של שנת המלכות הראשונה.

וכך, כשאירעה הטרגדיה, היו בידיהם 50 שעות של חומר מרתק, שחושף לא רק את הטרגדיה המישפחתית שהתחוללה כתוצאה מן הבחירה המאושרת־לכאורה, כי אם גם כל המרכיבים המיסחריים הקשוחים והחישוביים הציניים של מארגני התחרות, שגוללו אותם בגילוי־לב מדהים לפני המצלמה — ביניהם גם צלם של פלייבוי, שסיפר על שיקוליו בקורס רוח, בבחירת מועמדת מסויימת מבין המועמדות כדי שתהיה דוגמנית־העירום של ירחונו המפורסם.

תוך כדי הסיפור, שתיעודו הוקרן לראשונה בפסטיבל זה לפני קהל רחב מאוד (מרכז הקונגרסים מכיל כ־2000 מקומות־ישיבה) הסתבר, למשל, מעדותו של אחד המארגנים, כי הארם האחראי למיבצע כולו השתלם במוסקווה. בשעה שעדות זו נשמעה על הבד, פרץ הקהל כולו בתרועות ובתשואות, ולא קשה היה להרגיש את העויינות שחלק זה של אירופה רוחש למעצמת־העל, שלתכתיביה הוא נכנע.

לעומת תעודון יוצא־דופן זה היו לפחות עוד שני סירטי־תעודה בעלי חשיבות מיוחדת: גם אני לחמתי באיסוניזו — שנעשה על־ידי האחים גויאש, שראיינו לוחמים ששרדו מקרב־מפתח במילחמת־העולם הראשונה, כשההונגרים נלחמו לצד האוסטרים נגד האיטלקים.

הטרגדיה שמאחורי הקרב הזה היתה כפולה ומכופלת, שכן שעה שההונגרים טבחו באיטלקים מבלי שתהיה להם שום סיבה לעשות כן, נגסו בביתם ובמולדתם הצבאות הרומניים.

שנים רבות לאחר מכן נערך מפגש־פיוס בין קשישי שני הצדדים, ההונגרים והאיטלקים, שלא הצליחו להבין מעולם את פשר אותה המילחמה. הם החליפו דגלים, נשיקות ודמעות, ורק מבטיהם המתחמקים הצידה של הפריטיקאים, שר־ההגנה האיטלקי שנכח במקום ואחרים, הבהירו את המסקנה המרה של עושי־הסרט — אנשים נשלחים לשנוא בפקודה מלמעלה, והאבסורד חי לעולם.

ראשים מדברים

ד סרט השני שהיה בו עניין מיוחד שנגע לפרשה מקומית מפורסמת ביותר, הוא על אם הדרך של שאנדור שארה.

סרט זה מגולל בפירוט מזעזע ובראיונות בלבד, בנוסח „ראשים מדברים" — ללא פעולה כלל — טרגדיה של 43 בתי־אם הונגריים, איכרים שברחו במאה ה־18 מאימת רדיפותיה של ממשלת הקיסר הווינאי לצפון רומניה, התיישבו שם, ולאחר שנים, במילחמת העולם השניה, בסירטו של פטר גארדוש שעלת מתחבאת לה ילדה בשרותים, כשכל המישפחה מתייצבת מאחורי הדלת הנעולה ומתחננת שתצא. הסיפור מתאר את הצביעות של הבורגנות בתקופת הפלישה הסובייטית ב־1956.

חביב הקהל פקידה מן השורה שמאסה במחשב בפרט ובמיכון המודרני בכלל, נתקפת אמוק ויוצאת עירומה כביום־היוולדה לרחוב, כשחתן משועמם בדרך לחופשתו מכסה אותה במעיל, בסרט ולס קליפת הבננה של הבימאי פטר באצ'ו (מי שביים את הסרט העד).

עד פוף במחנה כפיה

בסיפורו של הבימאי גזה בושזרמני מנסה בימאי סירטי־וידאו לצלם וידיאו־קליפ של להקת־רוק במקום שבו היה פעם מחנה־כפיה של אסירים פוליטיים. העלילה נוגעת בשיירי יסורי־המצפון אחרי אירועי 1956.

בלי סקס, בלי פפריקה

(המשך מעמוד 25)

הועברו בחזרה להונגריה — להלכה לטובתם — למחוז שעל הגבול עם יוגוסלוויה. למעשה הם נקרעו מבתיהם והפכו בעל־כורחם לכובשי בתיהם ואדמותיהם של אחרים, אשר גורשו מאותם כפרים למחנות־ריכוז, שמהם לא חזרו.

אותם איכרים מצאו את עצמם שבויים בידי הפרטיזנים היוגוסלוויים. הגברים נעלמו בלי לחזור, הנשים עברו תקופות של עבודות־פרך והתעללות שרוגמתם נשמעו רק בסיפורי־השואה.

עיתונאי יוגוסלווי שנכח בהקרנה הביע את חששו שהסרט הזה לא יוקרן במולדתו עוד הרבה שנים.

הצופים לא יכלו למצוא מרגוע לנפשם אחרי השאלות המנקרות — מי למעשה אחראי לאותו גורל נורא של קהילה חפה מפשע? הממשלה בבית, שקראה להם לחזור והפקירה אותם, או אותם פרטיזנים, שהכריזו על עצמם כלוחמי־חרות והיו פראיים ואכזריים, כמעט כמו הגרמנים, שנגדם לחמו? המסקנה היחידה מפרשה זו הוא שיש טרגדיות סתומות, שאיש לא למד מהן את הלקח — כל האשמים נעלמו, נשארו רק הקרבנות.

בסירטי־העלילה הגיעו ההונגרים לשנת 1956, אבל עדיין אינם מעזים ללכת הלאה. ספק אם יעזו בעתיד הקרוב לספר בתמונות מה אירע אחרי השנה הזו, כשהטנקים הסובייטיים נכנסו לבודאפשט, ובישראל רותקה תשומת־הלב למיבצע סיני.

סרט סאטירי בשם שעלת (של פרנץ גארדוש) מעביר תיזכורת לארועי 1956 בבודאפשט, דרך עיניו של ילד, הסוקר את התנהגותה של מישפחה בורגנית ממוצעת, שעה שהפחד ישב בקיבתו של כל אדם: הילד, העסוק בגילוי המין, כמו כל ילד בגילו, מזדעזע ממותו של חבר לכיתה מכדור־רובה שלא כוון אליו; מתאר תופעות של פחד וחמרנות, בגידה של אמו בבעלה ונסיונות להתעלם מנוראות התקופה ולהישאר ניטראלי עד יעבור זעם, צביעות ושוחד, ומעל הכל — יצר־ההישרדות, החזק יותר מכל יצר אחר.

הכניעה לבירוקרטיה המסורבלת והכבלים הכבדים שחונקים את האדם בחלק זה של העולם הוא נושא אחר

יומן לאוהבים

המשך הסרט הקודם של מרתה מסרש. „יומן אינטימי"

אקורדיוניסטית

מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי־חברה במסיבות

תוכנית מיוחדת לימי־הולדת

טלפון: 221017, תל־אביב

תן טרמפ לחייל

סקס ועסקים ללא שותפים סמויים

אנו מספקים:
- ★ **מכשירים למניעת ציתותים בטלפון**
- ★ **שרות לגילוי מיקרופונים מושתלים**
- ★ **מגלי מתכות**
- ★ **מזכירות אוטומטיות**

רדיו דוקטור בע"מ

שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

תן טרמפ לחייל

א.א. עבודות

- ★ **מבצעים עבודות אינסטלציה, מים וביוב**
- ★ **עבודות חשמל**
- ★ **מתקינים חימום מהיר, במיבצע**
- ★ **שרות מהיר**

מישרד: **טלפון 870090**

בית: **טלפון 5524289**

מזג האויר נוח והאוירה נעימה, הנוף משגע והכנרת רומנטית.
בתוך כל אלה — האון. כפר נופש וחוות יענים, על שפת הכנרת. ביתנים מרווחים וממוזגים, בסיס מצוין לטיולים באזור, אתרי תיירות סמוכים ותחושה מהנה של חופשה אמיתית.

מסעדת דגים

מסעדה כשרה, נוחה ומצטיינת במיבחר מגוון של מטעמים. ובעיקר — אמנון (מושט). המסעדה פתוחה לאורחי הכפר ולעוברי אורח, ומשלימה את ההנאה מן השהיה במקום.

בוא ואמור שלום ליען

על יד כל זה — הדבר המלהיב ביותר בארץ: חוות יענים. אפשר לראות מקרוב ביצה נבקעת, גוזל רך ויענים בוגרים, בחווה שכולה יענים.
על כל אלה — אסור לוותר!

האון כפר נופש וחוות יענים | הארחה בקיבוצים: ת"א, בן־יהודה 90, טל. 246161
טלפון: 06-757555/6 | רעננה: 052-21436, ירושלים: 02-240213

מבצע "אלמקס פי 3"

טוס עם אלמקס ללונדון*

3 טיסות ללונדון
13 מכשירי Water Jet לטיפול בחניכיים Trisa
13 מברשות שיניים חשמליות Trisa
33 תיקי "מזרן"
133 חבילות שי של "טבע"
333 מברשות שיניים אלמקס

אלמקס יעילה פי 3 במניעת עששת
עם אמין פלואוריד

משחת השיניים אלמקס מאושרת ע"י הסתדרות רופאי השיניים בישראל
מיוצרת ע"י תעשיות פרמצבטיות בע"מ ברשיון GABA, שוויץ.

*לא כולל מיסים ההגרלה ב 29.4.87. תקנון המבצע במשרדי טבע.

זר ונשנה בסרטים פנטסטיים, כמו ...פור אגדה הונגרי של גיולה גאזדג (שהיה בעבר בימאי־תעודה מרתק), או בסרט ריאליסטי נוקב ועגום, של פאל ארדוש, על מעגל־הקסמים של מיש־פחה צעירה ומחוסרת אמצעים, שיל־דיה נמסרים לאימוץ, אחרי שגם הבעל

אנדריאה מולנאר
מלכת היופי של 1985 שהתאבדה

דורות'ה אודברוש
הטובה ביותר

שעברה עשה בישראל את השחר. לפי אלי ויזל — סרט מזר ביותר. הוא פתח את השבוע. הגם שהביע כמה רעיונות מעניינים והשגות מרתקות על מצבו של העולם היום, נקט יאנצ'ו בשפת סמלים מסורבלות ביותר, ובדי־מויים החזורים על עצמם בכל סרטיו. במסר על המדע והקידמה, המקר־בים את האדם אל סופו בצערים מזר־רזים, וכל תופעות השאננות של החברה ההוללת, שבכל רגע מחריד את שלוותה פיצוץ נורא ואין איש יודע מאין יבוא הפיצוץ הבא — מסר זה אומנם מרשים ביותר. אבל לבד משלי־

„עידן המיפלצות" של מיקלוש יאנצ'ו
האדם חי בין פיצוץ לפיצוץ

טה מושלמת בשפה הקולנועית וב־אסתטיקה של המדיום, שכבר אינם מהווים חידוש לגבי בימאי זה, הסרט הוא מייגע.

בערב האחרון הוצג הסרט שכולם חיכו לו מזה זמן רב — יומן לאהובים עליי, סירטה של מרתה מסארוש (מי שהיתה פעם אשתו של יאנצ'ו; הסרט צולם בכישרון רב על־ידי בנם של מארוש ויאנצ'ו). סרט זה אינו אלא המשך לסרט שהוצג לא מזמן בישראל, ונקרא בעברית יומן אינטימי.

מסארוש ממשיכה ומספרת את תולדותיה של הגיבורה, יולי, שאינה אלא תעתיק של עצמה ושל קורותיה, החל מסוף הסרט הקודם, ב־1949, וכלה באירועי 1956. יולי, המסיימת את הסרט הקודם כשהיא בורחת מבית דודתה המאמצת, ההופכת לדמות מרכזית במיפלגה, מתחילה את הסרט הזה כשהיא חוזרת לבית הדודה במטרה אחת ויחידה — להגשים את חלומה ולהיות בימאית קולנוע.

בצבעים חריפים ובדיאלוגים בוטים ומרירים מתארת מסארוש את פריחת העידן הקומוניסטי בהונגריה, ובמקביל במוסקווה, שם לומדת הגיבורה (ושם למרה היא בעצמה קולנוע), מתארת את השיכרון הסטליניסטי והרדיפות, המאסרים והעינויים, כשאיש לא היה מסוגל לבטוח אפילו בעצמו, וכמובן, לבסוף, את האכזבה הגדולה מסטאלין והתחלת־הטיהורים, כשאותם „מטה־רים" ממשיכים להישמע לצו־המיפלגה או לצו המכונה הגדולה, בלי יכולת שיפוט עצמית.

ג'ולי באסטי
שחקנית מבוקשת מאוד

וגם האשה נידונו לתקופות מאסר, וכשהם יוצאים מן הכלא מנסים להחזיר לעצמם את בנותיהם במילחמת־קיום אכזרית. ארדוש קרא לסירטו, באי־רוניה מרה: סובלנות.

בחזרה לדודה המיפלגתית

ך עכשיו למסורסם בבימאי הונ־גריה, מיקלוש יאנצ'ו, שאך בשנה

תשבץ העולם הזה 2582

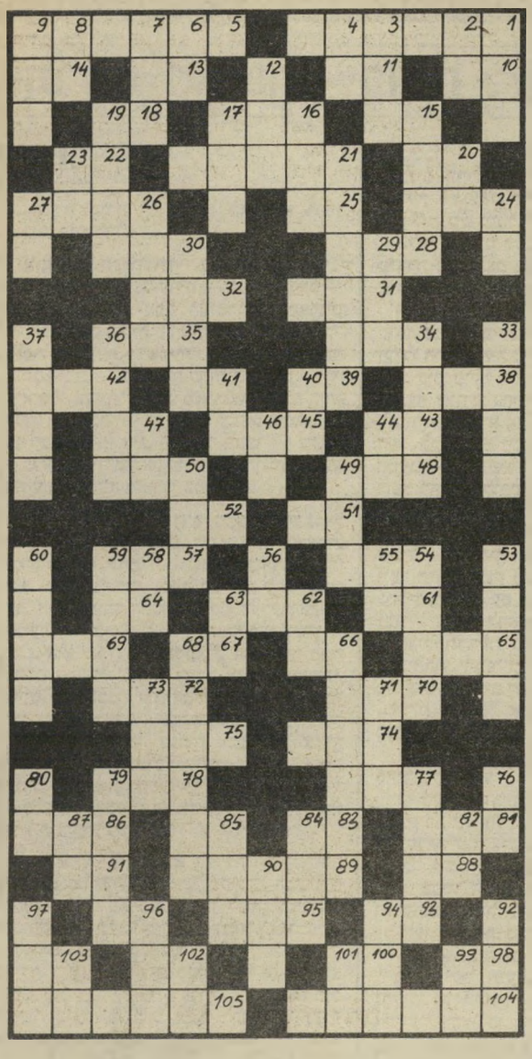

מאוזן:

1) אין משפט (ארמית, 3,3); 5) שללו של יוון (3,3); 10) בר יקר; 11) פרודה, חלק קטן; 13) הגיע; 14) אל מצרי; 15) מילת שאלה; 16) קיר היוצא מן החוף אל הים; 18) חבר; 20) מיניסטר; 21) קדרה (נחום ב' י"א); 22) לחות בצמח; 24) מיתר בגוף החי; 25) המון עם, קהל; 26) חשכה; 28) תבונה, ידיעה; 30) קרא בשם; 31) חרד; 32) כתם; 34) הכלב, גבורו של ג'ק לונדון; 35) ישוב בדווי בנגב; 38) מכשיר למדידת הקו המאזן; 39) מילת שלילה; 41) משקה עלים; 42) קולות הכנפים במעופן; 43) אלוהים; 45) מבוע מים; 47) גומר בקיצור; 48) נמל בערב הסעודית; 49) כלי יריה עתיק; 51) פלא; 52) צריך לאמר (ר"ת); 54) נזיר טיבטי; 57) אבן מן החושן; 61) מעבה היער; 62) הכעיס, הקניט; 64) תו מוסיקלי; 65) מין לטאה; 66) מידת היבש — ששית הסאה; 67) אויב; 69) ספורט חורף; 70) כינוי כבוד לרב וגדול בתורה; 72) חום עז; 74) כלי מכלי הנשק; 75) מין; 77) גילוי דעת; 78) מס ערך מוסף; 81) הסיר את החלק העליון של רבר; 83) מושבה יהודית במצרים העתיקה; 85) הוראה מגבוה; 86) שיח שמי־פירותיו מכינים משקה — מר־צאו מאתיופיה; 88) מכסה הבית; 89) שוחד; 91) מתרונן; 93) קן צפור; 95) קבוץ צאן ובקר; 96) כינוי לנפש האדם; 98) קול גברי עמוק; 100) חומה; 102) אחד מן הצאן; 103) מדברי, פרא; 104) סוג של עוגה; 105) המקום הנמוך בעולם.

* * *

מאונך:

1) שמן; 2) קיים; 3) זרם באמנות; 4) בהמת משאות; 6) זורם; 7) צורה יפה; 8) גבעה נישאה; 9) אישה של רות; 12) קשר, בהשאלה — התחזק; 15) מפזז, מכרכר; 16) מהירות הקול; 17) ארג לבן דק; 19) תשלום עבור עבודה; 20) דורון; 21) מדרך כף הרגל (3,13); 23) שן בפה; 24) אחד השבטים; 25) יבול הגפן; 27) בירת ארץ השפלה; 29) מקור מים; 30) רשת, נפה; 33) אונס; 34) חלק מחלקי הגלעין; 35) התערבות, התבוללות; 37) מוצא הדבר; 40) גם; 41) סימן על אותיות; 44) בת־קול; 46) סוג של ארמה; 47) נחשול; 49) השיב; 50) נוצץ, מבהיק; 53) אמה; 54) שדד, גזל; 55) שפל רוח; 56) שמא; 58) במקום אחר; 59) קוגלגר; 60) דופק; 62) זקן, 63) הפקודה לשתול; 66) דברים בטלים (עגה, מהשפה הערבית); 68) ספור יפני מזויות ראיה שונות; 71) הרטיב בנטפים; 73) שלוה; 76) בד גס; 77) מכשול; 79) איש ביניים; 80) כאן; 82) מידת הלח; 84) רמאות; 85) טלע, כינוי לאלוהים; 87) בן־בקר, 90) תכונה; 92) מתכת רכה; 94) כפוף; 96) נמשך אחרי...; (97) חסר שיער; 101) עבורי; 102) בן־נת; 103) מילת אזהרה.

אביגיל ינאי

איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6

בשמירה על בריאותך ורכושך

1986

מערכת הביטחון יכולה לסמוך עליו

סיפור

...קצ'ין תורן: ז'ה החייל הז'ה לא רוצ'ה להיכנס למעצ'ר:"

נאום ש.ג. הענק הקדיר עליי את זיו האביבי של הבוקר. ריבונו של עולם — הגיתי נכאים — למה דווקא אניז מכל המיטרדים המאוסים, היורדים כגשם נדבות על ראשו של "קצין תורן", הטיפול ב"בעיות מישמעת" הוא המאוס ביותר. באותם הימים — בראשית שנות השישים — היו קוראים ל"בעיות" האלה: מאר־מאו, ודרכם היתה סלולה ומנותבת — מן הפחון הלוהט שבמעברה, דרך רב־סמל — ש.ג. — חדר מעצר — כלא 6 — כלא 4 — הישר אל עולם העבריינות והפשע, שאז עוד לא היה מאורגן כמו היום.

בלב כבד שירכתי את דרכי בעקבות ש.ג. אל חדר האוכל של הטוראים. שם — ליד השולחן העמוס פירורי לחם — ישב לו בחורון נמוך־קומה ובעל פני ילד, ולעס בשלווה לחם ומרג־רינה. הזהו המורד המסוכן, שקם לערער את ה־משמעת — יסוד צבאנו? היבטתי באי־אימון בו. ובש.ג. הוא לא היה "מאר־מאו". הוא היה מבני הטובים המשכילים — מחזור אוגוסט האחרון, שסיים לא מכבר את הטירונות, ועתה נידון לחודשים ארוכים של אפס מעשה, תחת ידו של רב־סמל חוגג, אימת הגדוד. "כל חייל צ'ריך תעשוקה עשרים וארבע שעות ביממה, אחרת מתחיל לחשוב מחשבות ז'דוניות ולהתמז'מז'" — זו היתה סיסמתו של חוגג, תמצית חוכמתו הצבאית והפדגוגית.

ה"תעשוקה" אותה מצא לחייליו היתה גריפה אינסופית של חורשות האקליפטוסים, המשירים את עליהם כל העת. כמו במגמה לספק לטירונים המטורטרים "תעשוקה" גם למחר. אין פלא, שהנערים הללו חיפשו כל דרך להימלט מרוע הגזירה. היו שהלכו לפסיכיאטר — אז עוד לא היו קב"נים בצה"ל — וסיפרו לו על ריכאון ועל חלומות ביעותים, בהם נראה להם חוגג רודף אחריהם, כשהוא רכוב על מגריפה. אחר אף הוציא

מיכאל דרוקס: דיוקן עצמי, רישום
תערוכה בגוילי מ.

— בעיני ראיתי — שיחרור ממגריפה. עוד אחד הצהיר כי הוא פאציפיסט, ומתנגד לפעילות צבאית מסיבות עקרוניות.

"בוא הנה, קומוניסט"! רעם עליו חוגג בקולו. "אני פאציפיסט אנטי קומוניסט," מחה רודף השלום בקול ענות חלושה.

"לא איכפת לי אי'ה מין קומוניסט אתה" — ענה חוגג — "אצ'לי תגרוף כמו כולם".

והפאציפיסט חזר אל עבודת האדמה.

ואולם זעירא זה — כך מסתבר — היה מתוחכם מכולם.

"ובכן" — פניתי אליו — "מה עשית שרוצים להכניס אותך למעצר?"

זעירא הפסיק ללעוס, פניו נתקשחו לפתע, ובקול מנקש ומטרטר ירה צרור ארוך.

"לפי פקודות מטכ"ל מותר לעצור חייל ללא פקודת מעצר אם נפקד יותר מ־72 שעות. ואני נפקדתי שבעים שעות ותצי:"

זבנג: ש.ג. החסון והמגודל כמעט שנפל מ־קומו, במחץ הבילבולת. למרות מראהו האימתני וקולו הרועם, היה לו, לש.ג., לב רך ורגיש. "קום! פולי! קום! פולי!" היה שואג על העציר המטורטר ומוסיף בלחש: "חוגג רואה אותך". להודות לו לגרור את זעירא אל חדר המעצר בכוח? כוח לא חסר לו, אבל... שנינו לא ששנו — בלשון המעטה — למשימה המוטלת עלינו, ואם הבחור רוצה דווקא פקודת מעצר, הרי יש מי שמוסמך לתיתה: המפקד התורן!

לסרן גדליהו קראו הקנ"א, אבל לא על שום אופיו — זה היה תארו הצבאי. גבה קומה היה ויפה תואר, קפדן בתפקידו, אך פתוח וידידותי בהליכותיו, גם עם הפשוטים שבחיילים. סיפורי גבורה, שעטרו לראשו, סיפרו על ליל סתיו אחד, בו הצילו תושייתו וקור־רוחו את סיירת הצנחנים המכותרת. לעזרתו וסמליו היה עורך תירגולים מתישים וארוכים אל תוך הלילה, שכונו בפיהם "גזירות הקנ"א", אבל גם הם אהבו אותו, כמו כולם.

גדליהו שמע את הסיפור ואמר בבוז: זעירא סומך על האבא:

כי בימים ההם ניהלו ראשי מערכת הבטחון מאבק מר על עתידם הפוליטי, ואביו של זעירא היה פרקליטם ואיש סודם.

וכך ניצבו להם מסביב לשולחן: ש.ג., קצין תורן, מפקד תורן, וזעירא בתווך. פתח גדליהו ואמר בנועם קול: מה הבעיה, בני?

"לפי פקודות מטכ"ל מותר לעצור חייל..." ירה זעירא שנית את הצרור המהיר.

הבעה של תיעוב נתפשטה על פניו של גדליהו. בלי לומר דבר, שלח את ידו הארוכה, אחז את זעירא בעורפו, הרימו מעם השולחן והחל רץ עמו החוצה, כשהוא מנווט אותו דרך הדלת.

רץ לו גדליהו הקנ"א על הכביש המסויד בשוליו, ידו שלוחה לו לפניו, ובקצה — כתולע עלי חכה — מתפתל ומפרכס זעירא הקטן. כלי לעצור ובלי להאט טס ונכנס אל חדר המעצר ולא הירפה מעורפו של זעירא אלא מעבר לדלת. זעירא עף לפנים במהלרות, ונחת בזוועת ירידה תלולה, היישר על המזרן אשר בפינה. גדליהו נעל את הדלת, התנשם ואמר: אוף!

לא ארכו שעותיו של זעירא בבית המעצר. מי שנהנה מזיו שכינתו של עת־קיומין, חזקה עליו שלא ייטוש את זעיר־אנפין שלו בצרה. מסתבר, שהוא ואביו ניצלו היטב את החופשה שנטל לעצמו, ועוד באותו יום הופיעה חוות־דעת רפואית, חתומה בידי פסיכיאטר נכבד, הקובעת כי נפשו הרכה של הנ"ל אינה בנויה לשאת את המשמעת הצבאית הנסה, אחרי הכל, לא כל מה שמתאים לפורדים משיכון ג', מתאים גם לרך משות, שגדל בצל החוכמה ולאור הכספ.

כך נפטרתי גם אני מענישתו של זה, ומחליפי בתורנות נפטר מן הצורך לחתום עליו, יחד עם המנעול, המזרן, דלי הצואה ושאר תכולת בית־המעצר.

מדוע נזכרתי בו, באותו תינוק שנשבה בין הסרדיוטות? כי לא מכבר ראיתי אותו בטלביזיה. מבטו נוקב, פניו קשוחות ושפם דוקרני עוטר אותם. הקול המנקש והמטרטר כמו הקפיץ אותי עשרים וחמש שנים לאחור: "לו ידעת מה שאני יודע" — סנט במראיין — "היית מבין כמה חקירה ברברים כאלה מסכנת את בטחון המ־דינה"...

מי שהמשמעת הצבאית היתה פעם קשוחה מדי עבורו, משוכנע היום כי הצבא אינו קשוח דיו, וכי כל המותח ביקורת עליו הוא תבוסתן ויפה־נפש הפוגע בביטחון המדינה. הוא עצמו, אדם לכל עת ולכל "פרשה" עדינה, מסתדר כנראה עם ש.ב. הרבה יותר טוב משהסתדר בשעתו עם ש.ג.

מערכת הביטחון יכולה וחייבת לסמוך עליו! ועל שכמותו, ולא על שמאלנים כגון אותו גדעון מחניימי, שמסוגלים לומר, לפעמים, את אשר עם ליבם. תקלה כזאת אינה יכולה לקרות ליצורים ממערכת חסרי החוליות, שלשונם שמורה תמיד במקום הנכון, בעומק הנכון, אצל האיש הנכון.

א. גזנדי ■

מן הצד השני

שירת אשה — בכל תנאי?

המשוררת ציפי שחרור שיגרה „ראשנפי" משלה לעבר דויד אביזן על „מיבדקים סטאטיס־טיים בסיסיים" שערך בכיתבי משוררות כדליה רביקוביץ, יונה וולך וחבצלת חיבשוש. צפורן לוטם משיבה לציפי שחרור כי גם היא עצמה יוצאת מנקודת־מוצא „שוביניסטית".

המשוררת ציפי שחרור מנסה כמדומה להש־תחרר מאלמוניותה היחסית באמצעות התנועה לשיחרור האשה. במאמר („צער גידול האגו", העולם הזה 4.2.87) מאומץ, ערוך בקפידה — היא מבודדת אלמנטים והתבטאויות לטובת מעמדה הבלתי־מעומד בקהיליית־הסופרים, כש־

צפורן לוטם, משורר אבידן וכוס־משקה

היא חוסה בצל־כנפיהן של משוררות מוכרות ובולטות.

אני תוהה, אם יונה וולך ודליה רביקוביץ, למשל, היו תוקעות כף־יד עם ציפי שחרור, להגנה על שירתן, תחת הכותרת: „שירת אשה — בכל תנאי"?

האם הנ"ל מונתה כדוברת מטעם התנועה לשיחרור־המשוררת־העבריה?

הישגים בעבר ובהווה

ציפי שחרור מנסה לנהל מילחמה שווה לשיוויון המינים. היא יוצאת מאותה נקודת־מוצא שוביניסטית והולכת באותן דרכים. כמו הורה המכה ילד — כדי שלא יכה ילדים אחרים.

אכן, יש שירת־נשים, ויש שירת־גברים.

אשה כותבת במושגים ובדימויים נשיים, המרכיבים את עולמה, והוא הדין לגבי גבר. אבל השירה היא אחת: רצף־מסר מילולי — והכלים לבחינתה הם זהים. השירה כבומראנג תיקשורתי, והמשורר כקולט מסרים קדם־מילוליים, מתרגם ומחזירם בלבוש מילים ומישפטים — זהו המישפט.

אם אשה כותבת באופן, שמעורר הזדהות ופורקן אצל נשים והבנה ומודעות למין השני אצל גברים — זוהי שירה טובה. אם היא טועה בזהותה ומנסה לכתוב במושגים גבריים — היא סוטה מהמסלול והמטרה.

דליה רביקוביץ אינה זקוקה למליצי־יושר. היא משוררת טובה, שכתבה הרבה שירים יפים וקיבלה את כל האשראי הציבורי עליהם. מובן מאליו, שהישגיה אינם יכולים לחסן אותה מפני כל ביקורת; ובוודאי לא נתוניה הנשיים או עצם נשיותה. אני מניחה, שמשורר כל־כך ופורץ, ששינה את פני השירה, כדויד אבידן — מוצא מעט מאוד עמיתים העשויים לעורר בו עניין מיקצועי. לכן, אין שום קשר, למרות מאמציה של הגב' שחרור, בין זהותם הסקסואלית ו/או הסקסית של מושאי־הביקורת שלו, אליהם היא נטפלת, לבין כתיבתו הביקורתית כשל־עצמה.

יונה וולך היתה דמות מאוד אקסטראוונטית, בחייה ובמותה, אבל זה לא עושה אותה בהכרח למשוררת חשובה מזווית שיקוליו העניינים־אסתטיים של דויד אבידן. מצד שני, זה שהושפעה („נמרצות") מכתיבתם של משוררים אחרים — נתן לה כלים לכתיבת הרבה שירים יפים וטובים.

דליה רביקוביץ זכתה וזוכה להרבה הוקרה מדויד אבידן, גם ובעיקר במאמר הגידון („צער גידול שירים", חדשות, 16.1.87).

וציפי שחרור? לשאלתי, אבידן: „אני לא מכיר אחת כזאת". מה לעשות? אלה החיים. בכל האנתולוגיות, בשפות זרות, שערך דויד אבידן, במישרין או בייעוץ בבחירת השירים — השתת־פו שתי הראשונות, וזוהי עובדה המדברת בעד עצמה.

צריך ללמוד להתנתק

מדוע נרעשת כל־כך, ציפי שחרור, מדימוי ילד לטייפ־קסטות („לפטר את השמרטף", שי־רים שימושיים)? האם הגדרת ילד כ„ריקמה מדוייקת" (אהבה אמיתית) — נראית לך יותר מדייקת ומעוררת כבוד?

מה שהזעיק אותך היה עצם דימוי הילד, ולא החבלה הפיסית ממש, שעושה המבוגר בו (ראה להלן).

אני, כאם לשתי ילדות, רואה בשיר מלא־הומור זה דווקא המון כבוד ואופטימיות לגבי מצבו הפיסי והנפשי של הילד, לעומת מצבו המידרדר של המבוגר.

בציטוט חופשי (אבידן): הילד בטוח. כל כמה שנלחץ עליו יותר — יהיה לו יותר כוח להשיב בחזרה. הוא אמין להפליא, לא מפונק, פועל בכל הנתונים, פתוח לכל האפשרויות. והעיקר: אין כל סיבה, שיחדל לפעול לפנינו (ובאן אזהרה למבוגרים) — „אלא אם נחבל בו במיוחד" (הדגשה שלי־צ'ל).

אז אין כל פלא, שאשה, אשר מזדעזעת כל־כך מדימוי ילד לטייפ־קסטות, מתחלחלת לקרוא על אם שמוצנחת לנהר.

כאן חשוב לציין: בשיר „יתומים יזומים" (שירים שימושיים) לא רק האם מוצנחת לנהר, אלא קודם מוטבע האב — כך ששיוויון־מינים יש שם. וזה עוד לא הכול: אחרי שנקטו הילדים באקט קיצוני־דימויי זה של השתחררות מהו־ריהם, הם קוראים לאם לחזור, אבל הכול אבוד וגמור, והם מלאי ריגשי־אשמה. חיים בלי אהבה. בסוף הם מתאבדים, ואין המשך — לא ילדים, לא נכדים. אף אחד לא יצא זכאי, וכול הזכויות שוות.

לכן, מבחינה פסיכולוגית, כדי למנוע מיקרים כאלה במציאות — מומלץ מאוד לכל אדם, לפחות פעם אחת בחייו, להשמיע הצהרה חד־משמעית, בפורום זה או אחר, לגבי התנתקותו מהוריו. ואם אם דואגת לבריאות־נפשם של ילדיה — ד ו ו ק א היא תעודד אותם לבצע התנתקות כזאת, למרות הסתירה הריגשית שבדבר.

אז בלי פאניקה: לרצוח הורים זה רימוי ספרותי — ולא מתכון לחיים.

עצה אחרונה, מעשית:

עופי, ציפורה, אל שיריך „עוצרת מחזורים רמים" וחפשי שם. עם אימך, „איש אחר, אחר, אחר, אחר, אחר, אחר" — וגומר/ת.

צפורן לוטם ■

עשור לעיתון 77

עיתון 77. כדרכם של הפכים: מלה יומיומית כזאת וזוג ספרות. כשם לכתב־עת סיפרותי, יוזמ־רים, רווקא הם, את הצירוף הנכון. לא „סיפרות", „שירה", „אנך", או רומיהם, שמות ממאגר המלי־צה העברית, שההיסטוריה הסיפרותית מלאה בהם, אלא משהו שונה, חולין שבחולין, בכיכול, כמקום לסיפרות להתגדר בו. גם מבלי לדעת את ההיסטוריה בת העשור של כתב־עת זה, ומבלי להיות שותף למייסדים, ההיתקלות בשם הזה לבדו, היה בה משהו מעורר ומזמין. מאוחר יותר, כששאלתי וביררתי, נודע לי כי הגליונות הרא־שונים היו, אכן, עיתון כפשוטו. לא נייר כרומו מבהיק, לא צבע, אלא נייר פשוט וגס של עיתון שהדפיס בעמודו הראשון, במקום ידיעות מקו־מיות וסנסציות לשעתן, דברי שיר וסיפור.

במרוצת הזמן נשתנו כמובן הדברים. הנייר הישביח ומועדי ההופעה נתרווחו, אבל מתכונת העיתון שביסודו של עיתון 77 נשארה בעינה והיא שמייחדת אותו מכיתבי־עת אחרים. אם המוטו של אחד העיתונים החשובים בעולם הוא „כל הידיעות הראויות לדפוס", הרי בפאראפראזה נוכל לומר כי ההגדרה שאימץ לו עיתון 77 היא „כל הנושאים בעלי הזיקה לתרבות, אמנות וחברה". ובאמת, שירה וסיפורת, שיחת החודש, מוסף מיוחד לפסטיבל עכו, ועוד ועוד. ואין לשכוח את טורו של העורך, „לפי שעה", המגיב על עניינים שבחיינו הציבוריים. כלומר, פאנורמה רחבה של אירועים שהסיפרות נתפסת ברצף אחד עימם.

ומעבר למתכונת, שהיא בבחינת מסר לעצמה, גם ללא מאניפסטים צעקניים, ההזהות של כתב־עת זה היא ברורה. בלא להיות נעול על אידיאולוגיה דוגמאטית צרה יש בו מערכות חברתית, איכפתיות פוליטית ורגישות כלפי עוולה ואיוולת באשר הן. בצד פירסום סיפרות ערבית ופלסטינית, שעיתון זה הוא מן הראשונים והמתמידים לפרסמן, אנו מוצאים בו גם הרקה לעברית של שירי־עם מיידיש, טיפוח תרגומים מהשירה העולמית, ראיונות ודיונים עם חוקרים, יוצרים ואנשי מעשה מכל התחומים של ההוויה הישראלית.

התחזוּת היא של פתיחות ושל זרימה. „עיתון שקורה סיפרות", כלשון הסלוגאן שלו. ולא רק היא. אפשר שפתיחות זו היא שמקרבת אליו רבים ושונים. לא חבורה קבועה וסגורה. לא „דור" סיפרותי זה או אחר, אלא קשת רחבה ומגוונת של משתתפים.

הסוד טמון בוודאי גם בעשייה המשותפת המאפיינת את עבודת המערכת, והמערכת המורחבת, בה נוטלים חלק כתריסר חברים. ומעל לכל, צריך לומר, בזכות עורכו, המשורר יעקב בסר הנושא על כתפיו את כל המיפעל הזה. שהרי במציאות הישראלית על קשייה השונים, להוציא עיתון שאיננו „מטעם" ובמשך שנים ללא גב (כספי) ציבורי איתן, הוא בוודאי בבחינת נס מתמשך.

פרץ־דדור בנאי

מָסָךְ כָּפוּל

נִכְלוֹת הַכֹּל גַּם הוּדְאִי בְּיוֹתֵר
עֲשׂוּי לַחְמוֹק מִן הַיָּד
וְאַז תּוֹתִיר רַק תִּלּוֹנַת הַלֵּב
(קְרִי הַבְּדִידוּת הַגְּדוֹלָה)

וְהִיא הִיא אֲשֶׁר תִּמְשֶׁה מִיָּם הָאֲבַדּוֹן
רְסִיסֵי זִכָּרוֹן. שִׁבְרֵי דְּבָרִים
כְּמוֹ מַגָּע קַל רוֹפֵף וְחָטוּף
וּכְמוֹ עֲצִימַת עֵינַיִם שְׁפִרוּשִׁיָּה רַבִּים

כָּךְ שֶׁלֹּא לִרְאוֹת בְּמַבְּטֵי הַסְּבִיבָה
אוֹ לְהַסְתִּיר אֶת מְסוּוָה הַבּוּשָׁה
בְּעֵבִי עַפְעַפַּיִם וְרִיסִים
שֶׁהֵם מָסָךְ כָּפוּל מִסּוּד הַתַּעֲנוּג
וְהַהֶתֵּר הָאִקְרָאִי שֶׁגַּם הֵם יְפוּגוּ
בְּתֹם מִסָּע חָפוּז וְקָצָר.

מתוך הספר בדים
היוצא בקרוב בספרית פועלים

מיכתב מחו"ל

ה„לובר" הגרמני

מיספר ערים גרמניות יודעות כיום פריחה בתחום הקמת המוסיאונים. אבל בשום עיר, כמדומה, לא הניבה התופעה את הפירות שצמחו במוסיאון ואלראף־ריכארץ ולודוויג אשר בקלן.

למעשה, המדובר במיכלול של שני מוסיאו־נים, סינמאטק, אוסף היסטורי של צילומים ואולם קונצרטים סימפוניים. מוסיאון ואלראף־ריכארץ ומוסיאון לודוויג הצטרפו כעת למה שהוא, כמדומה, המוסיאון הגדול והמרשים ביותר באי־רופה שלאחר מילחמת העולם השניה. אפילו אלה שגילו בשעתו ספקנות כלפי היוזמה — כבר מדברים על ה„לובר" שקם על אדמת גרמניה.

אוסף ואלראף־ריכארץ ראשיתו בעיזבון של יצירות אמנות, שהועיקו בשנת 1824 לעיר קלן בתנאי שהאוסף יישמר בשלימותו בבניין מיוחד שיוקם כדי לאכסן אותו, תחת פיקוחו של אוצר מיוחד. כשנתקבלה בשנת 1855 תרומה כספית נכבדה לצורכי הבניה, הונחה אבן־הפינה לבית־הנכות. אוסף הגראפיקה שלו לבדו כולל מאות יצירות־מופת מימי־הביניים ועד לראשית המאה הנוכחית, בתערוכת הפתיחה של המוסיאון המשולב הוצגו ריישומים משל ליאונארדו דה־וינצ'י ועד אלה של הפסל אוֹגיסט רודן.

כאן, באולמות מרווחים, תלויים ציורים מימי־הביניים כך שהאור המגיה עליהם דומה לזה המצוי בכנסיות שבהן שכנו לכתחילה. מסַבֵּי מיזבח עתיקים מוצגים כך שניתן יהיה להתבונן בהם מכל עבר, לא רק כעיטורי קירות התלויים על הכותל, ועם זאת מתאפשר לצופה לעמוד על תיפקודם הקודם בהקשר הרוחני והדתי של ימי־הביניים. על רקע זה נראה המעבר מימי־הביניים אל הרנסאנס בפרספקטיבה נכונה. בעבר שממול מתמשכות מה שנראות כסימטאות ארוכות המוליכות את עולם הרנסאנס אל עולמם של האימפרסיוניסטים: נתיב שלכל אורכו אולמות קטנים יותר, כמו רחובות צדדיים. כל זה יוצר במבקר תחושה שהוא נמצא בעיצומו של מסע פיסי בעולם האמנות.

מעל הכל, משמש המוסיאון מקום תצוגה מיוחד במינו לכל אוספיו. החלונות הממוסגרים מתכת, המשווים לבניין את הצללית הגלית שלו, מחדירים גם לאולמות המרכזיים תיפזורת אור רך, בנוסף על האור המלאכותי המשתבר תחילה אל תיקרות הזכוכית הקמורה שמעל. קיים מתח דרמאתי בעמודים המוסגָמים־לאחור, בעיצוב בתי־המדרגות או בקימורים שופעי־החן של לוכדי־האור שמעל, ואולם אין כאן עיטורים לשמם. התוצאה היא סביבה שופעת חום ואנושיות — במידה רבה, תודות לשימוש בחימר, בלבֵנה ובעץ אלון לצורכי הריצוף, וכן לעובדה שהדגָשים הצורניים נובעים אך ורק משיקולים תיפקודיים.

מוסיאון לודוויג, לעומת זאת, מאכסן את אחד האוספים הגדולים בעולם של אמנות המאה העשרים. אף כאן קשה לדבר בלא להשתמש בסופֶרלאטיבים.

אבל אולי חשוב עוד יותר מתנאי האיכסון והתצוגה של יצירות האמנות — והללו משובחים שבמשובחים — מרשים כאן מה שהאדריכלים והמתכננים של המיכלול המוסיאוני עשו לפינה בעייתית זו של העיר קלן. כל האתר הצר והארוך גובל במוסיאון הרומי־גרמני, בעיר העתיקה, בתחנת הרכבת הקיסרית לשעבר, בנהר הריין ומעל לכל — בקתדרלה של קלן, אחת הידיעות בגרמניה ובעולם כולו, המתנוססת מעל לכל אלה כדמות־אם מגוננת ונשגבה.

חודשים רבים עמלו האדריכלים המקומיים פטר בוסמן וגודפריד האבֶּרט עד שמצאו פיתרון לבעייתם על־ידי צירוף של הרכיבים הבודדים למיחבר הארמוני. כאן הצטרף אליהם הפסל ואמן

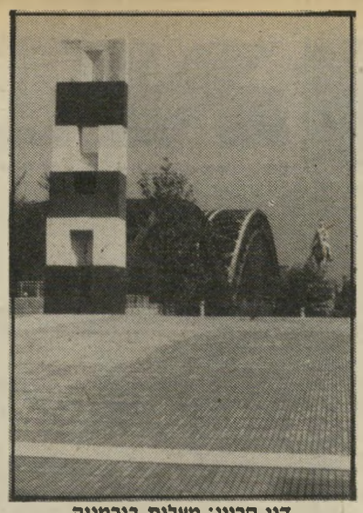

דני קרוון: מעלות בגרמניה
אנדרטה, גשר, פרש

הסביבה הישראלי דני קרוון, שתרומתו למיכלול כולו ניכרת. קרוון הביא עימו לכאן את מושג הטֶראסות המיזרחיות שאותן הוא מכנה כאן בשם העברי „מעלות", על כל הקונוטאציות התנ"כיות והעתיקות של מלה זו בעברית. אבל „מעלות" — גם בהוראה הפשוטה של העברית היומיומית: מדרגות.

יש משהו מישחקי־משעשע בתצורות הגיאו־מטריות שאותן צר פה קרוון בלבֵנה אדומה, בב־טון ובאבן שחם, כשהוא מגדיר בעזרת חומריו את נתיבי הולכי־הרגל ואת הכיכרות, שאחת מהן מסתיימת באנדרטה, או, מוטב, באלמנט פיסולי מאונך עשוי אבן שחם ובטון המהווה מוקד התייחסות לגשר ההֶתצולרן של הריין, ואל־רטת פרש רוכב על גבי סוס, שבעבר השני. אין ספק שכאן עמד לקרוון הניסיון הרב שצבר בעבודותיו בכיכרות איטליה, וכן בסַרְצ'־פונטוּאז, העיר החדשה בקירבת פאריס בה הקים את „הציר המרכזי" המפורסם שלו.

לציון פתיחת המיכלול המוסיאוני נערכה בקלן תערוכה של יצירות 100 אמנים אמרי־קאיים ואירופיים שנוצרו במרוצת 40 השנה האחרונות, כלומר, אחרי מילחמת העולם השניה. שמה של התערוכה מעיד על תוכנה: „אירופה־אמריקה: תולדות הקֶסֶמה אמנותית." הדגש היה על יצירות של חלוצי האמנות האמריקאית ואמ־נים אחרים שאינם מוּכּרים די־הצורך באירופה. במקום לחזור על תיאוריות ידועות בדבר זיקות הגומלין בין היבשת הישנה והחדשה, העדיף המוסיאון להציג פירוש חדש משלו לתנועות ולזרמים של העבר הלא־רחוק. דני קרוון עצמו נכח בפתיחה והוא מוסיף ומבקר דרך קבע במו־סיאון החדש, שהוא, במידה ניכרת, גם יצירתו שלו עצמו.

עתל ברוידא ■

תיאטרון

דון שקספיר
איש פרואה

„אילוף הסוררת" בתיאטרון באר־שבע
מאת: ויליאם שקספיר
תירגום: אהוד מנור
בימוי: רוברט ווקר

הקומדיה אילוף הסוררת של שקספיר הציעה לגברברי התקופה מתכון בדוק לנישואי אושר. החומרים: אב עשיר, בת סוררת, ותושיה גברית נמרצת. הדרך: יש ללכת אל העשיר, לדבר חלקלקות בבתו ולשאת אותה ואת כספה לאשה. המשימה הבאה: לאלף אותה בדומה לאילוף בעלי־חיים. יש לחסוך אוכל מפיה, למנוע שינה מעיניה ובגד מגופה, ולא יארך הזמן והיא תהפוך עורה ותהיה לאשת חמודות, עשירה, יפה וציתנית גם יחד. הגיוני, פשוט ומגוחך.

המשימה שעמדה לפני הבימאי רוברט ווקר לא היתה, על כן, כיצד מציגים את אילוף הסוררת, אלא כיצד מקרבים מחזה בעל מסר שהזמן רוקן אותו מכל תוכן אל קהל מודרני. ויותר מזה, איך הופכים קומדיה שקספירית קלאסית זו לאירוע קומי מעורר צחוקים. רוברט ווקר עמד במשימה. אילוף הסוררת שלו גם דיבר אל הקהל וגם שיעשע אותו.

שלושה גורמים עיקריים לקחו חלק בהצלחתו החדשה של תיאטרון באר־שבע: א. הטקסט העברי החדש. ב. העתקת ההתרחשות למאה ה־עשרים ו־ג. המישחק. תודה מיוחדת מגיעה לא־הוד מנור שתירגם את המחזה. הוא העמיד גירסה עברית מבריקה וקולחת, משובצת מישחקי־מילים ולהטוטי־ניסוח, ורצופה קרבות לשוניים חדים ועוקצניים. שקספיר עברי חריף ומשעשע.

על רעיונו של הבימאי להעתיק את זמן ההתרחשות יש להרחיב מעט את הדיבור. על־פי המקור מתרחשת העלילה בפְּדוּאה האיטלקית של הרנסאנס, שבה רעיון אילוף סוררת במתכונ־תו השקספירית הוא אומנם קליל ומשעשע, אך אינו בלתי מתקבל על הדעת. קהל מודרני היה מתבקש, על כן, להתעלם מן המסר המפוקפק או להגיב עליו בסלחנות ולהתרכז אך ורק בהנאה הטמונה במישחקי הלשון ובמעללי השחקנים.

על ידי העתקת זמן ההתרחשות לפְּדוּאה המאפיונרית של המאה העשרים, יצר רוברט ווקר מצב חדש, מצב של זרות. עלילת האילוף זרה לזמננו. גם באווירה הפטריארכלית האופיינית למיתוס הסנדק, היחס לאשה שונה מזה המוצג על הבימה. כך גם התנהגויות הדמויות. חילופי זהויות אינם אלא מוסכמה תיאטרונית שהיתה מקובלת בימים משכבר ואיננה תופסת בתקופה המוצגת על הבימה. ואילו התנהגויות אחרות, כמו שליפת אקדח, או משחק בסכין קפיצית, שייכות אומנם לאווירה המאפיונרית אבל תלושות לחלוטין מן ההתרחשות הנרקמת על הבימה.

על רקע התקופה המודרנית נראה כל רעיון האילוף מגוחך לאין שיעור. פער הזדות שיצר הבימאי בין התקופה ומאפייניה לבין ההתרחשות, העמיד מצב שבו מוזמן הקהל ליהנות מן התוכן הגלעג ולא להתעלם ממנו או לסלוח לו. ובזה גדולתו של רעיון הבימוי המרכזי.

אשר לתרומתם של השחקנים. נתן רטנר מילא את תפקיד פטרוקיו במיומנות, באלגנטיות

יוסי צבן

אילוף הסוררת: נתן דטנר ורוזינה קמבוס

ובתיחכום. פטרוקיו שלו נע לכל אורך הדרך בין רמותו הנוקשה של המאלף לבין גבריותו הרכה של האוהב. ויותר מזה. הוא הצליח לעבור באורח משכנע את המרחק שעושה הדמות מאהבת הממון אל אהבת האשה. טובים היו גם רוזינה קמבוס כקטרינה הנמרצת, הסוערת והסוררת, אבי קושניר בתפקיד טראניו, ועפרון אקטין בתפקיד לוצנציו.

צרמו מעט מישחקה המתחנחן המוגזם של חגית דסברג בתפקיד ביאנקה ועווית היריקה שליוותה את תנועותיו של מרק חסמן בתפקיד דון באטיסטה. זו העניקה לדמות גוון ליצני מיותר ופוגם. אשר למראה הבימה: התפאורה היתה כבדה מדי והקשתה לא אחת על קצב ההתרחשות וזרימתה. אך מה כל אלה לעומת שקספיר עברי מבריק, אילוף מאלף וסוררת מקסימה.

עדנה אלוני ■

כאן רשת

ישראלי המצוי אוכל 150 גרם פטריות בשנה. חיילי צה"ל אכלו, משך אחד החודשים האחרונים, 37,120 פיצות, 43 אלף נקניקיות בינגו, 60,616 רובשניות, 83,262 עוגות ר־131,740 טוסטים. יבול האבוקאדו הגיע השנה ל־115 אלף טונות (ממנו יוצאו 85 אלף טונות, בעיקר לצרפת).

היכן ניתן ללמוד על כל העוברות האלה? בירחון הנפוץ ביותר במדינה (160 אלף עותקים), מגאזין הצרכנות מס' 1, ולמעשה גם היחיד, בארץ, חדשות שקם.

הפרס הגדול: 70 מיליון דולר

חדשות שקם, שבחנויותיה ובשקמיותיה שבבסיסי צה"ל, מתבצעות מדי יום מיליון ו־200 אלף פעולות־קופה (שזה מספר הקניות הבודדות ליום), מספקת ללקוחותיה, חינם אין כסף, אחת לחודש את מגאזין הצרכנים גדל־המימדים והנעים למראה, חדשות שקם. הוא מקיף בדרך כלל 80 עמודים, כולל עשרות עמודי צבע, בהם מוצגים לא רק המוצרים והשירותים שמציע השקם, כולל המיבצעים, ההוזלות וסידורי־האשראי המיוחדים, אלא גם נפרשת בהם יריעה רחבה לתודעתו הצרכנית, להשכלתו ואפילו לבידורו של לקוח השקם.

כך שהצרכן המעיין במגאזין זוכה לגודש אינסופי של אינפורמציה, בין בכך שהוא מתוודע למיבצע ספלי מאג מקרמיקה ("עם קישוטי פסטל מרהיבים") בהנחה של 25% או להצעת סל עיתונים ב־44.91 שקל במקום 49 שקל, או לומד לדעת כי בארצות־הברית מתכננים מיפעלי לוטו אזוריים, בהם הפרס הגדול עלול להגיע ל־70 מיליון דולר ובברית־המועצות מצויות, בידי 275 מיליון תושביה, 12 מיליון מכוניות פרטיות בלבד.

בצק תופח משך שש שעות

אשיתו של חדשות שקם היתה בחוברת חודשית צנועה, בגודל גלויית־דואר, שהיוותה מדריך קניות, בו דווח על מיצרכים ושירותים, מיבצעים והוזלות. היום הוא הפך למגאזין מרהיב ונרחב, עם דגש על השירות לצרכן, החל ממאמר המערכת, אותו כותב חבר הנהלת השקם, משה אילת.

בחוברת ינואר, למשל, כתב אילת על ההיסטוריה של הפיצה, ילידת נאפולי שבאיטליה, המצוייה כיום למכירה ב־10 אלפים פיצריות ברחבי תבל (וגם בברית־המועצות ובסין) והוא לא שכח לציין שמה שחשוב במיוחד להכנת הפיצה המעולה זה לתת לבצק לתפוח כראוי (שש שעות לפחות).

כמה חודשים קודם לכן התעכב אילת על חשיבות ברירת המוצרים על־ידי מכון התקנים, אם כי השקם אינו מסתפק בכך ומקיים מנגנון מיוחד לבדיקת איכות המוצרים וה־

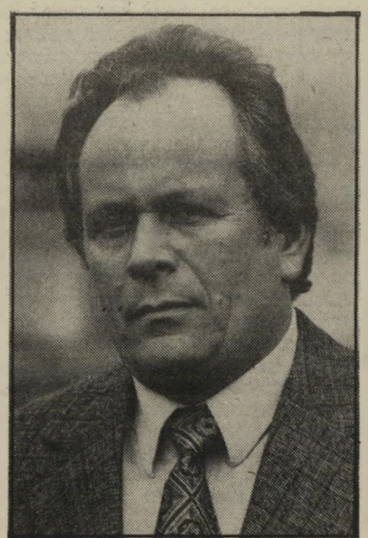

עורך אילת: לא רק לחם

מיצרכים המשווקים ברשת, כשהוא מסתייע במעבדות מיוחדות ובטכנולוגים מקצועיים — מטכנולוגי מזון ועד טכנולוגי טכסטיל.

עצות מועילות ואירוח בפרוטה

לא לחינם גילה סקר המכון למחקר חברתי שימושי כי כמעט כל אדם רביעי בארץ קורא את חדשות שקם. ובאמת, יש מה לקרוא שם, ב־20 המדורים הקבועים של המגאזין, שלא לדבר על מה שיש לראות בעמודי הצבע, בהם מוגש, בנוסף להצעות המיוחדות של הפריטים המסורתיים, גם מיבחר של פריטים חדשים, חדישים ויוקרתיים.

במדור המלצות אפשר למצוא עצה מועילה לה היכן לקבוע פגישה חברתית או עסקית במחיר הזול ביותר („אירוח בפרוטה"); בלובי של בית מלון גדול, בעל חמישה כוכבים. כי לפי צו מישרד־התיירות חייב בית המלון להגיש לאורחים (לכל אורח, גם שאינו לן במלון) משקאות חמים וקרים בתעריף מווסת (קנקן קפה, למשל, בפחות משני שקל).

באותו מדור אפשר גם למצוא הנחיות איך קונים דירה ומה הם היסודות העיקריים של העיסקה הצריכים להירשם בזכרון־הדברים הראשוני בין הקונה למוכר (שמות הצדדים, תיאור בסיסי של הנכס הנמכר, הסכמה לעיסקה, המחיר ותנאי התשלום).

כל אדם רביעי בארץ קורא את „חדשות שק"ם": מדריך, משכיל, מבדר ולעניין

גם מסבן, גם מגרד וגם עושה מסג'

מדור האופנה נותן הנחיות ברורות לאופנת הנשים בשנה הזאת: הכתפיים רחבות ומרופדות; הצללית לא מחוייטת, רכה ונשית והשרוול רחב־עטלף.

וגם לגברים: במקטרונים — כתפיים רחבות, אך קצת שמוטות; המכנסיים — רחבים, צרים כלפי מטה וארוכים (לא מגלים גרביים).

מדור על המדף מדווח על מוצרים חדשים כמו הגבונית לקירצוף הגב. כי „לסבן את הגב זה סיפור... אבל הגבונית, העשוייה משתי רצועות ארוכות ומקיפוד פלסטי רך, פותרת את הבעייה: הקיפוד גם מסבן, גם מגרד ואפילו עושה מסג'!"

ומדור הפיננסים עובר את הגבול ומדווח על תקציב ממלכת ירדן (2.9 מיליארד דולר לשנת 1987, כעשירית מתקציבה של מדינת ישראל) וגם על מטבע של סנט אמריקאי אחד, שהוטבע בשנת 1943 עם פגם מסויים, ואספנים מציעים תמורתו 9,785 דולר (עד כה נתגלו רק ארבעה מטבעות כאלה).

ארבעה אפיקים לקונים המפוכחים

מגאזין מובאת בשורת־היסוד של השקם, שלא לחינם היא רשת אל"ף (אמינות, איכות ואדיבות). ורוב הסקרים גם מוכיחים כי בדרך כלל רשת השקם היא הרשת הזולה ביותר בין רשתות השיווק.

בהמשך לכך כותב מנכ"ל השקם, האלוף (מיל') יוחנן גור: כל הכבוד לצרכנים — הקניות אינן היסטריות אלא מפוכחות.

וזה מתאפשר, כמובן, הודות לפילוסופיה השיווקית של השקם, אותה מציג האלוף גור

אל"ף!

במילים פשוטות: עדיף מחזור גדול עם רווח קטן מאשר מחזור קטן עם רווח גדול.

למחזור גדול זה, לטובת הלקוחות ולטובת השקם, מגיע השקם, מעבר ליעילותו וטיב מוצריו ושירותיו, בעזרת ארבעה אפיקים:

● המיבצע החודשי, בו מתמקד השקם מדי חודש במוצריו של יצרן מסויים ומוכר אותם בהנחית של 20, 30 אחוזים ואף יותר.

● במיבצעי ההוולות העונתיות (כמו החזלת כלי־בית לקראת הפסח, או הוזלת אבזרי ספורט ומחנאות לקראת חופש הקיץ).

● במיבצעי התשלומים — האשראי המוענק בקניות מוצרים בני־קיימא (כרהיטים, מקררים או טלוויזיות).

● ומיבצעי להיט השבוע, בו מוצעים באותו שבוע, בהנחה מיוחדת, 15־20 מוצרים שכיחים, מקמח ונקניק ועד שמפו וספרים.

מיבחר מוצרים המשתנה מדי שבוע והמאפשר לצרכן הנבון לרכז את קניותיו בתמורה הנמוכה ביותר.

בלי מלחים אין הפלגות

מביון שעורכי חדשות שקם יודעים שלא על הלחם לבדו יחיה האדם מצויים בין המדורים במגאזין גם מדורים קלים, כמו ועוד יום, של משה דור, שזכה לאחרונה בפרס ספרותי יוקרתי:

שלושה קופים עמדו בשורה
מוכנים להפליג בים בסירה:
אחד – קברניט, אחד כלכל –
כלכל שלאוכל אחראי.
עובר יום, חולפים יומיים
– והם לא טבלו קצה בוהן במים.
כי חשוב קברניט
וחשוב הגאי
וחשוב כלכל שלאוכל אחראי –
אבל אי־אפשר להפליג בים
אם אין מלח. שחשוב מכולם!

המדור מבט אישי, הכותב, באחת ההזדמנויות, על היתרון בלהיות מס' 2:

בהיותך מס' 1 אינך יכול להרשות לעצמך את ההופעה המשלומפרת החביבה עליך... ובסולם המשכורות שלנו ממילא אין הבדלי משכורת גדולים בין מס' 1 למספר 2.

במדור תיירות ונופש מוגש צרור עצות מועילות לנוסע לטיול בחו"ל, כמו שעות־הפתיחה של החנויות, הבנקים ובתי־המרקחת ברומא (ולמען הסדר הטוב, גם שעות־הפתיחה של המוסיאונים).

במדור תקליטים אפשר לקרוא על תקליטים חדשים. למשל, על חולם בהקיץ של יהודה פוליקר: „חלק מהכוח הפנימי המחשמל של השירים היווניים חבוי באותו רגש, תשוקה, סערה פנימית, הנשפכים החוצה יחד עם המילים."

ובמדור ספרים אפילו מובא במלואו שיר־ילדים נחמד מספר שירי ילדים חדש, יום

הדרכה: אופנה לנשים וגברים

פירסום: מיבצעי הוזלה לחגים

שחקן הכדורעף וצלם הפרחים

לא נגרע גם חלקם של האנשים שמאחרי הדוכנים:

למשל, סיפורו של הרצל גלעדי, 21 שנים בשקם. גלעדי, יליד תל־אביב, הוא בנו של בנקאי, שהתנדב בגיל צעיר לשורות הלח"י, התגייס בשליחותו לצבא הבריטי של מלחמת־העולם, נתפש כאשר ניסה להבריח נשק ארצה מטריפולי שבלוב והוגלה למחנה־מעצר בקניה (כשבין חבריו למעצר, באותו מחנה: מי שמשמשים כיום כראש־הממשלה, יצחק שמיר; נשיא בית־המישפט העליון, מאיר שמגר ושר־התחבורה, חיים קורפו).

כיום גלעדי הוא רכז הדוכנים בשקם, שבחנויותיו מצויים 260 דוכנים שייעודם הוא לגוון את הצעות השקם בין בתכשיטים ושעונים ובין בירקות, פירות ומוצרי טבע, בין השאר.

ואגב, גלעדי הוא גם שחקן קבוצת הכדורעף של עובדי השקם, שאת הקמתה יזם לפני שנים מספר.

שקמיסט אחר, עליו מסופר בחדשות שקם, הוא חורחה מוסקוביץ, איש מחלקת הצילום בשקם בנתניה, שעלה ארצה לפני 15 שנה מארגנטינה, בה היה בעליהן של שתי חנויות־צילום, והמציע עתה, לקוניו בשקם, מיבחר של 20 סוגי מצלמות שונים.

התחביב של מוסקוביץ הוא, כמובן, צילום. הוא מצלם במצלמה לא אוטומטית ו־במיוחד הוא מרבה לצלם פרחים.

טעים ונעים, מהיר ואלגנטי

ך כמו בכל מגאזין המכבד את עצמו מצוי בחדשות שקם גם מדור מיכתבים למעכרת, כותבים לנו, מודים לנו, בו מתפרסם ליד מיכתבו של שר־הביטחון, יצחק רבין (בעיקבות ביקורו במיתקני השקם):

היה נעים וטעים.
בברכת הספקת מזון טוב –
יצחק רבין

גם מיכתבו של מפקד יחידה אחת, סגן־אלוף י.מ.:

קבלו נא בזה את תודתנו על הסיוע המהיר, הטוב והאלגנטי בארגון הקנטינה במיתקן הנופש בעין־גדי.

ואפילו מקומו של תשבץ חודשי לא נעדר. זה תשבץ הכולל שאלות הקרובות לתודעתם של לקוחות השקם, שסיסמתו היא, כידוע, „לשירות מגיני העם". כך שהת־שובה לשאלה אופקי מס' 1, סגן הרמטכ"ל (תשע אותיות) איננה מהווה בעייה מיוחדת ללקוחות השקם קוראי חדשות שקם.

ומה שנכון, גם קצת הגזמות אינן חסרות: כמו, למשל, מודעת־הפרסומת למצופה, בה מדגמנת ילדה זהובת־שיער והכיתוב הנלווה מודיע:

„המצופה מלווה בנאמנות את חיילי צה"ל בכל המילחמות."

זה אמנם נכון, אבל מה שליווה את חיילי צה"ל בכל המילחמות, זה, בכל זאת, משהו יותר נכבד מאשר המצופה האגדתי הנ"ל.

דוקטרינת הקברניט נדב מרגלית

מילחמת נדב מרגלית ואילנה מרגלית, שעליה דיווחתי לכם בשבוע שעבר מעל רפי העולם הזה, לא רק שלא נגמרה, אלא שתפסה שוונג גדול בעזרת אסטרטגיות חדישות ומאוד מעניינות.

אילנה מרגלית, שהיא מארגנת תצוגות־אופנה במיקצועה, ידועה כאשה אלגאנטית, שאצלה כל חולצה מותאמת לחצאית וכל חגורה מותאמת לנעליים ולארנק ולתכשיט ואפילו לגרביים.

בארון של אילנה תלויות הרבה שמלות וחצאיות וחולצות, ומתחתן מונחים 27 זוגות נעליים בשלל צבעים, וכל זוג מיועד למערכת־לבוש אחרת.

והנה השבוע, כשהתלבשה אילנה כדי לצאת מהבית, התכופפה לארון הנעליים שלה כדי להוציא משם זוג־נעליים, וממש חשכו עיניה. בתוך הארון היו מונחות 27 נעליים יחידות, במקום 27 זוגות. את בנות־הזוג של 27 הנעליים לקח הבעל, נדב מרגלית, ועשה איתן אני־לא־יודעת־מה.

אילנה מרגלית
27 נעליים מיותמות

רק תראו איך הראש היהודי ממציא לנו פטנטים. אני לא יכולה להאמין שאיזה שהוא גוי בעולם היה ממציא המצאה מדהימה כזאת. עם ישראל חי! מה יש לדבר.

סמבה ביטוח

כבר לפני שנים אחדות שרה **רבקהלה מיכאלי** שיר יפה על ארצנו הקטנטונת. „אף לא רגע דל," שרה רבקה'לה, „או סקנדאל או פסטיוול."

אז לכמה שנים זה הספיק לנו. עכשיו מסתבר שעם־ישראל אינו מסתפק בסקנדאלים ובפסטיוולים, הוא רוצה גם קרנבלים.

ולכן כ־1000 ישראלים מאושרים נוסעים להם בימים אלה לבראזיל הרחוקה ושטופת השמש, כדי להיות, לראות ולהרגיש את האירוע הגראנדיוזי ביותר של יבשת דרום־אמריקה.

בין אלף הנוסעים יש קבוצה גדולה של 300 סוכני־ביטוח ונשותיהם, או סוכנות־ביטוח וכל־עליהן. בין השמות המוכרים: ד"ר **עדנה קפלן** ובעלה, סוכן־הביטוח; **עירית רזילי**, אשתו של סוכן־הביטוח **יורם ליבוביץ**, שבמקומו נוסעת סוכנת־השחקנים **לביאה הזן**.

אני מקווה שמרוב התרגשויות וריקודים ברחובות לא יקרה משהו לסוכני־הביטוח, ויהיה מי שימשיך לשמור על האינטרסים שלנו.

עירית רזילי ויורם ליבוביץ
או סקנדל או פסטיוול

ובכל זאת שום דבר לא קבוע

כידוע לכל אוכלי מיסעדת אולימפיה, ביום החמישי באים לשם הקבועים, ולכל קבוע יש השולחן הקבוע שלו. אחד מהשולחנות הקבועים של היום החמישי שמור כבר הרבה זמן לסוחר־הבשר **נחמיה לחוביץ**, שבזמן נראה האחרון צמוד לדוגמנית **אנבל טמיר**.

כבר סיפרתי לכם לפני שבועיים־שלושה שהבילויים העיקריים של נחמיה ואנבל הם האכילות במיסעדות, וזה מפני שנחמיה אוהב אותן קצת יותר שמנמנות, ואנבל מוכנה אפילו לאכול במיסעדות טובות בשבילו.

את הסיפור הזה של היום החמישי בצהריים אני שמעתי לפני ימים אחדים, והחלטתי לעשות שם סיבוב ולראות מי עוד בין הקבועים. אבל כשבאתי למיסעדה והצצתי ראיתי שליד שולחנו הקבוע של נחמיה לחוביץ חסרה הקבועה אנבל תמיר.

שלחתי את השפיון שלי לענייני־אוכל לברר מדוע אנבל אינה יושבת במקומה הקבוע. השפיון חזר אחרי שעה והודיע לי כך: אומנם נכון שנחמיה לחוביץ ואנבל תמיר היו זוג צמוד, ואגב אנבל אהבה אותו בגלל נפשו הפיוטית, מה גם שהוא חוטא בכתיבת שירה, אבל כל העניין התפוצץ, ביום החמישי שעבר, כשאנבל ונחמיה ישבו ליד השולחן הקבוע, ומסביב להם ישבו עוד כמה קבועים, וכולם ניהלו שיחות בנושאים קבועים, ביניהם נושא הנשים.

ואז אמר סוחר־הבשר־המשורר בפשטות שמה שהוא מחפש אצל נשים זה רק סקס. ועוד לפני שהוא גמר להגיד את המישפט הפיוטי הזה, קמה אנבל ממקומה ועזבה את המיסעדה.

מאז לא ראו אותם ביחד.

אנבל טמיר ונחמיה לחוביץ
סוחר־הבשר־המשורר, שמחפש רק סקס

שרונה כועסת על אבא

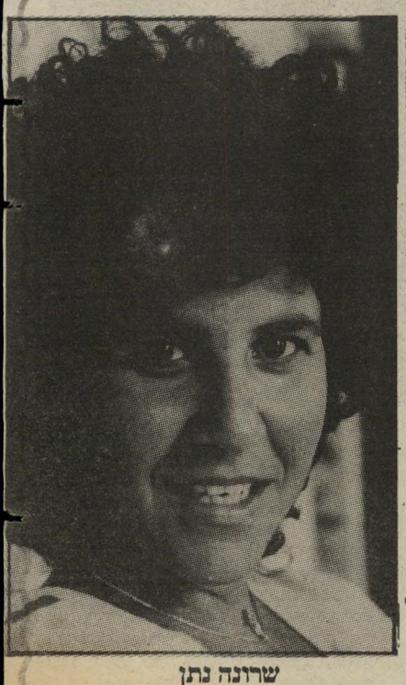

עת סנדוסי

כשנערכה החתונה של **אייבי נתן** ואשתו **קלריטה**, חשבו החברים שגם בתו היחידה של אייבי תבוא לשמוח עם אביה. אייבי סיפר לכולם ש**שרונה** מאוד רצתה לבוא לחתונה שלו, ולכן הוא שלח לה הזמנה וכרטיס־טיסה. אבל אחר־כך היתה החתונה, ושרונה לא הגיעה, וכולם מאוד התאכזבו ואפילו חשבו שזה לא כל־כך יפה מצידה, להיות מוזמנת וגם לקבל כרטיס־טיסה, ובכל זאת לא לבוא.

רק השבוע יצאה האמת אל האור. חברה של שרונה שכתבה לה מיכתב ארוך, ובמיכתב שאלה אותה מדוע לא באה לחתונת אביה, קיבלה תשובה משרונה. במיכתב היא כותבת שאומנם אייבי טילפן אליה והזמין אותה לחתונה, והיא אמרה לו שתבוא בשימחה, ואז אייבי אמר שיופי ולמחרת הוא שולח לה כרטיס־טיסה. אז שרונה ישבה וחיכתה וחיכתה וחיכתה, ומי לא בא? הכרטיס.

אבל שרונה חשבה שמרוב הכנות לחתונה הוא פשוט שכח, והיא כמעט סלחה לו. אבל זה רק עד שנודע לה שחבר טוב של אבא שלה, הגר מעבר לים של ישראל, דווקא קיבל ממנו כרטיס, וגם הגיע.

כששמעה את זה, היא נעלבה, ומעכשיו היא כועסת על האבא שלה מאוד מאוד.

שרונה נתן
מי לא בא? הכרטיס!

רחל מרחלת על כל השולם

מאת שולמית יריב

כמעט, כמעט וכבר בח־ספ

ביום השישי, בביתה של המנחת הפלסטית ד"ר **רות ישועה**, נערכה מסיבת־הפתעה לאשת־הטלוויזיה **עופרה שור**, שבאותו היום מלאו לה 50 אביבים. חורפים קיצים וסתווים.

כל החברים של עופרה הגיעו למסיבה עם חיוכים ועם מתנות, וכולם בירכו אותה ונישקו אותה ובילו איתה, והיתה שימחה גדולה והיו התרגשויות וגם זר־פרחים ענק של ציפורנים ששלח לה איזה מעריץ אלמוני מקנדה.

ובכל זאת, בין הברכות ובין מבטי־ההתפעלות ממראה של עופרה בגיל 50, אמרו מאחורי גבה, ובשקט, כמה חבל שהיא עדיין לא התחתנה.

הכי מצחיק הוא שעופרה היא הבחורה שהכי הרבה פעמים עמדה ממש שני צעדים מהחופה, וזה תמיד התפקשש איכשהו.

בארצות־הברית, שם שהתה כמה שנים, ולמדה לימודי־טלוויזיה, עמדה להינשא לעורך־דין עשיר ונאה, וממש זמן קצר לפני הטקס זה התקלקל. אחריו היא הכירה מישהו שעבד בסוכנות־החלל האמריקאית, וגם אז חשבו כולם שהנה, הפעם, זה יקרה, ושוב זה לא קרה. ואז חזרה עופרה ארצה וניהלה רומאן ממושך עם **איש־טלוויזיה** נשוי. ואז יום אחד התאלמן האיש, וכולם חשבו שעכשיו, סופית, זה יקרה ועופרה תינשא, ושוב זה לא קרה, והם נפרדו.

עוד לפני שש שנים החזיקו לה כולם אצבעות, כשהתאהבה ב**טוני לוי**, בחור אנגלי יפה־תואר, ונסעה אליו, אבל אחרי מגורים משותפים של שנה חזרה עופרה ארצה, כלי בעל, אבל עם שישה זוגות־מגפיים אופנתיים.

אבל מה זה חשוב, בעצם? כלי בעל, עם בעל, 50 שנים מלאו לה, והיא שמחה מאוד.

מישפחה תלויה

לפני שנתיים אכלתי ארוחת־ערב במיסעדה הסינית טייסט אוף סצ'ואן, ותוך כדי ארוחה דיברתי עם בעל המקום ושמעתי את סיפורו המעניין.

היה זה **משה צור**, שהצליח בארצות־הברית כקבלן, ובאחד הימים, בגלל עיסקה לא־מוצלחת הפסיד את כל הונו, ונשאר רק עם אשתו היפה **חיה** ועם שתי בנות־תום.

משה לקח את המישפחה וחזר איתה ארצה. כאן לא חיכתה לו עבודה, והוא נאלץ להסתפק במה שיש.

מה שהיה באותה תקופה היה דוכן למכירת בשר־חזיר בשוק־הכרמל. משה צור לא אהב את העבודה עם החזירים המתים, אבל כשהכסף התחיל לזרום לכיסיו, הוא נרגע. ברגע שהיה לו די כסף, קנה את המיסעדה בכפר־שמריהו, ותוך יום החליף את הקהל שלו, קהל הקונים בשוק־הכרמל, בקהל דיפלומטים, אנשי־עסקים, ושאר עשירי־הארץ.

המיסעדה היתה מלאה מפה לפה בכל יום, ומישפחת צור עלתה על גל החיים הטובים. משה, לבוש בחליפות מהודרות ובחולצות משי, וחיה היפה, לבושה במיטב האופנה, קיבלו את האורחים בפתח המיסעדה, ונהנו גם מהעבודה וגם מהפגישה עם ההיי־סוסייטי של מרכז־הארץ.

הכל היה להם, מלבד תמונות עתיקות, שבהן חשקה נפשו של משה. הוא הזמין צייר, עולה חדש מרוסיה, כדי שיצייר את מישפחתו בסיגנון לואי ה־16 בגודל של ארבעה מטרים על שניים וחצי. ואומנם, אחרי עבודה מאומצת של שנה היתה התמונה מוכנה, והיא נתלתה ברוב פאר והדר במרכז המיסעדה, למען יראוה כל חשובי הארץ.

כל זה לפני שנתיים. השבוע ביקרתי שוב במיסעדה בחברת ידידים, וכשראיתי את תמונת־הענק תלויה, שאלתי איפה משה.

משה צור עם אשתו חיה והילדות
ביזבז יותר כסף ממה שהרוויח

משה ואשתו והילדות עזבו את הארץ, אמר לי הבעל־החדש של המקום. הוא ביזבז כנראה יותר כסף ממה שהרוויח, וכמו לכל מי שזה קרה, בזמן האחרון, גם הוא נסע מכאן לארצות־הברית. מה שהשאיר זה את מישפחתו — תלויה על הקיר.

אבא אמר

ג'ואן קולינס עם בעלה פיטר הולדן
"הנישואין האלה הם בדיחה בלתי־מוצלחת!"

השבוע פורסמו בעיתוני העולם פרטים על מישפט־הגירושין של **ג'ואן קולינס**, הלא היא אלכסיס קרינגטון, המתגרשת מבעלה הרביעי (בחיים), **פיטר הולדן**.

מה אגיד לכם, אני ידעתי שזה יקרה במוקדם או במאוחר. כשהייתי בלונדון, אחרי יום של קניית שמאטעס, התעייפתי ופשוט פתחתי את הטלוויזיה במלון, הרמתי את הרגליים העייפות שלי על כיסא וראיתי את ג'ואן קולינס היפה הזאת מספרת בתן ובהומור על חייה.

אחרי ג'ואן רואיין גם **אביה** הקשיש, שסיפר על בתו דברים יפים ונעימים יותר. ואז שאל אותו המראיין מה דעתו על הבעל הצעיר החדש של בתו, פיטר הולם. כאן לא התאפק הזקן ואמר, קבל עם ועדה, שהנישואין של בתו לפיטר הם בדיחה בלתי־מוצלחת. "מה שפיטר רוצה מבתי זה הפירסום שלה והכסף שלה, וכשישיג את שניהם הוא פשוט יסתלק ממנה ויחפש לו נשים צעירות אחרות!"

נו, אז אני שואלת אתכם, הזקן לא צדק?

אהבה — כן, מתחתנת — לא

החברים הטובים באמת של **סנינה רוזנבלום** (32) כבר מנרנדים לה הרבה זמן שתעזוב את **יובל לוי**, אהובה מזה ארבע שנים, ושתתחיל לחפש לעצמה גבר פנוי ותקים איתו מישפחה. ואמנם, פנינה כבר עשתה כמה נסיונות עם יובל, ובכל פעם נפרדו, היא היתה נשארת לבד, ויובל היה חוזר לאשתו החוקית.

כשנפרדו לפני שלושה חודשים חשבו חברים

סנינה רוזנבלום ויובל לוי
לא מדברים על חתונה!

לרמי, ופנינה שוב התחילה לחשוב על יובל. בשבוע שעבר, בפתיחת מועדון חדש בנתניה, שוב עמד לצידה יובל לוי, והעיניים של פנינה נצצו.

כבר למחרת בבוקר עשיתי לה דרינג־דרינג קצר, כדי לדעת אם הם באמת חזרו זה לזה או שזו היתה פגישת־מזכרת.

"הלו, פנינה, זו רחל המרחלת."

"היי, מה נשמע?"

"אצלי טוב. מה קורה אצלך, מה עם רמי סופרי?"

"רמי הוא בחור עלא כיף־כיפק, אבל אני לא יכולה לרמות את עצמי הרבה זמן. אני פשוט אוהבת את יובל, ויובל אוהב אותי, ואנחנו לא יכולים להיתנתק אחד מהשני להרבה זמן. אז רמי פרש."

"אבל מה יהיה על חתונה? הרי יובל לא יכול להתחתן איתך!"

"יובל ואני אף פעם לא מדברים על חתונות."

סנינה ורמי סופר
עלא כיף־כיפק!

טובים רבים שהפעם זה סופי, כי פנינה מצאה לה במהרה אהוב חדש בדמותו של **רמי סופר**, נהג אוטובוס בקו מספר 63. ביום הולדתה של פנינה, שנערך ברוב פאר והדר, כמו כל שנה, עמדה צמודה לרמי, והם נראו מאוהבים. אבל יום־ההולדת עבר, ואיתו עברה, כנראה, גם האהבה

מרים בנימיני

מזל החודש:

דגים

האם אתם מכירים זה את זה?

האם אתה מכיר את בת־זוגך, אשתך או חברתך בת מזל דגים? האם היא מכירה אותך, הדגים? להלן מיבחן בזק שחובר על־ידי האסטרולוגית הבריטית טרי קינג. ענו בכנות על השאלות ורישמו ליד כל תשובה את הנקודות. 3 – כן; 2 – לפעמים. 1 – לא.

1. כשאתה מביט בעיניה, אתה יכול לדעת מה היא חושבת.
2. היא רומאנטית.
3. היא מתנגדת לדיעה שיש לתת שיוויון־זכויות לנשים.
4. היא אוהבת סודיות.
5. היא נגד תאווה טהורה, ללא קשר לרגשות!
6. היא קנאית.
7. היא אוהבת ללבוש חצאיות ושמלות.
8. היא לא־יודעת להחליט.
9. היא רגשנית.
10. היא נפגעת בקלות.
11. היא ילדותית.
12. ענייני כספים מביכים ומבלבלים אותה.
13. אתה הוא היוזם מבחינה מינית.
14. לאחר שהיא בכתה, היא מתנחמת במעשי־אהבה.
15. האם היא בוכה בספרים ובסרטים.
16. היא אוהבת בעלי־חיים.
17. היא מעדיפה להיות הקובעת והמחליטה.
18. היא תיפגע עמוקות אם תשכח אירוע חשוב, יום־הולדת או יום־נישואים.
19. היא מוכרת כמטביעה את יגונה בטיפה המרה.
20. היא בעלת מצבי־רוח משתנים.

● 20— 30 נקודות

נראה שאינך מכיר את בת־הדגים שלך מספיק זמן, ואתה יודע מעט מאוד אודותיה. בכל אופן, יכול להיות הסבר אחד לתוצאות הניקוד, והוא שיש לה השפעות חזקות ממזלות אחרים. היא יותר מדי מעשית ומשוחררת מכדי שתהיה בת־דגים טהורה. יש לה השפעות ממזלות האדמה – שור, בתולה או גדי.

● 31 — 50:

אתה בר־מזל. נראה שמצאת לך בת־דגים אמיתית ואופיינית, שיש לה יותר מהתכונות החיוביות של המזל מאשר השליליות: אם יש לך שכל ואתה נבון, תישאר איתה. היא כמעט האשה האידיאלית. לא רק זה – נראה שאתה גם מבין ומעריך אותה, ותהיו מאושרים יחדיו.

● 51 — 60:

לפי התוצאות, נראה שרימית. מאוד קשה להכיר בת דגים ביסודיות רבה, כפי שאתה טוען להכירה. הן תמיד שומרות ומסתירות משהו. אבל אם אתה באמת מכיר אותה היטב היא בטח לא כל־כך מאושרת מכך, כי עצם זה שהצלחת להכירה כל־כך טוב יכול לגרום לך להיות יותר מדי שבע־רצון מעצמך, ובמצב זה אין שום רומאנטיקה, ורומאנטיקה זה דבר הכרחי עבורה.

● חברך או בעלך הדגים – האם את מכירה אותו?

1. הוא עצמאי.
2. הוא נוטה לשתות הרבה כשהוא מדוכדך.
3. הוא משתדל להימנע מהחלטות.
4. הוא רומאנטי.
5. הוא היפוכונדר.
6. הוא אוהב בעלי־חיים.
7. הוא אוהב להוביל בסקס.
8. הוא ארטיסט.
9. יש לו דרך משלו לתת לך להרגיש שאת אשה.
10. הוא רגשן.
11. הוא טיפוס חסר שאפתנות.
12. קל לפגוע בו.
13. מוסיקה משפיעה על מצב־רוחו.
14. קשה להכירו.
15. הוא מאוד מיני.
16. הוא סולד ממיני ללא אהבה.
17. הוא אוהב ילדים.
18. הוא אוהב לשתות בצוותא.
19. הוא מרחם על עצמו לעיתים קרובות.

● 20 — 30:

לא בילית זמן רב עם הגבר הזה. נראה שההתקדמות שלך איטית מאוד בכל מה שקשור להיכרות עמוקה עימו. אפשרות אחרת היא שהוא לא טיפוס דגים אמיתי, ומושפע ממזלות אחרים – מזלות האדמה – שור, בתולה, גדי. אם את בעצמך במזלות האדמה תוכלו להתאים.

● 31 — 50:

ללא ספק, יש לך בן־דגים אמיתי, ואת היא בוודאי אינה מאושרת מכך שאתה מכיר אותה כל־כך טוב – ואת צריכה פחות להשפיע מבינה אותו היטב. את צריכה להיזהר איתו, כי יש בכוחך להשפיע על חייו בצורה מאוד רצינית, מיקצועית ואישית. נראה שאתם ביחד כבר די הרבה זמן, ואם לא, אז בטוח שתהיו.

● 51 — 60:

בגלל זה שהדגים כל־כך סודיים, אף אחד אינו מכיר אותו כה ביסודיות כפי שאת מתיימרת. לכן מאוד לא סביר שהיית כנה במאת־האחוזים כשענית לשאלון, ואם כן – אז הדגים שלך יתלהב מכך. אם את יכולה לקרוא אותו כל־כך טוב, הוא ירגיש שאיבד חלק מעצמו. אין ספק שאת מכירה אותו טוב מדי, ומקבלת אותו כמובן מאליו.

ב־25 וב־26 בחודש עדיף להתרחק מידידים שפוגשים במיקרה, אלה עלולים לגרום לכם לרוגז רב. זה קשור ב־אינפורמציה לא מדויקת שיעבירו לכם. אל תמהרו להסיק מסקנות או למגוע באנשים קרובים בגלל מידע שאינכם בטוחים בדיוקו. ב־כספים כדאי שתהיו יותר זהירים – אתם נוטים לבצע עסקות בלתי־זיזות ובאמונה שמה ש־אתם רוצים שיהיה מוכרח להיות. זה לא הזמן להתחייבויות או להוצאות גדולות.

* * *

בני הזוג או שותפים לעבודה גורמים לכם להתפרצויות זעם חסרות שליטה כמעט, מה שלא אופייני לכם בדרך כלל. אתם הופכים ל־היות רגישים מדי ומגיבים בקיצוניות. אל תמהרו להחליט על פרידה. ניתוק ואפילו לקיחת חופשה באופן זמני, כל זה עלול לגרום לכם לחרטה מאוחר יותר. הבריאות עלולה לגרום לדאגה השבוע, זה לא הזמן לקחת על עצמכם יותר ממה שאתם מסוגלים לבצע – הבריאות חשובה יותר.

* * *

מאוד לא נוח לכם במקום שבו אתם עובדים. נדמה שהבלגאן חוגג. יום־יום מגיעות שמועות שונות ומשונות, ואיננכם מסוגלים לתכנן אפילו את העתיד הקרוב מאוד. אם כך רצוי להשאיר הכל כמות שהוא ולהימנע מלבצע שינוי, ולוא הקטן ביותר. הקפידו מאוד לשמור על שתיקה, יש מי שמנסה לפעול נגדכם, וזאת כל־כך בשקט, שלא תוכלו לזהות מי הוא. מישהו שעמו לא התראיתם זמן רב ייצור קשר.

מצב הבריאות עומד להשתפר. אם כי בינתיים עליכם לשמור על עצמכם ולהימנע ממאמצים שאינם הכרחיים. בתחום הרומאנטיקה אתם מאוד פנויים ורגישים, קשרים שהחלו לא מזמן עומדים השבוע למיבחן, יתכן שבן הזוג ייאלץ להיפרד לזמן מה עקב נסיעה לפרק זמן לא ארוך. אך אפשרות נוספת היא שיתגלה לכם לפתע משהו שעימו לא תוכלו להשלים. לפני שאתם עושים צעד דראסטי עדיף להמתין.

* * *

מצב הרוח אינו קל, וכמו כן הבריאות. אי־אפשר להמשיך להזניח את עצמכם, עליכם לגשת לבדיקות ולברר מהי הבעיה, יתכן שבעיות הבריאות קשורות דווקא לבני מישפחה קרובים, אך זה לא אומר שאתם מחוסנים. ה־28 וה־1 בחודש הם הימים היותר רגישים מבחינה זו, בענייני כספים, לפתע יבואו אליכם בדרישות מכל מיני כיוונים, יתכן שלא תהיה ברירה אלא לפנות לבני מישפחה קרובים או לידידים.

* * *

מישהו מבני המישפחה זקוק להשגחה, מצב הבריאות שלו אינו טוב, ושוב אתם מוצאים את עצמכם בתפקיד ה־מוכר, הקשור בטיפול ב־אחרים. ביחסים עם בני־הזוג תיאלצו לוותר ולקבל את כל מה שהם מציעים. זה לא הזמן לתכנן תוכניות נפרדות. אין ברירה אלא להתאים את עצמכם אליהם. ברגע זה אתם אינכם מסוגלים לראות את התמונה כפי שהיא. מצבכם הכספי טוב, אך כדאי שתהיו זהירים בביצוע של עסקות.

את ה־25 וה־26 כדאי שתנצלו לנוח ולצאת קצת מעול התחייבויות המוטלות עליכם בתקופה זו. פגישה מרגשת ומשמחת צפויה ב־אותם ימים, והפעם אל תתנו לצד השני הזדמנות להתחמק מפגישה, שום תירוץ לא כדאי שיתקבל, זה הזמן להיחלץ על מה שכבר כמעט הושג, וחבל לוותר רק בגלל חששות ואי־בטחון. ב־28 וב־1 בחודש נראה שתהיו מוצפים באורחים, ומלבד העבודה תצטרכו להיות עסוקים באירוח.

* * *

בשורות משמחות יגיעו לאוזניכם, אלה קשורות בעיקר לעתידכם בעבודה. בקרוב מאוד תוכלו ליהנות מ־שיפור התנאים ומתפקיד יותר מעניין. כל זה לא יהיה לפני סופו של חודש מרס, ומכל מקום אם אתם מתכננים את השינוי והכל תלוי בכם, כדאי שתמתינו ל־1 באפריל, או לפחות ל־אמצע חודש מרס. בני הזוג ושותפים לעבודה מכעיסים ומרגיזים אתכם, אבל יתכן שאתם ממהרים מדי להסיק מסקנות שליליות.

* * *

הרבה דברים מעצבנים, ביחוד בכל הקשור למגורים ולבני המישפחה. כפי שכבר נכתב כאן בפעם שעברה, גם השבוע אתם ממשיכים לסבול מבעיות אינסטלציה, מטלפונים שאינם פועלים היטב ומכשידים חיוניים, בלעדיהם אי אפשר לנהל חיים נורמאליים בבית. בני מישפחה גורמים לכם לדאגה, בעיקר בגלל בריאות לקויה, אך גם בגלל הצורך לעודד אותם ולהוציא אותם ממצבי רוח. כשגם לכם אין מצב רוח טוב.

אתם עומדים על פרשת דרכים מכל הבחינות. ביחסים קרובים מתחולל שינוי בעצם התקופה הנוכחית. אך ברגע שתפנו את השטח ותשלימו עם כך שהשינוי חייב להתבצע, תצליחו לארגן את חייכם בצורה יותר שקטה ו־נעימה. למרות שנראה שיש המון מה להפסיד, זה לא נכון, ותוך זמן קצר תרגישו חופשיים, משוחררים ואפילו מאושרים. נסיעות אינן מומלצות בתקופה זו, ואם אין ברירה – לא בין ה־1 ל־3 בחודש.

* * *

בעיות כספיות ממשיכות להטריד, והפעם זו לא סתם דאגה חסרת סיבה, בהחלט יש מה לדאוג. העירנות והזהירות מאוד דרושים עכשיו, זה לא הזמן לסכן כספים בשום צורה שהיא, ועדיף לשים לב לא להסתבך עם החוק ב־עניין זה. מזיבר על עבירות קלות בהיגה ועל אי מילוי טפסים והתחייבויות לגופים מוסדיים וממוסגרים. בבית מתכוננים לבצע שיפוצים או לעבור למקום אחר, זה בהחלט לא הזמן המתאים.

* * *

חלק מהבעיות שכל כך הציקו ודיכאו אתכם בזמן האחרון אפשר לפתור אם תרחיקו מאוד. הכוונה לנסיעה לארץ אחרת, אם לצורך השתלמות או אפילו כדי להיפרד מאדם קרוב. יתכן שהגיע הזמן ללמד אותו לקח ולהעמיד אותו לפני מציאות חדשה. מצב הרוח קצת כבד ואתם מאוד מבולבלים, טוב יהיה אם תתייעצו אם מישהו ממזלות האדמה, היינו גדי, שור או בתולה. אלה יכולים לתרום לכם רבות להבהרתה של התמונה.

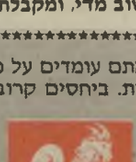

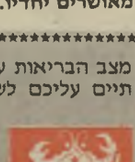

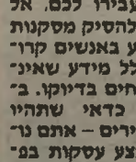

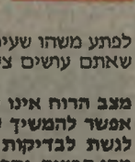

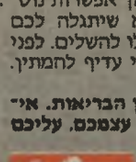

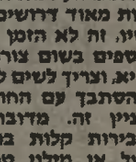

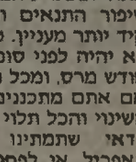

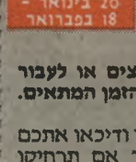

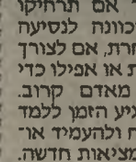

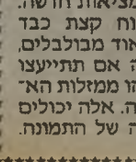

צל"ש

הערוץ השני

● לטלוויזיה הירדנית, המשמשת לצופים בא־רץ בערוץ שני, על הקרנת הסרט המרתק אומץ בקו העימות. הסרט, שהקרנתו המתוכננת בסי־נמטק התל־אביבי עוררה סערות ומחאות, הוקרן במלואו בטלוויזיה הירדנית, שאיפשרה לצופים ישראלים רבים לצפות בו ללא הפרעה. התגובות הרבות בעיקבות הקרנה זו הוכיחו, כי צופים רבים מעדיפים את הערוץ השני של המדינה השכנה.

מאחורי המיקרופון

גנב בגיל 7

מארק האלטר (52), סופר יהודי ופעיל למען זכויות־האדם, המתגורר בדרך־כלל בפאריס, יהיה אורח בתוכנית מגירות־הלב עם **עדנה עברון** שתשודר בגלי־צה"ל ביום השישי, ב־7 בערב.

בגיל 3 שהה האלטר עם הוריו בגיטו ורשה. כשהיה בן 6, יצא איתם למסע רגלי, מתוך כוונה להגיע ללונדון, שם רצה אביו להצטרף לצבא הפולני שנלחם בגרמנים. למרבה הצער הלכה המישפחה הקטנה בכיוון ההפוך, והגיעה לבסוף לעיירת־פליטים מוסלמית קטנה באסיה הסוב־ייטית. שם חלו ההורים בדיזנטריה, ומארק הקטן, שהיה אז בן 7, נאלץ לגנוב כדי להשיג להוריו החולים מעט אורז.

חבריו של האלטר עלו לארץ באוניה אכ־סודוס. הוא לא יכול היה להצטרף אליהם, מכיוון שהיה חולה בדלקת־ריאות חריפה. אחרי שהחי־לים, הגיע לפאריס והיה במשך תקופה מסויימת פנטומימאי־עוזר למרסל מרסו. אחר־כך הפך צייר ואחר־כך טופר.

בתוכנית מגירות־הלב מספר האלטר חלק מ־זיכרונותיו וממסעותיו בעולם, והוא מתעכב ומ־ספר על פגישתו האחרונה עם דויד בן־גוריון: „מאוד אהבתי את בן־גוריון. אחרי מילחמת ש־שת־הימים הוא היה אולי היחידי שאמר שהש־טחים זו רק צרה, ושצריך לצאת מהשטחים מייד. „כשאשתי ואני פגשנו אותו בפעם האחרונה, הוא כבר היה חולה. הרופא לא רצה שאנחנו נבוא, אבל שימעון פרס ביקש, ובן־גוריון קיבל אותנו. דיברנו על הפלסטינים. אשתי שאלה אותו: ‚לו אתה פלסטיני, מה היית עושה?' אז הוא אמר לה: ‚אני לא יכול להגיד לך, מפני שאני לא פלסטיני.' אז היא שאלה: ‚מה הם צריכים בשביל לבנות ארץ עצמאית כמו שעשו היהודים מישראל, מה חסר להם?' בן־גוריון לא ענה, וחשבנו שהוא נרדם. פיתאום הוא מסתכל עלינו ואומר: ‚הם צריכים בן־גוריון?' ואני חושב שהוא צדק."

מעתיקים

החל מן היום הראשון הקרוב ישודר ברשת ב' של קול־ישראל יומן־חדשות יומי, שיוקדש כר־לו לאמנות. היומן, שייקרא לראות או לא לר־אות, ישודר בכל יום בין 2־3 בצהריים, במשך חצי שעה. יהיו בו ראיונות, דיווחים, סיפורים על סקנ־דאלים ועוד מכל הבא ליד. את היומן יגישו **יובל מסקין, ענת דווידוב ואיריס לביא**, ויערכו אותו **עדית בן־יאיר וחגי חיטרון**, כשה־עורך האחראי הוא **אפרים סנה**.

כששמעו בגל"ץ כי קול־ישראל עומד לצאת ביומן חדש מסוג זה, החליטו להעתיק את תרעיון, ובימים אלה עוברים בתחנה הצבאית על גיבושו של יומן דומה. שישודר גם הוא בכל יום בשעות־הצהריים. את יומן האמנות הצבאי יגישו, כנראה, **אורלי יניב ויצחק בן־נר**.

הצלחה מסחררת

השידורים החיים שמעבירה רשת א' של קול־ישראל ממישפט דמאניוק מוכיחים את עצמם וזוכים בקהל־מאזינים גדול. את העובדה הזאת גילו ברדיו הממלכתי, כאשר באחד הבקרים הת־אחרה פתיחת המישפט. **שלמה ריז**, אחד הכ־תבים המסקרים את המישפט ומעבירים את השי־דורים החיים, שידר קריינות במשך כרבע שעה, עד לפתיחת המישפט. באותן דקות־שידור הוצפה מערכת קול־ישראל בטלפונים של מאזינים, ש־ביקשו לדעת מדוע מתאחר שידור המישפט.

גלולה בבית־החרושת

באמצע סיור של אריאל שרון, שר־התעשיה והמיסחר, בבית־החרושת לתרופות טבע, נתקף **מנחם פרידמן**, הכתב הכלכלי של קול־יש־ראל, שסיקר את הסיור, בכאב־ראש קשה. למזלו היה הדבר בדיוק כאשר הפמליה המבקרת עמדה וצפתה בתהליך ייצורם של גלולות נגד כאבים. בעייתו של פרידמן נפתרה ברבמקום, והוא קיבל גלולה.

שידור חי מבראזיל

במוצאי־השבת ייערך בגלי־צה"ל מישדר מיוחד לכבוד הקרנבל הברזילי. המישדר יתחיל ב־11 בלילה ויימשך עד 5 בבוקר. יהיו בו שידורים חיים מהסיינרמה בתל־אביב, שאותם ינחה **אלי ישראלי** עם להקת סמבה מברזיל ולהקת ברוך־חיל. בתוכנית יתארח גם די דו, שחקן כדורגל מברזיל המשחק בקבוצת בית"ר ירושלים.

במישדר ישולבו גם שידורים ישירים מן הקרנבל בברזיל, שאותם יעביר **דובי לנץ**.

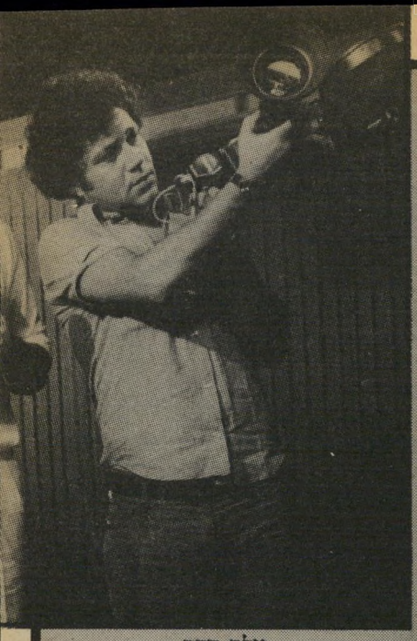

טלוויזיה ישראלית ליורדים

לאיתן הדר, צלם פרי־לאנס של הטל־ויזיה הישראלית, היה רעיון מחר: לשדוק לישראלים בחו"ל קלטות־וידיאו ובהן מיבחר מן התוכניות הישראליות המשודרות בארץ.

הדר ניהל במשך תקופה ארוכה משא־ומ־תן עם רשות־השידור, ולפני זמן קצר קיבל את הזיכיון להפיץ את שידורי הטלוויזיה ה־ישראלית מחוץ לגבולות־ישראל.

הדר יעביר את החומר לקלטות בשיטה האמריקאית, והן ישווקו למנויים.

המנוי יכול לקבל את החומר במישלוח מיוחד לביתו, שבוע אחרי השידור בארץ, וד־כל לבחור כרצונו באחד מ־שישה נושאים שר־נים: תוכניות ילדים, מבט־ספורט, מיבחר תוכניות, חדשות (כולל מוקד ומבט ליל־שבת), תוכניות בידור ואקטואליה ותוכניות דת ומורשת־ישראל.

צלם הדר
מישלוח מיוחד

עורך מוסיקלי בגל"ץ, שנסע לחופשה פרטית בארץ זו, והסכים לשדר משם.
את התוכנית מפיק **אליעזר דר**.

יום־הולדת פילהרמונית

התיזמורת הפילהרמונית הצעירה, שבה מנגנים גם צעירים־חיילים בשרות סדיר, הפיעה בבסיס של חיל־האוויר. על התיזמורת ניצחו זובין מהטה ושלום רונל־ריקלים, שהוא המנצח הקבוע והמנהל המוסיקלי של התיזמורת הצ־עירה.

באותו היום חגג ריקליס את יום הולדתו ה־65, והתיזמורת כיבדה אותו בנגינת יום־הולדת שמח.

המופע הוקלט וישודר בגלי־צה"ל, ביום השבת ב־12 בצהריים. להפקה ולעריכה אחראים **מיני עידן ועמליה רוזן**.

מאחורי המירקע

90 שעות אנגליות

אורי פורת, מנכ"ל רשות־השידור, **יוסי צמח**, סגן־מנהל הטלוויזיה ומנהל חטיבת־התוכ־ניות, נסעו ביום הראשון לאנגליה, כדי לחתום על חוזה לשלוש שנים עם הבי־בי־סי, לפיו תקנה הטלוויזיה הישראלית, מדי שנה, 90 שעות־שידור מן הטלוויזיה הבריטית.

השניים גם יבחרו בביקורם זה חלק מן התוכ־ניות שישודרו השנה.

צמח ופורת היו אמורים לנסוע עוד בשבוע שעבר, אבל דחו את נסיעתם בגלל מילחמות־הטכנאים והאפלת־המירקע. הם גם היו אמורים לפגוש שם את **חיים יבין**, מנהל הטלוויזיה, שהיה צריך להגיע לאנגליה, אחרי שסיים את קניית סירטי־הטלוויזיה בשוק של מונטה־קאר־לו, אך בדיוק מאותה הסיבה חזר יבין לארץ וביטל את המשך נסיעתו.

יבין מחליף את כולם

חיים יבין, מנהל הטלוויזיה, מחליף בימים אלה את **אורי פורת**, מנכ"ל הרשות, וגם את **יוסי צמח**, סגנו ומנהל חטיבת־התוכניות.

ביום הראשון בערב ישב יבין בניידת־השידור ופיקח באופן אישי על השידור החי של התוכנית הבעייתית כניסה חופשית.

התוכנית, שעסקה בנורמות ציבוריות, ושעו־רדה סערות ציבוריות עוד לפני שידורה, נראתה למנהלי הטלוויזיה מסוכנת ורגישה, ולכן החליט יבין לפקח באופן אישי על הדברים בזמן השידור עצמו.

ענת סרגוסטי ■

ריתוק לבסיס

בשבוע שעבר שרר בלאגן בסידטיה של גל"צה"ל. בגלל חוסר־הסדר, התרחשו שתי תקלות מצערות בשתי תוכניות של התחנה הצבאית.

ביום הרביעי בערב המתינו מאזינים רבים לשידור חוזר של מגירות־הלב עם רפיק חלבי. המאזינים המתינו לשמוע את חלקו הראשון של המישדר, שבו ראיינה **עדנה עברון** את חלבי. עברון גם הודיעה על השידור החוזר בתוכניתה, המשודרת ביום השישי בערב.

למרבה ההפתעה, נשמע מעל גל־האתר חלקה השני של התוכנית. הקריין הצעיר, שהדיע על שידור החלק הראשון, שמע את הטעות, אך לא הצליח להסיר את סרט־ההקלטה מן המכשיר ולהחליפו בסרט הנכון. הוא היה חסר־אונים, והניח לסרט להמשיך ולהסתובב.

באותו הערב קרתה טעות שניה, לא פחות חמורה: **דני קרמל**, עורך תוכניות מוסיקליות בתחנה, יצא לחופשה בחו"ל. לפני נסיעתו הקליט כמה תוכניות על ג'אז, שאמורות היו להיות משודרות בהיעדרו, ככל ערב, ב־11. הוא סדר לרשום במדוייק על כל סרט את התאריך שבו הוא אמור להיות משודר. לכן, מי שהניח ביום הרביעי בלילה את הסרט על הטייפ, לא שם־לב שהוא משדר שניה את התוכנית ששודרה בערב הקודם.

בעיקבות שני מיקרים אלה ערך **נחמן שי**, מפקד התחנה, בירור, ואחריו העניש את החייל שהיה אחראי על הסידטיה. העונש: ריתוק לבסיס לשבוע. בגל"ץ טוענים, ששי העניש את האיש הלא נכון.

אני מרוויח מכל הכיוונים...

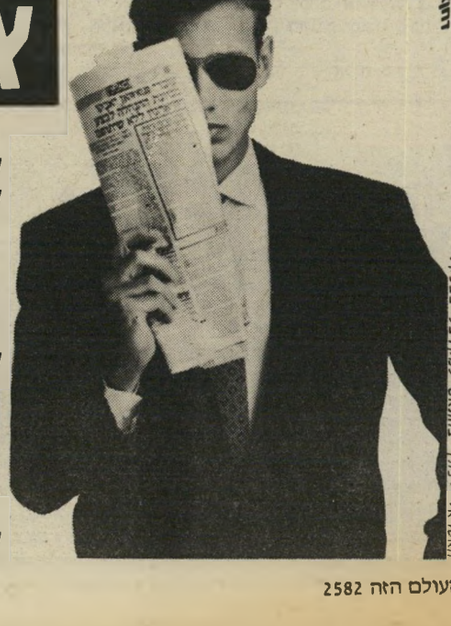

רק עם **דיסקונט EXTRA** חשבון השיקים הנוסף המיוחד שלי, אני משלם ומקבל הנחות אבל חשבון מחויב ב־10 תשלומים - ויותר... רשת נקי: רק בבנק דיסקונט.

חשבון שיקים
דיסקונט EXTRA
לקנות הכל. בכל מקום. בשיק אחד. והחשבון מחויב ב־10 תשלומים ... ויותר

זהו הבית המוזר ביותר בארץ. הושקעו בו מיליונים, ועדיין אינו גמור אחרי ארבע שנים. בשבוע הבא יקרה בו משהו: הבעל יתחתן עם הילדה ממול

חתונה בבית התימהוני

13 מלונות ומיסעדות־הפאר של ירושלים עברו את המיבחן הקשה ביותר: מי מהן די גלאט־כושר כדי לערוך ב־1 במרס את החתונה של הזוג המדהים והתימהוני ביותר שהי־ כרתי.

החתונה תיערך במלון פלאזה בירושלים, לשם יגיעו במטוסים מכל העולם 30 איש, כדי לחגוג את נישו־ איהם של שלומית סולוביצ'יק וישראל בולק. השניים התחתנו בינואר בז'נווה, בנישואין אזרחיים.

החיים של הזוג הזה, המיפגש שלהם וחיי היום־יום שלהם, יכולים לשמש בקלות תסריט לסרט, אילו היה צריך לבחור את אחד הזוגות המשונים ביותר בארץ.

איך נפגשה הישראלית בת ה־35,

צילום: עמי בוגן

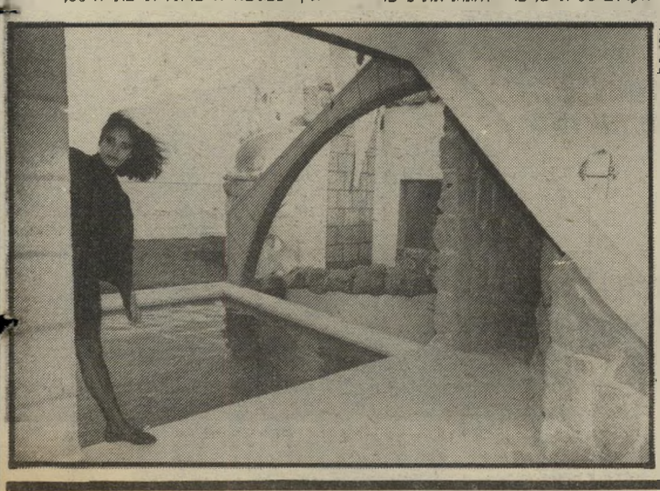

צילום: עמי בוגן

הספסל ממול מול הבית התימהוני בנה ישראל בולוק, בעל־הבית, ספסל בסיגנון־הבניה של הבית. הספ־ סל בנוי מהעבר השני של הכביש. סמוך לים, ומי שיושב עליו יכול לצפות על צידו המערבי של ה־ בית. משמאל: הבריכה על גגו של הבית המוזר.

שנולדה בדירה קטנה ברחוב הירקון בתל־אביב, עם המיליונר השווייצי בן ה־52 וביחד הקימו את הבית השגוי ביותר במחלוקת בארץ, שהפך למקום עליה־לרגל ולמוקד התעניינות ליש־ראלים ולתיירים העוברים לידו?

ידיים גסות

הסיפור מתחיל לפני 10 שנים. ישראל בולק הוא מיליונר, שגר בדירת־ענק המשתרעת כפנטהאוז בראש שני בתים מחוברים בז'נווה.

את הדירה בז'נווה בנה ארכיטקט צרפתי בשם ליאון גניבה. הוא נוהג לבנות את הבתים שהוא מתכנן במו ידיו, בדרך־כלל בעזרת סטודנטים, שאותם הוא הופך לתלמידים כשהוא מכוון את עבודתם.

הפנטהאוז בשוויץ הפך לבית שמי־טב סיפרי הארכיטקטורה בעולם צילמו אותו, והוא מעטר את דפיהם.

אחד הדברים המדהימים ביותר בדי־

צילום: אבי גזית

פה גדול שלומית סולוביצ'יק, אשתו של בעל־הבית, לובשת סוודר שסרגה בעצמה מכמה סוגי צמר. על הסוודר מצוייר פה גדול. היא למדה תיכנון אופנה במיכללת שנקר ברמת־גן.

צילום: אבי גזית

גג מפוסל הגג של הפנטהאוז צופה אל הים ממול הגן שליד מלון הילטון. הגג כולו מפוסל בחומר בצבע לבן, היצוק בצורות שונות. מצד מיזרח אפשר לראות את העיר תל־אביב כשהיא פרושה כמו על כף־ידו של המתבונן. על גג הבית התימהוני יש גם בריכת־שחיה קטנה.

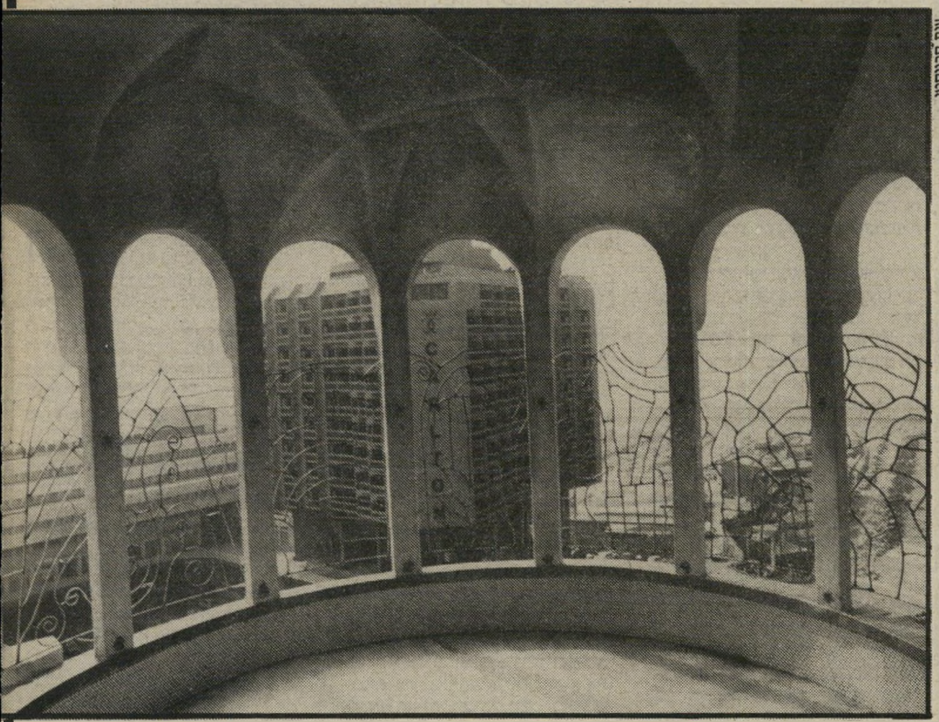

צילום: אבי גזית

מבט מחדר־האורחים הפנט־האוז ש־על גג הבית עשוי שלושה מיפלסים. מחלון חדר־האורחים, העשוי קשתות־קשתות, אפשר לראות נוף מרהיב של ים וחוף־ים ואת בתי־המלון של תל־אביב. המעקה של החלונות עשוי ממתכת בצורות שונות.

צילום: אבי גזית

נוצות בבית־השימוש ישראל בולוק, בעל הבית המ־שונה, משקה את הצמחים בגינה האנכית. בביתו של בולוק בז'נווה יש בית־שימוש המכוסה בנוצות.

רה הוא בית־השימוש, שכל סנטימטר מרובע שבו מכוסה בנוצות.

לבית הזה באה שלומית במיסגרת הטיולים שלה באירופה. היא בוגרת בית־הספר שנקר ברמת־גן, שעבדה בבית־חרושת כיתן בהדרכתה של מ־תכננת־האופנה ריקי בן־ארי. כששמעה על המליונר התימהוני, הציעה לו ל־ארוג לו וילון לחלון של חדר־השינה. מספר בולק בחיוך: „היא ביקשה בשביל הווילון סכום שאגם היה מבקש בשביל ציור." וילון לא יצא מזה, אבל התפתח רומאן שנמשך כבר 10 שנים.

כל השנים חיו השניים בז'נווה. וגם שם היו זוג מרהים. לפי הסיפורים היה לבולק מגרש בז'נווה, שאסור היה לב־נות עליו. כנסיה קיבלה היתר לבניה על המיגרש, ושילמה לבולק סכום אגדתי עבורו. אבל למרות הכסף הרב שהיה להם, חיו השניים באופן צנוע ביותר. לשלומית לא היתה מעולם עוזרת, למרות הבית הענק שבו חיה. היא מתכננת ותופרת את בגדיה לבדה, לא לובשת שום תכשיט, לא זהב, לא כסף ולא יהלומים. היא עונדת רק תכשיטי־פלסטיק וצדפים, בדרך כלל מעשה־ידיה. מספרים שאפילו כשהיא מכינה סנדוויץ', זה נראה כמו ציור. על ידיה אין היא עונדת תכשיטים. אלה ידיים גסות של אשה עובדת.

האשה המשמשת לה מודל להערצה היא מתכננת התילבושות פיני לייטר־סדורף, שנפטרה.

את הסוודר שלבשה השבוע סרגה במשך חודש. הוא כפסל, מעשרות סוגי צמרים שונים.

הזוג נוסע במכונית ישנה, נראה רגיל ביותר וצנוע. בישראל הראוו־תנית, שבה כל זבנית מתעטרת בטב־עת־יהלום, נראים השניים חריגים ומ־שונים.

תפוז בצורת פרח

לסני ארבע שנים קנה בולוק מיגרש ברחוב הירקון 181 בתל־אביב, סמוך למלון הילטון. מול הבית שבו נולדה שלומית. הוא הביא את הארכיטקט גניבה כדי שיתכנן בית. מאחר שראו שעם קבלני־בניין לא יצליחו לבנות דבר, הלכו לפי שיטתו של גניבה, ולקחו סטודנטים לעבודה על בניית הבית.

הם בנו בניין העשוי מחומר הנקרא פררודמנט. זה חומר שממנו בונים אוניות. חומר עמיד בפני מלח. את הבטון בנו כשהוא מחוזק בסיבי־זכו־כית.

הבית מכיל עשר דירות, כשכל דירה היא דו־קומתית, בעלת יציעים ואמבטיות עם ג'קוזי. כל צנרת הבניין עשויה נחושת. המיוחד הוא שלמרות העובדה שהבניין עומד ליד כביש סואן, הוא אטום בפני רעש. מן הבניין אפשר לראות נוף משגע של העיר תל־אביב ממיזרח, ושל הים התיכון ממ־ערב.

בולוק לא מכר, בינתיים, אף דירה אחת בבניין. הוא אינו מעוניין למכור. במשך ארבע השנים שבהן נבנה הבית אפשר היה לראות בכל יום אדם נמוך־קומה מתרוצץ עם סטודנטים בין ה־

(המשך בעמוד 41)

האם אפשרי זיכוי?

"גלל העבירות שבהן נאשם דמיאניוק, קשה אפילו לבית־משפט להתייחס למישפטו כאל מישפט רגיל," אמר מישפטן ותיק, העוקב אחרי מישפטו של האוקראיני־אמריקאי. "לכן יהיה זה ציון לשבח למישפט ולצדק הישראלי, אם יזוכה דמיאניוק מחמת־הספק."

דיבורים המתפרשים כאילו הם בזכותו של דמיאניוק, אינם פופולאריים בישראל. לכן חוששים מישטנים רבים להביע בגלוי את דעתם על מהלכו של המישפט. כבר מתחילת המעצר מתנהל מישפט זה בדרך אחרת מכל מישפט במדינה. שנה שלמה היתה העיתונות מלאה בכתבות על זוועות טרבלינקה, על עדויות ניצולים שסיפרו על איוואן האיום. אפילו ראש־הממשלה דאז, שימעון פרס, עשה צעד בלתי־רגיל, כאשר פנה לידידו, אר־מאנד האמר, וביקש ממנו להשתמש בקשריו בברית־המועצות כדי לספק לתביעה את מיסמך־טרבניקי, מיסמך הדרוש כדי לזהות את דמיאניוק.

כללי הסוב־יודיצה, הנדרשים בכל מישפט אחר, נדחו לחלוטין במישפטו של האיש, שכונה בעיתונות "הרוצח מטרבלינקה". הדברים הגיעו עד לידי כך, שסניגורית ותיקה אמרה במיסדרונות בית־המישפט, כי היתה מרשיעה את דמיאניוק "על־פי פרצופו בלבד" — דברים שהיתה נלחמת בהם עד חורמה אילו נאמרו על מישהו מהנאשמים שעליהם היא מגינה.

הבדל משמעות

הטענה הטרומית שבה נפתח המישפט היא טענה רצינית, שיש בה ממש. הסניגורים, מרק או'קונור ויורם שפטל, טענו כי כתב־האישום הוגש בישראל בניגוד גמור לפסק־הדין האמריקאי בדבר ההסגרה. מדינת־ישראל ביקשה את הסגרתו של דמיאניוק לישראל בגלל עבירות על סעיפים 1 ו־2 בחוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם. סעיף 1 כולל עבירה של רצח־עם. פשעים נגד העם היהודי והאנושות. עבירות שעונשן מוות. סעיף 2 לחוק כולל עבירות שונות אחרות, כגון רצח רגיל, שעונשו מאסר־עולם. בית־המישפט האמריקאי, שדן בבקשה, החליט על ההסגרה בגלל "אשמת רצח".

בפקודת־ההסגרה, התחומה על־ידי תת־שר־החוץ האמריקאי, כתוב גם כן כי הוא מוסגר לישראל בגלל חשד־רצח.

סעיף 24 לחוק־ההסגרה הישראלי קובע: "הוסגר אדם לישראל על־ידי מדינה זרה, לא ייעצר ולא יובא לדין על עבירה אחרת שעבר לפני הסגרתו... אלא אם כן נתנה אותה מדינה זרה את הסכמתה בכתב לפעולה כזאת."

כתב־האישום שהוגש נגד דמיאניוק כולל עבירות של פשעים נגד העם היהודי ונגד האנושות, רצח־עם וכן רצח רגיל. לכאורה, יש בכך משום סתירה לכתב־ההסגרה המקורי.

לאחר דיון קצר, דחה בית־המישפט, בראשות השופט העליון דב לוין, את הטענה הטרומית הזו של הסניגורים. בית־המישפט קבע כי העבירה של רצח־עם כוללת בתוכה גם את רצח היחיד, ולכן אין זה נוגד את מטרת ההסגרה.

הסניגורים ביקשו מבית־המישפט לדחות את המשך המישפט, כדי שאפשר יהיה לקבל מארצות־הברית הבהרה למה התכוונה בתעודת־ההסגרה. אולם בית־המישפט דחה גם בקשה זו, בטענה כי גם במיקרה של פרשנות חוק־הכנסת, אין לפנות למחוקקים כדי לברר את פירושו של החוק.

שיקר לשילטונות

סניגורים אין טענות טרומיות נוספות. הם הצהירו כי לא יטענו טענות־הגנה של ביצוע פקודות או מעשה־מדינה. טענות שנטענו במישפטו של אדולף אייכמן. הסניגור הישר־אלי, שפטל, חזר והצהיר כי בנסיבות העניין טענות אלה נראות לו מבישות.

הסניגורים הכריזו כי טענת־ההגנה היחידה היא בעיית זיהויו של הנאשם.

הם הודו בכל הפרטים העובדתיים של כתב־האישום בדבר זוועות־טרבלינקה והרציחות שביצע אדם בשם איוואן האיום. אולם הם טוענים כי הנאשם, היושב לפני בית־המישפט, איננו אותו איש, והם מוכנים להילחם על עניין הזיהוי.

בכל זאת, הציגה התביעה מייד עם פתיחת המישפט את עדותו של הד"ר יצחק ארד, היסטוריון, מומחה לשואה. העדות, שהיא כללית, עוסקת במחנה־ההשמדה טרבלינקה, מנקודת ראותו של היסטוריון.

הסניגורים התנגדו לעדות זו בטענה שהיא איננה רלוואנטית, מפני שהם לא הכחישו דבר מזוועות־טרבלינקה, וכן מפני שהעדות ממילא נכנסה לתיק בית־המישפט, עם הגשתה בכתב על־ידי התובע.

אך בית־המישפט התיר בכל זאת את שמיעת העדות הזו בעל־פה.

לו היה זה מישפט רגיל, היה בית־המישפט מתחיל ישר מהשלב שבו יש חילוקי־דיעות, כלומר משלב זיהויו של הנאשם. מתחילת מעצרו בארצות־הברית, טען ג'ון דמיאניוק כי הוא אינו איוואן האיום מטרבלינקה. בארצות־הברית עמד לדין על־ידי שילטונות ההגירה בטענה כי מסר פרטים כוזבים בעת כניסתו לארצות־הברית. על עניין זה התנהל המישפט נגדו באמריקה.

המישפט הסתיים בהחלטה לגרשו ולשלול את אזרחותו האמריקאית, מכיוון ששיקר לשילטונות־ההגירה.

זו היתה הערכאה היחידה שבה נידונה זהותו של האיש. בכל שמונה הערכאות הנוספות לא היה דיון מהותי בזהותו, אלא היו נסיונות להתחיל את המישפט מחדש, נסיונות שלא הצליחו.

התעודה העיקרית בדבר זהותו של דמיאניוק כאיוואן האיום היא התעודה הידועה בשם מיסמך־טרבניקי. זהו מיסמך שהוצא על־ידי שילטונות גרמניה הנאצית, והמתיימר להיות פינקס־חוגר, שהתביעה טוענת כי הוא של הנאשם. מיסמך זה התגלה על־ידי שילטונות ברית־המועצות שנתיים אחרי פתיחת מישפטו של דמיאניוק בארצות־הברית. את המיסמך הזה הביא מברית־המועצות ארמאנד האמר. עד היום אין כל הסבר על נסיבות מציאתו של המיסמך.

בלונדי אחד ו־8 שחרחרים

סניגורים טוענים כי מיסמך זה, שעליו תמונת גבר צעיר, בלונדי, בעל מצח גבוה, אינו מתייחס לדמיאניוק. הם יטענו גם, כי הרישום במיסמך עומד בסתירה מוחלטת לעדויות הניצולים מטרבלינקה. על־פי עדויות הניצולים, היה איוואן האיום בטרבלינקה במשך כל התקופה, באופן רצוף. ואילו על־פי המיסמך, הועבר לסוביבור במרס 1943.

מלבד המיסמך, קיימות גם עדויות של אנשים הטוענים כי זיהו את דמיאניוק. עדויות אלה ניגבו בשנת 1979 במדינת־ישראל, לפי בקשת ארצות־הברית, ששלחה את התמונות למישטרת־ישראל.

מיסדר־הזיהוי הראשון נעשה על־פי תמונת מיסמך־טרבניקי. התמונה, של גבר בלונדי בעל מצח גבוה ושיער קצר, הוצגה לפני המזהים בין שמונה תמונות אחרות של גברים, שכולם היו בעלי שיער שחור וארוך.

בשלב שני נשלחו מארצות־הברית תמונות נוספות. הפעם נשלחה תמונתו של דמיאניוק משנת 1951, שבה הוא מופיע לבוש חליפה ועניבה, כאשר הוא כבר קירח כמעט לחלוטין. תמונתו של דמיאניוק גדולה פי שניים מתמונות הגברים האחרים. גם במיסדר זה היו כמעט כל יתר הגברים בעלי רעמת שיער שחור.

הסניגוריה תטען בוודאי נגד מיסדרי־הזיהוי הללו.

הסניגורים יחקרו בוודאי את העדים המזהים. אולם עיקר טענותיהם יופנו נגד מישטרת־ישראל, שלא עשתה מיסדרי־זיהוי נוספים, ולא הקפידה לערוך את מיסדרי־התמונות על־פי הדרישות הקיימות לגבי מישפטים פליליים.

אם יחליט בית־המישפט כי הוא מזכה את הנאשם מחמת הספק בזיהויו, תעלה השאלה מה ייעשה בו. אזרחותו האמריקאית אומנם נשללה, אולם נראה כי ארצות־הברית תהיה חייבת לקבלו בחזרה, אם יתברר כי אין נגדו האשמות בישראל.

יתכן מאוד כי במיקרה של זיכוי, ינסו הסובייטים לדרוש את הסגרתו לידיהם, מכיוון שלפי הודאותיו הוא שירת בצבאו של הגנראל הכוגר ולאסוב. אולם מכיוון שלישראל אין יחסים דיפלומטיים עם ברית־המועצות, יהיה קשה למשפ הסגרה כזאת.

אם יורשע דמיאניוק, יש סבירות גדולה כי בית־המישפט, תחת רושם זוועות טרבלינקה, יגזור עליו מוות. אם בכל זאת יידון למאסר־עולם, יהיה תמיד חשש פן ינסו טרוריסטים, בעת חטיפות של בני־ערובה, לבקש את שיחרורו של דמיאניוק.

יש לזכור כי בידי הסניגוריה עדויות שונות על כך כי בעת המרד בטרבלינקה, באוגוסט 1943, נהרג איוואן האיום — עובדה המוסיפה ספקות בדבר זהותו של הנאשם דמיאניוק.

דפנה ברק לקחה את ג'ון דמיאניוק הבן ל"יד ושם" — ושם הוא שפך את ליבו

"אלה היו אנשים חולים!"

"נה מחנה הריכוז טרבלינקה. אבא שלי לא היה שם!"

"היכן המחנה?"

"פה, מעל אושוויץ. אבל אבא שלי לא היה שם."

"אה, הנה אושוויץ. אמא שלי היתה שם!"

הדו־שיח הכמעט בלתי־אפשרי הזה התנהל בין ג'ון דמיאניוק, בנו של הנאשם בפשעים של רצח־עם, לביני, בת לאם ניצולת־השואה, ביום הראשון, בי"ד־ושם, ליד מפת מחנות־הריכוז. לגבי שנינו היה זה ביקור ראשון באתר־הנצחה לזכר השואה. תגובותיו של דמיאניוק־הבן – צעיר אינטליגנטי, מחונך, גבה־קומה כאביו – היו עצורות. ניכר כי בכורח הנסיבות, מזה עשר שנים – מאז החלה הפרשה – הוא צבר ידע מפורט על השואה.

יש לזכור, כי הוא היה מודע למעקב של צלם העולם הזה, **צבי טל, ושלי, אחר כל העוויה, הערה ותנועה שלו, ולכן אין להסיק דבר מהאיפוק שבו נקט. צריך להדגיש: היה זה איפוק שליווה ביטויי רגשנות וזעזוע, ולא נימוס קר. מצד שני, למה ציפיתי? שיפרוץ בזעקות היסטריות וילקה בהתמוטטות־עצבים? שהעימות שלו עם הזוועות שבהן מואשם אביו יסגיר איזו אמת או יוביל לקצה החוט שלה?**

דמיאניוק־הבן אינו יודע מהי האמת – האם אביו הוא איוואן האיום, אם לאו – אם כי הוא משוכנע שהוא יודע מהי. הוא נולד לפני 21 שנים בארצות־הברית, ומצא עצמו כעבור עשר שנים מתמודד עם מציאות קפקאית לגביו, בין אם אביו הוא אותו פושע־מילחמה זוועתי ובין אם לאו. פרנץ יוזף קפקא! הוא לא שמע על סופר כזה, אבל אם הוא כתב על מצבים כאלה, אין הוא צריך לקרוא על כך. הוא יכול לכתוב על כך.

היה מוזר להחליף עימו הערות, מאחורי שני זוגות מישקפי־שמש, במהלך הסיור בין תמונות הזוועה בי"ד־ושם. אמרנו האמירות הבנאליות ביותר, תוך כדי בחינה מדוקדקת ביותר זה את תגובות זה. אפילו השוואת האווירה של "לפני" ו"אחרי" הביקור – לא אפשרית כאן. מיידית לא היה איזה שינוי שניתן להגדיר אותו, מלבד הטונים הנמוכים יותר, או ההבעה השונה.

כעבור כמה שעות אמר לי מרק אוקונור, פרקליטו של דמיאניוק: "הביקור של ג'ון בי"ד־ושם מאוד חשוב עבורו לטווח הארוך. זה יעזור לו להבין..."

להלן דיברי דמיאניוק־הבן בי"ד ושם:

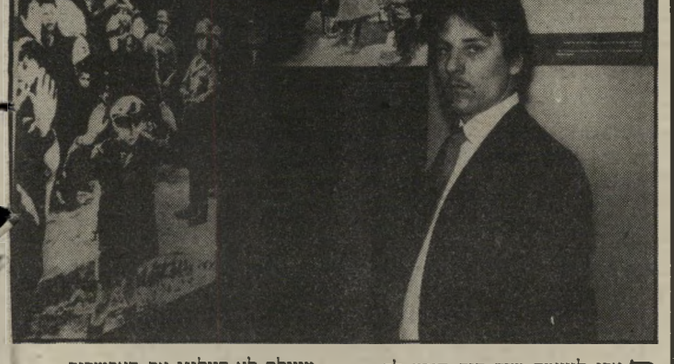

תי ארי לעצמך שזה היה קורה לך. שימי עצמך במקומי. פיתאום בגיל 11, היו כותבים שאבא או אמא שלך הם מיפלצת נוראה, שזרקה תינוקות חיים על אבנים, קטעה אברי־אדם, היכתה אנשים במוטות־ברזל וכל הזוועות האלה שראינו עכשיו ביחד. מה היית עושה במקומי? איך היית מגיבה? ברור שלא האמנתי מההתחלה לאף מילה ממה שנכתב ושודר.

לשאול את אבא אם זו אמת? השתגעת? איך יכולתי להסתכל לו בעיניים, לאבא הנהדר והעדין שאני מכיר, ולשאול אותו: "האם אתה המיפלצת הזוועתית הזאת?"

גם בינינו — אחיותיי, אימי ואני — מעולם לא העלינו את האפשרות שאולי זה הוא כי זה לא הוא; להיפך: תמכנו בו מתחילה. זה המינימום שיכולנו לעשות למענו.

עכשיו סיירנו בי"ד־ושם. אני אסיר־תודה לך על כך שלקחת אותי לשם. כולם אמרו לי שאני חייב לבקר שם, להבין. בתוכנית הלימודים בארצות־הברית השואה נכללת. לומדים את זה דווקא לא באופן שיטחי, אבל לא מעמיקים למשמעות של זה.

אלה (הנאצים) היו אנשים חולים, פשוט אנשים חולים. התמונות שראינו עכשיו על הניסויים שהם ערכו בבני־אדם — זה מעיד על מוח חולני.

הריגת "איוואן האיום"

בספר **טרבלינקה** שכתב ז'אן־פרנסואה סטיינר. ושיצא לאור בהמבורג ב־1966, יש קטע המתאר את מותו של איוואן האיום. את ההקדמה לספר כתבה סימון דה־בובואר.

וכך נאמר בספר:

אדולף מתנגב אל תאי־הגאזים כדי להציתם. פיתאום עומד לפניו איוואן, הענק הסאדיסטי. האוקראיני נראה מבולבל ומופתע, אך לא מודאג. עיניו השחורות נעוצות באדולף. בידיו של אדולף, בחגורתו של אדולף – בשום מקום אין נשק. איוואן מוותר על שליפת אקדחו. בברכיים כפופות ובזרועות פתוחות הוא מחכה ליהודי הקטן הרץ לעברו. איוואן מחייך. הוא חש בטוב בעורו, בגופו השמן, הרירי, מלא הדם.

מבלי להניד עפעף הוא מתגונן מפני מהלומת־הראש שאדולף רוצה להנחית על ביטנו. תופס את צווארו, מרים אותו וזורק אותו על הארץ. זורק עצמו עליו. מוחץ אותו בכל כובד משקלו ומתחיל לחנקו... וכך מת איוואן...

כעבור כמה דקות, כאשר דז'אלו עומד ליד גופת ידידו, הוא רואה תחילה את גופו הרחב של האוקראיני ואחר־כך את הפיגיון שידו של אדולף עדיין לופתת אותו. מתחת לגופתו של איוואן מוטל אדולף המת. בעיניו חבעה שאין בדרך־כלל לחנוקים. כאילו לא חש אדולף ברגע מותו אלא באושר. מפני שהוא עוד הצליח לתפוס את פיגיונו של האוקראיני ולהרגו בדקירה.

אילנה אלון

העובדה שהם צילמו ותיעדו הכל — זה לא מובן לי.

מאז החלה הפרשה של אבי, אני מנסה להבין מה קרה בשואה. אני שואל, קורא ספרים, מדבר עם אנשים. שכן שלנו בקליבלנד הוא ניצול מחנה־השמדה. יש לו בבית זיכרון מדהים משם: הוא הצליח לשמור את החלק התחתון של המדים שלבשו היהודים במחנות. ראית את זה פעם? זאת מין כותונת פסים. אצלו שרדו רק המיכנסיים.

ממש נדהמתי כשהוא הראה לי את זה. עמדתי כמה דקות חסר־מילים מולו. על המיכנסיים היה סימן להיותו פולני. נראה שהם סימנו את האנשים במחנות על־פי לאומים. היה על זה גם מיספר, המיספר הסידורי של האסיר. הנה כותונת כזאת.

אני רוצה להתעכב על תמונות האנשים המופיעות פה. נאמר לי שתמונתו של אחד העדים במישפטו של אבא — נדמה לי שהוא יעיד השבוע — מופיעה כאן. הוא אחד הניצולים היחידים ממחנה טרבלינקה. כן, הוא מעיד נגדו. הוא מתכוון להעיד שהוא איוואן האיום!

מה כתוב כאן? שהאוקראינים גילו אנטי־שמיות והתעללו ביהודים? אני יודע זאת, ואני מבין שלכן כועסים בישראל על האוקראינים — ובצדק. אבל לא צריך להאשים את מי שאינו אשם, ואבי אינו אשם. כל מי שיחליף עימו כמה מילים, יתרשם כך מייד. את הרי דיברת עימו. נראה לך שהוא מסוגל היה לבצע את הזוועות שאנחנו רואים עכשיו? הלוואי והוא היה יכול להתלוות אלינו לסיור!

כל פעם שאני מתייאש, אני חושב על הכוח הנפשי העצום של אבא ומתחזק ממנו. אני אומנם חי עם זה מגיל 11, ולא רואה את הסוף, הפסקתי את לימודי־הכלכלה שלי אחרי שנתיים, המצב הכלכלי של מישפחתי החמיר, אבל אני חופשי. אני יכול ללכת איתך לידע ושם, ולהבדיל אלפי־הבדלות — להזמין ארוחת־ערב לאור הנרות. הוא כלוא מזה חודשים בתנאים

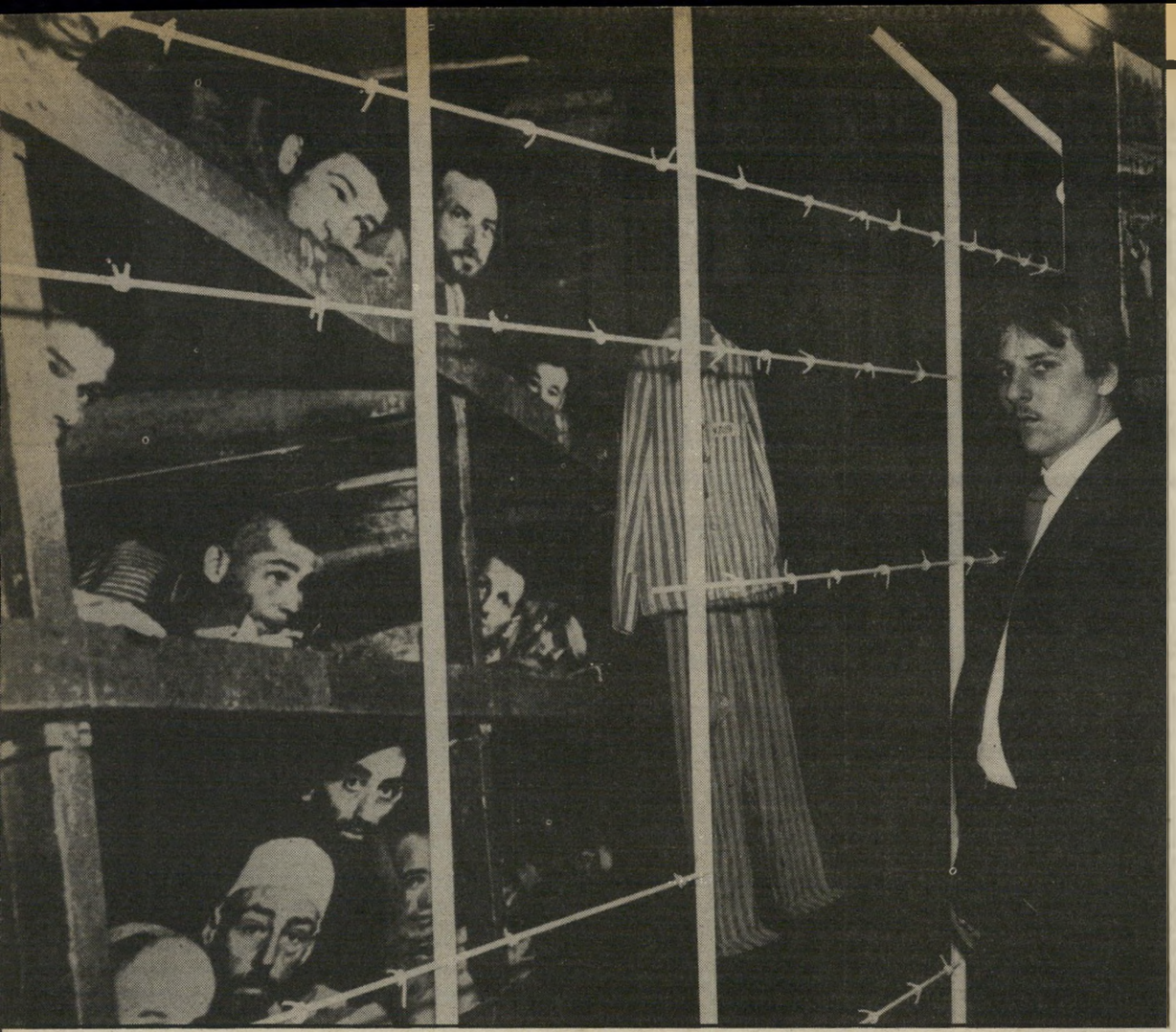

„יש כאן אחד העדים!"

אחד העדים שמופיע ב־מישפטו של אבי, כך נאמר לי, מופיע בתמונה הזאת. הוא אחד הניצולים היחידים ממחנה־ההשמדה טרבלינקה. כן, הוא מעיד נגד אבי. הוא מתכוון להעיד שאבי הוא איוואן האיום! לשאול את אבא אם זו האמת? השתגעת? איך יכולתי להסתכל בעיניים של האבא העדין שאני מכיר, ולשאול: „האם אתה המיפלצת?"

הנוראיים ביותר: אין לו פרטיות מינימאלית, האור אצלו דולק 24 שעות ביממה. רק מזה אפשר להשתגע.

הם (הסוהרים) מפחדים שהוא ינסה להתאבד. אבא לא ינסה לשים קץ לחייו, לעולם! הוא איש דת'. על פי הדת האורתודוכסית, אסור לאדם לשים קץ לחייו. חוץ מזה, שהוא מאמין שצדקתו תצא לאור.

הוא אדם עליז, אופטימי. אני יודע שאנשים לא מבינים מדוע הוא מחייך במהלך המישפט, שם נשמעים דברים איומים שגורמים לי —אני יושב מאחוריו במישפט — צמרמורת. זה אבא, ככה הוא.

תחשבי רק על כך שגם אם יווכח — הוא אדם חסר־אורחות, ואז יתחיל סיפר חדש, מסובך לא פחות: נצטרך לפתוח בתהליך מישפטי ממושך שיאפשר לו לשוב ולהיות אמריקאי. בניתיים נצטרך למצוא עבורו מקום מגורים בארץ אחרת. זה במיקרה הטוב...

לפעמים אני תוהה איך המצב הזה התלבש דווקא עלינו. כמה שזה יישמע לך מוזר, דווקא עכשיו חל שיפור ביחס אל מישפחתי. לפני המישפט היו בתיקשורת רק תיאורי־זוועה על ההאשמות נגד אבא. עכשיו התחילו לכתוב ולשדר בקליבלנד (מקום מגורי המישפחה בארצות־הברית), באירופה ובישראל גם על הצד האנושי, על מה שעובר על מישפחתי.

פרט לקליבלנד, המישפט כמעט שלא זוכה לסיקור בארצות־הברית. לא נוח כנראה בכל הפרשה. ארצות הברית הסתבכה עם המיקרה של אבא, הסגירה אותו לישראל, שזו תשבור לעצמה את הראש, ולא רוצה לדעת יותר מקיומו של התיק.

אני מנסה ללמוד כעת איך עובדים עם התיקשורת: עם מי לדבר, מתי, על מה לדבר. איך לעזור לאבא.

דווקא עכשיו, אחרי מה שראיתי בירושלים, אני משוכנע יותר מתמיד: אבא שלי לא היה מסוגל לבצע סטיות כאלה. אין לי צל של ספק שיש כאן טעות נוראית: הוא לא איוואן האיום!

מחנה סוביבור

סימנו שם את האסירים על־פי לאומיותם. אני חושב. לומדים אצלנו על השואה בבית־הספר. אבל לא מספיק. מאז התחילה הפרשה, אני קורא כל מה שאפשר.

„חיות־אדם!"

אלה היו אנשים חולים, פשוט אנשים חולים... העובדה שהם תיעדו וצילמו הכל – לא מובנת לי בכלל. הניסויים שהם ערכו על בני־אדם מוכיחים על מוח חולני!

„אבא לא היה מסוגל!"

לבצע סטיות כאלה. אחרי מה שראיתי כאן עכשיו, אני משוכנע יותר מתמיד שיש כאן טעות נוראה – הוא לא איוואן האיום!

„קראתי על מישפט אייכמן!"

וגם על מישפט טי נירנברג, אך שם נשפטו פושעי־מילחמה. במישפט אייכמן לא התעוררה בעיית זהותו.

מה קורה בכלא־הנשים נווה־תירצה? גלית מיזרחי (מימין), הנאשמת בשוד מזוין, מספרת על חיי־הכלא שבו היא נמצאת — מבלי להסחיר דבר

לסביות בכלא

שלושה דורות בכלא

גלית מיזרחי בת ה־22 שוב בכלא. בפעם הקודמת שנכנסה לשם, לפני ארבע שנים, לא היו לה קשיי־התאקלמות. כי את רוב נעוריה בילתה במוסדות דומים. היתה לה גם חוויה שרק מעטות זוכות לה: זמן קצר אחרי מאסרה הצטרפה אליה אמה, אביבה, שנשפטה על סחר בסמים. האם הביאה איתה את בתה הקטנה, שנולדה מאב אחר, וגלית בילתה שעות רבות ביום בחברת אחותה החדשה.

האם ושתי בנותיה היו, בעצם, מבחינת גילן, שלושה דורות של מישפחה אחת בבית־הסוהר.

גלית הורשעה אז בסיוע לשאחר מעשה ובהשמדת־ראיות ברצח בת־שבע חזן. באותו רצח, שהתרחש על רקע לסבי, הורשעה מיכל אלקיים ונדונה למאסר־עולם. אלקיים סיפרה אז בבית־המישפט, כי אחת הסיבות למריבה בינה לבין חזן היתה אהבתה של הנרצחת לגלית מיזרחי. היא דרשה ממנה לנתק את קשריה עם גלית. אולם בת־שבע הסבירה כי הידידות ביניהן אינה מינית. בלהט הוויכוח הרימה מיכל גוש־בטון, רוצצה את גולגולתה של בת־שבע וזרקה את גופתה לתוך פיר של מעלית. בתחנה המרכזית החדשה בתל־אביב. לאחר מעשה עזרה גלית למיכל, יחד עם חברה לסבית נוספת, לשרוף את בגדיה המגואלים בדם של הרוצחת.

גלית נדונה על חלקה בפרשה זו לשלוש שנות מאסר. בכלא היא התמדרה פעמים רבות ונכלאה בצינוק. עם הזמן הבינה שהיא גורמת נזק לעצמה, והחלה מתעניינת בשיקום.

פגשתי את גלית לפני כמה חודשים. אחרי שהשתחררה. היא ביקשה שאעזור לה בעניין השיקום. היא היתה במצב נואש.

ביקשתי שתספר לי על חייה. איך נקלעה לבתי־הסוהר. מדוע החליטה להשתקם. היא היתה מוכנה לספר הכל. מלבד רצח בת־שבע חזן. על מיכל אלקיים אמרה רק: „אני שונאת אותה על מה שעשתה. לא אסלח לה!"

זמן קצר אחרי שנפגשנו, נעצרה מיכל שוב. הפעם היא נאשמת בהשתתפות בנסיון של שוד מזוין, והיא עצורה עד תום־ההליכים (ראה מיסגרת נוספת בעמוד זה).

בפעמים הראשונות היא הגיעה לבית־המישפט ללא ייצוג מישפטי, לא היה לה כסף לשלם לפרקליט. למזלה, הגיע סיפור חייה לאוזניו של העורך־דין הצעיר אבי עמרה. שהחליט לייצג אותה בהתנדבות. הוא מקווה שיצליח לחלץ אותה מהצרה החדשה שאליה נקלעה.

ד הורים שלי התגרשו כשהייתי בת 4. אבי לא התעניין בי בכלל, ולאמי היו עסקים רבים. רוב הזמן שיחקה קלפים ובילתה בקלובים. אני הייתי ילדה זרוקה וגדלתי במוסדות. מגיל 4 הייתי בנווה טף, אחר כך בבני שמן ובעירון חדרה, בית־ספר חקלאי. הייתי ללא כל מיסגרת, ובמוסדות האלה לאף אחד לא איכפת באמת.

בגיל 13 גיליתי שאני חולת־הגה, והתחלתי לגנוב מכוניות. בגיל 14 גנבתי, יחד עם חברה, מכונית פורד קורטינה ויצאנו לטיול לאילת. אחרי זה נסעתי הרבה פעמים לאילת, ותמיד נתפסתי דווקא באילת. יש לי ארבעה תיקים על רכבים גנובים.

נשפטתי אצל שופט הנוער אברהם שיינפלד ונשלחתי לצופיה לתקופה של שלושה חודשים. לא התנהגתי שם בסדר, ושלחו אותי למוסד מסילה. זהו מוסד לעבריניות צעירות בירושלים.

גם שם עשיתי בלגאן, והמנהל, שלמה ארד, הפר צו של שופט וסילק אותי משם.

כשעזבתי את מסילה הגעתי לתל־אביב, ופשוט נקלעתי לחברה לא טובה. נגררתי והיה לי טוב. חייתי חיי־לילה והכרתי בחורות כמוני, רובן לס־ביות. אני חושבת שבגלל זה שלא היה לי חום של בית, מצאתי אהבה אצל נשים. אני לא אוהבת מישהי באופן קבוע.

המאסר הראשון שלי היה על מירמה. זה היה בגיל 16. הכרתי חברה שעבדה במישרד של חברה לתעשיות־קירור. היא היתה גובה צ'קים על חובות ששילמו לחברה. את הצ'קים נתנה לי, ויחד הפקדנו אותם בחשבון. עד שגילו את זה, גרתי בדירה ברמת־גן, שילמתי 300 דולר שכר־דירה, הסתובבתי במוניות ובמיסעדות יקרות, קניתי בגדים לי ולחברות שלי. כל זה עד שנתפסתי ונשפטתי לבית־סוהר.

הכל התנהל יופי, עד שהפקידה מסרה למנהל, והוא פנה למישטרה. חיכו לי מהמישטרה, וכשנכנסתי לבנק כרגיל, נעצרתי.

נשפטתי לחצי שנה, וישבתי ארבעה חודשים. זה היה מאסר ראשון. לאחר חמישה חודשים חזרתי לבית־הסוהר.

יש כל מיני טיפוסיות בבית־הסוהר, אבל ישנן גם בחורות נחמדות. אני התרשמתי לטובה מאורית ארביב. היא בחורה טובת־לב ואינטליגנטית. גם סיגריות נתנה לי לא פעם.

בדרך־כלל ישנן בין 100 ל־120 אסירות, וישנה צפיפות איומה. שש בנות בחדר. שמים זונות יחד עם בחורות, שבחיי יום־יום לא עברייניות, ונקלעו לבית־הסוהר בגלל כל מיני סי־בות. הבחורות האלה מתחננות לפעמים להעביר אותן לתא אחר, וכלום לא עוזר. בית־הסוהר זה ממש חממה לפשע, ומה שהבחורות לא יודעות — הן לומדות מהעברייניות שם.

בג"ץ בצבעים

ג סיגנון הדיבור של רוב הסוהרות הוא כמו של זונות ברחוב. ביטויים אופייניים, כאשר פונים אליהן, הם: „תקפצי לי?" „זה מה שיש?" „לא אמרו לך לבוא לבית־הסוהר?" וכש־אסירה עונה שהיא תגיש בג"ץ נגדה, הסוהרת עונה: „תעשי בג"ץ בכל הצבעים!"

תיכף כשמגיעים לכלא, מחכים למיון. זה לוקח בערך שמונה עד 13 ימים. אבל כשיש לחץ, זה לוקח פחות.

כשחווה יערי ואביבה גרנות הגיעו לכלא, ארך המיון כמה ימים. את יערי הכניסו לחדר קטן, יחד עם אילנה לב העורכת־דין הרמאית, ואת אביבה גרנות עם אהובה גזית.

בטח, אם אני הייתי אשתו של חיים יבין, גם לי היו מסדרים חדר קטן ומקצרים את ימי־המיון. כאן ממש יש אפליה לשמה, כי תמיד יש מילחמה על חדר קטן, ששם אין רעש ויש פחות מריבות.

בכלא יש סוגים רבים של בחורות. למשל: המלשינות. להן יש הרבה טובות־הנאה. יש אחת שפוטה למאסר עולם על רצח חמותה. אחרי ארבע וחצי שנים היא יצאה לחופשה, למרות שמצי־או בחדרה מחדד וגם סכין. במיקרה אחר היתה עובדה זו גורמת לישיבה בבידוד, וכמובן לשלילת חופשה.

בעניין החופשות יש נוהלים די קבועים. ככל שלושה חודשים מגיעה חופשה לאסירה שמתנהגת בסדר. יש אסירות שהן יותר מבסדר, ואז הן יוצאות לחופשה כל חודשיים — כל זאת לאחר ריצוי של מחצית תקופת־המאסר.

יש כמה קטגוריות: (א) לא יוצאת לחופש בכלל.

(ב) יוצאת לחופשה וחותמת פעמיים ביום במישטרה, בנוסף למעצר־בית מרדת החשכה.

יש גם חופשות הקשורות לאירועים במישפחה, בגון חתונה, בר־מיצווה או מיקרה אבל.

(ג) יוצאת לחופשות רגילות, ללא תנאים. יש זכות לאסירה מקטגוריה ב', אחרי שתי חופשות, להגיש עירעור כדי לעבור לקטגוריה ג'. יש הרבה א־סירות שהגישו עירעור, ולאחר תקופה נענו כי העניין נמצא בטיפול. עברו חודשים רבים, והעניין עדיין בטיפול.

כאשר חוזרים מהחופשה, לא נכנ־סים לאגף, קודם שעוברים צילום רנטגן. בדרך־כלל צילום־רחם. ידוע שהקרינה של הרנטגן יכולה להיות מזיקה, אך מטרת הצילום היא לבדוק אם מחדירים סמים לכלא בתוך הגוף. מי שלא מסכימה לצילום־הרנטגן, נשלחת לבידוד, ושם אפשר להתייבש עד שמסכימים. בקיצור, מחוסר־ברירה כולן נאלצות להסכים לצילום.

כל זה לא מספק את הנהלת הכלא, וכך קורה לפעמים. כשהם חושדים שיש סמים גם אם הצילום בסדר, נשלחים לבידוד עד למחרת היום, ואז עושים צילום נוסף.

אני לא מבינה למה שולחים לבידוד ולא מסתפקים בתנאי אגף בבידוד.

הסוהרות עושות מה שבא להן, כמו למשל דוח־מישמעתי. עד שהרוח מ־

פרקליט עמרה
בהתנדבות

„חשבנו שנגמור לשדוד

ד ני שוורצמן נראה כחור רגיל וחביב. שיערו בלונדי ועיניו כחולות בהירות. הוא הגיע ארצה מברית־המועצות, וכנער התחילו הסתבכויותיו עם החוק. הוא בן 23, וכבר הספיק לרצות שנים רבות בבתי־כלא שונים בארץ.

בימים אלה נשפט על חלקו בנסיון לביצוע־שוד וקשירת־קשר לביצוע פשע. הוא הורשע על־פי הודאתו ונשלח לכלא לשש שנות־מאסר. יחד איתו נתפסו גלית מיזרחי ותנה אדרי (קריספין), אשר הבחישו כל קשר למיקרה. היום מתנהל מישפטן, לאחר שהפרידו בין התיקים, וזן נשפטות בנפרד. רני שוורצמן יופיע במישפטן כעד־תביעה מרכזי.

בעדותו במישטרה סירב שוורצמן בתחילה לשתף פעולה עם המישטרה. וכשהסכים לספר את גירסתו האמיתית, לפי דבריו, סירב שוורצמן לנקוב בשמן של שתי הנאשמות ובכינה אותן „פלונית" ו„אלמונית". לשאלת הקצין החוקר מדוע אינו קורא להן בשמן, לא היתה לו תשובה, ותיכף בהמשך העדות אמר: „זו היתה גלית מיזרחי ותנה אדרי."

גם בעדותו בבית־המישפט סיפר שוורצמן את הקודות אותו באותו יום של נסיון השוד, ללא כל התרגשות. הוא התייחס לעובדות כאל אירוע יום יומי רגיל בהחלט.

■ ■ ■

סיפר שוורצמן:

אתמול בבוקר הייתי בעבודה של אמי, לקחתי ממנה 20 שקלים ונסעתי לתחנה המרכזית, שם הסתובבתי עד השעה 11 למנ־הצהריים.

אחר כך נסעתי לרחוב הירקון והתיישבתי בבית־קפה בשם יסמין. ראיתי שם ידידה שלי, שפעם יצאתי איתה, בשם שושנה סלוק, שהיא נרקומנית וגרה במלון נווה־ים. שתינו קפה ושושנה הלכה.

הסתובבתי בטיילת עד 3 אחר־הצהריים בערך, ופגשתי את גלית מיזרחי יחד עם חנה אדרי. שלושתינו טיילנו יחד ברחוב אלנבי, עד שהגענו לתחנת־האוטובוסים של קו 16. עלינו לאוטובוס וירדנו ברחוב ששת הימים.

קודם שטיילנו ברחוב אלנבי אמרה חנה אדרי שיש לה חברה עם הרבה זהב ברחוב ששת הימים, והיות ויש עליה אקדח, אפשר ללכת ולעשות שוד. אני אמרתי לה שאני צריך להיות בשעה 3 אחר־הצהריים בבית, כי הבטחתי לאמא שלי לבוא אליה, היא אמרה לי שנגמור את השוד עד 3, ואחרי זה אסע הביתה.

המצב הכספי שלי היה גרוע והחלטתי ללכת איתם.

את האקדח הסתירה חנה בחגורה של המיכנסיים שלה. גלית לא השתתפה בשיחה בינתיים. כשירדנו ברחוב ששת הימים, הלכה חנה ראשונה וגלית ואני הלכנו אחריה.

כשהגענו לבניין ביקשה חנה שגלית ואני נכנס כמה דקות אחריה. חנה צילצלה

גיע למנהלת, נשארת האסירה סגורה בחדר. אני קיבלתי פעם דוח מפני שקיללתי סוהרת, וכלאו אותי חודש בחדר.

מפרידים בין אוהבות

ב גלל הבדידות הנוראה, רוב האסירות הופכות להיות לסביות. כל אחת מוצאת לה בת־זוג. גם בחורות רגילות, שחיות בתוץ עם גבר, מעדיפות להיות עם חברה. יותר נעים לישון עם עוד מישהי ולהרגיש קצת חום אנושי.

למרות שהנהלת הכלא מודעת לתופעה הזו, מעדיפים להעלים עין, היות ויש מספיק מתח ומריבות גם ככה.

בזמן האחרון קרה כמה פעמים שההנהלה הפרידה בין בחורות שחיו כבנות־זוג, ושמו כל אחת בחדר אחר. הסבירו לנו פשוט שיש שינוי של מדיניות. אני לא הבנתי למה צריך להתערב בחיים האישיים שלנו, מסיקה העובדה שנמצאים מאחורי סורג ובריח בתנאים לא הכי נוחים. אז גם את המעט הזה צריך לשלול מאיתנו?

ישנן הגבלות אחרות, שלפי דעתי הן מיותרות, כמו ענייני הביגוד. למשל: הנציב קבע שכל אסירה רשאית לקבל בגדים מהבית, ומנהלת הכלא מגבילה את הביגוד לשתי חולצות ושני מכנסי־ג'ינס. יש גם הגבלה בקשר לצבעים. אם טרנינג הוא בצבע תכלת־לבן או חום, הוא לא מוכנס לכלא. היו מיקרים שבני משפחה הביאו טרנינגים בצבעים אלה, והם לא הוכנסו. אז נאלצו המישפחות לקנות בגדים חדשים.

מותר להכניס ספרים עם כריכה דקה, כי הם חושדים שבכריכה עבה מחביאים סמים.

קורה גם שעורכים חיפוש על גופו של קרוב מישפחה שבא לבקר.

לאחר בקשות רבות נתן הנציב אישור להכניס מכשירי־טלוויזיה לחדרים. באגף השפוטות מותר לצפות בטלוויזיה עד 8.30 בערב, ובימי שישי עד חצות. באגף העצורות הוגבל הזמן עד 8 בערב.

לכל אסירה מותר להחזיק בטלוויזיה, אם היא מתנהגת בסדר. אחרי אישור קבלת הטלוויזיות, הסבירה לנו המנהלת כי החשמלאי עובר בין בתי־הסוהר, ועוד מעט יגיע גם לנווה־תירצה.

האם אביבה (מימין) עם אורית ארביב בכלא
הסוהרות מנבלות את הפה כמו זונות־רחוב

חיכינו תקופה ארוכה והוא לא בא. לפני שהגיע, גבו מכל אסירה סכום של 40 דולר כדי לסדר את השקעים. לאחר תקופה די ארוכה בא החשמלאי, והתקין שני שקעים בלבד. הוא הוזמן שוב להתקין שקעים לתנורים בחדרים שבהם היו אמהות עם תינוקות. עד אז כמעט קפאו המיסכנים מקור בלילה.

רוב האסירות עובדות בכלא או מחוצה לו. יש בית־מלאכה של תדיראן וציג, שמייצר תקעים לחשמל. יש גם מתפרה, חקלאות ולימודים.

את העבודה גם כן לא מסדרים בקלות, וצריך לעשות בעיות. אני עבדתי בצבעות בחודשיים האחרונים לפני ששוחררתי, קודם ניהלתי את מיפעל ציג.

אפשר להגיע למשכורת של 300 שקל לחודש. מסכום זה לוקחת הנהלת הכלא 7 או 17 אחוזים. המנהלת הסבירה לנו שאותו כסף נועד לחשמל של אותם מיפעלים.

יש גם לימודים, כמו בגרות או קורס ספרות. אני עברתי קורס ספרות וקיבלתי תעודה. למדתי גם תנ"ך.

תקופה מסויימת עשיתי די הרבה בלגאן. יותר מאוחר, כשהחלטתי להיות בסדר, פניתי לבית־השיקום. זהו מקום שאליו מגיעות אסירות חצי שנה עד שנה לפני תום ריצוי תקופת־המאסר. משם יוצאים בכל בוקר לעבודה בחוץ, וחוזרים בצהריים. אותי לא רצו לקבל לשיקום.

בהתחלה, כשלא רציתי ללכת לשיקום, הייתה לי סיבה. ראיתי שזה סתם, כי היו שם אסירות שהיו יוצאות וחוזרות מסוממות לגמרי. אז חשבתי לעצמי: „איפה כאן השיקום?"

היו גם הרבה אפליות. כמו המיקרה של פסקל לה זואיה, צרפתיה יהודיה שנתפסה בכלדרית־סמים, והיתה בקשרים קרובים עם האפסנאית, שהיתה קודם קצינה באגפים, ופסקל היתה מלשינה שלה. אני לא הבנתי איך היא פיתאום נשלחה לשיקום, וזאת למרות שהיא לא אזרחית ישראלית, והיו אסירות רבות שלא התקבלו לשיקום כל־כך מהר כמוה.

גלית מיזרחי שוחררה מהכלא וחזרה לגור בבית אמה, אביבה, ששוחררה מהכלא חודשים ספורים לפניה. לאם ולאחות הקטנה לא היה מקום מגורים קבוע, ומדי פעם עברו ממקום אחד למישנהו. חייה של גלית היו קשים, ושוב נתקלה במכריה שעסקו בפלילים. גלית החליטה לנתק מגע עם האנשים הללו ולשקם את חייה. אז פנתה למרכז השיקום בתל־גיבורים.

יצאתי בתיקווה לבנות חיים חדשים. מבית־הסוהר סידרו לי תוכנית שיקומית, ללמוד בתל־גיבורים במרכז לשיקום.

לפגישה הראשונה שקבעו לי, לא הגעתי. בפעם השנייה כשבאתי הודיעה לי העובדת הסוציאלית שעליי לחכות עד שתהיה ועדת־קבלה, דבר שלא נראה לי הגיוני, היות וכבר היתה ועדת־קבלה לפני שיחרורי מהכלא, שם מסרו לי שהתקבלתי.

כשהלכתי משם הבנתי שהכל סתם ועושים ממני צחוק.

כשהתקשרתי שוב, אמרו לי לבוא ביום שלישי. כשבאתי, שלחו אותי משם והזמינו אותי לעוד שבוע, ואז הודיעו לי שאחכה עד שיתפנה מקום, ואז יתקשרו אליי. מאז עברו כבר שלושה חודשים ואני עדיין מחכה.

בינתיים אני לא עובדת, כי הלימודים בשעות הבוקר ואני לא פה ולא שם. לא לימודים, ולא עבודה. אני נמצאת בין הכיסאות. מה הם רוצים, שאחזור שוב לבית הסוהר? הרי השעמום והחוסר־מעש גוררים אדם לשטויות, וגם אדם הכי ישר כשמשעמם לו יחפש לעשות משהו טוב או רע, העיקר להעביר את הזמן.

אני לא רוצה לחזור לכלא, כי אני יודעת מה זה, והיה לי מספיק חרא בבית הסוהר, ובייחוד מצד ההנהלה.

למרות הכל, חזרה גלית לכלא. אם היא תורשע במישפטה הנוכחי, היא תיאלץ להיות שם עוד שנים רבות.

עד 3 אחרי־הצהריים!"

באינטרקום, ולאחר שהחברה שלה, תיקווה קלמנט, ענתה, היא פתחה את הדלת לבניין.

גלית ואני גם נכנסנו לתוך חדר־המדרגות וחיכינו. חנה עלתה לקומה האחרונה במעלית. היא לא זכרה את מיספר הדירה. היא אמרה לנו שנעלה כעבור כמה דקות, והיא תדבר בקול רם. אז גלית ואני נשמע ונרע איזו דירה זו.

■ ■ ■

ל פני שחנה נכנסה למעלית, הוציאה את האקדח מהחגורה ואמרה לי שאני אכנס עם האקדח. האקדח, מסוג ברטה בצבע שחור, היה עטוף בסמרטוט אדום. לקחתי את הסמרטוט וקרעתי אותו לשניים. לקחתי לעצמי סמרטוט אחד ואת השני נתתי לגלית.

קשרנו את הסמרטוטים על הפנים. חנה עלתה, ואנחנו חיכינו כמה דקות.

עלינו לקומה האחרונה ושמענו את הקול של חנה. באותו רגע הוצאתי את האקדח שהיה על הגוף שלי וצילצלתי בפעמון.

בעלת הדירה פתחה את הדלת, ואני קפצתי ראשון פנימה. כאותו רגע גם דרכתי את האקדח. גלית נכנסה אחריי והחזיקה בידה בריל שטוח.

אני אמרתי לבעלת הדירה: „זה שוד לא לזוז!"

היא היתה מבוהלת ואני אמרתי לה להוריד את הזהב שעל הידיים שלה. פיתאום התחילה לצעוק, ורצה לכיוון המירפסת הקטנה, וחנה רצה אחריה. תיקווה קלמנט, בעלת־הבית, התחילה לצעוק בקול רם: „גנבים, גנבים!" וחנה ניסתה להכניס אותה בחזרה הביתה ולהשתיק אותה.

פיתאום ראיתי את גלית בורחת לכיוון הדלת. קורם גלית הסתובבה בתוך הדירה. אבל לא ראיתי מה עשתה.

גם אני רצתי אחרי גלית לכיוון דלת־הכניסה, וחנה נשארה בתוך הדירה. גלית ואני עלינו לחדר־המעלית, כי היו הרבה אנשים למטה ופחדנו שיתפסו אותנו.

בחדר־המעלית זרקנו את הסמרטוטים האדומים, וגלית לקחה ממני את האקדח. ירדנו בשקט במדרגות. פחדנו שיזהו אותנו. גלית החביאה את האקדח בארון־החשמל.

כשהגענו למטה, עד המיקלט, עמדנו מחובקים, שאם על כל מיקרה יראו אותנו שם, אז אנחנו בכיכול מתמזמזים.

עמדנו שם כחצי שעה ואז הגיעו השוטרים ועצרו אותנו.

עד כאן סיפורו.

ביום שלמחרת הוביל דני שוורצמן את אנשי־המישטרה למקום האירוע, ומסר לידם את האקדח ואת שני הסמרטוטים האדומים. הוא ביקש מאנשי־המישטרה להגיע איתו להסכם כלשהו, ולשמש כעד־מדינה נגד גלית מיוחדי וחנה אדרי. המישטרה לא הסכימה, ושוורצמן הועמד לדין ונשלח לשש שנות־מאסר.

יעקובי תלוי באוויר

(המשך מעמוד 10)

והביטחון של הכנסת, וחזר כשר־בממשלה, התמנה כשר־הביטחון ורואה עצמו מועמד לראש־הממשלה.

אפי עברון חזר לארץ, ובקושי הצליחו למצוא לו עבודה כנשיא באוניברסיטת־חיפה.

להתמצא בסבך

כ פי שקשה לתאר היום מדינאי גרמני שאינו שוחה כדג במים בבריכה האירופית, או כפי שקשה לתאר מדינאי מצרי שאינו בקי ברזי העולם הערבי, כך קשה יותר ויותר למדינאי ישראלי שאינו מתמצא בזירה האמריקאית. המדינאי הישראלי יכול להיות בור בענייני העולם הערבי, בינוני בכל הקשור לברית־המועצות, חסר־ידע בענייני אפריקה ואסיה — כל זה בתנאי שהוא יתמצא היטב בסיבכי הממשלה האמריקאית, שבה תלויה עתה ישראל.

ידיעת יחסי־הכוחות בין הקונגרס לבית הלבן והכרויות נרחבות עם פקידים אמריקאים, הופכות יותר ויותר משאת־נפשם של הפוליטיקאים הישראליים. המדיניות הישראלית מצטמצמת במציאת שפה משותפת וב־התאמת עצמה לממשלה האמריקאית.

יחסי ישראל־דרום־אפריקה עוברים דרך וושינגטון. נקיטת עמדה במילמת אירגון־עירק עוברת דרך וושינגטון. יחסי ישראל־מרכז־אמריקה עוברים דרך וושינגטון. המדיניות הישראלית נקבעת יותר ויותר דרך הפריזמה של וושינגטון.

לכן ראש־ממשלה שיש לו שגריר טוב, שגריר חזק, שגריר הנאמן עליו בוושינגטון, יכול לקבוע את מדיניות ישראל מבלי שיצטרך להיוועץ ביועצים למיניהם. הוא יכול להסתפק באיש שלו באמריקה, כדי שיהיה נדמה לו שהוא פותר כאן בעיות.

פרס, כמו שמיר, יודע את חשיבותו של השגריר. פרס, כמו שמיר, רוצה שהשגריר יהיה מקורב אליו, סמוך על שולחנו ונאמן לו.

יעקובי יודע את כובדה של המישרה. הוא מכיר את יכולתו של השגריר, הוא ראה לאן הגיעו שגרירים שכיהנו בוושינגטון. לפיכך אין הוא מגיב, כדרכו, בימים אלה. הוא לא יצא נגד התוכנית הכלכלית, הוא מדבר נגד בחירות מוקדמות, הוא נפגש במיזנוך הכנסת עם חברי־הכנסת מן הליכוד, המקורבים לשמיר, כדי לשכנעם.

רשימת מועמדים

א ם יעקובי לא יקבל את התפקיד, יהיה פרס שוב בצרות. זה יהיה המועמד הנוסף בשרשרת־מועמדים של פרס שלא קיבלו תפקידים. פרס הציע את עדי אמוראי כנגיד בנק ישראל, מיכאל ברונו זכה בתפקיד. פרס הציע את יעקב ניצן כמבקר המדינה, יעקב מלץ קיבל את התפקיד. לכן יצטרך להלחם כאחי למען יעקובי.

אך פרס הודיע למקורביו כי לא יסכים שתמורת מינוי גד יעקובי בוושינגטון יתמנה יצחק מודעי כשר־המישטים. פרס טוען כי בהסכם הקואליציוני, שר־החוץ הוא שמגיש את רשימת המועמדים, ועל ראש־הממשלה לקבלם אן לדחותם. בשום מקום בהסכם לא נאמר כי ראש־הממשלה יכול לדרוש התניה של תפקיד בתפקיד.

שבוע לפני שיצא שמיר לאמריקה הגיש לו פרס את רשימת־המועמדים. המועמד הסביר היחידי בה הוא יעקובי. שמיר הבטיח כי עד הנסיעה יתן לו תשובה.

יומיים לפני הנסיעה נפגשו השניים שוב. אז הודיע שמיר כי רק כשיחזור יתן תשובה.

למקורביו אמר ראש־הממשלה כי במצב זה של משבר, ובאווירה עכורה כמו שיש היום בין הליכוד למערך, אין הוא רואה כל צורך למהר ולהחליט. העניין אינו בוער לשמיר, הוא אינו ממהר.

בינתיים נשאר יעקובי תלוי באוויר, אי־שם בין ירושלים לוושינגטון.

חתונה בבית התמהוני

(המשך מעמוד 37)

קומות והחדרים, כשהוא עובר איתם פיסית בבניה. זהו המיליונר בולוק, בעל־הבית.

באותו הזמן אפשר לראות אשה, לבושה בטרייניג מלוכלך מצבע, שעל פניה מסיכה הגראית כמו מסיכת־גאז, כשהיא צובעת במכשיר מיוחד את חדר־המדרגות של הבניין בציבעי־שמיים. זוהי שלומית.

לבניין שני חלקים. החלק הפונה מיזרחה, לרחוב הירקון, מעוטר כולו, לכל אורך חמש הקומות, בציור מרהיב־עין וציבעוני של חיות־גן־עדן שונות ומשונות. זהו ציור שתיכננה וציירה שלומית. הציור יהיה מושלם רק כשמתוך החורים המצויים בו יציצו הצמחים שנשתלו שם. הציור הוא מעין גינה אנכית, המושקית באופן אוטומטי על־ידי מחשב.

כשבאנו לצלם אותו בבניין, הכינה שלומית סנדוויץ לישראל, שעמד ב־תוך הגינה האנכית המצויירת וגזם את הצמחים. אחר־כך ישבה שעה ארוכה וקילפה לו תפוז בצורת פרח.

בכניסה לבית מצד מערב יש כתובת: 1+1=1. פירוש הסמל הוא שהבניין נעשה ללא חשבון, פשוט למען הכיף של האנשים.

גולת־הכותרת של הבית היא דירת הפנטהאוז שעל הגג. זו הדירה שהועיד ישראל בולוק לאשתו. הדירה משתרעת על שלוש קומות, יש בה בריכת־שחיה על הגג, הצופה אל הים. מכל חלון ומכל זווית בדירה ניבטים פסלים,

בעלת־בית סולוביציק
ידיעים וגקוזי

שהם המעקות של המיפלסים השונים של הדירה. רק חלק מיזערי של הפיסול הלבן נראה מחוץ לבניין.

ילד שעשועים

כ שנשאל בולוק מה המחיר שהוא מבקש עבור הדירות בבניין, ענה שהוא אינו מוכר דבר עד שיגמור באופן סופי את העבודה, ואז יחליט אם הוא רוצה למכור בכלל, ובאיזה מחיר.

לדבריה של שלומית, הריהוט של הפנטהאוז יהיה משהו אווירי, ויתמזג עם האופי של הבניין כולו.

מתי תסתיים העבודה על הבית? השניים אמרו שאין תאריך־יעד. זה הפך לילד־שעשועים של הזוג, העומד להגשים חלק מחלומו בשבוע הבא בחגיגת־הנישואין.

כשרואים אותם ברחוב, הדבר הראשון שחרון בעולם שחושבים עליהם הוא שהם מיליונרים, ושבבעלותם יש שני הבתים המשונים כל־כך, המהווים פנינה ארכיטקטונית.

רונית אנטלר

חור ברשת

מי יאמן ואיפה

הסתיים המחזור ה־18 בליגה הלאומית. כבר היום מסכימים הכל שבי־ת"ר ירושלים תהיה ככל הנראה אלופה (בירושלים עדיין מפחדים לדבר מפאת עינה־בישא). המצב בתחתית הטבלה מתבהר. יש כבר יורדות פוטנציאליות לליגה הארצית.

הגיע הזמן לחשבון־נפש. בעוד שנ־יים או שלושה מחזורים תתחיל נדידת־המאמנים. מי יילך לאיזו קבוצה ואיזה קבוצה תקלוט איזה מאמן? כל עניין חילופי־המאמנים בנוי כמו פירמידה: מה שיקרה במעלה הטבלה, ישפיע על התחתית. אם למעלה לא יתרחשו חילופים, יקטנו הסיכויים שהם יתר־חשו למטה.

אם דדור קשטן, מאמנה של בית"ר ירושלים, יעזוב את הקבוצה ויעבור למכבי חיפה, יתחיל סבב־מאמנים בלי־גה הלאומית. אם קשטן ישאר, ייפתרו בעיות הסבב מהר מאוד.

בשתי קבוצות, כבר היום בטוח, יוחלפו המאמנים: במכבי תל־אביב וב־מכבי חיפה. שימעון שנהר מתל־אביב

עזי קרן

מאמנים שרף ובכר
שרף עוזב, בכר נשאר

יעזוב את מכבי, והוא בין המועמדים להחליף את קשטן. כמוהו גם שלמה שרף ממכבי חיפה.

דוביד שווייצר, מאמן הפועל תל־אביב, חתום לעונה שלישית בקבוצה. וככל הנראה לא יפר את החוזה. ניסים בכר ימשיך בכפר־סבא, ויצחק שניאור בבני־יהודה.

בירושלים מחכים לתשובה משוער־הקבוצה, יוסי מיזרחי. ראשי בית"ר ה־ציעו למיזרחי לאמן בשנה הבאה את הקבוצה. מיזרחי ככל הנראה יענה ב־סירוב. ואז ייפתח מסע הניחושים מי יבוא במקום קשטן שאולי יילך.

עצות אחיתופל

פיזנטי כן, פיזנטי לא. יחזור לה־פועל תל־אביב, לא יחזור. ישחק ברינ־ג'רס גלזגו, לא ישחק. השבוע הסתבר כי האיש שעומר מאחורי העצות ש־ניתנו לפיזנטי, לכל אורך הדרך, לא היה אלא מוטלה שפיגלר, מתווך השח־קנים.

בהפועל תל־אביב מספרים, שהוא זה שאמר לפיזנטי איך לתקוף את שחקני הפועל. זוכרים שפיזנטי אמר שבהפר־על יש קליקות ותקף את השחקנים באופן אישי: הוא זה שהציע לפיזנטי לנסות את מזלו בגלזגו. אבל שם אמרו לשניים באדיבות: לא עכשיו. ועכשיו הוא זה שלוחץ ומנסה ומשדל את אנשי הפועל תל־אביב להחזיר את פיזנטי לקבוצה.

הוא מפעיל לחצים בעיקר על משה סיני, שחקן־הקישור המבריק של הפו־על.

ואילו המאמן, דוביד שווייצר, נשאר פאסיבי. הוא לא נוקט עמדה בעניין, ומשאיר להנהלה לנהל את המשא־ומ־תן. הוא לא רוצה לריב עם מוטלה.

ועכשיו מחכים בהפועל תל־אביב להמלצת היועץ המישפטי, לחזות־דע־תו מה יקרה בסופו של דבר עם פיזנטי.

ותיקים, אינטרסנטים ובית־מישפט

באגודת מכבי תל־אביב תוהו ובוהו. במחלקת הכדורסל נרגעו הרוחות בי־מים האחרונים, כי יש נצחונות. אבל במחלקת הכדורגל יש סערות.

לפני כמה שבועות הוקם חוג ותיקי מכבי תל־אביב בכדורגל. בראש החוג עומד ג'די בית־הלוי, שאימן בעבר את מכבי תל־אביב ואף שיחק בקבוצה. בחוג גם ישראל חליבנר וצביקה רוזן ורבים וגם טובים, שעד לפני 10־15 שנים עוד כיידרו כדורים במיגרשי הכדורגל בארץ. חוג הוותיקים שם לו למטרה: להחליף את הנהלת מחלקת הכדורגל של האגודה.

בהתחלה היה נראה כאילו ראשי ה־חוג דואגים באמת ובתמים למצבה של הקבוצה. לימים הסתבר, שהם יותר אינטרסנטים מאשר דאגנים. הם דור־

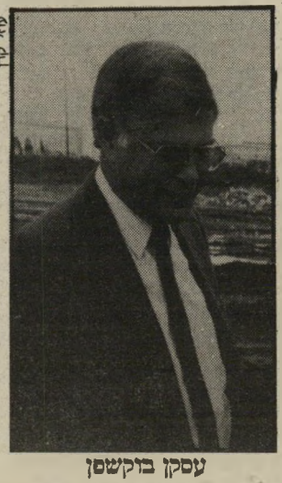

עזי קרן

עסקן בוקשטן
חותרים תחתיו

שים להחליף את ההנהלה ולקבל על עצמם את ניהול המחלקה. הם בטוחים שיוכלו לנהל את מכבי טוב יותר מאותם שעושים זאת היום.

בשבוע האחרון התכנסו 100 ותיקים והודיעו לישב ראש אגודת מכבי, אלדד בוקשפן, כי אם הם לא יקבלו לידיהם את הנהלת המחלקה, הם יילכו לבית־מישפט וידרשו להוציא צו־על־תנאי נגד הקבוצה — צו שיאסור על האגודה למנות יושב־ראש חדש או מאמן לעונה הבאה. הטענה: מעולם לא נוהלה מחלקת הכדורגל בצורה דמו־קרטית. לא נערכו בה בחירות. יושבי־ראש מינו את חבריהם כיורשים. שני־יים־שלושה אנשים החליטו על מאמ־נים. וכך לא מנהלים אגודה שזכתה בעבר לגדולות.

חוג הוותיקים מביא סימוכין: בש־מונה השנים האחרונות לא זכתה מכבי תל־אביב בשום תואר. שמונה שנים עברו מאז שזכתה הקבוצה באליפות־המדינה עם ניסים בכר, שגם הוא, אגב, ותיק מכבי. שמונה שנים, הם טוענים, לא מצליחה מכבי תל־אביב למצוא את עצמה בראשות הטבלה, שחקנים עזבו, ההנהלה לא תיפקדה וראשיה חטאו למטרה שלשמה הם מונו. הוותיקים בטוחים, אגב, שהם מכביסטים הרבה יותר טובים מאותם המשמשים היום.

הבלאגן חוגג באגודה. גדעון בריק־מן, יושב־ראש מחלקת־הכדורגל, אינו יודע אם ימשיך בשנה הבאה, הוא לא רוצה לעזוב. אלדד בוקשפן לא יודע איזה תשובות לתת לחוג הוותיקים, ומה יהיה אם אכן יוציא השופט צו־על־תנאי. חוג־הוותיקים מחכה להחלטת בית־המישפט. שחקני הקבוצה לא יודעים מי יאמן אותם בשנה הקרובה, ונוצר רושם שהמכביסטים הוותיקים אוהבים את הקבוצה שלהם עד כדי כך, שהם עוד יכולים לגרום חורבן במח־לקת הכדורגל, במקום להביא להבר־אתה.

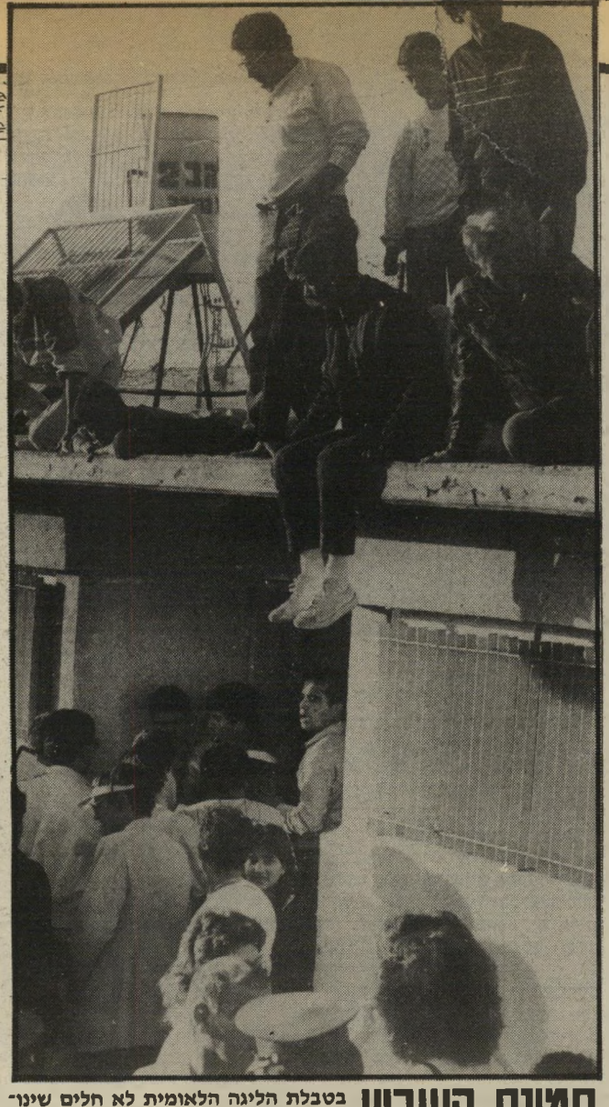

עזי קרן

תמונת השבוע

בטבלת הליגה הלאומית לא חלים שינו־יים: בראש הטבלה ממשיכה לצעוד בית"ר ירושלים, ביתרון של 11 נקודות מהדולקת אחריה. כשבארבעה מיגרשים מסתיימים המישחקים בתוצאת תיקו, לא נותר הרבה אלא להביט בקהל. וכך הם נראו בשבת האחרונה, בעיירה יבנה: אוהדי מכבי יבנה הסתדרו על הגג, אוהדי ירושלים נשארו למטה. בתוך החדר הקטן והצפוף הצטופפו שחקני ירושלים, שפחדו לצאת, שמא יושבי־הגג ימטירו עליהם פירות, אבנים או סתם ירקות. זהו מצב מיתקני הספורט בארץ – מיגרשים גרועים, חדרי־הלבשה עלובים ויציעים נוטים ליפול. אז לאן הולך הכסף?

ההחלבטויות של אלדד בוקשפן

אתם זוכרים שסיפרתי לכם על כך שיושב־ראש אגודת מכבי תל־אביב נעלב, כי לא הוזמן לדרדת לברך את שחקני הכדורסל? אז הוא הודיע, כי הוא יתפטר אם פעם נוספת יינהגו בו בזילזול.

השבוע נודע לנו כי אלדד בוקשפן יסע לבראזיל באותו יום החמישי, שבו יתקיים המישחק בין מכבי לאורטז'. ועוד גילו לנו, שהטיסה שלו תהיה ב־2 לפנות בוקר. עכשיו השאלה היא: האם יגיע להיכל הספורט או לאו?

אם יופיע להיכל הספורט, יהיה שם מיבחן־הכוח האמיתי בין היושב־ראש, בוקשפן, למנהל־מחלקת־הכדורסל, שימעון מיזרחי. אם מיזרחי יחליט שלא להזמין את בוקשפן ללחוץ את ידי השחקנים, ייאלץ בוקשפן לעמוד בהבטחתו ולהתפטר, ואז יסע לבראזיל כיושב־ראש־לשעבר. אם לא יופיע ל־היכל, זה יתפרש כאילו הוא בורח מן ההתמודדות עם מיזרחי, האיש החזק של מכבי.

ואם גם יופיע וגם יירד ללחוץ ידי־יים, תרד אומנם אבן מליבו, אבל קשה להאמין שיגמרו מאבקי־הכוח והעימו־תים בינו לבין מיזרחי.

יום־הולדת למיקי

מיקי ברקוביץ (מימין) חגג את יום הולדתו ה־33 באיחור של שבוע ימים. שמואל ויסמן (משמאל) הצליח "לע־בוד" על ברקוביץ. הוא שיכנע אותו לצאת לפגישת־עסקים והוביל אותו להרצליה. שם המתינו לכוכב חבריו לקבוצה, ראשי מחלקת הכדורסל ועוד חברים. אשתו, שלי, הצליחה להפתיעו. בלונים, עוגות, שרשרות והרבה שימ־חה חיכו למיקי ולכדורסלני מכבי תל־אביב, שחגגו את יום־הולדתו של מיקי ואת הצעד הנוסף לקראת אליפות אי־רופה.

עזי קרן

כדורסלנים ברקוביץ ויזסמן (משמאל)
חוגגים

אתם בוחרים את השי לחג

מתנות לחג
חבילות שי
או תוי קניה

50 קו-אופ 1937 1987

קו אופ רשת הריבוע הכחול
הבחירה שלכם!

אלפי מוצרים, אין סוף של צירופים,
מתנות מכל הסוגים, תוי קניה בערכים
שונים, ב־200 סניפי קו־אופ ו־20 בתי
הכל בו של המשביר לצרכן בכל הארץ.

צלצלו עכשיו ליוסי סומך טל.

03-7551111

קו אופ פרסום

כ"ו בשבט תשמ"ז 25.2.1987 מיספר 2582 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

שודדת בת 22 מתארת את המצב בכלא

לסביות בכלא נווה תירצה

גלית מיזרחי

העולם הזה לקח את בנו של
דמיאניוק
ל"יד ושם"!

איבי
מחבלל לטביעת
אונ"יתו!

החרדים
האם רומז
האדמורים